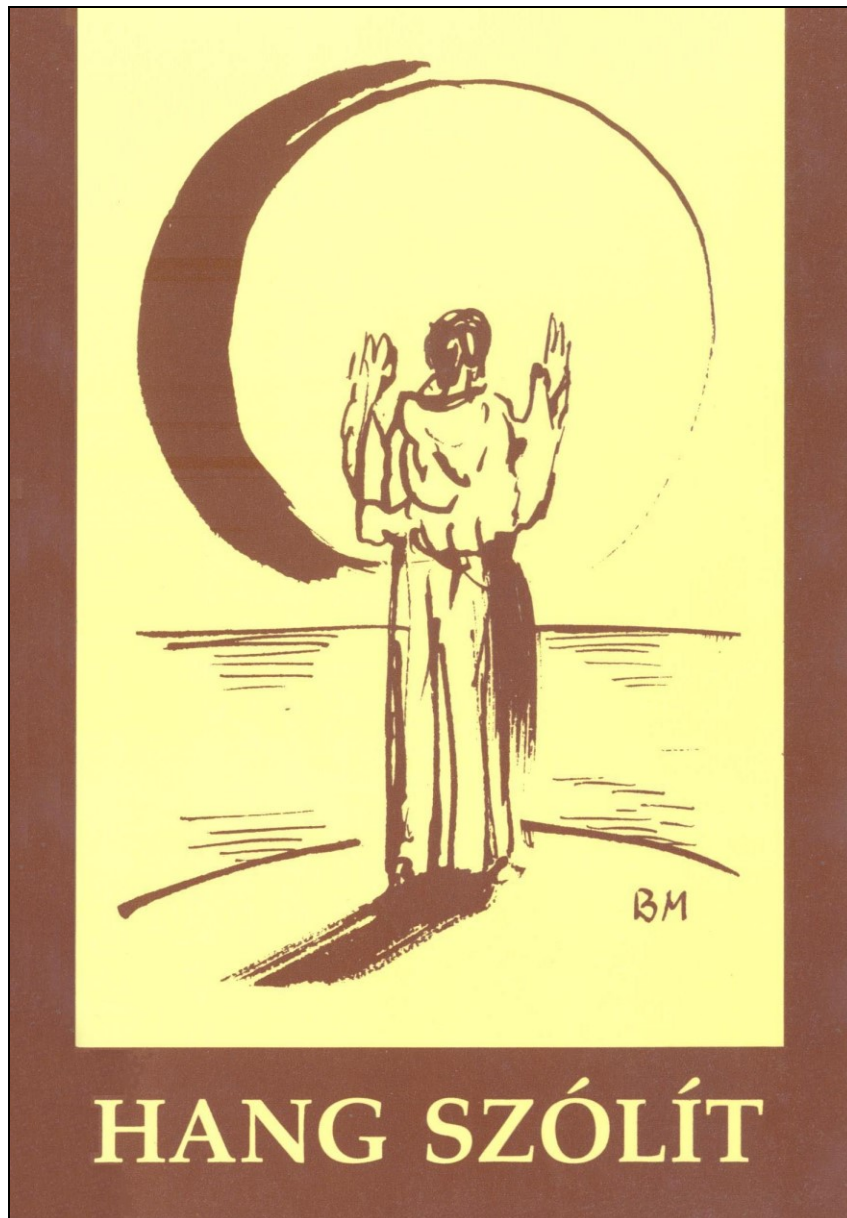

**Ferencz Győző (szerk.)
Hang szólít
Isten-kereső versek a
huszadik század világirodalmából**

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Ferencz Győző (szerk.)

Hang szólít

Isten-kereső versek a huszadik század világirodalmából

A kötetet szerkesztette és az előszót írta:

Ferencz Győző

A verseket válogatták:

Bojtár Endre, Ferencz Győző,

Kalász Márton, Kiss Szemán Róbert,

Lator László, Pór Judit, Rába György

A borítón:

Borsos Miklós: Naphimnusz

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1993-ban jelent meg a Vigilia Kiadó gondozásában az ISBN 963 7964 06 1 azonosítóval. Az elektronikus változat a Vigilia Kiadó engedélyével készült. A könyvet lekipásztorni célokra a Pázmány Péter Elektornikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Vigilia Kiadó tulajdonában marad.

A könyv szövegét Lovász László kalocsai egyházmegyes másodéves kispap és Szabó L. Éva vitte számítógépbe.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Áttekintés	9
Előszó.....	10
Ecce homo.....	13
Pásztornép jövel.....	13
Karel Toman: Ádvent	13
Federico García Lorca: A tűz a tágas konyha mélyén.....	14
Robert Lowell: Újév napja.....	16
Szergej Jeszenyin: A kisdéd Jézus.....	17
Stefan George: A szövetség csillaga.....	20
Stefan George: Zárókórus	21
Borisz Paszternak: Karácsonyi csillag.....	22
T. S. Eliot: A háromkirályok utazása.....	25
André Frénaud: Háromkirályok.....	26
Paul Claudel: Karácsonyi ének	28
Allen Tate: Karácsonyi szonettek (1934)	32
William Carlos Williams: Ajándék.....	33
William Everson (Antoninus testvér): Menekülés a sivatagban.....	35
Paul Claudel: A prágai gyermek Jézus	37
E. E. Cummings: (fácska).....	38
T. S. Eliot: A karácsonyfa-kultusz.....	39
Szöveget vertek belé.....	40
Charles Péguy: Az éj.....	40
Anna Ahmatova: Virágvasárnap.....	43
Rainer Maria Rilke: Az Olajfák kertje.....	44
Borisz Paszternak: A Getsemáné kertje.....	45
David Gascoyne: Ecce homo	47
John Berryman: Ecce homo	49
William Everson (Antoninus testvér): A kereszt készítése.....	50
Ezra Pound: A jócimbora balladája	52
Anna Ahmatova: A megfeszítés	54
Pierre Jean Jouve: Ma meghal Krisztus.....	55
Jiri Wolker: A keresztre feszített szív.....	56
Pierre Emmanuel: Cibus viatorum.....	57
Oszip Mandelstam: Csillapíthatatlan szavak	59
Borisz Paszternak: Baljós napok.....	60
T. S. Eliot: Hamvazószerda	61
Pierre Emanuel: Nagypéntek este	67
Paul Celan: Húsvéti gomolygás	68
Vladimír Holan: Feltámadás	69
Josef Weinheber: Corpus mysticum	70
Az Úr küldötte.....	71
Nelly Sachs: A kürtök.....	71
Gertrud Kolmar: A ninivei állatok.....	72
Peter Henisch: Jób első zsoltára.....	74

Peter Henisch: Jób utolsó zsoltára	75
Eugenio Montale: Ezekiel Saw The Wheel	76
Paul Claudel: A figyelmes Szűz	77
Paul Claudel: Délben a Szűzanyánál	78
Rainer Maria Rilke: Pietà.....	79
T. S. Eliot: Simeon éneke	80
Hars Benzmann: A kánai menyegző.....	81
William Robert Rodgers: A vízen járó Krisztus	82
Jiri Wolker: Vendég áll a házhoz.....	84
Borisz Paszternak: Mária Magdolna I.....	85
Borisz Paszternak: Mária Magdolna II.	86
James Wright: Szent Júdás.....	87
Pierre Emmanuel: Tamás	88
Stevie Smith: A légi Krisztus.....	89
Stefan George: „Sunt animae rerum”	90
Paul Claudel: Assisi Szent Ferenc	91
Thomas Merton: Szent Malakiás	93
Paul Claudel: Szent Cecília.....	95
Az erősebb lét közelébe	96
Mint sugár a lelke.....	96
William Butler Yeats: Hajózás Byzantiumba	96
Thomas Hardy: Azután	97
Szergej Jeszenyin: Lelkem, az égből száműzött	98
Pierre Jean Jouve: Földönkívüli.....	99
Georg Trakl: Napnyugati dal	100
Ion Pillat: Post mortem	101
Sima Pandurovic: A sötétség éneke	102
Miquel de Unamuno: Álmatlanul	103
Federico García Lorca: Van lélek... ..	105
Jurij Kuznyecov: Hullám	106
William Butler Yeats: Énem és lelkem párbeszéde	107
Marie Under: A szülők bibliája.....	109
Robert Penn Warren: Kis Örökkévalóság.....	111
Paul Valéry: Tengerparti temető	112
Jan Zahradnícek: Sírfelirat	116
František Halas: A halott katona.....	117
Randall Jarrell: A túlélő a sírok között	118
Jules Supervielle: Mikor a vízbefúlt fölébred.....	120
Nehéz órámban	121
Rainer Maria Rilke: Duinói elégiák.....	121
Rainer Maria Rilke: Már egyedül	124
Czesław Miłosz: Hit.....	125
Czesław Miłosz: Remény	126
Anna Ahmatova: Hát ittmaradtam	127
Christian Morgenstern: Tedd fel, hogy él egy égi hatalom	128
Paul Claudel: Sötétség	129
Pierre Emmanuel: Láthatatlan.....	130
David Ignatov: Ő nyugtat el.....	131
André Frénaud: A kegyelemről	132
Czesław Miłosz: Oeconomia divina	134

Alfonso Gatto: A Santa Maria Novella kolostorában	135
Wolfgang Bächler: Elhagyott templom	136
Jules Supervielle: Egy ház áll jobbomon	138
Wystan Hugh Auden: Achilles pajzsa	139
Donald Davie: Egy testvéremhez a misztériumban	141
Max Jacob: Egyházközség alapítása Brazíliában	143
Oszip Mandelstam: Köd takarja.....	145
Jeannie Ebner: Éhség	146
Jiri Wolker: Koldusok.....	147
Jiri Wolker: Nehéz óra	148
Paul Celan: Tenebrae	149
Andrej Belij: Aggodalom.....	150
Pierre Emmanuel: Ó ha én a Galamb szárnyán szállnék	151
Gottfried Benn: Egy éjjel	152
John Berryman: Nóna	153
Vilém Závada: Szorongás	155
Hanuš Bonn: Szoronság.....	156
Jan Zahradníček: Elmerülés	157
Alekszandr Blok: Fejünk felett lecsapni készen	158
Jurij Kuznyecov: Ha rég feledett rettenettel	159
Francis Jammes: Nagy, nyugodt vonalak	160
Torvas Venclova: Sestina	161
Ivan Bunyin: Mit mond egy messzi part varázsa.....	162
Robert Penn Warren: A kereszt	163
Ingeborg Bachmann: Bécskörnyéki tájkép	165
Guillaume Apollinaire: Égöv	167
Hallgass meg, Uram.....	171
T. S. Eliot: Te Deum	171
Otokar Brezina: Mindenható.....	173
Czesław Miłosz: Veni creator	174
Antonio Machado: Az ibér isten	175
Tudor Arghezi: Zsoltár	177
Ernesto Cardenal: XXI. zsoltár	178
Anna Ahmatova: A 137. zsoltárra	179
Else Lasker-Schüler: Hallgass meg, Uram	180
Else Lasker-Schüler: Hallgasd meg a helyet	181
Gabriela Mistral: Könyörgés.....	182
Jules Supervielle: Imádság az ismeretlenhez	184
Louis MacNeice: A még meg nem született imája	186
Maurice Maeterlinck: Ima.....	187
Stanislaw Grochowiak: Imádság.....	188
Francis Jammes: Ima azért, hogy a szamarakkal mehessen a Paradicsomba	189
Francis Jammes: Imádság egyszerűségért	190
René Guy Cadou: Életgyónás	191
John Berryman: Ima mindenképpen	192
Pierre Jean Jouve: Járj át engem Uram	193
Pierre Jean Jouve: Valódi test	194
Jiri Orten: Látomás	195
Richard Weiner: Párbeszéd.....	196
T. S. Eliot: Kórusok „A sziklá”-ból.....	198

Pierre Emmanuel: Nada	200
Nelly Sachs: Oly elhagyatott az ember.....	201
Szergej Jeszenyin: Lombok zöld temploma	202
Thomas Merton: Dal	203
Vladimír Holan: Az utolsó.....	204
Rainer Maria Rilke: Őszi nap	205
Rainer Maria Rilke: Az áhítat könyve (részletek)	206
Jules Supervielle: Öldöklés.....	207
Borisz Paszternak: Hamlet.....	208
Megsejtett szerelem	209
Gerard Manley Hopkins: A teljesség köntöse	209
Edna St. Vincent Millay: Isten világa	210
Konsztantyin Fofanov: Stancák	211
Julio Herrera y Reissig: A templom.....	212
Francis Jammes: Kék esernyőddel.....	213
Emil Boleslav Lukac: Csillagok	214
Jacint Verdaguer: E tüzes szív rejtekén	215
Countee Cullen: Mégis furcsállom	216
Konsztantyin Balmont: Az igazság útja.....	217
Theodore Roethke: Sötét időben.....	218
Pierre Jean Jouve: Nem beszélek neked	219
William Carlos Williams: A katolikus harangok.....	220
Oszip Mandelstam: Ímé a szent kehely	222
Federico García Lorca: Óda a legfelségesebb Oltáriszentséghez (Töredék).....	223
Hans Egon Holthusen: Boldog halfogás	226
Ivan Bunyin: Giordano Bruno	227
Stefan George: A tanítvány.....	229
Paul Valéry: Hajnal.....	230
Georg Trakl: Megdicsőülés.....	233
Gerard Manley Hopkins: Aranyló aratás	234
Max Jacob: Az igazi csodák	235
Miroslav Holub: Rövid elmélkedés a térképekről	236
Mihail Berberov: A hitedet óvd meg	237
Nyikolaj Zabolickij: Átváltozások.....	238
A leghatalmasabb hatalom.....	239
Sugárzó inda, égi vágy	239
Salvatore Quasimodo: Az új holdhoz	239
Jules Supervielle: A világ hajnala.....	240
Jules Supervielle: Isten az emberre gondol.....	241
Jovan Ducic: Teremtés.....	242
Iwan Goll: Az ember teremtése	243
Pierre Jean Jouve: Nem jött özönvíz még a földre	244
Jules Supervielle: Egy pálmafa születése	245
Paul Valéry: Pálma	246
Gerard Manley Hopkins: Tarka szépség.....	249
Gerard Manley Hopkins: Kikelet.....	250
Alekszandr Blok: Zsenge ágát rázogatta.....	251
E. E. Cummings: Sugárzó inda égi vágy	252
Paul Celan: Zsoltár.....	253
Theodore Roethke: Dugványok	254

Robinson Jeffers: Madarak és halak	255
Robert Frost: Madarak így nem dalolnak megint	256
Vytautas Macernis: Ősz van, a vágy virága rőt	257
Nyikolaj Zabolickij: Szeptember	258
Pierre Jean Jouve: Isten áldjon.....	259
E. E. Cummings: Köszönöm néked Isten e remek.....	260
Juvencio Valle: Szabad lélek	261
Otokar Brezina: Dal a Napról, a Földről, a vizekről s a tűznek titkáról	262
Otokar Brezina: Ó, eksztázisok ereje és álmoké.....	264
František Halas: A szó dicsősége.....	266
E. E. Cummings: !remény.....	267
A bűn kígyója.....	269
Federico García Lorca: Prológus	269
Tudor Arghezi: A csillagokhoz.....	272
Pierre Emmanuel: Az igazi arc	273
Georg Trakl: Luciferhez	274
Juvencio Valle: Az Éden fája.....	275
Jorge Luis Borges: Adam cast forth.....	276
Ted Hughes: Ébresztő.....	277
Giuseppe Ungaretti: Kain	278
Marianne Moore: Az érdemek hiábavalóságáról.....	279
Thomas Hardy: Végzet	281
Jorge Luis Borges: Töredékek egy apokrif evangéliumból	282
Pablo Neruda: Gothama – Krisztus.....	284
Valerij Brjusov: A tékozló fiú.....	285
Milan Rakic: Elhagyott templom.....	286
Oszip Mandelstam: A félelemnek zuhanás a társa	287
Pierre Emmanuel: Megváltás	288
Dámaso Alonso: A vér.....	289
Pierre Jean Jouve: Emésszéték szemeimet	290
Fernando Pessoa: A szörnyű éjszakán... ..	291
Paul Celan: Későn és mélyen.....	293
René Guy Cadou: Ördögi kísértet.....	294
Charles Péguy: A gazda és a vendég	295
Pierre Emmanuel: Bűnvallomás	299
Robert Lowell: Dies Irae.....	301
Alekszandr Blok: Hóförgeteg örvényesen	302
Oszip Mandelstam: Ősz mord homálya.....	303
A halál kertjei.....	304
Jules Supervielle: A halál kertjei	304
Janko Jesensky: Krizantémok	306
Émile Verhaeren: November	307
Edna St. Vincent Millay: Az üres partra térek meg	309
Jurij Kuznyecov: Mikor fára, kötörmelékre.....	310
Marina Cvetajeva: Nomád sötétből	311
Marina Cvetajeva: Eljő a nap.....	312
Georges Duhamel: Florentin Prunier balladája.....	313
Maurice Maeterlinck: Megöltek három kisleánykát.....	315
Nyikolaj Gumiljov: Olvasóim.....	316
Lucian Blaga: Ti adjatok testet, hegyek.....	317

Sylvia Plath: Lázárasszony	318
Anna Ahmatova: Harangszó	321
Anna Ahmatova: Hang szólít nevemen	322
Georg Trakl: Az eltávozott éneke	323
Tudor Arghezi: Töredelem	324
Josef Hora: Szívem testvére, az idő... ..	326
Sergio Corazzini: A kis halott szív	327
Marina Cvetajeva: Ostyafehér nap.....	328
Dylan Thomas: Ne ballagj csöndben amaz éjszakába	329
Dylan Thomas: És nem vesz rajtuk erőt a halál.....	330
Eljött a végítélet	331
Stefan George: Úrnapja.....	331
Robert Frost: Tűz és jég.....	332
Christine Busta: Téli vigilia	333
Desimir Blagojevic: Nem lesz idő már arra sem	334
Pierre Jean Jouve: A vízözön.....	336
Günter Kunert: Vízözön.....	337
Pierre Emmanuel: A galamb	338
František Halas: Az egyiptomi tíz csapás	339
Vladimír Holan: Tükröződés	341
William Butler Yeats: A második eljövétel	342
Thomas Merton: Elégia a kolostor csűrjéhez.....	343
Yves Bonnefoy: Lefekszel majd	345
Thomas Merton: Reszponzórium, 1948.....	346
Stefan George: Az Antikrisztus	347
Rubén Dario: A remény éneke.....	348
Philip Larkin: Templomlátogatás	349
Max Jacob: Hit-halál.....	351
Wystan Hugh Auden: Részlet a „Jelenleg” című karácsonyi oratóriumból	352
Paul Claudel: Ballada.....	354
Salvatore Quasimodo: Auschwitz.....	356
Galway Kinnell: A holtak feltámadnak majd romlatlanul.....	358
Az örök szeretetig	362
Pierre Jean Jouve: A kezdet harmata	362
Robert Penn Warren: Három sötétség.....	363
Jiri Wolker: Búcsúzás	365
Robert Penn Warren: Az Isten-szeretet útja.....	366
Vladimir Vidric: Két lévita	367
Hermann Hesse: Elmélkedés	368
André Frénaud: Amit a pap mond	369
René Guy Cadou: Szeretet	370
Czesław Miłosz: Szeretet	371
Betűrendes névmutató.....	372
Betűrendes címmutató	384

Áttekintés

Ecce homo

Pásztornép jövel
Szöget vertek belé
Az Úr küldötte

Az erősebb lét közelébe

Mint sugár a lelke
Nehéz órámban
Hallgass meg, Uram
Megsejtett szerelem

A leghatalmasabb hatalom

Sugárzó inda, égi vágy
A bűn kígyója
A halál kertjei
Eljött a végítélet
Az örök szeretetig

Előszó

„Kezdetben volt az Ige” – mi mással lehetne kezdeni a bevezetőt huszadik századi költők Isten-kereső verseinek gyűjteményéhez, mint János evangélista szavaival. S ha így, mit lehet hozzátenni? Saját folytatását, természetesen, hogy a testté lett Ige, a Logosz, ég és föld összekapcsolója, Isten és ember közvetítője teremtő erejénél fogva emberfölötti hatalom, de az embernek megadatott, hogy e hatalom részesévé váljék. Teremtő hatalom még töredékeiben is, furcsa ellentmondásaiban is. Az Ige jelen van és megfoghatatlan, sérthetetlen és kiszolgáltatott, kikerülhetetlen és keresni kell.

Aligha lehetséges emberi tartományainkban hosszabb utat megtenni bármely irányba, hogy így vagy úgy ne ütköznénk Isten létének kérdésébe. A találkozásból lehet viaskodás, szembenállás, maga-átadás, a megszólításra sokféleképpen válaszolhatunk, csak úgy nem lehet tenni, mintha el sem hangzott volna. Azaz lehet, hogyne lehetne; a Szót akkor is lehet használni, ha etimológiáját nem ismerjük, sőt, jelentéskörének valamennyi vonatkozásával sem vagyunk tisztában. De ez többnyire nem a költőkre jellemző, és általában nem ők tettetik magukat süketnek.

A Szó munkaeszköz lett papok, tanárok, orvosok és mások használatára bízva. És persze a költőknek is jutott az Igéből egy darab, amellyel korokon át valahogy mindig elboldogultak. A rájuk ruházott hatalmat manapság nem a romantikus módon óhajtják gyakorolni. Legalábbis kevesen képzelik magukat törvényhozónak. Azt azonban mégiscsak meg kell engedni, hogy amikor a költő használja a szavakat, olyan foglalatosságot űz, amely a teremtés erőivel hozza kapcsolatba. Csakhogy a modern költő másképp vélekedik a szavak használatáról, következésképp a hasznáról is. A költő akkor is dolgozik a szóval, ha nem találja éppen, akkor is őrzi, amikor továbbadja. Vagy épp azáltal. A költőnek a szó, ezt talán nem árt időnként újra megerősíteni, nemcsak eszköz, hanem cél is. Bárhogyan vélekedjünk a huszadik századi történelem menetéről, a tudományos fejlődés irányának megítéléséről, röviden arról a határhelyzetről, amelyben az emberiség önmagát látja (mint már annyiszor, de igencsak indokolt félelmében), bárhogy gondolkodjunk a nyelvi kifejezhetőség esélyeiről, tagadhatatlan, hogy a költő dolga: újramondani az Igét. Az Igéből azt, ami megragadható; hogy emlékezzünk rá, hogy legyen. Ha a szó összezavarodik, ha a hang elvékonyodik, akkor azt kell közölnie, közvetítenie. „Amit nem kommunikáltunk, az nincs” – Karl Jaspers feleli ezt mintegy Descartes-nak. „Csak a kommunikációban teljesedik ki minden igazság, csak a kommunikációban lesz életünk nemcsak élet, hanem teljes élet is. Isten csak közvetve nyilvánítja ki magát.” (*Bevezetés a filozófiába*, Szathmáry Lajos fordítása.)

Minden művészet transzcendens, mert a maga fogásaival, trükkjeivel létrehozza azt a közeget, amelyben jelenbe-zártságunk az örökkévalóba oldódik. Nem volt tehát nehéz feladat isten-kereső verseket gyűjteni századunk világirodalmából. Hogy a válogatás határait megvonjuk: isten-kereső verseket a zsidó-görög-keresztény kultúrhagyományban gyökerező irodalomból.

Ezek a versek, félreértés ne essék, nem feltétlenül Istenről szólnak, semmiképpen nem volt válogatási elv, hogy *közvetlenül* nyilatkozzanak meg Istenről. Az ember is, gyakrabban mint nem, csak közvetve nyilvánítja ki viszonyát a Mindenhatóhoz. Szólnak a versek, persze, Istenről, de méginkább Isten kereséséről, az Ige kereséséről. Szólnak hitvallásról és szólnak kételyekről, a hit megrendüléséről, mert a kor, amelyben születtek, ilyen. Szabó Lőrinc esete – ahogyan azt Baránszky-Jób László elmondja *A józan költő* című tanulmányában –, határan akaratlan megbotránkoztatásnak és beavatottságnak, éppen erről szól. „Amikor a Kisfaludy Társaságban, szinte tüntetően, ateista verseit olvasta fel, riadtan vette észre, hogy az előadó asztallal szemben az a református püspök ül, aki neki mindenkor atyai jóbarátja volt és szinte

jótevője. Nem volt mit tenni, folytatni kellett a felolvasást, de bizony a hálátlan tapintatlanság érzetének a belső szégyenével. – Hát még amikor a felolvasás befejeztével látnia kellett, hogy a főpap felemelkedik a helyéről és odajön hozzá, s megdöbbenésére azt mondja: Megrendülten hallgattalak, Lőrinc. Ha tudnád, hányszor éltem át magam is ezeket a kételyeket. – Amikor ezt elmesélte, az intellektuális költőnek elhomályosult a könnyeitől a tekintete...”

Az elhomályosult tekintet azonban nem szokta zavarni azokat a költőket, akik szembe tudnak nézni önmagukkal, hogy tisztán lássanak. A belső elszámolás többnyire nem ilyen nyilvános alkalmakkor történik, hanem, hiszen költők, versben. Az isten-keresés versei tárgyukban, megformálásukban, hangvételükben erősen különböznek. Elsődlegesen a bizonyosság keresése, a kétely, vívódás, elfordulás, bűn, lelki furdalás, megigazulás, megvilágosodás a főbb csomópontjai ennek a lelki folyamatnak; másodjára Jézus születése, tanítása, szenvedése, halála és feltámadása, Mária személye, a szentek példaadása főbb vonatkoztatási pontjai. Végül pedig, mintegy harmadszor rajzolva ki az Istenhez mutató út ívét, végigvezetnek a naptári ünnepkörökön. De nem valamiféle formális teljesség jegyében. A teljességet tekintve fontosabb, hogy ami bizonyosságként fogalmazódik meg az egyik versben, megkérdőjeleződik máshol, és fordítva. Talán ez ad némileg sajátos arculatot ennek a gyűjteménynek, ebben különbözik a világon szerzte megjelenő istenes, vallásos versantológiák többségétől. Fókuszába nemcsak azokat a költeményeket gyűjti, amelyek az emberre sugárzó istenszeretet fényvisszaverődései, hanem, mellettük, megszólal a modern magánnyal, végső fenyegetettséggel, kommunikációs zavarokkal küszködő, szorongó ember hangja is, s minthogy zaklatott századunkban ez a hang szól hitelesen, kötetünkre is jellemző. Ha ritkább viszont a derűs felszabadultság, a felhőtlen lelkesültség – ez a hang meg annál tisztábban zeng.

Szólni kell még valamiről. A hit kérdése a költészetben – a mai irodalomfelfogós és ízlés szerint ez túlságosan is külsődleges, esztétikai szempontból tendenciózus rendezőelv. Nem mintha nem lehetne ilyen elvek alapján is összeállítani köteteket, sőt, nem mintha általában az antológiák egyéb válogatási szempontjai, korok, témakörök, irányzatok, nem lennének éppily külsődlegesek. Mégis fölmerül a kérdés a mű esztétikai értékének és erkölcsiségének kapcsolatáról. Egyszerűbben: fölmerül a didakszis problémája. A fentiekben kifejtett szempontok remélhetőleg elegendő biztosítékot nyújtanak az esztétikai mércét illetően. Ám még ha így van is, talán annál inkább megkérdendő: valóban fordított arányban áll esztétikai színvonal és erkölcsi célzatosság, amint ezt a romantika óta, főleg pedig századunkban, ily leegyszerűsítve halljuk? A kérdés nem oly elvont abban a korban, melyben a művészet folytonosan ideológiai (és politikai) beavatkozásnak kiszolgáltatva létezett, melyben a művészetet hatalom és közönség – többnyire ellentétesen – e beavatkozás következményei szerint ítélte meg, értékelté át megannyi hullámban. Nem fölösleges tehát hatalom és közönség előtt elismételni: a mű erkölcsisége mindenkoron saját igényességén múlik. A művészi tökéletesség értelmetlenné teszi a problémafölvetést. Sík Sándor Esztétikájából kívánkozik ide zárásképp egy gondolat: „Az erkölcsi törvény egy és abszolút; de a gyakorlatban, a megvalósulásban ez az egy törvény különböző embertípusok számára nem jelenti mindig teljesen ugyanazokat a kötelelességeket. A törvény szelleme egy, de ez a szellem többféleképpen ölthet testet. A vegyésznek szabad mérgekkel dolgozni, a sebésznek sokszor kötelelessége embert csonkítani; de azért a törvény rájuk is áll: a vegyésznek sem szabad embert mérgeznie, a sebész is csak az arra szoruló beteget vághatja. A művészt is köti az egész erkölcsi törvény, de amikor alkot, akkor *művész módjára* tartozik megvalósítani ezt a törvényt. Művészi erkölcsének főtörvénye pedig azt parancsolja, hogy mondja, amit Isten mondania adott (...): alkossa meg a maga művét, megalkuvás, színlelés, könnyelműség nélkül a tőle telhető legtökéletesebben.”

Szándék és megvalósulás persze ekkor sem biztos, hogy *tökéletes* összhangba jut, de a művek, a maguk műviségében, amiként például ezek a versek, nem méltatlanok egyetlen kezdetükhöz, az Igéhez.

Ferencz Győző

Ecce homo

Pásztornép jövel

Karel Toman: Ádvent

Járt-kelt Csehországban Isten angyala,
ama hosszú borongós ádventi napokban.
Szelek hangversenye kísérte,
vándorolt láthatatlan kórusok énekére,
maguktól nyíltak minden otthonok.
Harmatozzatok, égi magasok.

S a küszöbökről Isten angyala
így szól: Higgyetek, legyetek türelmesek.
Gyerekarokat hevített a boldogság láza,
szemeket fényesített a mennyei fény varázsa,
nem szorított apát, anyát a félelem súlya.
Alleluja, alleluja.

És megáldotta Isten angyala
erővel az erőtleneket.
Higgyetek, legyetek bátrak.
Sorsuk, örökéletük kegyelmét elnyerik,
kikben a türelem, a hit meg nem szűnik.
A kemény hitűekre
megváltó virradat messzi pírja süt le.

Ágh István

Federico García Lorca: A tűz a tágas konyha mélyén...

A tűz a tágas konyha mélyén
mindent aranyszínűre fest át.
– De szomorú a mese, nagyapókám!

– Nagyapó, milyen ruhát viselt ő,
a mesébéli
szép keresztanyácska?

– Fájdalom volt
csupán a palástja,
nagyon sötét, nagyon rút palástja.

Házakszerte s utcaszerte enyhe
ünnepeste.

Jégbe öltözött Karácsonyeste
sugárzó tűznél ülünk,
nagyapó szavára lesve.

Újdonszült Jézusról énekel
falunkban egy béres sihederke:

*Pásztornép, jövel!
Jöttön jöjjetek,
áldván a kisdedet,
ki megszületett!*

– Láttam hajdanán ezen az estén:
csillag röpült ég felé kerengve...

– Mesélj, mesélj tovább, nagyapóka
úgy szeretnénk titkát tudni: merre?...

S a vénember fényeholt ezüstjét
pajkos gyerekhang kacaja fedte.

– Ugyan, minek, kedves kis pulyáim...

.....

Amit csak Isten és én tudunk,
nem tartozik rátok, gyerekekre!

– Hogy hívták a csillagot, no mondd meg,
ami ég felé röpült kerengve...

– Szegények Irgalma volt a neve,
és fényes volt, mint gyerekségetek.

És a legény hangja harsog,
földeríti a szükös sikátort:

*Én lelkem Jézuskája...
kedves gyermek, aki... az embert...
ajkunk...*

Krisztus betlehemi ólban
születik ma éjszaka.

Majtényi Zoltán

Robert Lowell: Újév napja

Ismét, ismét az év megszületett
Jégre, s halálra, és sosem kíván a
Kályhánál leskelni ablak zugán, hogy
Hallja: postáslány kürtje mint recseg,
Midőn dagálykor pattan a jégvárta.
Ne szeressük egymást! – itt ez dukál –, vagy
Csak holnap! A holnap rostálja még meg
Szándékaink. – Miért élünk? – A véres

Áldozat-füst-szaglásra! Cica hóban
Feldobta hátsó lábát, mintha ott
Beakadt volna, s megholt. Skatulyába
Fektették, és rá égő gyomot szórtam,
Varjat riasztandó. Kígyó-farok
Tenger-szelek bögtek baksist kívánva
A templom előtt, melynek dupla zárja
Vár Szent Péterre, elgörbült kulcsára.

Szent Péter csöndít, s az egyházi tenger:
Búzével a ponyva-putriba zihál, hol
József hálót bogoz, s a körülmetélés
Vad *Puer natus est*-jére fülel fel,
S vést újra élve, Jézusért sirámol,
Kit keze tart. A törvény mily nehéz még
Vadagnál! – Idő, malomkő? Isten kése...
Vérben történt a fiú születése!

Jánosy István

Szergej Jeszenyin: A kisdéd Jézus

Istenanya hívogat
cinkéket meg darvakat,
szólván:

„Gyertek, égben szárnyalók,
imádkozni szálljatok
hozzám!

Hajtsátok meg térdetek,
oldjátok a vétkeket,
gyertek.”

Ház küszöbén üldögélt,
tejbekását eddegélt
a gyermek.

Leszállt hozzá a cinke,
éhenkórász, kicsinyke,
megállott:

„Imádkoztam már sokat,
a térdem is hasogat,
látod!”

A daru meg krúgatja:
„Te vagy mindünk szent atyja,
etess hát!”

Az istenke letette,
velük mind megetette
a kását.

Aranyházból Mária
nézi, merre jár fia
az égen.

Küszöbön a kisgyerek
alamizsnát kéreget
éhen.

Istenanya hívogat
cinkéket meg darvakat,
mondván:

„Útra kerekedjete,
hozzatok sok kenyeret
hozzám!”

Azok fölkerelkedtek,
útban esők eredtek:
késnek.

Az istenke cibálja
édesanyját, hiába,
éhes.

Szűzanya a mezőbe
kiszaladt az esőbe,
vár csak.

A mezőn csak szél lobog,
mint a ménés, elrobog,
vágdat.

Küszöbön a kisgyerek
könnyet hullat, kesereg,
ó, jaj!

Ahogy ott ül, sírdogál,
arra száll egy nagy madár:
egy gólya.

Az istenkét vigyázva
piros csőrébe zárta,
vitte,

fenyő csúcsán végtére
szélben ringó fészkére
tette.

Hazafordult Mária,
nézte, merre jár fia –
eltűnt!

Kis batyuját kötötte,
messzi útra érette
indult.

Megy sokáig, mendegél,
fenyves sűrűjébe ér –
mit lát?

A fészekben kisfiát –
ott hempergett, tapsikált,
hintált.

Istenanya hívogat
cinkéket meg darvakat.
Szólt így:

„Eztán kéregessetek,
magot szemezzessetek
holtig!

A szép fehér gólya meg,
kisfiammal hempereg,
táncol,

kisgyereket, öröme,
tegyen minden küszöbre
mától!”

Rab Zsuzsa

Stefan George: A szövetség csillaga

Ki még mindig Kezdet, Vég és Közép vagy,
egedbe áradó magasztalásunk
e földre esd le, Változás Ura.
Atájt sötétség terpedt mindenütt,
a templom ingott, s mert más volt a lázunk
atyáinkénál, nem hajszolt a lankadt
láng már magasra minket: a Derűsek,
Erősek, Könnyűek elérhetetlen
trónjához, s vérünk hullt a messze-vágytól...
Akkor saját törzsünkből, mint a rügy,
nincs oly szép kép s álom se, fogható,
tündöklő istenként élénk bomoltál:
beteljesülést hozván szent kezed,
akkor fény lett, s minden vágy elcsitult.

Csorba Győző

Stefan George: Zárókórus

Isten: kincseit kitárja
Isten útja vár reád
Isten ajka hív csatára
Isten fonja glóriád.
Isten csöndje lakja lelked
Isten edzi hű fiát
Isten szomjú vágya kerget
Isten! – égve esdi szád.
Isten terhe nyomja vállad
Isten lángja izzított
Isten kedve rád kiáradt
Isten üdve rád nyitott.

Képes Géza

Borisz Paszternak: Karácsonyi csillag

Ez a tél. Ez a tél.
Feleútban a hegynek
fel a sziklaodúban fázik a gyermek
Fúj a pusztai szél.

Ökör melegíti, meleg lehelet.
Csak állnak a barlang
közepében a barmok,
a vályu felett dús pára lebeg.

Lerázza a pásztornép a kölest,
szalmát a subáról,
félébren a távol
éjfélbe bámul már odafent.

Lenn hóban a kis temető meg a rét
meg a kert, kocsi rúdja
mered ki a bucka
alól, tele van csillaggal az ég.

Köztük mécsnél bátortalanabb
csillag – sose járt itt
azelőtt – haloványlik,
és Betlehemet keresi, oda tart.

Istentől, az égtől odébb azután
úgy gyúl ki lobogva,
mint szérún a boglya,
az asztag a tűzperzselte tanyán.

És száll tűzcsóva gyanánt odafenn.
száll mind magasabban,
elnézi riadtan
az új jövevényt a világegyetem.

Jelent a bíbor glória tán
valamit, megy a három
öregecske számáron,
sietnek a ritka csillag után.

Az ajándék jön teveháton. A hegy-
élről lefelé szaporazza a három
kicsinél kisebb szamaruk, letipeg.

A jövő, ahogyan beteljesedett
azután, megképzik az égi határon
Világok, gondolatok, seregek,
a varázsló művei, gyermeki álmok,
a múzeumok jövője, karácsony
heve és minden tündér csodatett.

A láncok, a nagyszerű tarka füzérek
a reszketeg, olvadt gyertya, a láng
...Zordul, foga van a pusztai szélnek.
...Az alma, a gömbök, aranykarikák.

Nem látszik a tónak jó fele, fák
födik el, de a vízfényt látni közöttük
a bozóton, csókafészekken át
s tevét, szamarat ballagni mögöttük
a gáton, a pásztornép odalát,
mondják, a subát igazítva, köszöntsük
a többivel együtt ezt a csudát.

A havat melegíti a nagy csoszogás, a
mezítlen lábnyomok ólomüveg
hártyája a sziklaüregbe vezet,
vicsorít rá, mint a gyertyavilágra
a juhász kutya. Éjszaka. Peng a hideg.
Akár a mesében. A hóból, az árva
veteményesből mindig odamegy
közibéjük egy árny. Bojtárgyerekek
lábához sunyja fejét, taszigálja
orrával, a bajt szimatolja az eb.

Van néhány angyal a sűrű tömegben,
ugyanúgy, ugyanott, ugyanarra halad
az úton, nem látni ugyan egyiket sem,
mert testtelenek. Csak lábnyomukat.

Kiválnak a fák, már látszik a törzsük.
A szirtnél összeszorul a tömeg.
–Kik vagytok? – kérdi Mária tőlük.
–Mi pásztorok, ők angyal-követek,
jöttünk dicsérni benneteket.
– Hát várjatok itt, majd sorba bejöttök.

Hamuszín napkelte előtti homály,
toporog a gulyás, a juhász meg a bojtár,
és pörlekedik lovas és gyalogos már,
az ásott kútnál, az itatónál
ordít a teve és rúg a számár.

Már szürkül a hajnal a csillagokat
az égboltról hamuként leseperve.
A nagy sokaságból a sziklaüregbe
a királyokat engedi Mária csak.

Nagy fényben alszik a gyermek a jászla
fenekén: hasadékban a hold sugara
Melegíti szamár puha szája, subája
az ökör meg a ló meleg orrlíka.

Csak áll a homályban mind, ki bement még,
susognak, a szót kínnal keresik.
A jászol elől most balra terelnék
a királyt, hogy állna félre kicsit,
megfordul a bölcs: a küszöbről a vendég,
a karácsonyi csillag a szűzre tekint.

Pór Judit

T. S. Eliot: A háromkirályok utazása

„Hideg volt odamenet,
Épp legrosszabb része az évnek
Az útra, s ilyen hosszú útra:
Metsző a szél, az utakat elmosta az ár
A nagy télvíz idején.”
S a tevék feltörve, lesántulva, csöknyösen
Az olvadó hóba feküdtek.
Volt, mikor visszakívántuk
A nyári palotákat a dombokon, a függőkerteket
S a sörbethozó, selymes lányokat.
Itt meg a káromkodó, zúgolódó tevehajcsárok,
A kik megszöktek, mert kellett nekik a szesz meg a nő,
S a kihúnyó tábortüzek, a hiányzó sátrak,
S a mogorva várak, az ellenséges városok,
S a mocskos falvak, ahol az ember bőrit is lenyúzzák:
Nehéz volt odamenet.
Végül inkább egész éjszaka utaztunk,
Sebtiben szundikálva,
S a fülünkbe dúdoltak a hangok, szólván,
Hogy mindez csak örület.

Aztán hajnalra leértünk egy enyhe völgybe,
Párás volt a hóövezet alatt, növényektől illatozó;
Folyó rohant benne s egy vízimalom verte a sötétet,
S három fa nyúlt az alacsony égbe,
S egy öreg, fehér ló ügetett el a mezőn.
Aztán egy kocsmához értünk, szőlőlevelek a fejgerenda fölött,
Nyitott ajtók előtt hat kéz vetett kockát ezüst pénzdarabokért,
S lábak rugdosták az üres borostömlőket.
De útbaigazítást nem kaptunk, haladtunk hát tovább
S megérkeztünk este, egy perccel se hamarabb
Találtunk arra a helyre: mondhatni, kielégítő volt.

Mindez régen volt, emlékszem én,
És megtenném újra, de vegyétek észbe
Ezt vegyétek észbe
Ezt: miért vezettek végig ezen úton,
Születésért vagy Halálért? Volt születés, igaz,
Bizonyítékot kaptunk rá, s nem kétes, láttam születést, halált,
De azt hittem, különböznek egymástól; ez a Születés
Kemény és keserű haldoklás volt nekünk, olyan volt mint a Halál, a mi halálunk.
Visszatértünk székhelyünkre, ezekbe a Királyságokba,
De itt nincs többé nyugtunk, a régi függelemben,
Köröttünk idegen nép csüng istenein.
Másképp halálnak örülnék.

Vas István

André Frénaud: Háromkirályok

Haladunk-e oly gyorsan, mint a csillag?
Nem tartott a hajsza elég soká?
Eltéríthetjük-e végül is
azt a fényt a hold s a barmok között?
Sugara meg se rebben.

Hó szötte be a visszatérés tájait,
olvadt szirmaiban az emlékezet elvész.
Szegődtek új útitársak is a csapathoz:
úgy toppantak elő, szálfák közül fadöntők.
Csúfolt sebek gyötörték a bolygó zsidót.

Állig takarta prém a félholt szerecsen királyt.
Az éhség-pásztor tart velünk,
két kék szeme ragyog szétfeszítő köpenyére
és fogoly gyermekek dühöngő csapatára.

Az öröm elé indultunk, azt hittük,
megszületett a világ öröme valahol itt egy házban.
Ez volt a kezdet. Most egy szó sem esik.
Felszabadítani indultunk egy dicső sírt,
vadonban fáklakereszt jelöli.

Nem biztonságos a vidék,
mögöttünk kastélyok merülnek el.
Kihűlt tűzhelyű állomások. A kivédett
csapásokba remegnek hajnalban a határok.
Homokvihart megtörő tenyerünket
átfúrja a zsiszik, s félek az éjszakától.

Belefáradtak a szeles úton,
kik vártak ránk, és most kórusban gyaláznak.
Hajnalban bezárt külvárosokon, szívtelen vidéken
elvegyülve s külön a többiektől haladunk
a remény súlyos pillája alatt.
Gebeként zihált a félelem.

Elkésünk majd, a mészárlás folyik már,
ártatlanok a fűben elterülve.
S fölkkavarjuk a tájak tócsáit naponta.
S növekszik a moraj, cserbenhagyott halottaké,
kiket buzgalmunk reménye éltetett.

A tömjén elrohadt az elefántcsont-dobozokban,
s megaludt az arany szívünkben, mint a tej.
Odadobta magát a katonáknak
a lány, kit a bárkában őriztünk pirkadatra
az ő arcának mosolyául.

Végünk van. Már az indulás pillanatában
rászedtek bennünket a felderítők.
Már út se volt, és fénysugár sincs.
Csak egy aranykalász, álmunk vetése,
de bukásaink súlya nem érlelte meg.
S mi csak megyünk, magunkra morogva,
úgy összeveszve hárman, ahogy csak össze
egy ember veszhet önmagával.
Menetünkről a kültelkek fűvén
emberek álmodoznak.
S reménykednek, ha utat vétettünk is.

A villódzó időben, holt-medrekben tévelyegve
a Gyermekek melengető mosolya alatt,
kóbor lovagok mi, tűnékeny nyomán a születő
jövőnek, mely, mint a csordapásztor, ösztökél.
Már átkozom a kalandot, már visszatérnék
otthonomba a platánfa alá,
inni kutam vizét, mit nem ront meg a hold,
s árnyékom rezdületlen hűvösében
beteljesednem örök-sima tornácaimon...

De nem gyógyulhatok: szólít egy esztelen hang.

Rába György

Paul Claudel: Karácsonyi ének

Gyerünk, fiúk, itt az idő az indulásra, készen vagyunk-e már?
Megvan-e minden, ami kell, mert csikorog ám odakünn, a hócipők, kabátok, takarók, a kesztyű
és a sál?

Akkor fűjjátok el a lámpát, s gyertek, mert én majd elől megyek.
Jól ismerem már az utat, s ne fontoskodjék senki más, ha vezetek.
Eloltottak, és kisded csapatunk torlódik feketén a visszfényben, amint a tűz végsőt piheg,
Vérbeli rokonaim itt, amott meg szívbéliek,
A bátya és a néni, szolgálólányok és legények, s gyermekeivel az anya is ott topog,
S az igaz is, aki a nap terhét viselte, a tizenegyedik óra napszámosával.
Túl sötét van már számlálgatni egymást, de mintha az iméntinél most többen volnánk
valahánnyal.

Ha tán halottak csatlakoztak hozzánk, Isten hozott körünkbe, kedves rokonok!
Ne féljetez tőlünk, meggyóntunk mind az este, tiszta szívvel várunk közénk, ártatlanok.
Meggyóntunk mind, kivéve azokat, kik úgy hisznek, hogy mégis kételkedve élnek,
És akik, kissé meghökkenve bár, barátságából mégiscsak elkísérnek,
Amint markolva nagy husángomat, akár egy búcsúvezető, csapatunk élén lépdegelek,
Zengve karácsonyéji énekünket telt tüdővel, ahogy-esik-úgy-puffan épp:
Egyetlen verset, hogyha nincs több az iszákban, s a többit is, ha föltolul s egymás nyakába lép.
Ha nincsen rajta rím, hát le kell róla mondani, hiába.
És ha biceg a vers, nem azért sántikál, mintha nem volna lába,
Hanem kissé előtte jár a gondolatnak, akár a vak, kit megelőz a bot,
Meg aztán nem valami kényelmes az út sem, vastag hó lepi, nem gyapot.
De azért csak gyerünk tovább Isten nevében! a vidám szív mindent jónak talál.
Ha nem is tetszik énekem, mégiscsak végig fogom fűjni már,
A négyszeres *Allelujá*-t a neumával, s nem azt, hogy ajjaj! s *Requiem*;
Mert ez az a nagy éjszaka, mikor a keresztények minden felől feléd vannak úton, Betlehem;
Mi meg itt milyen kevesen vagyunk, lám, milyen kisded ez a nyáj!

Alighogy kitárul az ajtó, ím szemünkbe lobban a tágas ég fenn,
Millió szikrázó csillag, a Tejútal közepén.
Az ünnepség szertartásmestere, az ég az égnek tudományát magyarázza,
Roppant nagy díszében a firmamentum az Isten dicsőségét harsonázza.
Egy villanás! az égi seregek kirántják kardjukat, fölübék sorakozva, s kapitányaik ott állnak az
élen, épp öten vagy hatan,
A roppant nép egybevegyül és *Gloria in excelsis*-t zeng egy hangon, hatalmasan!
Épp öt vagy hat csillag, nézzétek a legszebbet ott felül.
Ó szellemi Glóbusz, amint a szent Istálló fölött tündöklön megül!
Megszentelt fény edénye, melyet egy angyal hoz nekünk ma, kétségtelenül.
Ami téged illet, Boáz és Dávid városa, Efrata Betlehemje,
Júda minden városai között bizonyára nem vagy a legkisebb te,
Mert öledben kell megszülessék az emberek megváltója ma éjjel!
A legmesszebről is eljött mindenki hozzád, amelyet visel, azzal a névvel.
Utcáidon ma mennyi fény! mekkora sürgés-forgás, zenebona, forgalom!
Augusztus Caesar megszámlálja az egész földet e napon.
A Tékozló Fiú, ki megvendégeli a Bal Latort s a Computus tisztviselőit,
Fuvoláslányok közt a lacikonyhán szórakozik és élcelődik.
Mindenkinek jut egy meleg zug itt, kivéve a mennyország fejedelmét.

Soha nincs hely a fogadóban, ha szegény Jézus, te volnál a vendég.
Az alázatos Máriával a számaron József csak házról házra baktat.

A kocsmáros, meglátva ezt a terhes asszonyt, segítséget kiált és karhatalmat!
S a tornácon s a fenyőág alatt szalvétájával hessentgeti el
Szent Józsefet, kinek fején nincs ott a fényköre, csak egy kopott nyúlőr kucsmát visel.

Ezért aztán, mivelhogy pénzünk nincs, hogy itt egy kissé vígan éljünk,
Elhagyjuk jobb felé a várost és itt ezen az úton balra térünk.
A pusztaság felé visz ez az út s a közlegelők felé, ahogy jelzi a
Barmok sűrű csapása, melyet kedvtelve néz a Levita.
Ezen a sarkon forduljunk be most, és ott, ahol a boronák és ekék állanak,
Látjátok azt az üreget a földben, Ábrahám öreg tölgyfája alatt?
Ott van.

Maradjunk egy-két percig nyugton itt, várjuk meg, míg éjfél kondítanak.

Még egy pillanat, és túl vagyunk a nagy várakozáson!
Dánielnek hetei véget érnek, ma elkezdődik a karácsony.
Hodie lux illuxit nobis, coeli facti sunt melliflui.
Itt fakadnak föl magának az öröklétnek forrásai.
Ma kezdődik az Ige bennünk, ahogy az Istennel kezdődött kezdetül!
Tiszta eredet ténye, melyben természetünk is részesül!
Ó bűnnél hatalmasabb kegyelem! ok, melytől átlényegül az ígélet!
Hármas misével tisztelt titka a hármas születésnek!
Ím, az igazmondó Igét elsőnek pillantják meg szemeink,
Amint a korporálén pihen, a rubrika meghagyása szerint.

Éjfél kondul. Folytassátok hát utatokat s lépjete be.
Lehet-e szív oly kemény, hogy a látványon, melyet látunk, föl ne gerjedezne?
Ki minket ennyire szeret, lehetséges, hogy viszont ne szeressék?
Van-e, kinek, karjába véve ezt a kisdedet, könnyel a szeme meg ne tellnék?
S ha még mindig akad, aki kételkedik, vonuljon félre és vizsgálja meg
Ezt a papírt, amelyre egybeszedtem Mózesztől a róla szóló jövendöléseket.
Mert gyermek született ma nekünk, parányi kisded adatott az égből,
Dávid törzse kihajtott, és virág sarjadt Jessze gyökeréből,
Dávid személye a büntelen Szűz öléből született meg!
Íme hús a húsunkból, ím a tőlünk-való, az Istengyermek,
Örökségünket, mit a Sátán elrabolt, visszaállítva teljesen,
S az ő neve Csodálatos, Tanácsadó, Erős Isten, Jövendő
Évszázadok Atyja, Békefejedelem!

Folytassátok hát, mondom, utatok és lépjete be bátran, mert ami engem illet, én maradok, ahol
vagyok,
De előbb készítsétek mind elő, amit Jézusnak ajándékba hoztatok,
(Ki tekintélyes származású, egy rézcstillag tanúskodik felőle pontosan a hely felett,
Hol manapság egy török katona áll őrt, puskája végén bajonett).
Aztán zörgessetek, s az Anyához elsőnek ezt az anyát vezessék el.
Ki elsőszülött fiát hozta el, szemében érett anyasága teljes melegével;
S az együgyű együgyűségét hozza, s a bűnös jön bűnei seregével,

Jön a reménytelen kishivatalnok, s az író, ki belátja már, hogy tehetségtelen,
 A kicsapongó, megtalálva tiszta szívét hirtelen,
 Becsületrendjével a tiszt, az özvegy jegygyűrűjét hozva híven,
 S az aggastyán élete lajstromát, az itatóssal az utolsó íven.
 Én meg, mert semmim sincs, amit ne kaptam volna csak, örülve, hogy veletek eddig eltaláltam,
 Mint egy derék cseléd, idekinn maradok az éjszakában,
 S mint Mózes az égő csipkebokor előtt, hallgatva az isteni szózatot,
 Úgy nézem buzgó áhítattal és mélységesen meghatott Lélekkel ezt a zárt kaput, amelyen a tej
 tündöklése átragyog!
 Üdvözlégy, térdeplő Asszony a fényben, minden teremtett élőlény elsőszülötte!
 Mert te már akkor megfogantál, amikor még nem létezett a lenti mély sem,
 A hiánytalan fényesség a te réveden született az égben!
 Amikor a mélység fölé keresztet állított, a Mindenható arcodat helyezte el előtte,
 Ahogy előttem itt áll a szívemben, ó tiszta Szűz, ki fényes liliom vagy!
 Méhedben hordtad teremődöt, kebled alatt neveltéd alkotódat!
 Hívó nővérünk, Mária, beborít mindenfelől ölelése,
 Egy meztelen kis lény tapad az Istenszülő kebelére!
 Mint a Fiú az Ósidóktól Létező szívére, aki az Ámen és az Ország!
 Isten értelmes paradicsoma, balzsamaidnak illatába vonj hát!
 Mint Őt magát vontad, aki az öröklétben tejednek édességét vágyta szüntelen.
 „Nyiss ajtót nekem, húgocskám, galambom, barátnőm, szeplőtelenem!”
 Add át az embert végre Istenének, királyi kapu és pecsétellen!
 Ó éji áradatok szíve, kibem egy el nem mondható akkordban a galamb ezüst színe és az arany
 sápadtsága egybelobban!

De közben zavaros lármával telnek el a földek és a rétek,
 Valami kiáltozás kezdődik a földön, s az égben valami ének.
 A pásztorok, virrasztva botjukkal a nyáj fölött, az Egyház pásztorainak képei,
 Hallgatják a jó hírt, amint az angyal hirdeti.
 S hallgatják ezt a mondatot: *Dicsőség s béke*, amit a Rendek fönt a megnyílt égben zengedeznek:
 „*Dicsőség Istennek a magasságban s a földön békesség a jó szándékú embereknek!*”
 A Tékozló szíven, káromlásai közt, mintha zene suhanna át,
 Fönláll, látni akar, körmével vakarja a nyilvánosház ablakát.
 Mert útrakeltek már a pásztorok, s mögöttük az egész föld megrepeg.
 E kocabanda léptei nyomán, akik közt a legöregebb
 A banda dobját cipeli s rá kétfelől is jókorát vereget!
 Népek és szigetek! elmerült nemzetek! s kikkel méltatlanság esett: ó, figyeljete sorra mind!
 Megtöretett a nyakas Izrael, Isten lángja szabadon villog odakint!
 Kik a halál árnyának országában éltek, világosságuk született, fényt látnak ím mindannyian!
 „Megtöröm a zsarnok igáját rajtatok, mint Mádián napjaiban,
 Semmiért adtak el – így szól az Úr –, és én pénz nélkül foglak visszavenni.
 Ó féreg, mit se félj! Nem feledkeztem rólad el. Gyermekeit tán az édesanya elfelejti?
 S ha elfelejtené, én nem feledkezem meg rólad – így szól a mindenható örök Isten.
 Mi történt énvelem, hogy népem elvették tőlem ingyen?
 S nem teszem hozzá: tűnjenek el földemről a pogányok s a szennyesek.
 Kelj föl a porból, ó fogoly, halld meg ezen a napon nevedet:
 Mert én vagyok az Úr – így szól az Úr –, én magam, aki szólottam veled.”

Perzsák és görögök angyalai! Róma angyala! Éjszak és a tengerek angyalai!
 Keserű virrasztásban éberek! éjben tengődő vak népek pásztorai!

Mint ahogy a jelszót ismétlik toronyról toronyra a katonák,
A világ egyik sarkától a másikig úgy adjátok kérdéseket a nap felé tovább!
Most, amikor az alszegpap, aki a szerpaptól – az meg a paptól – részesült a békecsókban.
Indul testvérei között az elsőhöz a karban s köszönti tisztelettel, meghajoltan,
Kezét a vállára teszi és kétfelől az arcához érinti arcát;
Akár a hírvivő, ki börtönről börtönre jár és hirdeti, hogy véget ért a rabság;
S tömjén, tűz és arany között az oltárról, a főpaptól elindult nemsokára
Ünnepélyes kíséretével, a lengő füstölők és zengő harsonák nyomába
A hírnök a szószékre lép, az egyetemes Jóhírt prédikálva!

„Megszületett az isteni gyermek!” Ti is halljátok, ó mi ez az ének.
Ősatyák, kik még a Pokol hatalmas tornácában éltek!
Az elfeketült gyökér is megérzi, amint a lomb virága közt az áldás megfogán.
Az Élet Fája, melyen az örök gyümölcs születik, megremeg nemzedékeiben boldogan:
Íme a csodálatos fiúgyermek, akit egy Szűz Simon karjába helyezett!
Ősatyák s pátriárkák, Jézus Krisztus ősei, örvendjete!
A csontokból származott csontokból származott a Bosszuló, akit az Írás emleget.
És csakhamar a halottakon át, kik egymás hegyén-hátán hevernek rokonul és befedik,
A föld egész Ádám mélyéig megremeg s kitérja méheit.
A kínból és a börtön éjjeléből a sóhajtozó lelkek hangja száll
S elcsigázottan így kiált: „Ó gyermekem, hát itt vagy végre már!”
Amíg az Élő maga is be nem zörget a Halál küszöbén, amely nem az ő alkotása,
S míg, alászállva szombatján az Úr lelkének hírnökül előtte járva,
Be nem zúzza a zengő kapukat egy angyal iszonyú csapása!

De már a sivatag fölött dereng a virradat, amelynek nem lesz soha vége,
Első keresztény napunk hajnala és üdvösségünk első éve!
Itt lent és ezután az Isten örökre velünk lakik,
Amennyiben az övéi leszünk – de meddig! hiszen jó szándékunk vajmi kurta itt!
Mert nyomban megteesszük a rosszat ismét, bár menedékünk is lehet
A tabernákulumbeli szívben, ki oly elnéző hozzánk s úgy szeret.
Valóban karácsony napja ez, színarany, melyet semmi szenny se rág.
Holnap, mert kell, a kegyetlen Heródest szolgáljuk majd tovább,
Az iparos a szerszámaival, a hivatalnok elfoglalva asztalát.
De én az isteni örömben lakozom, akár József, az ács,
Itt látva mellettem a kisdedit s Urunkat Istenünket egy személyben,
S anyánkat, Máriát, aki semmit se szól, s megőrzi mindezt a szívében.

Rónay György

Allen Tate: Karácsonyi szonettek (1934)

I.

Itt a nap, mely időt ad Életének,
tetőtől talpig készenlét vagyok,
fölcsígni fürgén szememmel az évet,
szárnyas elmét megillető magot.
Van, kinek bőség az Eljövétel,
evésre, vadászatra alkalom;
az én ernyedtségem láz veri fel,
s az évszak vert ügyét támogatom
így: Ember, busa fejű, tompa lény,
a fodrozódó égen mire leszet?
De a Holtakhoz térdelek le én,
míg papírcsengők, tarkállva üdén,
– rajzukon szánról potyog lány, legény –
búcsúztatják oltalmamat, a csendet.

II.

Ó, Krisztus, csöngettyűzz a dühös égre.
A múltra kell most gondolnom kicsit:
tízévesen nagyot hazudtam, érte
néger fiút vertek meg; végre itt
a sok múltó év, fölvilanva rendre,
fordul, mint zöld posztón falsra golyók –
hátráljanak, s trombiták kara zengje,
Krisztus figyelme mint forrt, lobogott.
Süket, vak érzékeim nem lelem,
nem pallérozott tudás-maradék,
de tudom: a rémálom nesztelen;
míg a hóvégi tűz bódultan ég,
meddő kézzel s fejjel itt kuksolok,
bűnökért nyögve, oldást várva még.

Bárdos László

William Carlos Williams: Ajándék

Amikor az egykori bölcsék a csillag
nyomán ajándékot hoztak
a szeretet urának

szerény szülőhelyére,
az ördögök
fejvesztve iszkoltak el,
mutatja a régi rajz.

Mit tudhat a csecsemő
díszes aranyról,
vagy tömjénről és mirrháról,
papi ruhákról,
és kegyes térdhajtásról?

De nincsen új történet
a képzeletnek,
hallja bár először,
és hiába a sok árulás,
tudja, így volt igaz.

A fényes kincset,
gyermeknek haszontalant,
az áhítat hozta,
mutatni a szeretet hatalmát.

Öregek voltak a bölcsék,
hogyan tudhatták volna,
mi kell az anyának,
s hogy a gyermek
enni kér?

De amint letérdeltek,
enni kapott a gyermek.
Ők látták,
és
dicsérték.

Csoda
történt íme
ámuló szemük előtt,
anyatej!
a szeretetjútalma.

A számár felrikoltott,
a marha elbődült.
Ez a természetük.

Mindenki természete szerint dicsér.
Ez minden,
amit adhat.

Dicséretmondás
az ördögök menekülése is.
Mi ehhez
a halál?

Semmi. A bölcsek
ajándékkal jöttek
és térdet-fejet hajtva
hódoltak
a tökélynek.

Kodolányi Gyula

William Everson (Antoninus testvér): Menekülés a sivatagban

Az utolsó település szögesdrót kerítése még kiemelkedett,
Majd lebukott a láthatáron. A prérifarkas földjén haladtak át:
Mesquite-, zsálya-cserje és fűcsomók kapaszkodtak a göröngyökbe;
Prérikutya kaffogott a völgyben valahol;
És a magas fennsíkon a rövid lábú borz
Vájta az agyagot. De azon túl a sivatag
Nyers, csillapítatlan, a Nap könyörtelen parancsából
Táplálkozó, esküszegő uralma, ahol messze, a nedves horizonton
Hal meg a parancsík: Isten tudja, hol.

És a balsors jelzései: az ökörkoponya,
Beesett szemeiben állati rettegés remegett;
Az eltörött, homokba fulladt, végzetes kerék
És egy szomorú lóállkapocs. A bosszúálló törzsek
Visszautasító gesztusai, vadabbak, mint a bubópestis,
Amely aggályosan uralta a vidéket.

Csupán a szamár gondtalan: szépen, szabályosan
Emeli mellső lábait, mint akinek
A mai nap bűne épp elegendő.
Még virgonc fülei is az időt mutatják.

De ők, a férfi és a gondterhelt asszony
Résnyi szemmel bámulták a lemenő napot,
És a sűrű sötét felé haladtak előre
Nyugtalan lélekkel mindketten, és vittek valamit,
Ami miatt hányszor fordultak volna vissza már. Ez
Hajtotta őket. Durva polcmócban a világ nagy kockázatát vitték,
És tudták ezt és betakarva vitték, közel a vak szívhez,
Mely rossz órán is ragaszkodik édes szükségletéhez,
Birtokolja a közelgő éjszaka ellenében,
Amely a holt folyóágyak fölött most érkezik
Hidegen, keserűn és feketén.

A világ vadonjában tett legelső utazása volt ez,
Amit sok követett még: sok csodálatos és sok félelmetes.
És ami olyan jó volt, oly tiszta, oly gyengéd, oly erőtlen
(Túl törékeny az érintéshez is) – amit olyan féltve őriztek,
Megőrizte őket. Ahogy minket is naponta, ha a felemelt kehelyből
A leggyöngédebb nyelvvel magunkhoz vesszük a törékeny kenyeret,
Hogy kijusson a vad birodalomba,
Ahol Heródes izzad és fürge szolgálói
A bulvársajtót lapozzák – ez tart meg minket is.

A tábortűz fölött a terméketlen holdfény
Részekre osztja Nyugatot, túl szűzies és tiszta
Semhogy rosszat jelentsen. A férfi a serpenyővel zörög,
Hogy a csend póré élet elvegye.
Az asszony a szívét fölemeli, a Kisdéd
A gazdag emlőt gyömöszöli, eszik.

Mezey Katalin

Paul Claudel: A prágai gyermek Jézus

Havazik Künn a nagyvilág halott kétségkívül. December.
De Istenem, itt a kis szobában milyen boldog az ember!
A kandalló, parázs szénnel tele,
A mennyezetet álmatag fénnel színezi be,
S nem hallani mást, csak amint a forró víz pöfög.
Fönn az állványon, a két ágy fölött
Üvegbúra alatt, a fején koronával,
Egy kezében a világot tartva, a mással
A kicsinyeket, kik bíznak benne, eltakarni készen,
Nagy szoknyájába bújva, kedves ünnepélyességben,
S nagyszerűen az óriás kalap alatt, amely sárgán virít,
A prágai gyermek Jézus országol és uralkodik.
Egyedül van a tűzhely előtt, mely beragyogja,
Mint a szentségház mélyén elrejtve egyedül az ostya,
S a Gyermekisten őrzi itt kis testvéreit napkeltéig.
Oly észrevétlenül, mint a sóhaj, mely elenyészik,
Az örök jelenlét betölti a szobát,
Ez ártatlan és együgyű dolgokhoz alázva magát!
Ha ő velünk van, semmi bajt nem érünk.
Alhatunk, itt van Jézus, a mi testvérünk.
A miénk ő, és miénk mind e drága jó
Holmik: a csodálatos baba és a faló,
Meg a bárány, ott állnak a sarokba lökve mind
S mi alszunk, ám e drága dolgok mind, mind a mieink!
A függönyök lehúzva... lentről, ki tudja honnan,
A hóban és az éjszakában valami óraféle kondul hosszan.
A gyermek meleg ágya mélyén boldogan érzi meg,
Hogy alszik, és hogy vele van az, akit szeret,
Mozog kicsit, karját nyújtja, dűnnyög tétován és csendesen,
Megpróbál fölébredni és képtelen.

Rónay György

E. E. Cummings: (fácska)

fácska,
csendes karácsonyfácska,
oly kicsi vagy,
olyan, mint egy virágszál

a zöld erdőben ki talált rád,
s nagyon fájt-e eljönni onnan?
látod megvigasztallak,
mert oly jóillatú vagy

megcsókolom hús kérgedet,
s átölellek szorosán és vigyázva,
mint az anyád,
csak ne félj

íme a díszek
mik egész éven át sötét dobozban alszanak,
s álmodják, hogy kiveszik őket, s szabad csillogniuk,
a gömbök, a piros és arany papírláncok, az angyalhaj szálai

emeld föl karocskáidat,
s mindezt neked adom, hogy viseld,
minden ujjadra jut egy gyűrű,
egy porcikád se lesz sötét vagy szomorú

ha majd tetőtől-talpig felöltöztél,
az ablakba állsz, hogy mindenki lásson,
s mennyire megcsodálnak!
ó, de te nagyon büszke leszel

és húgocskámmal kézen fogjuk egymást,
és fölnevezve gyönyörű fánkra,
táncolunk és énekelünk
„Pásztorok, pásztorok”

Kálnoky László

T. S. Eliot: A karácsonyfa-kultusz

Többféle magatartás van a karácsonyt illetően.
Egynéhányat figyelmen kívül hagyhatunk:
A társadalmat, a tunyát, a nyilvánvalóan üzletit,
A lármásat (a bárokat éjfélig nyitva tartják),
S a gyerekest – ami távolról sem a gyermeké:
Annak a gyertya csillag s az aranyangyal
Tárt szárnyaival a fa tetején
Nem pusztá dísz, hanem valóban angyal.
A gyermek ámul a karácsonyfán,
S őrizze is meg az ámulás szellemét,
Az ünnep esemény legyen neki, ne csak ürügy,
Hogy a csillogó elragadtatás, az emlékében őrzött
Legelső karácsonyfa láttán kelt meghatottság,
Az a meglepetés, egy sereg új birtoklás öröme
(Mindegyik a maga sajátos, vonzó illatával),
A várakozás a liba- vagy a pulykasültre,
S az áhitatos borzongás, mikor behozzák,
S mind e vidámság s hódolat meg ne fakuljon
A későbbi élmények folyamán, a sótlan
Megszokásban, a fáradságban, életunalomban,
A halál sejtelmében, a kudarc tudatában,
Vagy tán a megigazult jámborságban,
Mely néha csupa magahittség, visszatetsző
Isten előtt és tiszteletlen a gyermek iránt
(S itt hálásan gondolok ismét Szent Lucára,
Himnuszára és tűzkoronájára):
Hogy még a vég előtt, a nyolcvanadik karácsony előtt
(Értve ezen a legutolsó, akárhányadik is lesz)
Az évről évre ismétlődő megindultság emlékei
Egyetlen nagy örömmé halmozódhassanak,
Amely nagy félelem is egyben, mint azon a napon,
Mikor a kezdet emlékeztet a végre,
És az első Eljövétel a másodikra.

Rónay György

Szöveget vertek belé

Charles Péguy: Az éj

Ó, csillagos Éjszakám, téged teremtettek legelsőnek.
Téged, ki elaltatod, téged, ki örök árnyékba burkolod máris
Valamennyi teremtményemet,
A legnyugtalanabbakat is, a heves vérű lovat, a fáradhatatlan hangyát,
S az embert, a nyugtalanságnak ezt a szörnyét.
Éj, kinek sikerül elaltatnod az embert,
A nyugtalanságnak ezt a kútját.
Mint ahogy a kutak vizét elaltatod.
Ó, bősoknyájú Éjszakám,
Ki szoknyád redőibe takarod
A gyermekeket s az ifjú Reménységet.
Hanem az ember nem hagyja magát.
Ó, szépséges Éjszakám, téged teremtettek legelsőnek,
S szinte a legelsőnél is korábban,
Hallgatag, hosszú fátylas éj,
Aki által valami sejtelem száll le a földre.
Ki kezded szétárasztasz a földön, ki a földre harmatozol
Valami békességet,
Az örök béke előfutárát;
Valami nyugodalmat,
Az örök nyugalom előfutárát.
Megnyugtató, balzsamosztó, vigasztaló.
Te, sebek és összezúzott tagok istápolója.
Te, ki elaltatod a szíveket, te, ki elaltatod a testeket,
A kintől
S halálos
Nyugtalanágtól, gondoktól, fáradalomtól
Összetört tagokat, sajtó zsigeret;
Te, aki friss
Balzsamot öntögetsz a keserűségtől mart torokba;
Ó, nagyszívű leányom, téged teremtettek legelsőnek,
S szinte a legelsőnél is korábban, határtalan keblű leányom.
És nagyon jól tudom, hogy mit teszek.
Alighanem tudtam, hogy mit teszek.
Te, ki anyja karjába fekteted a gyermeket,
A gyermeket, kit beragyog az álom árnya,
S belül csupa mosoly, csupa titkos mosoly az anyja iránt való bizalomtól.
A bennem való bizalomtól.
Titkon mosolyogva egy parányi vonással komoly kis ajkán.
Te, ki a gyermeket, ki bensejében úgy duzzad, hogy majd kiárad
Az ártatlanságtól és bizalomtól,
Anyja karjába fekteted.
Te, ki a gyermek Jézust minden este
Karjába fektetted a Szentségesnek és Szeplőtelennek.

Te, aki a remény kapusnővére vagy.
Ó te, minden lányaim közt az első. Te, akinek még az is sikerül,
Te, akinek sikerül olykor,
Te, aki az embert anyai Gondviselésem
Karjába fekteted.
Ó, én leányom, csillogó és sötét, köszöntlek,
Te újíto, te tápláló, te nyugtató,
Ó, árnyék csöndje.
Ilyen csönd uralkodott a nyugtalanság teremtése előtt,
A nyugtalanság uralmának kezdete előtt;
Ilyen csönd uralkodik majd, de csupa fényben,
Ha elvégeztetett ez a sok nyugtalanság,
Ha kimerítettet ez a sok nyugtalanság,
Ha a kút vizét mind kimerték.
Ha bevégeztetett és kimerítettet mindez a sok-sok
Emberi nyugtalanság.
Így hát, leányom, ősi vagy és elmaradtál,
Mert a nyugtalanság e korszakában földidézed, megemlékezel róla, már-már visszavarázslod
És már-már újrakezded azt az ősi nyugalmat,
Midőn a vizek fölött lebegett a lelkem,
De ugyanakkor, csillagos leányom, sötét palástú lányom, nagyon is előre jársz, nagyon is korán
kelő vagy,
Mert hirdeted, jelképezed, szinte már el is kezded minden este
Az én örök
Fényességgel sugárzó nagy nyugalmat.
Szent vagy te, Éj; nagy vagy te, Éj; szép vagy te, Éj.
Ólompalástos Éj.
Szeretlek téged, Éj; köszöntelek téged, magasztallak téged; az én nyurga leányom vagy, az én
teremtőm,
Ó, szépséges Éj, ó, bőpalástos Éj, csillagpalástos leányom.
Eszembe juttatod, még nekem is eszembe juttatod azt a nagy csöndet, mielőtt még
A hálátlanság zsilipjeit fölnyitottam.
És hirdeted, még nekem is azt a nagy csöndet hirdeted, mely akkor lesz, ha majd
Lezártam őket.
Ó édes, ó nagy, ó szent, ó szépséges Éj, te legszentebb tán lányaim között, ó bőszochnyas,
csillagpalástos Éj,
Eszembe juttatod a nagy csöndet, mely akkor volt, midőn
Még nem kezdődött az ember uralma,
S hirdeted azt a nagy csöndet, mely akkor lesz, ha majd
Az ember uralma végetért és jogaromat visszavettem.
Olykor már előre erre gondolok, mert valóban túl nagy lármát ver az ember.
De főként azt az éjt juttatod, Éj, eszembe,
És eszemben forгатom mindörökkön.
Eljött a kilencedik óra. Választott népem földjén történt, Izraelben.
Minden beteljesült. Ez a roppant kaland.
A hatodik órától fogva az egész országra mély homály borult a kilencedikig.
Minden beteljesült. Ne szóljunk róla többet. Fáj nekem.
Fiam e hihetetlen alászállása az emberek közé.
Az emberekhez.
Azért, amit vele tettek.

A harminc év, amíg ács volt az emberek közt.
A három év, amíg a prédikátor volt az emberek közt.
Pap.
A három nap, míg áldozat volt az emberek közt.
Az embereknél.
A három éj, míg halott volt az embereknél.
A halott emberek közt.
A századok és századok, amíg ostya az emberek közt.
Minden beteljesült, az a hihetetlen kaland,
Mely mindörökre megkötötte kezemet, az Úristen kezét.
Ez a kaland, mely által egyszülött Fiam megkötötte a kezemet.
Örökre megkötve igazságosságom kezét és örökre föloldva irgalmasságomét.
És igazságosságot találva igazságosságom ellen.
A szeretet igazságát. A remény igazságát. Minden beteljesült.
Aminek kellett. Ahogyan kellett. Ahogy prófétáim
megjövendölték A templom kárpitja egész hosszába meghasadt.
A föld megrendült, a sziklák megrepedtek.
Sírok nyíltak meg, néhány szentem holt teste új életre támadt.
S a kilencedik óra táján a Fiam fölkiáltott.
S ez a hang soha többé nem hal el. Minden beteljesült.
A katonák visszamentek a laktanyába.
Nevettek, tréfálkoztak, a szolgálatnak vége volt.
Ezzel az őrséggel is kevesebb.
Csupán egy százados maradt ott s néhány ember.
Egészen kis csoport, a jelentéktelen bitófa őrizetére.
A bitóéra, melyen Fiam függött.
Csupán néhány asszony maradt ott.
Az Édesanyja is ott volt.
És talán néhány tanítványa is, ez azonban nem egész bizonyos.
Lám, minden embernek joga van a fiát eltemetni.
Minden embernek, ha olyan szerencsétlen,
Hogy nem hal meg a fiánál előbb. Csak én, csak én, az Isten,
E kaland által megkötött kezemmel,
Csak én, annyi apa után magam is apa most e pillanatban,
Csak én nem temethettem el a Fiamat.
S akkor jöttél te, Éj.
Ó legkedvesebb minden lányaim közt; s még most is látom én, és látom örökkévalóságomban
mindörökké.
Ekkor jöttél, ó Éj, s beburkoltad egy óriási szemfedőbe
A századost, a rómaiakat,
A Szűzet és a szentasszonyokat,
A hegyet és a völgyet, melyre leszállt az este,
S népemet, Izraelt, s a bűnösöket s együtt mind, ki haldoklott, ki meghalt értük,
És Arimatiai József embereit, akik már közeledtek
A fehér gyolcslepellel.

Rónay György

Anna Ahmatova: Virágvasárnap

Vártam rá, vártam hosszú éveket,
tengődtem tétlenül, álomban élve.
És láttam olthatatlan fényjelet
virágvasárnap, éppen három éve.
Megállt előttem, szavam elakadt,
és én megláttam választottamat.

Gyertyával vonul hallgatni misét
lassú menet. Ó, imádságos óra!
Halkan roppan az áprilisi jég,
s a menet feje fölött zengve-bongva
mint örök vigasz, harangszó zenél,
lángokat lenget a fekete szél.

Fehér nárcisz lélegzik mézesen,
és vörös bor csillan sekély kehelyben.
És meglátom viaszcséppes kezem,
mint korai köd fátyolán át, rebben,
a csókot reszketve fogadja el.
S „örvendj, áldott!” – a vérem énekel.

Rab Zsuzsa

Rainer Maria Rilke: Az Olajfák kertje

A szürke lomb alatt ment fölfelé
az olajtájjal egyszürkére válva,
s csupapor homlokát befekteté
mélyen a forró két tenyér porába.

Minden, s ez is. És ezzel véget ért.
Most menjek, míg vakság terjed szememben,
s miért akarod mondatnom, miért,
hogy vagy, mikor nem talállak magam sem.

Nem talállak. Magamban, itt vagy ott,
másban, sehol már. E kő is halott.
Nem talállak már. Egyedül vagyok.

De a minden szomorúságot érzem,
melyet általad enyhíteni véltem,
pedig nem vagy. Ó, név nélküli szégyen...

Később úgy mondták: angyal jött az éjben –.

Miért angyal? Jött csak az éjszaka
a fák között egykedvűen lapozván.
Álmában rezzent némelyik tanítvány.
Miért angyal? Jaj, jött az éjszaka.

Az éjszaka megjött s nem volt szokatlan,
ilyen éj száz is eltelik.
Alvó kutyák és kövek szerteszórtan –
csak úgy volt, amilyen éjszaka sok van
s mind csüggedten vár másnap reggelig.

Ki így imádkozik, nem látogatja
angyal, az éj nem őt segíti föl;
a magavesztőt minden hullni hagyja,
ilyen fiút vet prédául az apja
és nem fogad be semmi anyaöl.

Vas István

Borisz Paszternak: A Getsemáné kertje

Csillagfény messzi, egykedvű világa
mossa az útkanyart, az út
az Olajfák hegyét fenn körbejárja,
alatta a Kedron patakja fut.

Szakadékos kis tisztás feleútban,
ezüstös-ősz olajbogyószemek
– a kis tisztáson túl már a Tejút van
tapossák a híg levegőöveget.

Odafenn kerítés, valaki kertje.
Kívül hagyja a tanítványait,
mondván: „Halálos bánat szállt szívemre
virrasszatok, legyetek velem itt”.

Mindenhatóságát úgy adja vissza,
akár a kölcsön holmit más, olyan
készséggel, s úgy áll itt egyszerre, mint a
halandók mind, mint mi mindannyian.

A nemlét fészkelte meg egyszerre abban
az éjszakában, pusztá semmi lett
körül a világmindenség, lakatlan,
az élet helye már csak ez a kert.

S az üres, fekete mélységbe nézve,
melynek se kezdete, se vége már,
kéri atyját, múltját el tőle végre
ez a halálos, keserű pohár.

Majd imájával némiképp legyőzve
halálos lankatagságát, kimegy.
A laboda közt az álom nyugözte
tanítványok a földön fekszenek.

„Ímé, az Úr néktek megadta áldott
időmben élnetek, s ti alszotok.
Betelt ideje az ember fiának.
Magát bűnös kezekre adja most.”

Özönlenek elő, amint kimondja
rabszolgahad, csavargók, katonák,
elől Judás, elárulója, csókja
hamis száján. Kardok és fáklyaláng.

Kardot ránt Péter a haramiákra,
lemetsz egy fél fület, ahogy lecsap.
„Fegyverrel el nem döntöd ezt, hiába,
dugd hüvelyébe, ember, kardodat!

Ha lehetne, atyám nem adna vajjon
szárnyas légiót, angyalsereget,
hogy aki ellenségem, szétszaladjon?
S a hajam szála se görbülne meg.

Hanem most szentnél szentebb laphoz ért el
az élet könyve, annak, ami ott
írva van, most lesz beteljesülése.
Ámen. Legyen meg az akaratod.

Hasonlít az idők futása, látod,
a példázatra: egyszer fellobog.
Magam vállalta szenvedésre, szállok
félelmes nagyságáért sírba most.

Magam vállalta kínban sírba szállok,
de harmadnapra majd feltámadok,
sötétből úsznak, hajókaravánok,
ítéletre elém a századok.”

Pór Judit

David Gascoyne: Ecce homo

Kié e borzadályos arc,
e rothadt, színtelen, nyúzott
hús: napperzselte, légy-lepett?
E vörös, hályogos szemek?
Tövis-szúrt fő? Átdöfték oldalát.
Nézd Őt, az Embernek Fiát.

Feledj mesét, a szép fátylat szakaszd el,
mit gyávaság vagy érdek szőtt, hogy így
ellenségük barátukká juhásszák,
s a valót rejtsék, mit kiált sebe –
a Nagy Botránnyt ne fődje álca, míg
a világ-végig víjja végtusáját.

Ez idő alatt mi nem alhatunk,
hisz most is ott függ a kereszten ő.
S a bűnnek néző tanúi vagyunk,
az isten kínjának keményszívű
kortársai. Íme, a domb van itt:
kiontott véréből keletkezett –

Kereszten függ, még mindig kízzatik.
Lovász-csizmás centuriók...
Fekete ing, jelvény, hegyes főveg –
kart lendítőn kukorítók.
Ajkuk fagyos, szemük rideg –
e testvérei nem tudják, mit cselekszenek.

A hulla mindkét oldalán:
munkás és kézműves-tetem.
Vagy meglincselt zsidó lehet,
néger, rézbőrű indián,
kuli, etióp, ír – spanyol vagy
német demokrata talán.

Mint kitörő vulkán lobog
lógó nyelvű fején az ég.
Kétezer év mészárlása ég
ott, mit keresztes harcosok
nevében követtek el,
védvén a hitet, birtokot.

S a síkon – átszegzett keze alatt –
bűnös, lemoshatatlan foltokat
izzadva : éjt – baljós és gyászthozó
szellők lehében – zord futóhomok,
s hasadozott omlás-kerítve:
bombázott városaink látszanak.

Siratta Jeruzsálemet –
most látja, hogy e jósige
mint telik be a föld legnagyobb
városain. – S a bűnös ész mit sem tehet,
hogy eltörölje mind e jóslatot.
E drámát most végig kell néznie.

Bár emlegetik, mégsem ismerik
éj-országokban a lába alatt,
hol mindenki beszennyezi szavát,
s egyedid hordja a köz bűneit,
s a végzete felé vakon halad,
hol úr, király: a félsz s a kapzsiság.

A történelemnek fordulni kell.
Tagadjuk meg a gyilkost, a herét,
s ki csak önelégült dölyföt lehel...
– Forradalom s költészet Krisztusa –
feltámadás s az élet: szellemed
vére hullásából teremtetett.

Megfogva önnön hazugságaikban
a „feddhetetlen”, s a fekete pap
elnémíttatnak: mert a felforgató
igazsággal dacoltak... míg emitt
– forradalom s költészet Krisztusa –
a kivetettek lesznek ágenseid.

Nem ezüst monstranciákról, hanem
az ember-kínok keresztfáiról
váltsd meg meddő, gyötrelmes életünk
– forradalom s költészet Krisztusa –,
hogy az ember hosszú éj-zarándok-útja
hiábavaló ne lett légyen nekünk.

Jánosy István

John Berryman: Ecce homo

Régen csodálva embernek hittelek
már-már túl az emberléten, de mégse.
Egyszer – több éve – nagy katalán múzeum
kopár, magas termében, túl Barcelonán,
jöttem rá: embernél több lehetsz –

Pantokratőr mered le a tahulli Szent Kelemenről.
Sejteni késztet: tán isteni voltál,
de nem emberi, e fenséges kép szerint.
Most olyanra bukkantam, ahol te mindkettőnek
látszol – bárha csak fénykép –

Burgundi festett & aranyozott faszobor,
életnagyságú (nem mintha ismernénk sémi alkatod)
cingár test, s hol fejed előre-félre csuklik,
lóg nyurga lábad, szétcsápol ág-karod
legyőzhetetlen rimánkodással –

Jánosy István

William Everson (Antoninus testvér): A kereszt készítése

Hegyekből levontatott durva fenyő. Az a fa, ami volt,
Karcú ágán melyen ökörszem fészkel,
Melyre röptében megtért a vörös sólyom
És a szürke, s a zsákmányért verekedő
Ijesztő keselyű – az a fa ledőlt,

Kivágta a kétélű szekerce, csörlővel levontatták,
Ékkel felhasították, a balta lenagyolta,
Feküdjék, míg használatának ideje eljön.

És így a szögekkel is: évezredekig feküdt a föld alatt
A tiszta érc; most a csákány kifordítja, szög-alakra
Verik dobogó tüdejű kovácműhelyben, vizeshordóban hűtik.

Aztán a várakozás, ama munkára.

Még a túskebokor is távolból lobogott,
Mint fajtájának sok virágzó nemzedéke,
Benőve a sovány, semmirekellő földet,
A szél vetette tövis, megszúrja a barmot, a vadlovat,
Megtépi az ember öltözetét, megsebzí kezét.

Éppúgy, ahogy az életben a földi javak
Gyűlnek türelemmel: innen is, onnan is,
A hegyről a bor, a völgyből a búza,
A vízzel teli tengerről jön a kék terhű eső,
Hó, mely az egres tarajánál hófúvásba gyűlik,
Májusban elolvad, lefut, lazacikrát hordoz,
A vidrák és a halak közlekedését bonyolítja,
Körülfolysa a gyümölcsösöket...
Így gyűlik a lehetséges gonosz is.

És mikor a Keresztet ácsolták, osztották negyedekbe,
Mint a Földet, úgy küllőzve, mint az Univerzum Kerekét –
Sugarakkal, melyek elvezetik a bűnös tetteket
Az ártatlansághoz – ráleltek a tövis Koszorúra;
Előkerült a Szög és a lándzsán felnyújtott Spongya;
Átok tört föl a romlott szívből;
A mennykővel, jégveréssel kövező, becsmérelt Bűn
– Mindez létrehozta azt a gyűlölet-keveréket
És alakot öltött.

A gonoszság, a tékozlás és a keserűség,
Mintha a Föld vén hólyagja visszahátrálna a fertőbe,
Ádám bűnégette, meszes csontjaihoz,
Kirohanna az Időből és ráalvadna a Keresztre.

Messze onnan nászában
Köhög a puma, mikor lemegy a nap; a zajtól
Elhomályosul csillogó szeme és vackába tér.

Mezey Katalin

Ezra Pound: A jócimbora balladája

*Zelotes Simon mondja,
kevéssel a keresztre feszítés után*

Hát elveszejté legjobb cimboránkat
Papok s gazok szégyenkeresztje?
Izmos legény volt, hajh, a cimboránk:
A hajókat s a nyílt tengert szerette.
Midőn bekerítették emberünket,
Mosolygott ajka, az áldott.
„Ezek hadd menjenek – szólt ránk mutatva –,
Vagy átkom hull reátok!”

Így szabadultunk a dárdagyűrűből –
Ő nézte a hordát, s felnevetett:
„Miért nem fogtatok el, midőn magamban
Róttam az utcákat s tereket?”

Aromás bort ittunk, rubinpirosat,
Hogy legutószor együtt ült velünk –
Nem kappan pap, de férfi volt a talpán,
S jó cimbora volt: a mi emberünk.

Nem fogják könyvbe zární őt, tudom,
Bár gonddal írják lapjait s nagy ésszel:
Tenger fia volt, nem kopasz tudós,
Ki molyrágott iratcsomókba vész el.

Bolondok! Azt hitték, hogy törbe kapták,
S már örvendeztek is halálán.
„Menyegzőre megyek – így mondta ő –,
Pedig tudom: keresztfa vár rám.

Láttatok: vakot, bénát gyógyítottam;
S a halott szíve újra melegen vert –
Most láttok újabb, szomorú csodát:
Hogy mint gyaláznak meg egy igaz embert.”

Isten fia volt a hű cimbora,
S munkált a testvérek javán.
Láttam, mint rémített meg százakat,
S én láttam őt a fán.

Szöget vertek belé, s ő nem sikongott,
Pedig dőlt már a vére, mint patak;
Az ég kármin kutyái ordítottak,
De ő jajszóra sem fakadt.

Láttam, hogy rémített meg százakat
Az Olajfák hegyén:
Nyüsztettek, midőn nyugodt szeméből
Rájuk villant a szürke fény.

Olyan volt, mint víz, mely nem tűr hajót,
S mit nem gyűrhet le a vihar –
Mint az ár, melyet megfélemlített
Feddő, szelíd szavaival.

Nagy mester volt a mi cimboránk,
Nem kezdte ki gúny és nevetség;
Bolond a csócselék, ha azt hiszi,
Hogy végre most megölte testét.

Én láttam őt még lépes mézet enni,
Mióta fölszegezték.

Képes Géza

Anna Ahmatova: A megfeszítés

Ne sírj, anyám, mert feltámadok!

1

Hasadt a menny kárpitja. Zengve fennen
óráját hirdették az angyalok.
Atyjához szólott: „Miért hagytál el engem?”
Anyjához: „Ne sírj, mert feltámadok...”

2

Zokogva hullt a porba Magdaléna,
s a tanítvány, legkedvesebb fia...
Amarra nem mert nézni senki: néma,
sötét szoborként ott állt Mária.

Rab Zsuzsa

Pierre Jean Jouve: Ma meghal Krisztus

Ma meghal Krisztus szüntelen-örökkön
Ma gyalázatban a hármás Lélek megéli
A végtusa halálos gyötrelmét és sokáig
Visszhangzanak a földön a könnyek gömbjei

Valóban szennyünk könnyei, kettéhasad
Ma a fekete ég hogy vad fénye kitörjön
S ő függ a fán, a holt vér súlyával halált
Ostromló halott Isten, az élet itt a földön.

Rónay György

Jiri Wolker: A keresztre feszített szív

A keresztre feszített szív
tegnapelőtt meghalt.
Levették hát és földbe tették
Sok-sok könnyel meghintették,
s a szív ma reggelre
kicsírázott.

Piros virág
jár az égen, s közöttünk itt lent,
dicsérve Istent
kaszárnnyákban, bordélyházban
külvárosban, füstös gyárban,
s szól mindenkihez:

Én vagyok a szeretet és virágzom
piros nyitott seb a virágom,
hogy minden kétkedő,
kit a vas élet marka szorít
belém márthassa ujjait.

Zádor András

Pierre Emmanuel: Cibus viatorum

Mellénk került Emmausz felé
Menet az út felén
Hol Kleofás meg én
Lehajtott fejjel lépegettünk
S nem volt még fölnézni se kedvünk
Ahogy hozzánk csatlakozott

Mit beszéltek oly szomorún
Egyedül csak te nem tudod
Hogy Krisztus keresztre jutott
Három nap földben volt a teste
De most már nincsen ott

Ó ti balgatagok
Szívetek mily konok
Izajás nem megmondta-e
Mennyit kell elszenvednie
Hogy dicsőségébe bemenjen

Hallva mit mond nekünk
Repesett a szívünk
Előttünk próféták repültek
Nem szegtük le már a fejünket
És gondolataink mögött
Csillagfény ütközött

A fogadóhoz érve
El akart válni tőlünk
Maradj velünk
A nap már lemenőben
Maradj velünk
Úgy elbúsul a lelkünk

Ahogy asztalhoz ültünk
Kezébe vett
Egy kenyeret
Megáldotta megtörte
És úgy adott belőle
S a mi szemünk egyszerre megnyílt

Ott az emmauszi fogadóban
Én is ott voltam Kleofással
Én ettem a kenyérből
Átszögezett kezéből
Én kaptam a Föltámadott
Testéből első falatot

Rónay György

Oszip Mandelstam: Csillapíthatatlan szavak

Csillapíthatatlan szavak.
Júdea kábulatba dermedt,
a férfi fejét egyre lejjebb
csüggeszti minden pillanat.
Köröskörül a katonák
a hűlő holttestet vigyázzák;
horgad a fő, mint vékony ágát
hajlító idegen virág.

Országol Ő és elalél,
liliom, lankad szirma, szára
az édes, örvényes vízárba,
és törvényét üli a mély.

Pór Judit

Borisz Paszternak: Baljós napok

A boldog nép, alig ért be
Jeruzsálembé legutóbb,
hossánakiáltva elébe
s zöld gallyal utána futott.

Zordul a világ, szeretettel
meg nem veszi senki szívét,
nézik gonoszul, szeretetlen,
ez a zárszó hát, ez a vég.

Nehezül portára, tanyára
ólomsúlyával az ég.
Ravaszul érvekre vadászva
hízelegnek farizeusék.

A szent, a sötét hatalom ma
a szennynek adja ki őt,
s gyalázzák most acsarogva,
mint dicsérték azelőtt.

A szomszéd telken a népség
tolong, a kapun kitekint,
hullámszik, várva a végét,
előre s hátra megint.

Kél innen is, onnan is ekkor
sunyi pletyka pletyka után
Egyiptom és a gyerekkor –
álmában látta talán.

Felrémlik előtte a puszta,
az ördög a sziklafokon:
„Ha engem imádsz leborulva,
a világot néked adom”.

A csodás kenyérszaporítás,
a kánai menyegző,
hogyan ment a ladik fele, mint más
a földön, a tengeren ő.

A koldusok a vityilóban,
a gyertya, a pince, ahogy
ijedezve a gyertya kilobban,
mert felkel a feltámadott...

Pór Judit

T. S. Eliot: Hamvazószerda

I.

Mert nem remélem hogy megfordulok
Mert nem remélek
Mert nem remélek új fordulatot
Hogy tehetséget, látókört cseréljek
Ilyesmire törekedni nem törekszem
(Öregedő sas szárnyat mért feszítsen?)
Miért sirassak
Szokott uralkodást, eltűnt hatalmat?

Mert nem remélem hogy tapasztalom
A jelen tűnő dicsőségét megint
Mert többé nem hiszem
Mert tudom hogy többé nem tudhatom
Milyen az egy igaz tűnékeny hatalom
Mert nem iszom már soha sem
Ott hol fa virágzik, forrás fakad, mert semmi se lesz megint

Mert tudom az idő mindig idő
S a tér csak tér és mindig az
S ami létezik csak az időben létező
S csak a térben igaz
Örülök hogy olyanok amilyenek a dolgok
És lemondok az áldott arcról
S a hangról is lemondok
Mert nem reméltem hogy visszafordulok
Hát örülök, mivel szerkesztenem kell valamit
Aminek örüljek

S imádkozom Istenhez hogy könyörüljön mirajtunk
És imádkozom hogy feledni tudjam
Mindazt amit túlvitatok magamban
S túlmagyarázok
Mert megfordulni többé nem remélek
E szavak feleljenek
Azért amit tettem s már ne tegyek
Ne legyen túl nehéz mirajtunk az ítélet.

Mert többé ez a szárny nem repül sohasem
De mint szelelőlapát veri csak
A levegőt mely immár ritka, száraz
Szárazabb ritkább mint az akarat
Taníts minket törődni, nem törődni
Taníts minket ülni csöndesen.

Könyörögj érettünk bűnösökért most és halálunk óráján
 Könyörögj érettünk most és halálunk óráján.

II.

Hölgyem, három fehér leopárd ült egy borókafenyő alatt
 A nappal hűvösében torkig jóllakottan
 Lábammal szívemmel májjammal s azzal ami betölté
 Kiürült koponyám kupoláját. S monda Isten
 Megélednek-é e tetemek? megélednek-é
 E tetemek? És az ami betölté
 A tetemeket (melyek már kiszáradtak volt) így szólt ciripelve:
 Mert jó ez a Hölgy
 És mert gyönyörű és mert
 Tiszteli a Szűzet elmélkedésben,
 Világosságunk felragyog. És én, aki titokban vagyok itt
 Tetteimet felajánlom a feledésnek és az én szerelmemet
 A sivatag ivadékainak s a tök termésének.
 Ez majd megújítja
 Jonhaimat s a szememnek rostjait és leopárdok kiokádta
 Megmérhetetlen részeimet. A Hölgy visszavonult
 Fehér ruhában, szemlélődésre, fehér ruhában.
 Csontok fehérsége váltson meg feledésre.
 Nincs bennük élet. Ahogy én feledve vagyok
 S feledve kívánnék lenni, úgy feledni kívánnék
 Ily áhitatban, eltökélt akarattal. S monda Isten
 Jóslatot mondj a szélnek, csak a szélnek, mert úgyis csak
 A szél figyel rád. S daloltak ciripelve a csontok
 Szöcskezenével, szólván

Némaságok Hölgye
 Nyugodt és csüggedő
 Zilált egészség
 Emlékezés rózsája
 Feledés rózsája
 Elalélt életadó
 Meggyötört nyugtató
 Magányos rózsa
 A Kert maga immár
 A szerelmek vége
 Kínok elégje
 Hol szűnik a reménytelen
 S a keserült kínú
 Betelt szerelem
 A sehova-út
 A végtelen ide befut
 Befejeződik minden
 Ami befejezhetetlen
 Szótlan beszéd és
 A nincs-beszéd szava

Hála az Anyának
A Kertért
Mely a szerelmek vége.

A borókafenyők alatt énekeltek a csontok, szétszórtan és ragyogva
Örülünk, hogy szétszórtattunk, nem voltunk egymás javára,
Egy fa alatt a nappal hűvösében, az áldott homokban,
Megfeledezve magukról és egymásról, egyesülten
A sivatag nyugalmaiban. Ez a föld, melyen
Osztoztok majd sorshúzás útján. És sem az egység,
sem az osztozás
Nem számít. Ez az a föld. Miénk az örökség.

III.

Az első fordulón, föl a második emeletre
Megfordultam és láttam ott alant
Ugyanazon alakot a korlátra tekeredve
A gőz alatt a bűzben igyekezve
Küzdött az emeletek ördögével
Ki a remény s a kétség arcát viselte.

A második fordulón, föl a második emeletre
Ott hagytam őket tekeredve, fordulva alant;
Az arcok eltűntek, a lépcső sötétbe hullva
Párás volt, csorba, mint öreg ember szája nyáladzik, örökre.
Vagy mint vén cápa reszelős torka.

Az első fordulón, föl a harmadik emeletre
Hornyolt ablak hasasodott mint a fügefa gyümölcse
S a virágzó galagonya egy legelő táj mögött
A szélesvállú alak, aki zöldbe, kékbe öltözött,
Antik fuvolával a májusidőt bővölte.
A zilált haj édes, a barna haj, a szájára zilálva,
Barna haj és orgona fürtje;
A mulatás, a fuvolaszó, a szellem szünetei, léptei, föl a harmadik emeletre,
Tünedezve, tünedezve; az erő, mely reményen és kétségen túlra vetve
Kapaszkodik a harmadik emeletre.

Uram, én méltó nem vagyok
Uram, én méltó nem vagyok
de mondom a szót, melyet szólnom adatott.

IV.

Ki erre járt lilák s lilák között
 Ki erre járt
 A zöldek sokféle sorain át
 Ki Mária színét viselte, a kéket és fehéret
 S köznapi dolgokról beszélgetett
 Nemtudva ismerője az örök szenvedésnek
 Ki ott ment a lépteikhez vegyítve lépteit
 Ki akkor erőt adott a forrásoknak s a patakoknak életet

A száraz sziklának hűvöset, szilárdságot a homoknak
 Kékjében a szarkalábnak, kékjében Mária színének
 Sovegna vos

Ím közbejönnek az évek, elemelve
 Viszik a hegedűket, fuvolákat, visszanyerve
 Azt, ki az álom s az ébredés között suhan át, magára tekerve

Omló, fehérülő fényt, az omlót.
 Új évek jönnek, visszanyerve
 Könnyek sugárzó felhőjén keresztül, az évek visszanyerve
 Új verssel a régi rímet. Visszaváltják
 Az időt. Visszaváltják
 Magasabb álom megfejtetlen látomását,
 Míg ékszerrel rakott egyszarvúk vonszolják arra az arany tabernákulumot.

A néma nővér kék s fehér lepelben
 A borókafenyők között, a hangtalan fuvolájú
 Kerti isten mögött lehajtotta fejét s a jelet veté, de szót se szólt
 De a forrás fölszökött s lezengett a madár
 Váltsd meg az időt megváltod az álmot
 A ki nem ejtett, meg nem hallható szó zálogát

Míg a szél ezernyi suttogást remegtetett a borókafenyőkről

S minekutána e számkivetésünk

V.

Ha az elvesztett szó elveszett, ha az elpazarolt szó elpazaroltatott
 Ha a nem hallható ki nem ejtett
 Szó ki nem ejtetett, nem hallatott;
 A ki nem ejtett szó, a Szó, amely nem hallható,
 A szó nélküli Szó még mindig az a Szó, mely él
 A világban, ez a világító;
 S a fény sütött sötétben és
 A Világ ellen ez a csillapíthatatlan szó még örvényt forgató
 S középpontjában ott a néma Szó.

Ó, én népem, mit tettem tevéled.

Hol léssen a szó megtalálható, hol fog a szó
 Felhangzani? Nem itt, hol nincs elég csönd
 Nem a tengeren vagy a szigeteken, s nem is
 A szárazföldön, a sivatagban vagy az esőzónában
 Mert azoknak, akik sötétben járnak
 Nappal és éjszakának idején
 Nem ez az idő való és nem is ez a hely
 Nem a kegyelem helye ez azoknak, akik kerülnek az arcot

Nem az örvendezés ideje azoknak, akik körül zajongnak s akik megtagadói a hangnak

A fátylas nővér könnyörög-e értük
 Akik sötétben járnak, akik téged választottak s veled szembeszállnak,
 Akik marcangolódnak az évszak és az évszak, idő s idő között,
 Óra meg óra, szó és szó, erő s erő közt, azokért, kik várnak
 Sötétben? A fátylas nővér könnyörög-e majd
 A gyermekekért a kapu előtt
 Kik nem akarnak szökni s nem tudnak könnyörögni:
 Könyörögj értük akik választanak és szembeszállnak.

Ó, én népem, mit tettem tevéled.

Könyörög-e a fátylas nővér a sovány fák
 Közt azokért, akik őt újra és újra bántják
 S megnemadásukat rettegve bánják
 S igent mondanak a világ előtt és nemet a sziklák között
 A végső sivatagban a végső kék sziklák között
 A kert sivatagában a szomjúság sivatagának kertjében
 A fonnyadt almának magját kiköpvén.

Ó, én népem.

VI.

Bár nem remélem hogy megfordulok
 Bár nem remélek
 Bár nem remélek új fordulatot
 Haszon és veszteség közt ingadozva járok
 E kurta közben, ahol átfutnak az álmok
 Születés, meghalás közt ez álmokjárta félhomályban
 (Áldj meg, atyám) bár nem kívánom, hogy mindezt kívánjam
 Nyitott ablaktól gránitpart felé

Fehér vitorlák szállnak tengerekre, még tengerekre szállnak
 Töretlen szárnyak
 S az elveszett szív megkeményszik és vigad
 Örvendezve az elveszett orgonáknak s a tenger elveszett hangjainak

S a gyarló szellem éled s lázad újra
Mert az elgörbült aranypálcikát s az elveszett tengerszagot akarja

Éled hogy visszanyerje még
A fürj pitypalatyát s a bukdosó lilét
S a szem vakon teremtve tapogat
Kitöltve ivor kapuk közt üres alakzatokat
És a szagtól a homokos föld sós zamata ébredéz

A meghalás meg a születés között a feszültség ideje ez
Magányosság helye hol összefut három álom
A kék sziklák övezte tájon
De ha a borókafáról remegő hangok elhalnak a csendben
A másik boróka remegése feleljen.

Áldott nővér, szent atya, ki lelke a forrásnak, lelke vagy a kertnek,
Ne tórd, hogy hamissággal hitessük magunkat
Taníts minket törődni nem törődni
Taníts meg ülni csöndesen
Még e sziklák között is
Békességünk az Ő akaratában
És még e sziklák között is
Nővér, anya
És lelke a folyónak, lelke az óceánnak,
Ne légyen tőlem elrekesztve orcád

S a kiáltásom jusson el Tehozzád

Vas István

Pierre Emanuel: Nagypéntek este

Vihar támadt estére zordan
Mondják a föld megreszketett
Sírokat láttak nyílani sorban
S halott is fölkelte egy sereg

Lehetséges de nem hiszem
A nap szokott módjára tellett
Isten haldoklott Senki sem
Tudta Dolguk után siettek

Csak aki szemtől szembe látta
Banálisan meghalni őt
Csak azt rázta meg úgy bukása
Hogy megtért e nagy úr előtt

Rónay György

Paul Celan: Húsvéti gomolygás

Húsvéti gomolygás, áradó,
betűforma hajó-
barázda benne.

(Sose volt ég.
De tenger van még, tűzvörös,
tenger.)

Mi itt, mi,
átkelés-lázban, a sátor előtt,
hol pusztakenyeret süttöttél
velünk-vándorolt nyelvből.

A végső szemhatáron: két
penge tánca
szívárnyékkötélen.

Alatta gondolat-
fonálból hurkolt
háló – micsoda
mélyben?

Itt: a hálószemeken át
hozzánk felöklendett
öröklét-fillér, szétharapva.

Három homokhang, három
skorpió:
a vengédsereg, velünk
a ladikban.

Lator László

Vladimír Holan: Feltámadás

Hogy evilági életünk után
majd kürtök és trombiták
iszonyú harsogása ébreszt?
Uram, bocsáss meg, én azzal vigasztalom magam
hogy ha feltámadunk majd, mi, halandók,
csak egy kakas kukorékol fel halottainkból.

Még fekszünk egy pillanatig,
aztán először
a mama kel fel. Hallani
a motozást, ahogy tüzet rak,
odateszi a vizet melegedni,
s az almáriumából előveszi a kávédarálót,

újra otthon leszünk.

Székely Magda

Josef Weinheber: Corpus mysticum

Isten erdejéből a fehér
tündöklő szemű állat kilép:
szeretet, szűzi alak, mely él!

Vidd csodád! Vágy-nélküli igéd!
Alkony-kék. Csengők ezüstje szólt.
Változatlan járná az eget
fenn a haloványszépségű hold.

Ott is bűn és bűnbánat zokog,
Meghasadtan szállsz le, tiszta fény.
Védtelen vagy itt, húsvéti lény.
Itt halál van s örökre marad –

a kenyérből s borból mentsd vissza magad!

Görgey Gábor

Az Úr küldötte

Nelly Sachs: A kürtők

*És miután ezt a bőrömet megrágnák,
testem nélkül látom meg az Istent
Jób*

Ó a kürtők
a halál elmésen kigondolt házain,
mikor Izráel teste szállt feloldva a füstben
a levegőn keresztül –
Egy kéményseprő csillag fogta fel
és elfeketedett
Vagy talán egy napsugár volt?

Ó a kürtők!
Szabadság útjai Jeremiás meg Jób porának –
Ki gondolt ki benneteket s rakott fel követ a kőre
füstszökevények útját?

Ó a halál házai,
berendezve hívogatóan
a gazdának, ki vendég volt egyébkor –
Ó ti ujjak,
elhelyeztéték a kapu küszöbét
mint kést a halál meg az élet közé –

Ó ti kürtők,
ó ti ujjak
és Izráel teste füstben a levegőn keresztül!

Vas István

Gertrud Kolmar: A ninivei állatok

Aranyfakó

csészét tartott ferdén az éj, és holdtej ömlött

a vörösréz tálba

a fehér ház lapos tetőjén,

s egy achátszemű, kékesszürke macska

surrant elő, s ivott lekuporodva.

Töredezett templomfal mélyedésében,

leeresztett szárnyal, mozdulatlanul ült Rakám, a keselyű,

s aludt.

Távolabb,

a szőlőskerteken túl egy kimúlott szamár nyúlt el a pusztá földön.

Megtört szemében férgék lakomáztak,

szaga messze búzlott, s bemocskolta a tiszta levegőt, és megcsúfolta a rá hulló enyhe harmatot.

s az élesen lecsapó szárnyra, a sárga, undorítón csupasz

madárcra, a vájkáló karmokra és a tépve pusztító csőrre várt,

hogy eltemessék, ami megfertőzte a földet és szelet...

A keselyű álmodott...

A városkapu közelében

pihent a dombon, kampós botjával maga mellett, egy ifjú pásztor.

Gyermekarca, mint üres, italra váró pohár a levegőben, ragyogva telt meg a csillagok

csörgedező fényével,

mígnem kicsordult,

s a végtelen térben lebegve zümmögő, daloló keringésük megütötte fülét.

Körül bárányainak puha gyapja a párás, híg felhőkbe olvadt.

Egy gyermek,

egy lesoványodott, piszkos kis test,

rongyoktól takarva, fekélyekkel belepve,

a sírkamra küszöbére dőlve,

elnyújtózva aludt.

Nem volt apja, sem anyja, csak egy kutya,

egy a kivertek és megvetettek közül,

egy ugyanoly szegény, ugyanoly beteg, elgyötört és megtépázott teremtmény

vakaródzott, sunyta le fejét, s nyalogatta gyöngéden a fekete-fürtös, gubancos haj alatti arcot. –

A fiú pedig ökölbe szorított kézzel ütötte őt álmában.

S szélvihar kerekedett hatalmas zúgással,

erős szélvihar támadt kelet felől, közeledett, s végigsöpört a

legelőn, megrémítette a nyájakat, száraz ágakat pörgetett,

majd a próféta szakállába markolt tíz körömmel, s tépte, cibálta.

Jónás pedig ment tovább,

és a Ninivét fenyegető súly, amelyre figyelt, az ő fejebúbja fölött függött.

Ő pedig keserves tépelődés közepette haladt az útján. –

A királyi palota erős párkányzatáról dübörögve lezuhant egy festett kődarab,
és üvöltés támadt a viharban, és kiáltás a fürgetegben, s e szózat hallatszott:

„Az ő kedvükért,

e tiszta és tisztátalan állatok kedvéért!”

Az Úr küldötte pedig ijedten tekintett körül; de csak
sötétséget látott, és nem hallott mást, csupán szakadatlan
zúgását és süvöltését a szélnek,

mely megragadta köpönyegét, s úgy húzta, rázta, mint
koldus keze köntösét az irgalmatlanul továbbmenőnek.

Ő pedig nem fordult vissza, hanem szaporázta lépteit,
s szorosán összehúzta magán a köpönyeget.

Kálnoky László

Peter Henisch: Jób első zsoltára

mint űzött állat uram
be vagyok kerítve én

és kik meghajszolnak
a szemrehányás és a szájalom
és aki küldi őket
a kétely

lásd
gyengévé tettél engem
hogyan megismerjelek

lásd erőssé tettél engem
hogyan mégis szolgáljak
neked
kenyér

a kenyér
kísértés
ám sokkal nagyobb

kísértése annak
hogyan tüzet csiholjak
a TE köveidből

hogyan a TE éjszakád
mely elviselhetetlen
szétrobbanjon

hőségtől

Hajnal Gábor

Peter Henisch: Jób utolsó zsoltára

az igazsággal
megvertél engem
isten

most a sűrűség
ahol lakom
idegen
ítalt
találok ugyan
de nem oltja szomjamat

testvéreim szemében
tüske vagyok
el akarják
törölni nyomomat
melyet nem követnek

ha havat küldesz rám
testük
párája nélkül

mit
csinálok
majd?

Hajnal Gábor

Eugenio Montale: Ezekiel Saw The Wheel

A borostyánok sűrűjéből,
idegen kéz te, megragadtál?
Az izamos kávéra dőltem,
körül fekete volt a vad táj,
csak egy ónix-ér lüktetett
fenn a viharral vemhes levegőben.
És az a kéz csak nem eresztett,
csak jegesebb lett egyre s egyre,
s az esőcseppek szétereztek
a hajamban s a te hajadban,
mely akkor selymespuha volt még,
a nyomot konokul követve:
mélyen el volt temetve bennem,
homokhegyet hánytam fölébe
szívemben, hogy valahogyan
elfojtsam odabenn a hangod,
hogy ama szűk körbe szorítsam,
amely mindent átalakít –
munkált a víz, mígnem kibukkant
a megalvadtt sárba nyomódva
papucsaid nyoma s kereszted
csonkjá, maradék szilánkjá
a szétrontott régi gerendák
rothadó husában s a koponya-
vigyor, amely közénk furakodott,
mikor a nagy Kerék fenyegetően
megjelent a hajnali villogásban,
s a barackvirág-szirmok véresővé
válva hulltak le rám,
s velük, miként most, a te karmod.

Lator László

Paul Claudel: A figyelmes Szűz

Az én falumnak, Branguesnak templomában a kastélynak külön kis kápolnája van:
Mert künn a hőség túl heves, öt óra tájban rendszerint itt húzom
meg magam.

Az ember mégse kóborolhat reggeltől estelig, inkább a jó Istenhez
tér be hát;

Tombolva lángol künn a nap, s az utca mintha „tűz van! tűz van!” üvöltene a téren át.

Ám odabent a Szent Szűz vár, előttem áll s értem van itt, s oly tiszta és oly hűs, akár egy havas
orma,

Ölében édes Gyermeke, ruhája hófehér, s oly hosszú, hogy csak lába hegye látszik ki alóla.

Ó Mária! megint csak az az együgyű öreg van itt, csupa sóvárgás

és aggodalom:

Jaj, sosem lesz elég időm, hogy mindazt elmondjam Neked, mit el kellene mondanom!

De Ő, gyöngéd és komoly arccal, szemét lesütve szépen,

Úgy nézi szavamat a számon, mint aki éberrel figyel, és készülődik, hogy megértsen.

Rónay György

Paul Claudel: Délben a Szűzanyánál

Dél van. A templom nyitva áll. Belépek.
Jézus Krisztus anyja, nem azért jöttem, hogy kérjek.

Nincsen, amiért könyörögjek vagy amit följánljak neked,
Csak azért jöttem, Szűzanya, hogy nézzelek.

Hogy nézzelek, sírjak a boldogságtól.
Tudjam, hogy a fiad vagyok, és itt vigyázol.

Csak egy pillanatra, amikor minden elakad,
Délben!
Veled legyek, Mária, ott, ahol te vagy.

Semmit ne szóljak, arcodon merengvén
Hagyjam, hadd énekeljen szívem a maga nyelvén.

Semmit sem szólni, csak énekelni, mert szív túlságosan tele már
Mint ahogyan találomra, váratlanul fölcsendíti furcsa énekét a rigómadár.

Mert te vagy a szép, mert te vagy a szeplőtelen,
Te vagy az asszony, akit fölmagasztalt végre a kegyelem,

A teremtmény kezdeti tisztaságában és kivirágzásának tetején,
Úgy, ahogy Isten kezéből kikerült eredeti ragyogása reggelén.

Elmondhatatlanul sértetlen vagy, mert te vagy Krisztusnak szülője,
S ő karjaidban az Igazság, az egyetlen remény, a világ egyetlen gyümölcse.

Mert te vagy az asszony, az elfelejtett régi gyöngédségnek Édene,
Tekintetedre ellágyul a szív; és a szem könnyel lesz sűrűn tele.

Mert megmentettél engem, mert megmentetted Franciaországot.
Mert reá is és rám is a gondod különösen vigyázott,

Mert akkor léptél közbe, amikor már mindenek recsegték,
Mert Franciaországot megint csak megmentetted,
Mert dél van, és mert híveid ma itt lehetnek,
És mert te mindörökre itt vagy, egyszerűen mert te vagy Mária, egyszerűen mert dicsérhetjük
létedet,
Jézus Krisztus anyja, legyen hála neked!

Rónay György

Rainer Maria Rilke: Pietà

Így látom újra, Jézus, lábadat,
mely hajdanán egy ifjú lába volt,
mit félve bontottam ki, s mostam én;
hajamban mily zavartan bujdosolt,
hószínű vad, csipkebokor tövében.

S mit nem szerettem, látom itt a tested,
először e szerelmes éjszakán.
Sosem feküdtünk egymás teste mellett,
s most ámulok és virrasztok csupán.

S a két kezed, a kezed szétszakadt —:
nem, kedvesem, nem én haraptalak.
A szíved nyitva, bárki bekerül:
az én kapum lett volna egyedül.

Fáradt vagy most, s egymástól visszaretten
fájdalmas szánk, fáradt, eltikkadó szánk —.
Ó Jézus, Jézus, mikor volt az óránk?
Mily képtelen halunk meg mind a ketten.

Nemes Nagy Ágnes

T. S. Eliot: Simeon éneke

Uram, a római jácint virága nyit már,
s halmok haván a téli nap leszáll;
itt a hajlíthatatlan évszak immár.
Életem a halál szelére vár
s oly könnyű, mint kezem fején egy röpke toll.
Zugaiban az emlék, napsugárban a por
a jeges szélre vár, mely holtak tájain jár.

Adj békességet.
Megéltem e városban már sok évet,
hű voltam hitben, buzgó böjtben, gondoskodtam a szegényről,
kaptam is, adtam is jóságot, tisztességet,
senkit nem űztem el otthonom küszöbéről.
De ki emlékezik meg majd a házról,
hol fiaim fiai élnek,
ha a szorongattatás napja lángol?
Kecskék ösvényén kóborolnak, rókák odvában lapulnak szegények,
idegen arcok elől menekülve és idegenek pallosától.

Mielőtt jön a korbács és jajveszéklés ideje,
adj békességet.
Mielőtt még a gyász hegyén föltűnik a kereszt jele,
mielőtt az anyák kínjainak perce eljön,
a születő halál ez órájában engedd,
hogy a még hallgatag Ige, a Gyermekek
megadja Izrael vigasztalását
annak, ki nyolcvan évet élt s holnapja nincs már.

Igéd szerint
dicsérnek téged és szenvednek érted minden nemzedékben,
dicsőségben és megvetésben,
fény fény nyomán, a szentség lépcsőjén magasba hágva.
Az én részem nem a vértanúság, sem az imádság elragadtatása,
sem a legfőbb látomás nem a részem.
Add békességed nékem.
(S a szívedet, a te szívedet is
tőr járja majd át.)
Belefáradtam életembe s az utánam jövődök életébe,
meghalok halálommal s az utánam jövődök halálával.
Engedd távozni szolgálád,
mert látták szemeim megváltásodat.

Rónay György

Hars Benzmann: A kánai menyegző

A rózsailat és a könnyű borszag
a sárga alkonyatban oszladoztak...
Ó drága nap! Ujjongva szállt az égnek
a lányok ajkáról az örömének,
a hárfa húrja új dalokon pendült,
a korsókból a bor bőségesen dült.
Lágy, bíborpárnán ült a mátkapár
boldogságában elkábulva már...

Egy a tizenkettő közül, Tamás
így szólt Péterhez: „Égi híradás
ez a csoda, amit ma este láttam –
csoda, amelyben új- új tanítás van –
Nézd ezt a párt! A víz ma este bor lett
s két földi élet boldog, égi sor lett!”
És a szerelem dala lebegőn
ujjongott a rózsálló levegőn.

A hold ezüstjén fürdött az azúr.
A rossz kapu csikordult és az Úr
egyedül ment ki. Majd visszatekintett:
csupa öröm volt e gazdag tekintet.
Némán bolyongott a vetés között.
A nyári éj holdfénybe öltözött,
madár dalolt, nem egy dalolt, de száz ott,
zizegtek a súlyos-fejű kalászkok,
a hárfa pengett és sütött a hold...
S Krisztus magába volt.

Kosztolányi Dezső

William Robert Rodgers: A vízen járó Krisztus

Lassan, ó, oly lassan, ébredt a vágy,
arca délelőttjén, míg csak parányi
ködgyűrű lebegett ágyéka körül.
S ment gyorsan a partokra, sírt mind,
hínárral; s gázolt. Tucatnyi magas
hullám, hullva s emelkedve, követte.
Ó, mily sanda tengeren járt, a tajték
balkörmein, rossz fordulókon, gyászos
pillantásokon, forrongó, csökönnyös
muzsikákon. Mindegyre dobálták
vízdombok s -lombok, bukdosók, rugdosók,
szökkenő szalagok, lepni kész lepkék,
tükrőfény tük. És hányszor hasadtak meg
a duzzadó, delejes függönyök, feltárván
mérföldek s mosolyok távolán a palack-csónakot,
pálmalevél-tajtékra taszítva, mely
térdig bukik, combig száll. Szembe-arcán
szemernyi megbánás barlangja nem nyílt; füléhez
nem hangzott fel mélyi kiáltás; semmi se rezzent.
Mert horizont volt ő, kerék agya, csontja
és húsa, ujja és gyűrűje mind e csengő
tengernek. Lába, ha érte, az imbolygó pontok
szövedéke tanult, állt körben, csöndben,
környezőit kiszorítva, kő-szilárdan.
Kisimult az ironikus hullám, hátha
így találkozhat vele, és gunyoros üregek
lábához loccsantak. Fénygerinc viháncolt
előtte a bütykösödő vízen. De
ő csak ment, mint egy szerető, ha utolérték,
s félrelökött minden vonagló tiltakozást,
a csónak rengő gyomrába belépett,
rázkódó elnyugvásba. Ott hevert,
küldetésétől megfosztva, szivárgón. Lassan
tisztulni kezdett szeme ködösült tükre,
hidegülni, s a vér harangja halkult,
tündöklő tekintetére az óceán már
csupaszult, forgatta iszonyú merész, kerek
szemgolyóit, szemrehányón. S ő kinézett
a peremen át, borzongva. Erre jött volna?
Ő jött erre? A végtelen kezes világ,
s mind a hegesztett varratok, melyeken járt:
célталansággá tört szét az egész, tányérként.
Elmúlt, minden elmúlt, a hév s a bízás
tajtékja, lapos lett, mint a víz a bánatos
és üveges világ körében. Akkor apró
fuvolahang férgé kígyózott, ó, magányos.
Madarak gyűrűje szállt fel, s tova:

semmibe. Láta, magán túl, a szilárd
tornyokat, az emberekkel zsúfolt
partok lélegzését. Ám ő semminek
sem volt most őrzője. Lecsüngött,
csonttalanul, mint üres ruhaujj.
Koronás déltől ívelt alkonyatig: hullt,
hullt fehérből borostyánszínbe, s az éj úgy
csusszant fölébe, mint egy szemhéz. S ő ott
fejét leejtve, felhúzott térdel
aludt, némán begubózó kérdőjel.

Tandori Dezső

Jiri Wolker: Vendég áll a házhoz

Tulajdon szíved beszélt így hozzád: Lázár, kelj fel, Lázár!
 S akkor én a kő-szobából kiléptem veled.
 Mindkettőnk szívét nagy öröm lepte meg,
 mert testünkön ismeretlen, friss ügyes kezek sűrögtek,
 jókedvünkben hirtelen felkaptuk a földet,
 s a föld oly nehéz volt, akár a kék szemű bányászok
 robotja,
 s ünnepélyes is, mint vacsoraidőben a családi tűzhely.

A köves utat ha járod,
 meglátod, az ünnep hogy ragyog rád.
 Mi megláttuk, s úgy járulunk hozzád,
 te szent világ, mint két zarándok.
 Jó útra terelt a portyánk,
 mert hisz nem egy csillag
 vezet, de ezernyi,
 fönt a fehér holdtól száz messzi vidékre sürget menni,
 menni,
 mert minden égtáj öröme lett a gyerek,
 ki megszületett.

Lent a faluvégen
 halk virág hajt a réten –
 a város peremén
 nyomor s bánat nő csak a helyén.
 A megkínzott család képe alatt
 örökös petróleumlámpa ég, sikong.

Hol minden éhezőnek jut majd jó falat,
 ott lesz a mi legelső stációnk.
 Éji nyugalomra üres tányérokba tesszük a szemünk,
 vérből és koromból verset keverünk,
 s feltartjuk a verset, mint húsvéti gyertyát,
 leng a vigasztaló, fehérülő, meleg láng,
 az Édenhez vezérlő út világa.

Embernek
 az ember
 az ajtót
 kitárja.

Vendég áll a házhoz –
 –S vele még valaki.

Garai Gábor

Borisz Paszternak: Mária Magdolna I.

Az éjszakával itt terem
lidércem, múltam kéri számon.
Eljönnek, rágnak szívemen
emlékeim: paráznaságom,
hogy férfiszeszély esztelen
rabja volt dühös, buja vágyam,
s az utca hajlék volt nekem.

Még néhány pillanat maradt,
aztán a síri némaság csak,
de életem, míg áthalad
veled itt ez a porkolábhad,
mint alabástrompoharat
összetöröm, hogy látva lássad.

Ó, mivé lettem volna én,
Üdvözítóm és Tanítóm, ha
nem vár az asztal szögletén
éjjelenként a vak remény,
az öröklét, új jövevény
iparom hálójába fogva.

De bűn és halál mi lehet,
a kénköves gyeheña hol van,
ha összenőhettem veled,
fával a sarja, mindenek
színe előtt, mély bánatomban?

Most azt tanulom, úgy lehet,
lábad, Jézus, ölembe véve,
hogy majd a négyágú kereszt
fáját ölelni hogy megyek
s eszméletvesztve testedet
készíteni a temetésre.

Pór Judit

Borisz Paszternak: Mária Magdolna II.

Ünnep előtt rendet tesz az ember.
A maradék csend-szárnyék alatt
kis vederből illatos kenettel
megmosom legszentebb lábadat.

Könnyeimtől már semmit se látok.
Vak kezem sarudat nem leli.
Két szememre hullnak, mint a hályog,
leeresztett hajam fürtjei.

Lábad szoknyám szegélyére téve
gyöngyös nyakláncokkal fonom át,
megmerítem könnyeim vizében,
ráborítom hajam burnuszát.

De úgy látok a jövőbe, mintha
megállítanád szemem előtt.
Mint a látnok, jósszavú Szibilla,
megjövendölhetném a jövőt.

Holnap lehull a frigyláda leple.
Mi csoportba verődünk. Talán
azért zökken ki a föld remegve
lábunk alatt, mert annyira szán.

Sorba rendeződik a kíséret,
szétvágatnak a fegyveresek.
Mintha vihar röptetné az égnek,
úgy nyilamlík fel az a kereszt.

Ájultan a feszület tövébe
hullok, véres számba harapok.
Túl sokaknak tárod ölelésre
kereszted két ágán a karod.

Annyi hatalomnak, annyi térnek,
kínnak lenni kiért kell, kinek?
Van-e annyi élet, annyi lélek?
Annyi falu, folyó és liget?

Ez a három nap és három éjjel
olyan szörnyű semmibe taszít,
hogy amire eltelik, megérlel,
a feltámadásra megtanít.

Pór Judit

James Wright: Szent Júdás

Indultam: felkötöm magam, de épp
Egy embert vert egy csapat porkoláb.
Futottam hozzá, hogy segítenék,
Feledtem mindent, a reggelt s tovább:
Hogy katonák jártak a kert körül,
Daluk milyen vidám; s a sok gerely
Hogy néz a népre; s milyen egyedül
Kötöttem alkumat, surrantam el.

Ott leltem véresen, sírt, térden állt.
Félre, kötél! Mit nekem fegyverek!
És emlékeztem én, mennyektől elvert
Kenyérre, mit a húsom megzabált
S a húsfaló csókra. Reményemet
Vesztve s ingyen öleltem azt az embert.

Kappanyos András

Pierre Emmanuel: Tamás

Amikor Jézus jött Tamás a
Didymus nem volt odabent
A házban Társai hiába
Mondták Örvendezz megjelent

Ha nem látom a szög helyét
S ujjamat nem teszem
Kéblén a sebbe hogy szívét
Tapintsam nem hiszem

Tamás tedd kezed ide hát
Érzed bent hogy piheg
Így fognám egy életen át
E lüktető szívet

Tamás kétkedők pártfogója
Lámpásod az Úr szíve Add
Hogy nyisson sebébe hatolva
Kételyem szívéig utat

Rónay György

Stevie Smith: A légi Krisztus

Ki jön talpig ragyogásban, kit küld fénylő Napkelet?
Ő az, ő, a légi Krisztus, elhiszed vagy nem hiszed.

Légi lény, a légi parkban légiesen lépeget,
Kézenfogják, szóval tartják, vezérlik a többiek.

De a lény, a légi Forma arcán lég sötétje,
amit szólnak, tudja, úgy van, s idegenül néz le.

Idegenül nézi lábát, idegenül két kezét,
tudja már a prófétáktól, egykor fához szegeztek.

S tudja jól, hogy énekét, az énekes szó mámorát
zord törvény majd megköti, s ő mégis énekel tovább.

Ki valóban hallja őt, az éneket, a szót,
zord törvények nélkül is majd cselekszi a jót.

Siketek is úgy tesznek majd, mintha hallanák,
mert a szó mentség a bűnre – ó, az ostobák.

Ne figyelj rájuk. Vétkezhetnek, a dal egyre harsog
a hallóknak, s megfeszítéssel nem gondol az édes dalnok.

Mert nem akarja, hogy azt higgyék, szeretni kell,
mivel meghalt; csak az akarja: hallják, hogy énekel.

Gergely Ágnes

Stefan George: „Sunt animae rerum”

Aquinói Szent Tamás

Egyetlen jó szót hordj csupán szívedben,
s hogy mennyit ér, egy óra majd kitarja:
szemed nem mélyed jobban tengerárba
borús napokban, mint a derűsekben.

Hírt ad egy-egy világos perc varázsa
arról, hogy a dolgokban szív remeg benn,
s ha értőn kérdezel s türelmesebben,
némult ajkat is bírhatsz szólalásra.

Hagyd ott magad, a hűltet és meredtét,
s a mindenség lelkét fogadd cserébe,
a lét sodró erőit, kéjt, keservet,

engedd zuhogni lelkedden ki és be,
s ha dallamot hallsz felzendülni végre:
azon légy, hogy visszhangját jól jegyezd meg!

Jékely Zoltán

Paul Claudel: Assisi Szent Ferenc

Halljátok feleim, mit ért meg egyszer egy jóakarató férfi itt.

Ferenc nem önmagában érdekel engem, s ha úgy tetszik, barátaim, hagyjuk békén a tizenharmadik századot és vele együtt Bernardonet s Assisit.

Az, ami minden korban egyformán időszerű, s bizony megéri, hogy szemügyre vedd kicsit, Az Isten e közvetlen tanúja, amint meglepő egyszerűséggel felel tüstént az Úr minden egyes szavára,

Az ez az együgyű és balog ember, ki boldogan és szorgosan, már amint tehetsége bírja, figyel a földöntúli oktatásra,

Az a Mélységnek ez az ügynöke, amint az égi Bennszülöttel társalog.

Ha Ferencre nézel, gondolnod sem lehet már másra, pedig éppen csak hogy a hátát láthatod.

Ő a mi bajnokunk,

Megáll szilárdan ott is, honnét ha fölkúsztunk is, nyomban lebukunk.

Amikor letépi magáról a ruhát és anyaszült pucér marad,

Amikor egyenként hordja a téglát e templomhoz, mely félig rombadólt és minden fala roskatag,

Amikor egymaga indul keresztes háborúra, hogy a tírusiakhoz is eljusson a Krisztus tana végre:

Mindez megannyi merénylet a csönd ellen s a titkos intelem lehető legegyszerűbb értelmezése.

De hiába próbálsz meg ezt is, amazt is, szegény legkisebb testvér, mégis csak te vagy a szemben a szálla.

Íme itt van Ferenc, nyitott szájjal, mint egy halott, akit az Úr haragja lök halálba.

(Használjuk a szavakat visszajukról, ha valódi értelmük gyöngye már,

S minek nevezzük ezt az erőt, mely a szívünket tépdesi és zsigerünkbe váj,

És erőszakkal foglal el, túrhetetlen vadsága szinte éget,

S e süket lökést, mely hirtelen belénk hasít és megtaszít és fölváltja a tökéletes tétlenséget.)

Nincs nagyobb szegénység a világon annál, amit a halál ad.

Ferenc oly teljesen átadta lelkét, hogy még a testét sem őrzi meg magának.

Hiába kérnénk, hogy magyarázza meg magát, számunkra nincs már mondandója több.

Valaki másnak a tulajdona ő, olyané, aki nem magyaráz, de birtokol.

Egész lénye egyetlen áldozat, olyan ő, mint egy vőlegény, vagy mint egy újszülött,

Előtte az emberiség látomása, s ő úgy halad e nagy testvériségben, mint akinek fejébe szállt a bor.

Olyan akár egy vőlegény, sóhajtozó és nevető és táncoló jegyes, sebesülten a dicsőségtől, amelyben rejtelmesen része lett.

A Bölcsesség ajtót nyitott neki, s a Jóság asztalához ülhetett.

Nincs szüksége se ruhára, se pénzre, nincs szüksége semmire

Annak, ki már ma bírja fogyhatatlan mindazt, ami a holnap öröme.

Kétségkívül nincs kifogása sem a szőlő; sem az eper, sem a füge, e cukrozott és jóízű gyümölcsök ellen.

De aki a dicsőségben lakik, hogy lelné kedvét földi ételekben.

Most, amikor idegen lett neki, megérti végre a világot, a létet.

Most, amikor a dolgoknak nincs már mit félniük tőle, most, amikor már mit sem kezdhet velük és tőlük mit se kérhet,

Hogy megnyílnak neki, mily áttetsző s testvéri lett számára minden,

Mint a paradicsomban, úgy sétáltatja őt a teremtett lények titkában Isten.

Mily szép ez! És milyen fontos ez! s mily otromba e gazdagságban az ember, aki semmit se tud, semmit nem ért!

Istenem, te nem alkottál hiába semmit, s ha elveszne, milyen kár volna mindezért!

Ez a szépség, amelynek semmi haszna, s ez az azúros Itália szolgálhat-e másra,

Mint hogy a szívnek enyhüljön tőle az éhe, csillapuljon a vágya?
Hogyan örülhetnénk a létnek, ha az öröklét hiányzik belőle?
Hogyan örülhetnénk a létnek, ha szeretetünk hiányzik belőle?
Bűg a berekben a párjavesztett gerle, dalától az erdő csupa sóhaj.
A seb, amelyet a vétked üt, a lelkünk mélyén síró szomjúság, imádságunk és bűnünk, mint négy
kapaszkodó kar:
Íme, amik Jézust hatalmas erővel a rejtőző Isten öléből levonják! Van jobb kereszt már, mint
amit fából ácsolt Izrael, hogy Isten Fiát rászegezze.
Lám, Ferenc kiválasztott, hogy ő legyen önnön testében Krisztusunk keresztje.
S aki leszáll az Alvernáról imbolyogva és titkon megmutatja Klárának ezt a sebhelyet a szögek
lyuggatta csontját,
Jézus az, Ferenczel egybeforrva, s a kettő egyetlen élő, egyetlen szenvedő és megváltó valóság!

Rónay György

Thomas Merton: Szent Malakiás

Halottak napja táján, novemberben,
Mikor a levegő szaga mint hideg föld,
A vén Malakiás fölkel, széthúzza a földjeinkre
Hulló vékony függönyt: a fákat és a hajnalt.

Esőcseppekkel súlyos a kabátja,
Szakálla Poszeidon minden tengere
(Pásztorbotot tart vagy háromágú szigonyt?)
A gótikus ablaknak támaszkodva sír.
Gyászoló, tengeri kagyló az üres kerengő.

A torony két harangja
Halkan beszél az idegen öreghez,
A bástya eltűnődik hulló könnyein.
„Ünnepemet látni érkeztem ide – (barlangként szól a száj) –,
Nevem napjának szentje én vagyok.
A csöppet kirázam fűrtjeimből? Kereszthajódban elidőzök-e?
Vagy hagyjalak legendám csöndjében pihenni?”

Zúgtak hát a harangok, az antifonáriumot kinyitottuk.
Lapjaiból ökörszem és pacsirta röpült ki.
Gondolataink bárannyá lettek. Szívünk eláradt, mint a tenger.
„Énekeljünk egy kőkorszaki himnuszt – mondta egy szerzetes –,
Vagy bármi mást e gigászi nyelven!”
Elzengtük Nagy Gergely Cantus Firmusát neki.
Zúgtak az Írás óceánjai a csontos Írország felett.

Aztán a még utolsó virágok
(Az elenyészett kertek üveg alatt őrzött maradványai)
Szemüket Malakiás oltárára emelték,
Fa-szemekbe néztek, mielőtt elkezdődött volna a Mise.

Eső sóhaja simította a kőtemplom oldalát.
Egész nap ott hajóztak a vihar-hadiflották.
Délután ötkor a Napot kutató szemünk előtt a szótlan
Vendég sóhajtott, fölállt, lábáról lerázta a földet,
Szigonyával összeborzolta a fákat,
Pár esőcseppet hullatva az erdő felé indult.

Rézszerű lángok, tűznyelvek omlanak most,
Százával levelek hullnak hol elhalad,
Amíg az éj rettenthetetlen sötétjét
A hamis Pünkösdre leejti.

Év vége Melkisédje, aki e világra
Szülő nélkül jött, nyomtalan távozik,
Az eső erdeinkre rácsapódik
Akár egy falusi börtön ajtaja.

Takács Zsuzsa

Paul Claudel: Szent Cecília

Novemberben üljük Szent Cecília ünnepét meg,
S ahogy az őszi gyümölcsök szobánkban végülis megérnek,
Íme látjuk, amint a templom előtt a telt kordék megállnak és lerakják róluk szorgos kézzel itt
Az üstdobokat, púzonokat, bőgőket és állványokat s a zene más edényeit,
Hogy támasztéka legyenek a négyszáz bátor kardalos dalának
A föld s az ember hangja egy, ölelkezőn, éretten, okosan, amely ma zendülön az Úrhoz árad.
De az üldöztetések tavaszán, a nedvesen fénylő ágak között, a drága
Cecília, minden virág előtt, ő volt az első énekes madárka,
Csak három ütemet dalol, annyit tud! hallga, végetért a tél,
A pogányság szörnyű tele, bánata mindannak, mi rothadt és csak félig él.
A szűz, ki nem tett semmi bűnt, a gyermek ím bájosan zengi énekét,
Bakó! hiába csapsz le rá háromszor is, hogy kioldsd életét!
Öröm gonosz hóhéra! semmit nem tehetsz gyilkos vasaddal,
Hogy megszakadjon e dallamos torokból csorduló szabad dal!
Ahányszor csak teljes dühével rásuhint a fegyvered,
A mindenható dallam annyiszor emeli föl a szétzúzott fejet!
És így ha elnémult a doktor, aki vitatkozik s érvel,
S ő szólni gyöngé már, a templomot hallgatja győztes énekével!
Cecília ruhája vérpiros, és vére egyre dúsabban buzog, valahányszor lesújt a vad vas!
Hallgasd, valahányszor lesújt, e dalt, mely a halálon diadalmas!
Míg végül, végleg elvágva a gyermektől, ki magához láncolni immár úgyse bírja,
Az ujjongó alleluja fölszáll a ki nem oltható zafírba!

Rónay György

Az erősebb lét közelébe

Mint sugár a lelke

William Butler Yeats: Hajózás Byzantiumba

Vénnek nem jó e táj. Az ifjak itt
egymás nyakán, a fán a madarak
– halandó népség – zengik dalaik,
lazacos zúgók, ángolnás tavak,

hal, vad nyárvégtiben dicsérgetik,
mi csak tenyész, él-hal a nap alatt,
buja zsongásba hullva megvetik
az időtlen szellem remekeit.

Egy éhes ember szánandó dolog,
boton rongyos kabát csupán, hacsak
nem esd a lélek, énekel s zokog
halottasingben is rongyainak,
– nem dal-iskola ez, hanem konok
buvárlata önnön csodáinak,
ezért hajóztam tengereken át,
látni Byzantium szent városát.

Kik Isten szent tüzében állotok,
bölcsek, a fal arany mozaikán,
a szent tűzből peregve szálljatok,
lelkem énekmestert ugyan kíván!
Szívjátok fel szívem; vágyban sajog,
s halandó testhez kötve mostohán,
nem ért ahhoz; vigyétek hát ti be
a halhatatlanság remekibe!

Lelkem többé, levetvén testemet,
semmi természeti formát nem ölt;
de milyet görög aranyművesek
keze zománc-aranyból remekelt,
ébren tartván álmos császár-szemet,
vagy dall???, ha egy aranyboltívre ült,
Bizánc urainak s úrnőinek
arról, mi volt, mi van, s mi még lehet.

Jékely Zoltán

Thomas Hardy: Azután

Ha majd remegő ittlétem után becsukta kemény kapuját a jelen,
a szomszéd szól-e, ha május rezgő szárnya kikelt,
víg zöld levelekkel hamvas, mint mikor új a selyem:
„Ő olyan ember volt, aki erre figyelt?”

Ha eljön az alkony s mint pilla, ha rezzen nesztelenül,
röpül az árnyakon át a széltől görbe bokorra az ölyv,
fenn a hegyen – gondolja-e majd, akinek szeme ebbe merül:
„Őneki kedves volt ez a kép, ez a föld?”

Ha elmúlok egyszer, fekete és meleg éjben, s űzi a pille a fényt
s látják a gyepen át sebesen gurulni a sünt,
mondják-e: „Azt akarta, ne bántsák az ilyen kicsi lényt,
de nem tehetett sokat értük s most immár tovatűnt?”

Ha meghallják, hogy végül elcsöndesedtem, s állnak a kapuk előtt,
bámulják, hogy a csillaggal teli mennybolt csöndesen ég,
akik arcomat nem látják soha már, majd szólnak-e ők:
„Sok ilyen misztikus fény bűvölte szemét?”

S lesz-e, ki szól, ha kong a sötétben a búcsúharang,
és miután zengése a szélben egy pillanatig szünetelt,
hallatik újra, mintha újonnan kondul a hang:
„Most nem hallja már, de míg élt, ugye, erre figyelt?”

Vas István

Szergej Jeszenyin: Lelkem, az égből száműzött

Lelkem, az égből száműzött
repülne földöntúli tájra...
De szép, ha póre fák között
kicsap a zöld levélke lángja,

s a röpködő kis tűz alatt
ágak gyertyái olvadoznak,
közöttük suttogás szalad –
szava támadt a csillagoknak...

Elolvastam kuszált jegyed,
világ, és így jelöltél kínra,
mint üstökös, ha szánt eget
s tűzmását víztükörre írja.

A ló is mindhiába csapja
hátáról hold ezüstporát ...
Ó, szemem, ha gyökér itatna
téged is, mélyről, mint a fát!

Rab Zsuzsa

Pierre Jean Jouve: Földönkívüli

Semmi csak sötét éjszaka
S a másnap hajnalán könnyű tükreiben
Magát mutogató halál.
Semmi csak egy halódó szarvas a szellemi
Sziklán s egy kéz a sebzett szemeken
Egy tincs a tarkón, és te Krisztus, változhatatlan!
Mélyükben ilyenek, éj szarvasa,
A gondviselés eszközei mikkel
Szegény szívünk élővé alakítod.

Rónay György

Georg Trakl: Napnyugati dal

Ó, hogy verdes éjente szárnyával a lélek:
pásztorként mentünk egykor derengő erdők felé,
s alázattal követett a vörös vad, zöld virág és trillázó
forrás. Ó, a tücskök ősi cirpelése,
az áldozati oltáron kivirágzó vér
s a madár magányos rikoltása a tó zöld csöndje felett.

Ó, a keresztes háborúk és a hús égő
sanyargatása, a lehulló bíborgyümölcsök
az esti kertben, hol réges-régen jámbor tanítványok jártak,
ma harcosok, kik sebeikből és csillagos álmaikból térnek magukhoz.
Ó, az éjszaka szelíd búzavirágcsokra.

Ó, a csönd ideje, aranyló ősziidők,
mikor mint jámbor barátok bíborló szőlőt préseltünk,
s köröttünk felfénylett a domb és az erdő.
Ó, ti vadászatok és várak; az est nyugalma,
mikor szobácskájában az ember az igazságon tűnődött,
és halk imádságban küzdötte fel magát az élő Istenhez.

Ó, a pusztulás keserű órája,
mikor a fekete vízben megpillantjuk megkövült arcunkat.
De sugárzón nyitják ezüstös pilláikat a szerelmesek:
egy vérből valók. Rózsás párnákról tömjén
árad s a feltámadottak lány éneke.

Hajnal Gábor

Ion Pillat: Post mortem

Ma elhagyott a világ, mint amottan
a gúnyám egy szegen.
Állok a nagy Titokba avatottan
árván, s ki nem beszélhetem.

Botom, porom, szándálom elhagyom ma,
árnyék sem lesz nevem.
Más tájról nézek majd a fény-sziromra,
mely eddig a föld volt nekem.

Áprily Lajos

Sima Pandurovic: A sötétség éneke

Éj.
Ki hallja, ki,
ahogy a bánatos dalt
zengetik lantjukon az árnyak?
A sötét hárs mézszaga árad,
s könnyel ragyognak
virágai
Éj.

ó, ez a csillag-szemű csend az éjben,
sejtelmes, vékony fátyola a dalnak,
boldogság illó álma halk zenében,
amelyet durva zajok nem zavarnak,
csillagok, ifjú álmok boldogsága.

Éj.
Ki hallja, ki,
ahogy a bánatos dalt
zengetik lantjukon az árnyak?
A sötét hárs mézszaga árad,
s könnyel ragyognak
virágai
Éj.

Ég hozott, öröm pillanata, drága!
Tudd meg: a szívem vékony arany szállal
kötődik minden csillaghoz, homályos
felhőkön át, ha gondolatom szárnyai,
s földszagú sírdomb nem vonzza
magához.

Éj.
Ki hallja, ki,
ahogy a bánatos dalt
zengetik lantjukon az árnyak?
A sötét hárs mézszaga árad,
s könnyel ragyognak
virágai
Éj.

Lator László

Miquel de Unamuno: Álmatlanul

Hallgass, figyelj, ezek a dobbanások,
 a szív lépései;
 de kint... a bakter... milyen ugatások?
 mi ez? ki ez, aki?...
 Ember... Néember... Nem tudom...
 mit jövendöl?...
 ne is felelj... ne! ne!;
 bújj közelebb... most minden eldől...
 múltam lehellete...
 A súlyos úr emel magasba,
 s fölszáll az emelet...
 bújj közelebb... dalol a balga...
 reggelre bereked...
 Léptek, léptek... Isten galambja lépked...
 nem tud repülni már...
 A domboldalon ott a régi fészek,
 torzonborz, törpe vár...
 Hallgass, mert az a perc ez, béna nyelved
 úgysem mondhatja ki...

— — — — —

Hányszor megírták ugyanezt a verset,
 s mindig eredeti!

*

Fogd le egy pillanatra, szív, a száj
 kezét s figyelj; nemcsak tiéd e bánat.
 Igen, tudom, más szájak is figyelnek,
 de nincs szemük, bár néznek, mégse látnak...
 Heverj le, szív, az ösvényre heverj le,
 vedd meg a porban egy percre az ágyad,
 aludd végig az Úr egy éjszakáját,
 hol minden csönd, mulandóság, csodálat.
 És ha nem ébredsz föl? Mikor? Miben?
 Ki gyászol? Fajtád szíve fáj utánad?
 Holnap... tegnap... ki tudja^{1/4} oktalanság...
 Intsd le egy pillanatra, szív, a száját...

*

Lope de Vega, persze, rögtönözve:
„Ha a test föld akar lenni a földön,
a lélek ég akar lenni az égben.”
De jegyezd utána a kurta közbe:
„Ha a test ég akar lenni a földön,
a lélek föld akar lenni az égben.”

Orbán Ottó

Federico García Lorca: Van lélek...

Van lélek, kinek van
kék csillagból halma,
idő-lap közt préselt
hervadt pirkadatfa,
titkos, szűzi zuga,
melyben álma, vágya
régi zsidongását
tartja.

Másik léleknek van
szenvedély-fantomja,
féreg-járt gyümölcse,
egy elégett hangra
riadó visszhangja,
messziről morogva,
akárcsak a homály
áradó patakja –
zokogás- emléke,
csók dirib-darabja.

Az én lelkem érett
hosszú évek óta
foszlik, széjjeloszlik
titkuktól kavarva.
Ábránd-kicsiszolta
sok-sok kődarabka
hullik le megáradt
gondolataimra.
„Messze van az Isten!” –
mind azt hajtogatja.

Teller Gyula

Jurij Kuznyecov: Hullám

Én nem értettem akkor még a kort,
s a nemzedék hulláma felrepített.
Ránc-hálóm nem bölcsességet fogott,
hanem félszeg részvét-mosolyt merített.

Remeg a víz, mint száj, ha szót keres.
A földi ég alatt feszeng a lélek.
A ránc-hálóból vergődve, sebes
uszonnyal szöknek el tőlem az évek.

A magasság majd végül partra vet.
Még egyszer fel!
Egy dermedt, hosszú percre megáll a víz.
Így tisztul újra meg a lélek, mielőtt újjászületne.

Pór Judit

William Butler Yeats: Énem és lelkem párbeszéde

1

Lelkem Ős csigalépcsődre idézlek én;
nagyon ügyelj a meredek fokokra,
tört, rozzant korlátra, a csillagozva
álló légre, mely csupa fény;
csillagra: jelez bűvó Sark-vidéket;
vándorló gondolataid
jussanak el forrásukig:
ki választhat szét lelket és sötétet?

Énem E fölszentelt kard itt a térdemen
Sato ős kardja. Csorba még nem érte,
tükör a lapja, borotva az éle,
századokon át szennytelen;
egy udvarhölgy ruhájából kitépett
virághímes selyemdarab
a fa hüvelyen megmaradt:
rongyolt védőnek, fakult becses éknek.

Lelkem Rég túl virágján, ember-képzelet
mért emlékezne oly dolgokra, melyek
háborút jelképeznek és szerelmet?
Az ő-és, bár csak képzeled,
föld-létet méltó gúnyra láthat,
értelmezvén vándorlatát,
innét-oda s mindig tovább,
s nincs már bűne születésnek-halálnak

Énem Montashigi, e néven harmadik,
ötszáz éve formálta; hogy ki hímzé
virágait, színük, akár a szívé,
titok – a nap jelvényeit
szegezem én ilyképp a torony ellen,
mely az éj jelképe csupán,
s pátenst a katona jogán
kérek, hogy a bűnt újra elkövessem.

Lelkem E rész ily bősége túlrad, és
hull, elménk medencéjébe; ily ember
süket lesz, néma, vak, mert értelemmel
nincs olyas különbségtetés,
mint *van* és *kell*, *tudó* s *tudott*; e jelben
az értelem a mennybe szállhat,
csak a holtaknak van bocsánat;
de erre gondolván kő lesz a nyelvem.

2

Énem Vak az élő, hörpöli velejét,
mit számít, ha tisztátalan az árok?
Mit, ha mindent újraélek s kiállok?
A növekedés szégyenét;
a fiúkor mocskát és zavarát,
míg férfikorrá változik,
a félkész ember kínjait,
ha saját otrombaságára lát;

a férfit ellenségei között? –
Ugyan hogy menekülhetne el attól
a mocskolódó, eltorzított alaktól,
melyet szemébe tükrözött
sok kaján szem, míg végül ő maga
is el nem hiszi, hogy ez ő,
és mit ér a menekülő,
ha becsülete már a tél hava?

Szívesen élek mindent újra, még
egyszer újra, ha élet, hogy kimártod
a vak árkát, a békanyálas árkot,
társait veszejtő vakét;
vagy a legtermékenyebb pocsolya
vár, saját dőreségedet
vagy a nőét szenvedheted,
ha társad bár, nem lelked rokona.

Forrásáig készséggel követek
minden történést: legyen tett vagy eszme;
mindent mérek; bocsánatomra lenne!
Bűntudat, ha ily szív kivet,
nagy édesség kezd áradni velünk,
s zenghetjük jókedvünk dalát,
hogy bennünket minden megáld,
áldott minden, amit meglát szemünk.

Tandori Dezső

Marie Under: A szülők bibliája

Zizegő lapjait forgattam elégszer,
közben egy-egy szó felizzott, mint ékszer,
ha szomorú voltam vagy ha vidám.
Szemembe ivódtak, szívemre simultak
s mindig találtam hozzájuk újat:
sugárként fénylett sor sor után.

Kinek szeme és ujja e szürke
sorokat bogozgatta, betűzte,
mindketten túlléptek e földi körön.
Mégis, mégis az Írásra hajolva
lelkem mintha mellettük volna:
nekem nyitott ajtó ez a könyv.

Ide száradt könnyük – szívük mire vágyott:
ide, e sárgult lapokba szivárgott,
ide hordtak fájdalmat, örömet.
De több volt a gond, a felkavaró baj:
ideleng a lapokról egy-egy suta sóhaj,
fojtott láng – kimondott szó sose lett!

Itt forrt egybe a mával a holnap,
a felkelő s a leáldozó nap,
születés s a halál, hajnal meg az éj.
A vöröslő fényt és fekete árnyat,
szakadék mélyét, csúcsok magasát csak
e sorok kötik össze, mint csatt meg a szíj.

Jeleket látok, cseng a kopár szó,
párbeszéd, szájból szájba parázsló,
azzal, ki oly nagy s titokkal tele.
Ide szállt le a megnyílt egekből,
jelenléte meg innen dereng föl –
az emberben ott van az Isten gyökere.

Itt minden oly ősi mód bizonyos volt,
a betűk acélból, a szavak vasból,
bátrabban kelt fel innen a homlok.
Emelte a lelket, mint madarat szárnya
még a sír fölé is elven vágya –
az alku örök időkre szólott.

Kemény hit, kősziklából való hit,
az ősökben árad s hullámaiból mint
választóvízből lépek elő.
A kárpitot ki hasította szét fenn?
Szent berekben járok, hol áldoztak értem:
megszáll nagy, törhetetlen erő.

Kiknek szeme és ujja e szürke
sorokat bogozgatta, betűzte,
mindketten túlléptek e földi körön.
Mégis, mégis az Írásra hajolva
lelkem mintha mellettük volna:
tárt ajtó, hozzájuk visz e könyv.

Képes Géza

Robert Penn Warren: Kis Örökkévalóság

Jön az idő, hogy megszámolod mind a neveket –
A tudat-éjben lángolók vagy homályosak, mindegy,
S idő porítja, kőbe vészték vagy moha fedi őket.
Megszámolod a neveket, hogy magad újraalkosd.

Ám az arc emléke halványulhat, bámulj
Sírkőre bár. Olykor egy arc, akárha légből,
Bámul kisfiús mosollyal – de nem
Kőbe-karcolt: mint pitypang bóbítája, szerteszáll.

Nyugtalanító. Mintha te volnál az idióta
Fiú, aki kimerészkedik a tó túlvékony
Jegére s hallja innét, hallja onnét, terjed
A pattogás. A Valóság hangja ez,

Ahogy metafizikai csatangolásaid alatt
Bereped. Az emlék meghal. Vagy csal. Az idő
Oly szél, iránya nem változó. Imádkozz,
Hogy az önösség közepett valami

Felelőtlen kedvesség, félig-öntudatlan, valami
Önkéntelen mosoly, ajkak rezdülése fölragyoghat
Egy másik elme éjjelében, mely neved feledte már,
De belebotlik ebbe a pillanatnyi Örökkévalóságba.

Ferencz Győző

Paul Valéry: Tengerparti temető

Nyugodt Tető, hol járnak a galambok,
fenyők, sírok közt, s ő remeg alattok,
ráhág a Dél, tűzzel belengeni.
A tenger itt, a tenger s messze-messze!
Ó, pályabér, mikor gyötör egy eszme
az istenek csöndjén merengeni!

Mily tiszta munka e villódzva széthányt
csöpp vízfodor enyésző gyöngye, gyémánt
s mily béke rémlik erre, mily csudás!
Ha Nap delez mélységén a haboknak –
ős, tiszta műve egy örök-nagy Oknak –
szikráz a Perc és álom a Tudás.

Nem-változó érték, Minerva-templom,
tág béke-hombár és valódi, szent hon,
morcos víz, önmagába meredő
szem, melyben álmod rejt a sugaras mély,
ó csöndem!... Ott benne a lelkembe kastély,
de csúcs, ezer arany-cserép, Tető!

Idő Templomja, mit egy sóhaj átfog,
hozzászokom, e tiszta fokra hágak,
cikázva nézek rajta szerte, és
miként magas imám hiába leng el
a gőgös istenek elé, a tenger
szikrás derűje is mély megvetés.

Mint a gyümölcs gyönyörbe semmivé lesz,
s a száj – amelyben olvad-meghal – élvez,
alakja széthull, s egyre érzi még,
úgy szürcsölöm jövőm tünde füstjét
s a változó partok zajgó ezüstjét,
dalolva tört lelkemnek most az Ég.

Szép Ég, igaz Ég, nézz te rám, ki másul!
Sok nagyralátás biztatott – csapásul –
és furcsa restség, ám kedvvel tele,
hogy e fényes Délnek magam kitarjam,
halottak házán imbolyog az árnyam
s én is szelíden imbolygok vele.

Fáklyás hevednek tárva lelke arcát,
könyörtelen Fény és csudás Igazság,
napfordulat, én most föl tartalak!
Első helyedre raklak, ősi-tiszta,
nézz rám!... De az, ki fényed adja vissza,
másik, komor felében árnyalak.

Ó, csak magam, magamnak és keményen,
egy szív mellett, hol buzdul költeményem,
az Úr s a tiszta Esemény között,
várom sötét, keserű, büszke szóját,
nagyságos Énem felzengő szóját,
nagyságos Énem felzengő ehóját,
amelyben az öblös jövő dörög!

Tudod-e te, lombok csalóka rabja,
te az öböl vasrács-evő darabja,
míg zárt szememmel fényed incseleg,
mily test von a véghez, mely renyhe jajt hoz,
mily homlok engem e csontos talajhoz?
Fény gondol órájuk, kik nincsenek.

Tetszik nekem e zárt zugoly, ha földi,
szent és anyagtalan tűzfény betölti,
fölötte fáklyák, s mindez oly rokon.
Kő és arany, sötét fák, mennyi márvány,
mely ott remeg az árva lelkek árnyán;
hű tenger alszik itt e sírokon!

Izzó Eb, óvj te a bálványozástól!
Legeltessem soká, akár a pásztor,
ki mosolyog s magában andalog,
fehér juhnyáját békés sírjaimnak,
nem kell nekem okos galamb, ki hírt ad,
hívságos álmok, kandi angyalok!

Itt a jövődő lassú-lusta álom.
Érdes rovar kapirgál az aszályon;
minden lesült, elmállott, légbe vész,
hogyan zord-talányos kútfejére intsen.
Irdatlan az élet s részeg, ha nincsen,
és édes a fanyar, és fény az ész.

Jól vannak a halottak, rejtve, fáradt
földben melengenek, titkuk kiszáradt.
Fönn Dél, a mozdulatlan Dél ragyog,
elmélkedik, magának is elég Ő...
Tökéletes fej és hibátlan ékkő:
Tebenned én a változás vagyok.

Félelmeid én tartom s mind belém foly!
Bűnbánatom, kétségeim, a téboly
a te roppant gyémántodon a karc!...
De a márványtömböktől súlyos éjben,
e vaksi nép, gyökerek közt, a mélyben,
lassan helyesli már, amit akarsz.

A vastag semmibe olvadtak, itt a
vörös-agyag fehér lényük fölitta.
Virágba szökkent az élő-erő!
Hol a halottak furcsa lelke s drága
kedves szavuk meleg családísága?
Ahol a könnyek forrtak, lárva szó.

Éles leány-sikoly, gyors, mint a villám,
csiklandozó kacaj és könny a pillán,
szemek, fogak, tüzelő, lanyha mell,
a csókos ajkon vér, mely mint a láng ég
s mit ujjak óvnak, a végső ajándék,
mind föld alá jut és játékra kel!

S te – nagy lélek – remélsz-e majd egy álmot,
mely nem lesz ily színeskedően álnok,
mint testi szemnek hab s arany, hamis?
Dalolsz-e majd, ha átválsz pára-köddé?
Dehogy! Rohan minden! Kopik örökké
szent nyugtalanság, meghal még az is.

Sovány öröklét, fekete s arany te,
akinek a halál egy anya keble,
rútul-babéros vigasz-asszonya,
kegyes hazugság, jámbor a csalástól!
Hisz ösmered s tudod, amit palástol:
örök vigyorgás, kongó koponya!

Mély őseim, rég-nem-lakott fejek ti,
kiket csak oly sok föld bírt eltemetni,
s léptem sem érzitek, mely most emel,
a féreg, a valódi, nem tinektek
perceg, kik e táblák alatt pihentek,
életből él ez, s nem hagy engem el!

Szeret talán, vagy gyűlöl s áhítoz rám?
Olyan közel van titkos foga hozzám,
hogy bármi név egyformán illeti!
Mindegy! Tapint, lát, érint, húz a karja!
A testemet ágyamból is akarja,
él s életemmel tartozom neki!

Zénó! Kegyetlen! Éleai Zénó!
Szárnyas nyiladtól pusztulok el én, ó,
remeg e nyíl és áll és száll vadul!
A hangja szült meg, s végem ez a nyíl lesz!
Ó Nap...! A lélek gyors, dermedt Achilles,
és rá a teknősbéka árnya hull!

Nem! ... Föl! Megújul folyton a serény lét!
Test, törd el a gondolkodás edényét!
Mell, idd az ifjú, születő szelet!
Az óceánról e roppant lehellet
új lelket ad... Ó só, üdítsd e mellet,
a vízbe és életre szökkenek.

Igen! Te tenger, örülések anyja,
párducbőr, chlamys, mit a Nap aranyfa
jelképekkel döf át ragyogva fönt,
kékestű, részeg hydra, ős garázda,
ki villogó farkadba marsz csatázva,
oly zúrzavarban, mely akár a csönd.

Szél támad!... Élni, próbáljunk meg újra!
Az óriás lég könyvem nyitja-fújja.
Hab porzik a szirtről s már futkos ott!
Röpüljetez fényes lapok, előre!
Víz! Törj ujjongva a nyugodt Tetőre,
hol orr-vitorlák szárnya bukdosott!

Kosztolányi Dezső

Jan Zahradníček: Sír felirat

Életem. Egyetlen. Ez vagy. Más nem. Élet.
Nem álom vagy. Megvagy. Röppenve tartasz.
Valós. Enyém. Csont vér; árnyak isznak belőled.
Fájsz. Fáradalmas útvonalon kanyargasz.

Jobbra-balra más életek kusza,
csillagokig érő halmazában.
Idegen lélegzet: mint szélben a búza,
beleszédülsz, oly távoli közel van.

Mégsem lépsz át. Magad vagy és külön.
Szeretet sem vegyíti máséval száladat.
Ott látod a kék bolt fölötti függönyön.
A tágabb élet palástjába szóttan halad.

Minden rossz lépés idegen szarakra tipor,
te felelsz mindenért. Lábához fut össze minden,
élet és halál alsóbb fokairól,
akár délkörök fehér sarkvidéki csendben.

Ti életek, életemből kibomlók.
Szemek szememből: néztek messzebbre nálam.
Mebékélés csókját érzi a homlok –
Volt és lesz életem, és nemcsak álom.

Márton László

František Halas: A halott katona

Elterült vére köpenyén.
Rémülete letépte maszkját.
Titok nyit kialudt szemén.

Nem érti, mi köti, mi fogja
Itatja gonosztejű csillag.
Fogai közt dudva mocska.

Záporozó szellemek
verik arcát s kaszabolják
összevissza az eget.

Isten képéről leszárnyal
néha mint sugár a lelke, –
és ő fölnevet rá férges mosolyával.

Szabó Lőrinc

Randall Jarrell: A túlélő a sírok között

Odább: földek. Az eleven Igére
Figyel a világ, nevek, számok nyomorán.
A kereszték, a gyep, a fényes gránitsírkövek
MEGHALTAK HOGY MI ÉLJÜNK – hogy én éljek! –:
Kötelezők, de nem szükségesek; a világnak
Csak a halottak kellene.

A helyrezökentő, nagy álom,
Melyen át sötét létünk várva fut –
Én erre riadtam, ti ebben alusztok –
Mi már a Háború? Megszámozott,
Akár ti és sírjaitok; elveszthető, és
elvesztettük.

Mint a mindenek feletti
Parancsot, mely felment minden parancstól,
S csak az acélos *Élj!* élt – a csupasz lét,
Ez volt a lét értelme, minden egyéb
Lehullt róla, mígnem is elég lett
Egy megléte – újság, vasárnap reggel –;
Végen túli vég volt ez, hogy az álom
Lát álmodni a... míg ez, hogy végre megléte,
Nem volt vég többé, és a céltalanság,
Melyből létünk kinőtt, meglátta a
Célt, mit elértünk, s láttuk: néhány évvel
Túléltek társainkat – a jövővel,
Melyben – a gyerek mondja – *ott leszünk majd.*

Hol? Mert a ti létetek, félbehagyva,
Megállt s nem zuhan le a levegőből,
S az, ami lehetett volna, s ami nem lett.
S a miénk – az, ami; s végetér lassan.
Létünk békét kötött a létezéssel,
Mely kiszűrte régi esszenciáiból
Időben, mi nem ő. Várakozás:
Így emlékezünk rátok.

Nélkületek, halottak,
Mily rongy törli le létfirkálta táblánk,
Mely zaklatott test sejdít nekem világot,
Melynek e föld s lét rossz magja csupán?

Győzzük, végig; épp a győzelem az,
Mit az élő elveszt. Elveszt? Az élők
Mindent, egyképp; s a kárpótló túlélés
Hoz nekik naponta közönyt, halált.
Íme, a világ diadalútja – láncban,
Diadalunk, világunk.

Oly könnyen alszunk,
S ébredvén, egy kis siker mindig vissza-

Nyom, tiétekké bűvölve tagjainkat...
Vérünk más világba terelve, meddő
Reményünk rég betelt, s a legszükségesebbekre
Úgy emlékeztünk csak (megszokás
Hús-nyugodt mosolyával), mint ifjúságunk
Tudatlan gyönyörvágára.

Nemtudástok

Halálotokban örök, vér buzog fel
Belőle, melyre élők esdekelve
Hajolnak, félálomokban szikkadozván...

Kísértők s kísértettek, a sírok közt
Vakon tükrözik egymást; hangtalan
Esdekléssel, végső, nem-hallható
Összhangzatként egymásba érve: *Mondd*
Megint, eképp a hangok, *mondd megint*,
Hogy az élet – az, ami nem az élet;
Hogy valahol valami, valami;
Hogy egyre várunk egyre várunk.

Tandori Dezső

Jules Supervielle: Mikor a vízbefúlt fölébred

Mikor a vízbefúlt fölébred a tenger fenekén és addig mozdulatlan szíve most már
reszketni kezd, mint nyárfalomb a szélben:
látja, amint egy lovas tart felé, szép csendesen poroszkál,
lélegzete nyugodt, s int neki, hogy ne féljen.
Arcon legyinti egy bokréta sárga vadvirággal,
s levágja előtte fél kezét, de csonkján egyetlen piros véresepp se csorran.
A kéz a homokba hull és nyomtalanul eltűnik a porban,
s helyében új kéz sarjad, szakasztott a régi kéz mása, és ujjai fürgén mozognak.
A vízbefúlt elámul: könnyedén föl tud ülni a lovára,

jobbra tekinthet, balra tekinthet, mintha csak otthon, szülőföldjén járna,
mintha egy nagy mező virulna körülötte, a szabadság,
s ha kedve tartja, kezét is kinyújthatja, hogy leszakasszon egy friss nyári almát.

Ez volna hát a halál, ez az imbolygó, kósza báj itt,
mely rejtelmes jóindulattal ránk sugárzik?

S én volnék ez a vízbefúlt, aki a moszatok közt ügetek,
és nézem, mint sarjadnak újjá a legendáktól szagatott egek?

Tapogatom csuromvíz testemet, e gyarló bizonyosságot, és a ló
hirtelen fölnyerít alattam, hogy megnyugtasson: mindez itt való.

Bölcső billen, a csecsemő fölébred, látszanak kapálódzó lábai.
Bandukolok e nap alatt, melyet mintha csak most találtak volna ki.

Emberek mozognak körös-körül, de rám nincs semmi gondjuk,
arcuk akár a földieké, csak épp a kint mosta a víz le róluk.

S lám a békés táj megremeg, egyszerre minden bokra rezdül:
jönnek felém gyermekkorom s a Teremtés vadjai seregestül

A tigris tigrisnek lát és kígyónak a kígyó, mind a társát
ismeri bennem, hazajáró mását.

S a méhe int, csak szálljak vele bátran,
s a nyúl, hogy tud egy rejteket a föld egy odujában,

ahol meghalni nem lehet.

Rónay György

Nehéz órámban

Rainer Maria Rilke: Duinói elégiák

ELSŐ ELÉGIA

Hogyha kiáltanék, ki hallana engem
az angyalok rendjéből? és ha netán a szívére
vonna hirtelen egyik: én belepesztelnék
az erősebb lét közelébe. Mert hisz a Szép nem más,
mint az iszonyú kezdete, mit még elviselünk,
s mennyire bámuljuk, mert megveti szenvtelenül, hogy
összetiporjon. Iszonyú minden angyal.
Így visszafogom magamat, elnyelve sötét zokogásom
hívó szavait. Ki volna az hát,
aki kellene nekünk? Angyal nem, nem is ember,
és a fülelő állatok észreveszik már,
hogy mily bizonytalanul vagyunk mi otthon
a megfejtett világban. Mienk marad tán
valamely fa a dombon, hogy naponta
vizontlássuk, mienk maradhat a tegnapi utca,
egy-egy szokás hűsége, mely megmakacsolta magát,
megtetszett neki nálunk és nem ment, s itt maradt.
Ó, és az éj, az éj, ha világúrral teli szél
perzseli arcunk - kié is nem marad ő, az áhított,
a lágyan józanító, a magányos szívre
fáradtan várakozó. Könnyebb-e ő a szeretőknek?
Ó, egymással ők csak sorsukat fedik el.
Még nem tudod? Dobd ki karodból az úrt,
vágd a lélegzésre való terekhez, tán a madárhad
bensőbb lebegéssel érzi a tágasabb levegőt.
Jó – tavaszoknak kellettél. És csillagok is
hitték: sejdítéd őket. A múltból
hullám tornyosodott föl elédbe vagy olykor,
hogyha nyitott ablaknál vitt el az út,
neked szólt egy hegedű. Mindez megbízatás volt.
De betöltötted? Nem zaklatott-e szüntelen
várakozás még, mintha minden a kedves
jöttét hirdetné? (Hova rejtheted őt el,
hisz a roppant, idegen gondolatok ki-be járnak
benned, s gyakran időznek el éjeken át is.)
De ha vágyol rá, hát szólj szeretőkről; eléggé
úgysem halhatatlan nagyhírű indulatuk.
Ama szinte irigyelt elhagyottakról, kiket inkább
szeretőknek véltél, mint a betelteket. Újra
meg újra kezd soha el nem érhető dicséretüket;
nézd csak: biztos a hős, eleste se volt más,
csak ürügy neki, hogy legyen az: végső születése.

De a szeretőket a természet kimerülten
 visszanyeli, minthogyha az újrateremtés
 nem telnék erejéből. Gondoltad-e Gaspara Stampát,
 meggondoltad eléggé, hogy valamely lány,
 elhagyatottan az ő szeretőként
 felszökkent példáján érzi: bárha követném?
 Legrégibb gyötrelmünk hát ne teremjen
 végre gyümölcsöt? Nincs-e a perc itt, hogy szeretettel
 váljunk meg szeretőnktől s álljuk is ezt remegőn,
 mint nyílvessző állja a hűrt, hogy szökni feszülten
 több legyen önmagánál. Mert nincs sehol maradás.
 Hangok, hangok. Halld, szívem, úgy ahogyan csak
 szentek hallották, hogy az órjás hívás
 fölemelte őket a földről; ők térdeltek azonban,
 képtelenek, térdeltek, s rá se füleltek:
 így voltak hallók. Nemhogy te az Úrnak
 hangját elbírnád, dehogyis. De halld a fuvalmat,
 a szakadatlan hírt, mit a csönd szava szól.
 Most amaz ifjú halottaktól surrog tefeled.
 Bárhova léptél, római, nápolyi templom
 öblén, nem szólított csöndben a sorsuk?
 Vagy fönséggel bírta magát rád egy fölirat,
 mint nemrég a Santa Maria Formosa-i tábla.
 Mit akarnak tőlem? Halkan hadd vetem én le
 a látszat-bántalmat, mely szellemeiknek
 tiszta lengését meg-megzökkenti időnként.

Furcsa, persze, többé nem lakni a földön,
 kezdve tanulni szokást s már újra leszokni,
 rózsákban, s más annyi személyes-ígéretű tárgyban
 jelentését nem látni az emberi sorsnak;
 ami voltunk végtelenül féltő tenyerekben,
 többé nem lenni, s a nevünket, akárcsak
 széttört játékszert, végképp odahagyni.
 Furcsa tovább nem vágyani a vágyat. Furcsa
 mindent, ami megkötözött, így látni a térben
 szabadon lebegőben. S fáradságos a holt-lét,
 csupa pótlás, hogy lassanként cseppnyi öröklét
 érződjék. – De az élő egyre hibázik
 s ugyanazt a hibát: a különbségtétele metsző.
 Angyalok (úgy mondják) nem tudják gyakran, az élők
 vagy a holtak közt járnak. Fut a szüntelen áram,
 mindkét birodalmon örökre sodorva magával
 minden kort s szavukat túlzúgja örökre.

Végül nem kellünk a korán leszakítottaknak;
 elszoktak már lassan a földtől, mint anyamelltől
 elnő csöndben az ember. De mi, kiknek olyan nagy
 titkok kellene és oly gyakran a gyász hoz
 boldogító haladást – : bírnánk-e mi nélkülük élni?

Hiú monda-e, hogy a Linost sirató, a legelső,
a merész zene áthat a meddő dermedezésen,
úgy, hogy a rémült térben, ahonnan a majdnem
isteni ifjú kiszállt, megkezdí az űr
ama rezgést, mely minket ma vigasztal, elragad, ápol.

Nemes Nagy Ágnes

Rainer Maria Rilke: Már egyedül

Már egyedül a szív hegyein. Nézd csak, milyen apró
ott a szavak végtelenség, és magasabban
– s ó, de parányi az is – ott még egy utolsó
érzelmi majorság. Ráismersz-e?
Már egyedül a szív hegyein. Követ érez
maga alatt a kéz. Kivirágzik egy s más
itt még. A szótlán meredélyből
egy-egy tudatlan gyom dalolva virágzik.
De ki tudva tud? Jaj, a tudni kezdő
hallgat most, egyedül a szív hegyein.
Jár, igaz, errefelé ép ésszel,
jár fel-alá ez s az, védett hegyi állat,
jön s elidőz. S a nagy madár nem félve körözget
a csúcsok tisztult tagadása körül. – De
védtelenül, itt fent, a szív hegyein...

Vas István

Czeslaw Milosz: Hit

Akkor van hit, ha valaki megpillant
Szirmot a vízen, vagy egy harmatcseppet,
És tudja róla: szükségszerű, hogy van.
Lehúnyt szemed bár ámítsa az álom,
Csak az lesz, ami volt már a világon,
S a szirmot tovább viszi a víz sodra.

Akkor is hit van, ha valaki lábát
Megsebzi egy kő, s tudja: a köveknek
Ez a dolguk: a lábunk megsebezni.
Nézzétek: a fák hosszú árnyat vetnek,
Földre hull árnya virágnak, embernek:
Árnyéktalanul nem létezhet semmi.

Kerényi Grácia

Czeslaw Milosz: Remény

Reménye annak van, aki hisz benne:
Nem álom a föld, hanem eleven test,
S nem csal a hallás, a tapintás, látás.
És minden dolog, mit a földön ismersz,
Olyan, mint egy kert, ha a kapunál állsz.

Belépni tilos. De hogy van ilyen kert,
Biztos. Ha jobban s okosabban néznénk,
Új virágot és csillagot nem egyet
Megláthatnánk a világ kertjében még.

Ámít a szemünk, egyesek azt mondják,
Hogy nincsen semmi, csupán mi képzeljük,
De épp annak, ki így szól, nincs reménye.
Ha elfordul az ember, azt gondolják,
Háta mögött a világ máris megszűnt,
Mintha tolvajok hordták volna széjjel.

Kerényi Grácia

Anna Ahmatova: Hát ittmaradtam

Hát ittmaradtam egymagam,
pergetve napjaim.
Ó szabad hattyúk, boldogan
szálló barátaim!

Sem könnyem nincs már, sem dalom,
hogy visszatérjetek.
Csak csöndesen imádkozom
estente értetek.

Egyikőtök, suhanva fent,
nyíllal találkozott
s zuhant. A másik megölelt,
s hollóvá változott.

De évente, mikor a hó
olvad, egy-egy napon
a Katalin-kert csillogó
tavát csodálhatom.

A szárnyzuhogást hallgatom
a kék tükör felett.
Ki nyitotta ki, nem tudom,
síri börtönömet.

Rab Zsuzsa

Christian Morgenstern: Tedd fel, hogy él egy égi hatalom

Tedd fel, hogy él egy égi hatalom;
engedje meg hát, hogy valamikor
feltámadjunk az egyik csillagon,
mint nyíló rózsával teli bokor.
Gyökér szeretnék lenni, légy a tő,
az ág lennék, alkosd leveleit,
a rózsza legyek, illatként övezd.
Jóllakva egymásban örökre így,
míg minden vágyunk s rostunk egyező,
legyünk egyetlen roppant köszönet.

Hárs Ernő

Paul Claudel: Sötétség

Én itt vagyok, a másik másutt, s a csönd irtózatossá már.
Oly szerencsétlenek vagyunk! és rostáján a Sátán egyre rostál.

Szenvedek és a másik is szenved, és nincs út köztem és
Közötte, és kettőnk között nincsen se szó, se kéz.
Semmi, csupán az éjszaka, mely közös és közölhetetlen.
Az éj, amelyben mit sem alkotunk, s a szörnyű meddőség a szeretetben.

Fölneszelek, s magam vagyok, a félelem elborít,
Szavának mását hallom, s egy sikoly hangjait.

Valami gyöngye fuvalmat hallok, és hajam égnek merevül.
Mentsd meg őt a halálveszélyből és a Vad karmai közül.

Ha újra itt a halál íze a fogaim között, a láz,
A csikarás, a hányinger, a fonákra fordulás.

Egyedül voltam a présben, és tiportam a szőlőt tébolyomban
Ma éjjel, míg fölcsapó nevetéssel egyik faltól a másikig loholtam.

Aki a szemünket alkotta, szem nélkül lát-e vajon engem?
Aki a fület teremtette, fül nélkül meghallja-e szavamat?

Tudom, hogy ahol túlárad a bűn, irgalmad még jobban bővelkedik.
Imádkozzunk, mert a Világ Fejedelmének órája ez itt.

Rónay György

Pierre Emmanuel: Láthatatlan

Hogy hívjuk a láthatatlant?
Visszhangzunk rá semmi több
– S megfogni a foghatatlant?
Szavunkon ő fog előbb.

Kék a kékbe vész nem éri
Hullám soha el magát
Lépteinket éj kíséri
Arcunk előtt éjszakák

A tűző fény is fonákját
Világítja meg csupán
Bármily éber mégse lát át
A lélek sem önmagán

Szemem ahogy nézve nézlek
Kő a vízben Ráng a víz
Tükre Szétzilálja képed
Arcomat s már zárul is

Öröklét örvény-kutatta
Örvény puszta pillanat
Habod vagyunk eltakarva
Fénylő tisztaságodat.

Rónay György

David Ignatov: Ő nyugtat el

Szomorú vagyok, hogy nem vagyok Isten,
beszélek magamhoz s hallgatom,
remélve, hogy e párbeszédben
lesz Róla szó. Dolgom teszem,
és mérícskélem is, hogy benne
Istenre ráakadjak. Vagy ha nem,
hát ez legyen bizonyosság,
hogy az ellenkezője igaz.
S ezt akarom, ezt az ellenkezőt,
hogy Istenné legyek. Rágondolok,
s ha már muszáj aludnom,
Ő nyugtat el.

Teller Gyula

André Frénaud: A kegyelemről

Egyre hűvösebb
romhalmazomon túl,
büntől tiszta visszhang
a sötét porondon,
hol viaskodom,
furfanggal nem élő
váratlan jelenség,
tán csak ide tévedt,
távoli erő,
nem tudom okát,
nem tudom helyét.

Idő szökevénye,
lassú gyűrűzésben
nem cinkos sugár,
nyomor és vitézség,
titkos talajom,
választott, de önként,
vágyammal fölérő,
ő a halk fohász,
és ott tündököl
kérő s vádoló
énekem fölött
túl a hangomon.

Agyó, szüntelen
friss halálaim,
mivel tegnap is,
mint ma, változóban
volt és lesz az élet.
A szívemen át,
s más jelképeken,
hol beteljesül,
fölszárnnyalt a Lélek
küzdelseiből.

Állítom, s tanúm nincs.
Fordítva beszélek.
Semmit sem jelent.

Nem tudom apámtól.
Nem győzött meg engem
pergamentekercs.

Hiszek benne mégis.
Mindent fölteszek rá.
Ki belélegette,
belé is szeret.

Hívtam annyiszor,
s nem kaptam jelet,
küszködtem, s mit ért!
Gyürkőzve dühödten,
s el mit sem fogadva,
csak vállalva mindent,
vidám-e a szív?

Hallatlan kivétel,
mert a jutalom
meg nem érdemelt.
A balsors sem az.

Fölszállok-e véle?
Súlytalan vagyok.
A kegyelmet áldom,
még ha semmi sincs is,
csak szerelmem által.

Kálnoky László

Czeslaw Milosz: Oeconomia divina

Nem hittem volna, hogy ily sajátos pillanatban fogok élni.
Mikor a sziklás fensíkok és mennydörgések Istene,
A Seregek Ura, kyrios Sebaoth
Úgy alázza meg legfájóbban az embert,
Hogy engedi: cselekedjen tetszése szerint,
Rábízza a következtetést: S Ő Maga nem szól semmit.
E látvány nem hasonlított, bizony nem,
Az évszázadok óta ismétlődő királydrámákhoz.
A betonpilléren nyugvó utakból, üveg- és vasvárosokból,
A törzsi államoknál tágasabb repülőterekből
Hirtelen kifogyott az alapelv, és széthulltak.
Nem álomban, hanem ébren, mert önmaguktól megfosztva
Csak olyként léteztek, mint aminek léte nem szükségszerű.
A fákból, a mezei kövekből, de még a citromból is az asztalon
Kiszökött az anyagiság és fantomjuk
Ürességnek bizonyult, füstnek a klisén.
A tárgyakból kitagadottan nyüzsgött a tér.
Mindenütt sehol volt, és sehol mindenütt.
A könyvekben a betűk ezüstlöttek, imbolyogtak és elenyésztek.
A kéz nem tudta lerajzolni a pálma jelét, a folyó jelét, az íbisz jelét sem.
Soknyelvű zsvaj hirdette meg a beszéd halandóságát.
Betiltották a panaszt, mert önnön magának panaszkodott.
Az emberek érhetetlen gyötrelmükben
Ledobálták ruháikat a tereken, hogy meztelenségük ítéletet hívjon ki.
De hasztalan sóvárogták a rettegést, szánalmat, haragot.
Nem volt eléggé megalapozott
A munka és a pihenés
Az arc a haj a csípők
És bárminemű létezés.

Bojtár Endre

Alfonso Gatto: A Santa Maria Novella kolostorában

Itt a hófehér feliratú kripták
s egy letűnt kor halott aráinak,
kisdedeinek ó kolostorában
múlik az Angyal napja s csak a zápor
csöndje hallatszik. Élénkek a márvány
foltjai, mint virágok, a leányka
egy évszázada szemléli kövének
párkányát: a szelíd állhatatosság
fejezete. Eláll a szív verése.

Külföldi beszél egy csupa szeszélybe,
pírba öltözött lányhoz, ki csupán
menekülne a látvány
varázslatában dőzsölő csoporthoz,
a hordához, – menekül élni most,
nevetni ez a lány. Csak rejtelemnek
tűnik szemében élete s halála,
mely rozsdájából kelti az esőnek
virágait, más hangok némaságát.

Rába György

Wolfgang Bächler: Elhagyott templom

Kakukkfű közt a búzahullámokon
templomhajó roncsa sodródik
tört oszloppal, repedezett ívvel
gótikus korból a mi korunkba,
papok és hívők régen elhagyták.

A szenteltvíztartót, keresztelőmedencét
az ég friss esővel töltötte meg.
Seregély és veréb merül belé.
A szószékre röppen egy vadgalamb.
Kinek szól morcos bűgása,
ki érti meg hívogató szavát?

A sekrestye homályán
füvek gyülekeznek
virágzó bogáncs köré.
A Szentíráson
hernyó rágja át magát
türelmesen, szótól szóig.
Az ereklyetartóban
csukott szárnyal apácapillék alusznak.
Két harkály csipkedve ébreszti őket,
s mélyre rejtett kincsek
után kopogtatnak.

Mohapárnák a kóruspadokon.
Éjféli misére baglyok gyülekeznek
oda, megrázzák kámzsájukat,
elhuhogják a litániát
s a rideg, súlyos áment,
és megfordulnak,
ha az orgonából
denevér süvít
a szél akkordjaiba,
s a hold a kőlapokra
üríti kelyhét.

Az ablakok üregeit a pókok
hálójukkal újra beüvegezték.
Elkapják és megszűrik a hajnali fényt.
Gyíkok surrannak ki a kriptákból.
Az atkák egerek vérét szívják.
Fehér csontporon kotlik egy tyúk.
De hiába fűrják át
a kukacok a keresztet:
szétrágva is megőrzi formáját.

A főkapunál vadrózsabokor
koszorúzza az Utolsó Ítéletet.
Méhraj zümmögi az imákat.
Fészkük a Madonna ölébe lóg,
illatos mézzel teltek a lépek.
Vadszöllő nővi be a bűnösök
töredezett arcát.
Lábuk csalánbokor
lángjában ég.

Hajnal Gábor

Jules Supervielle: Egy ház áll jobbomon

Egy ház áll jobbomon mindig, kapuja zárva;
reszkető folyosó húzódik odabenn;
hajnaltól várok, az idő sürget, s hiába:
lépteket hallok, és nem jön ki senki sem.

Egy hang szólít belül, s én az ablakra nézek,
amelyet fekete vasrács rejt és fedez,
aztán átvágok az utcán, mely oly sötét lett,
hogy az éjjeliőr, ha jön, észre se vesz.

S ím tárul a kapu, önmagától kinyílt,
de nem surran ki, csak végtelen bánat ott.
S elhallgat odabent a hang, mely egyre hívott,
s arcot ígért nekem, s kezekkel áztatott.

Rónay György

Wystan Hugh Auden: Achilles pajzsa

A váll mögül ő mást várt:
szőlő-s olajlugast,
városok márvány rendjét,
vízen hajót, utast,
ámde a fénylő ércen
ott állt kiverve rég
egy puszta mesteri képe,
s felette ólmos ég.

Jellegtelen sík, szürke, rút, komor,
nincs rajt egy fűszál vagy baráti jel,
nem lehet enni, s leülni sehol,
pedig a szörnyű síkon állva fel,
beláthatatlan tömeg vesztegel.
Ezernyi szem s ezernyi csizmaszár
közönyösen csak jeladásra vár.

A magasból egy arc nélküli fej
valami ügyben tényeket kohol,
a hangja sivár, száraz mint a hely,
nem derül senki, de hozzá se szól;
és oszlopokban gomolyog a por,
míg elvonulnak. S mind akarva hisz
abban, mi később romlására visz.

A váll mögül ő mást várt:
szép szertartásokat,
hol virágdíszes üsző
és bor az áldozat,
de az ércen, ahol oltárt
sejtett az istennő,
a röpke kohó-fénynél
más kép tűnt elő.

Egy térség köré szögesdrót falat
vontak; pár unott altiszt ténfereg,
az öröket megizzasztja a nap,
s hunyázkodó, szokásos csődület
bámul kívülről, nem zúg, nem remeg,
míg három foglyot egy-egy cölöpig
kísérnek, s állva hozzákötözik.

A világ súlya, méltósága, mind,
amit csak ember folyton latra vet,
idegen kézbe hullt; remény nem int,
kicsinyek ők, mentségük nem lehet,
ellenség döntött életük felett:
s mindennél rosszabb a tört büszkeség,
megszűnt az ember, bár él teste még.

A váll mögül csak várta
atléták harcait,
férfiak és nők táncban
forgó tagjait,
friss, gyors zenére;
ámde a fénylő pajzs
hátán nem készült tánchely,
gazverte táj a rajz.

Toprongyos fickó tétlen, egyedül
lódörög kint a pusztán, egy madár
jól célzott köve elől fölrepül;
a nőt legyűri, s ha vitát lezár,
érve a kés, ez alapelve már;
neki nincs föld, hol az ígéret nem hazug,
hol még testvér testvérért sírni tud.

A szűk-ajkú kovács,
Héphaisztosz elbiceg,
s a fényes keblű Thetisz
döbbenten érti meg,
mit rótt a pajzsra az isten
s fiának mit ígér:
vas-szívű, férfi-ölő Achilles
nem sokáig él.

Lakatos Kálmán

Donald Davie: Egy testvéremhez a misztériumban

1290 körül

Isten világa egy kőarccal intett
Felém, mással feléd. De helyeinket,
Bár lassan, váltjuk. E groteszkeket
Az első fülkékben, balra menet
Az ajtótól, én véstem, miután
Megosztottuk munkánk. Dicséri ám
York s Beverley: csipkelevél kerül
Családi s vadászkepecskék körül.
Ha a mansfieldi mészkőből rakott
Tág ívek alatt átmegyek, hogy ott
Kőfaragásod szemléljem kemény
Versenyháts-szemmel, megismerlek én
Kénytelenül, mint a követ, miben
Csak vésőnk szól értünk. Saját eszem
Szerint nőttem, de a tieddel is,
Látván, kapukhoz rótt lombod de friss,
S rezgő fény mélyíti az ívkő vonalát.
Dús díszeid harmóniáin át
Szólal finom rajzú, gyöngéd szigor.
Tanulván tőled, úgy véltem, mikor
Néztem végső fülkéimet, ahol
yolcszög-káptalanházunk díszítik:
Az én kezem véste, de nemesít
Rajt a tiéd, csak más-más lombokat
Ad kettőnkénél egyazon áhítat.
S elárulja utolsó csegelyed:
Te is adós vagy. Szőlőt csipeget
Egy madár, íjas fiú lesben áll,
Vagy egy-egy üres maszk-arc kandikál
A lombból. Egymást fertőzzük, s vitás
Nem is lehet, hogy üdvös a hatás...
De ügyelj: ki e nyájas csellel él,
Annak nem kedves többé se levél,
Se kő. Nem kicsinyilem művészeted,
Mondván, hogy magva bizonyos hideg
S kegyetlenség; megfosztalak talán
E létfeltételtől és azután
Cserébe mit adok? Előjogát
Útszéliségnek, mely meg is bocsát
Magának minden gyarló örömet –
S cinkosságával már tisztába jött,
„Torznak” hívott kedélyt. Ennyit tudok,
Bármi is jön, s mindig lelek bukott
Emberséget a kőben, hol bizony
Friss, elegáns tömörség nem nagyon

Lehet miénk. De a vonalak élnek,
S az emberi természetről beszélnek,
Mely bukott, de megváltható. Lehet,
Hogy drágállod majd emberségedet,
Ha egy pár gallyat, mely az ára volt,
Véknyam törős-mereven faragod.
Köznap kéznek durva, bár meleg.
Számodra ne a lombok s emberek –
A kő legyen leginkább izgató.
Hiszen e közeg magának való,
S nem is mindig közeg, hanem hegyek
Anyaga: makacs, kegyetlen s rideg.

Szegő György

Max Jacob: Egyházközség alapítása Brazíliában

Várta őket páfrány, ananász, antilop,
ipekakuána s körül az ős-bozót.
Abbahagyta a festő-barát az akvarellt.
S alighogy a hajó – már vissza – útrakelt,
tankállt száz könnyű kunyhó szerte a fák alatt.
Apácák szántogattak, egy még sírva fakadt
valamin, amit egy levélből megtudott.
Egy borissza barát csúfosan berúgott.
Mondtak hosszú imát penitenciaként.
Gyógyfüvet gyűjtögettek. A kézműves-barátok
vesszőket vágtak és kosarakat csináltak.
Egy megszökött fegyencet (ki vadászatból élt)
mert sebét kikúrálták isteni csoda ért:
szentember lett, olyan, valósággal imádták,
ha intett, bestiák nyalták juházva lábát.
Az erdei vadak, az égi madarak
hordták mindannyiuknak a kívánt tárgyakat.
És lett fehér kápolna és abban orgona!
És kószáltak legelve juhnyájak té s tova.
S van szerzetes, ki szeszt főz, van, aki bőrt cserez;
vasárnap mind virágot ültet, rózsát szemez.

Áldás reád, mangófa s reád, mangó gyümölcse.
A békák békaversenyt zengenek az esti csöndbe.
Diszíti az oltárt oly egzotikus csokor,
mosolyog mind az angyal, aki abba szagol.
Körben tündér- s manó-raj figyel fűben heverve
A négyszögű falóvvel kerített kis telepre.
S történt vala egy reggel, midőn fölkel a nap,
színezve fent a felhőt, lent a virágokat,
mintha az erdőt, melyben cédrusra fut a szöllő,
betegség lepte volna, ótvar, fekete himlő:
kitűnt egy néger, aztán tíz, száz, ezer s a szent
a vad juhásztással most semmire se ment,
kezesíthette őket, ezek nem kezesedtek,
a nagy szelídítőnek zord hóhérai lettek.
A klostrom teteje levágódott a gazba.
S visszavadult a táj, elpusztulván a gazda,
S egy ráncot nem kapott mindettől az azúr ég.

Vértezve szívemet szeretettel és hittel
munkámat egykoron így kezdtem én is itt el.
Imádtam az Urat, mondtam, szép a világ,
ám a gúny, ám a gond, a vakság, butaság,
gyúrták belőlem is azt a zord burzsoát,
akinek a neve olvasható alább.

Illyés Gyula

Oszip Mandelstam: Köd takarja

Köd takarja már megfoghatatlan,
elmosódó, gyötrő arcodat.
Istenem! mondtam, bár nem akartam,
véletlenül számon kiszaladt.

Kirepült a mellemből az Isten
neve, mint egy óriás madár.
Ködgomolyba vész előtte minden,
s fészke-háza most lakatlan áll.

Lator László

Jeannie Ebner: Éhség

Fejed úgy közeleg, mint hajó megrakodva.
Várunk a kikötőben. Éhezünk.
Aranyat és elefántcsontot hoztál a fekete partról,
De a gyermekek tejre szomjaznak, s lehullunk, mint a beteg virágok.

Fölneveltük szívünket. Kihajtott,
fává nőtt, s gyümölcsöket hozott, mik soha meg nem érnek:
két kezet, mely az űrbe mélyed.
Lebegő űr dagasztja új széllel a vitorlád,
s fejed mint nap száll le-föl a láthatáron,
megrakodva sápadt gyümölcsével szívünknek.

Eltemettük gyermekeinket
arany és elefántcsont tornyokban.
Most újra a kikötőben várakozunk.
És éhezünk. És nem tudjuk, mire.

Kálnoky László

Jiri Wolker: Koldusok

Az Úristen egyszer eljött a portámra
Vállán koldustarisznya, gúnyája: folt hátán folt,
szénában aludt bizonyára,
mert mint nyáron a rét, olyan illatos volt.
Megállt a küszöbön és alamizsnát kért.

Sok mindenem volt akkor,
sok fojtogató kacatom.
Fekete ruhám, bőrkötéses könyvem s gallér a nyakamon
és mert tele volt a gyomrom,
jobb-e meghalni mint élni,
ez volt a gondom.

Nem adtam neki semmit – nem volt kezem –,
ó, mennyire égetett a szégyen
mikor a szemembe nézett az a két szem
oly kéken, mint a tenger, nyugattól keletig.
Az Isten elment.
Az ajtó nyitva maradt.

S az ég a nyitott ajtón át a szívemet húzta,
kicsábított, s fiús mosolyt adott az útra
no meg sok bánatot, sérelmet a tarisznyámba
s ezüstös emlékezést édesanyámra.
Most a várost járom s az Istent keresem.
Tudom, hogy koldustarisznyával erre látták menni,
tudom, hogy egyszer majd csak meglelem,
de most már nem fog fájni semmi,
mert elhagytam minden fojtogató kacatom.
Elvisz magával. Kiállunk az utcasarokra
kezünkben kalap, fejünk felett a nap.

„Szeretetért esedezőnk emberek –
nyissátok ki a szíveteket!”

Zádor András

Jiri Wolker: Nehéz óra

Világra jöttem,
 hogy szívem képére
 teremtem meg az életemet.

A fiúszív olyan, mint egy dal első üteme,
 álom mesés várról, ajándék az embereknek
 ünnepre.

De a férfiszív olyan, mint a kérges tenyér,
 téglává keményedett benne a vér,
 országút mentén hajlékadó csárda,
 hol a vándor megpihen éjszakára.

Ma eljött az én óráim.
 Fiúszívem meghalt, egymagam temettem;
 s szenvedek, nemcsak holt szívem miatt,
 de az új miatt is, mely csirázni kezd mellemben.
 Ma eljött az én nehéz óráim,
 egyik szívem meghalt, a másik még nem jött a
 világra,
 magányomban, félelmemben, védtelenül nézek
 hideg szobám
 négy falára.

Barátom könyve, lámpa, szerelmes levelek,
 szeretetből, fényből, hitből fogant dolgok,
 ma mellettem álljatok s hívségesen hívek legyetek,
 mert árván maradtam a földön,
 és imádkozzatok,
 hogy nemalkuvó bátor szívem nőjön,
 és higgyétek ma helyettem, hogy így lesz,
 hogy új szívem képére teremtem
 az igaz ember életét.

Nekem még nincs férfiszívem,
 s ezért nehéz órámban
 elhagy hitem.

Zádor András

Paul Celan: Tenebrae

Közel vagyunk, Uram,
foghatón közel.

Már fogva, Uram,
egymásba marva, mintha
mindőnk teste a te
tested volna, Uram.

Imádkozz, Uram,
imádkozz hozzánk,
közel vagyunk.

Kajlán mentünk oda,
mentünk oda, ráhajolni
katlanra, vályúra.

Az itatóra, Uram.

Vér volt, a vért
te ontottad, Uram.

Csillogott.

A te képedet verte a szemünkbe, Uram.
Nyitva s üres a szem, a száj, Uram.
Ittunk, Uram.
A vért és a képet a vérben, Uram.

Imádkozz, Uram.
Közel vagyunk.

Lator László

Andrej Belij: Aggodalom

Nem lanyhul a munka egész nap:
 hordják a buzát, a rozsot.
 Szívembe vak aggodalom csap,
 és reszketek és vacogok,
 és vágy-teli, újra remélem,
 hogy Krisztus a földre lejön –
 ez gyújtja ki régen a vérem,
 ez a gyermeki álmözön.
 Pár napja jutott a fülembe
 megint, hogy az úr közeleg...
 Jöttek nyekeregve, recsegve
 zabbal tele társzekerek,
 s én mentem a szérú porán át
 bámulva kocsit-lovakat,
 rágszálva aranyszínű szalmát,
 mormolva örök szavakat...
 S a hír ma megint utolért,
 amint szomorogva bejártam
 a harmatos este fűvét:
 „Hüssel jövök, éji homályban...”
 Smaragdszínű fénnel a hold
 sápasztja a messzi tetőket,
 s a távoli cséphadarók
 halkán, monoton kepelnek.
 „Vándor jön a szérú megett” –
 szól valaki elhaladóban.
 Lámpást fogok és kimegyek,
 jelet lesek égi magosban...
 És járom a hűs utakat,
 míg hajlik a hold színe pírbe,
 s a láncra kötött kutya-had
 láncát veri-tépi vonítva.
 S sápadtan a lámpa lobog...
 És senki se szól ide, senki...
 S a vérszínű virradatot
 éber kakasicska jelenti.

Tellér Gyula

Pierre Emmanuel: Ó ha én a Galamb szárnyán szállnék

Ó ha én a Galamb szárnyán szállnék! Heves
röptömtől döngene az éj, addig kavarnám
a zsarnok körül a levegőt míg ledől
hogy bukása riadt robajára az ember
fölébredjen hűlő vére vörös tavában
s néma kínjaitól még félig holtra váltan
lássa a Rémület vizeit apadóban
s érezze hogy merev testében léte lágyan
újrapezsdül a vér s szabadság melegétől
De csak visszhang dalom a holtak sikolyára:
ők nem felejtenek, ó bár csak ők megértsék
álmukat legalább nem dúlná föl a kétség.

Rónay György

Gottfried Benn: Egy éjjel

Egy éjjel, melyet senki se
ismer: anyaga föld, eső, vizesség,
egy helyen: alig van neve,
oly kicsiny, félreeső idegenség,

minden szeretet s bánat tébolyát
megláttam, hogy vágy és vég egybeesnek,
hogyan színháziasság mind a világ,
hogyan nincs közük istenhez a kezeknek,

mik simogatnak mosdatlanul, forrón,
s tartani akarnának, s nem is sejtik,
hogyan tartsuk egymást, s a szakadt hálón
hogyan kössünk csomót, mely föl nem fejlík; –

ó, ez a köd, vacogtató hideg,
lehullni mindenről, mi tartós, formás,
s hogy kötés, hit, bensőség nincsenek;
ó isten, istenek! Nyirok, szorongás!

Keresztury Dezső

John Berryman: Nóna

Kérdés. Nem juthatok szentjeid közé,
nincs adva bennem – „Velle?” – Akarok, s bukom.
Mégsem szeretnék elkárhozni Tőled –
ha volna középút – oda kérném magam,

valami tisztos kis üdv-félébe, valahol a sarokban.
Félek, félek. Testvérek, ha ti is
féltek: testvéreim vagytok – félsz-veteránok –
éltünk óráján, most könnyörögjete velem!

Elizeus sírja riogtat démonokat.
Felejttem, mely bíró alatt rontott világot,
nem vagyunk ebben egyedül. Hallván Márk VIII.-at,
bizton szégyent kell vallanom. Szégyenültem.

Lázadó kétely szállt belém a lépcsőn;
zsibbadtan tűnődtem. Azelőtt nem mart a kétely,
nem szokott. Egy pillanatban is kárhozhatunk?
Mélyen tűnődtem – de az nem könnyít.

Könyörögtem majd, de ez ima után
nem tűnt el a félelem semmiképp.
Ismét egyedül voltam Veled: „Úszott a vas.”
Megbizonyult nekem újra & újra:

kárhozatom nem akarja. Úgy ki akarja? – A másik.
De „egy ember Shaliachja mintha ő maga lenne”:
vagyok a Te személyed.

Megcselekedtem ezt & azt, amit kellett,
adtam, szolgáltam, néma voltam,
mért tettem így – bizonyos nem lehetek.
Gyanakszom magamra. Segíts.

Öregszem & butulok, és a munka sok,
hosszú a nappal, végzek valaha is?
Nem emberért van e munka, de az Úrért.
Nos fölkészültem rá minden erőmmel.

S az én O-m egy mikro-mikro-parány
utószolgálatá zsugorol, s a Tiedből adtam Neked;
nincs más lakozás, csak a Jaj vagy az Ég
– tanúznak Panditok. Békére lettem én.

Szövetek közt foszlékony, mit nyerhetek,
kis gúnyámban kicsúszom? Kevés vagyok,
Mester, az erényre. Tántorgó vagyok, tanácstalan.

Ím eme csontban tárolt örvényben
–csak kevésbé örvény-csontban, figyelve:
hatod uncia minden pintre,
cukor a vérhez vagy kóma, vagy ökrendés,

120-at ütök egy pillanatban,
annyi kell a szembenézés dicsőségéhez –
szélvész-vihar-nyútt & állhatatlan ember –
a Te alakod gyémántkeményen szembenéző.

Jánosy István

Vilém Závada: Szorongás

A határtalan földi éjben,
mint dinamitos bányamélyben,
foszforeszkál a borzalom.

Alacsonyan a homlokunk felett
s a talpunk alatt valami recseg
s valami iszonyatot jósol,

mintha ez aláaknázott, komor
világot most a montblanknyi nyomor
mindjárt a szakadékba vetné,

mintha a föld, a szörnyű tárna,
rettentő robbanásra várna,
mely végre szabaddá teszi.
Riadt szívem, te csupa-gond
– könnyek csöpp kagylóhéja – mondd,
mely sziklavárba menekülhetsz?

Kardos László

Hanuš Bonn: Szoronság

Mert nézz csak a példák legmélyére,
hol büszke lángok megrokkant árnya mered.
Ó, maréknyi hamu a lázadás parazsából,
ó, elszánás szárnya – légy te füst a fejünk felett!

Vonul a tömeg – forr a léptek korálja,
akár géporgona vibrál...
Ó, ember-zuhatag – meghazudtolt utakon!
Jaj, megalázottság keserve!

Gótikusan magasodva, megtörik az ég karimáján
a százados kínok bazalthullám-dagálya:
a rémület zsoltára, amelyből állati,
szorongó nyüszítés hull a világra!

Lothár László

Jan Zahradníček: Elmerülés

I.

A vérem hallgatom mint zizegő kutat
midőn fölrettenek s az éjben árny vagyok csak
e fájdalom vizén a szomjam úgy kutat
mint lankadó madár ki lassú szárnyakon csap

És mintha kertek is kerültek volna ott
s a kőből kristályok s virágok hajtanának
lágyan lesüllyedek hol sötét kincs ragyog
kit évek rejtenek és eltakart a bánat

Itt a fekete kő lágymint a levegő
az éghajlat szívembe és erembe ömlik
úgy átfolyik rajtam oly csendben lebegő
mint Istenem kibem számomra rég öröm nyit

II.

Érzékeimre bárány-felleg ül
az álom színe második valóság
visszaján madarak csapatja lassan átrepül
s a jó szorongás tájait a fellegekbe szórják

E tájak bánatomhoz illenek
a nap kihajt a friss barázdán magvakat melenget
zászlómra zöld harangot fényből hímezek
s virágok homlokán szorongás szunnyad mint a felleg

A szunnyadókra itt a hold mély álmat permetez
köröskörül nem látni túl a láthatáron
itt rózsák rothadása lágyan lengedez
és mint a kék egek örökre kék ez álom

Horváth Béla

Alekszandr Blok: Fejünk felett lecsapni készen

Fejünk felett lecsapni készen
az a vasvessző ott remeg.
S szállunk a sűrűdő sötétben
iszonyatos mélység felett.

De minél veszettebb a hajsza,
és minél közelebb a vég,
annál fénylőbb az Égi arca,
annál közelebb tűzzel ég.

És a viharzó forгатagban
a kétségbeesés fiát
a kék izzásba láthatatlan
ösvény viszi, ragadja át.

Lator László

Jurij Kuznyecov: Ha rég feledett rettenettel

Ha rég feledett rettenettel
kiált az éjjeli madár,
a lélek ráfelelni nem mer:
inkább magában lenne már.

De örökké a szél sikongó
sírását hallgatni se jó,
embernek nézni a mocorgó
sötét bokrot irtóztató.

Pór Judit

Francis Jammes: Nagy, nyugodt vonalak

Nagy, nyugodt vonalak ezek itt, amelyek hol
az éggel, hol meg a földdel olvadnak egybe.
De már nem lehelik elhagyott szívembe
azt a békét, amit oly mélynek hittem egykor.

Így hagyja lassan el völgyeinket a báj.
Így hagyja lassan el búbája a szívem.
Mit sajnálnék? Csak a szenvedést, azt hiszem,
csupán a szevedést, amely elhagyta már.

A dombon süketen favágó-fejsze csattan.
Az égerfa kinyit. Tavasz készül a tájon.
De ezúttal, Uram, már se sóhaj, sem álom
nem rebben át a víz tükrén a fuvalatban.

Rónay György

Torvas Venclova: Sestina

Hat óra fele jár, a befagyott út
Északnak tér. Csörömpölnek a láncok
A gumikon. Mint tó tükre, a visszhang
Fémesen villog, elhalkulva szemközt.
A márciusi roskadt, sebhelyes hó
Még betakarná, be, a romos erdőt.

Mint komp, mely átszeli a rideg erdőt,
A tekintet kiköt. Vonzza a tárt út,
A sokszorosan maga-tükröző hó,
És vonzzák az egyhangú nyírfa-láncok.
A ritkás ködből kútgém nő ki, szemközt
Üres ház. Minden más: csak pusztá visszhang

És lég-bogok. Céltalan, kósza visszhang,
Nem is létezik, zúgatja az erdőt.
Grafit-tükör fekete fénye szemközt
Ős sötéttel. Ez adatott nekünk: út,
És égmagasból aláhullva: láncok –
A láthatatlan, mégis óriás hó.

Nézi a vén tavaszt a ritkuló hó,
A hallást sérti a sokarcú visszhang.
Mint zsilipről ha leverve a láncok,
A vak eszme elárasztja az erdőt
Itt nem segít majd benzin és fehér út,
Sem az irtás kirajzolt sávja szemközt.

A formátlan mindenség árja szemközt.
Borzongató csillag és esztelen hó
Támad, ösztűz alá vonva a sík, út.
Tükör-verődés, árny, kép mása, visszhang
Szállja meg a szédült ardeni erdőt,
Örök egymás-váltásai a láncok.

Erőt vesznek mirajtunk, mondd, a láncok?
Velem minden tárgy, elem, íme szemközt
Áll. Itthagynom hát az alkonyi erdőt,
Hol fatörzset-ágot behord-lehúz hó,
És szó helyett üresen kong a visszhang;
Itt végez minden. Nem több a bejárt út –

Csak mint a láncok. Nekem nincs tovább út,
Járni az erdőt. Torlaszod jeges hó.
Szegülünk, szemközt. Csak az vagy Te: visszhang.

Ferencz Győző

Ivan Bunyin: Mit mond egy messzi part varázsa

Mit mond egy messzi part varázsa,
mikor a görgelék-kövek
a felcsapó tajtékban ázva
váratlan feltündöklenek?

Valakinek akaratából
nem én képzelem ezt a vad
tengert, a sós szelet, a távol
rívó fehér sirályokat?

Mennyi hasztalan, mondhatatlan
álom s érzés, mely szíven üt
egy édes, sajtó pillanatban –
mik ezek? S ki üzen velük?

Lator László

Robert Penn Warren: A kereszt

(Teológiai tanulmány)

Egyszer, vihar után, a sziklacsúcson álltam,
A fekete bazalt a tenger fehér karmai
Nyolc ölnyi mélyből kapkodtak, hogy véretem vegyék.
A frissen tündöklő napfényben fehérén szikráztak,
És nem bocsátották meg, hogy süvöltő rohamaik
Éjszaka nem voltak több egy álomnál
Az alvó szerelmi ölelés összegabalyodott,
Csöndes és meleg sötétjében, miközben a csillagok
Elfekétültek, s a vihar cserepeket vert le a tetőről.

Háromra elült a szél, a nap még magasán járt,
Lesétáltam a kis öböl partjára,
Hová hulladékokat sodortak a hullámok –
Rohadt narancsot, hajókötelet, sörösüveget,
Kupakja szorosan lezárva, betört arcú
Játékbabát, kereszttrudat valami árbocról,
És nyomorultul görnyedve egy vulkánikus kőre,
Mintha végső reményébe csimpaszkodna,
De már órákkal előbb megfúlt, biztos, mint a halál,
A majmot, tágranyílt szemmel, rémülten
A borzasztó hangzavartól, ütésektől-csapásoktól,
És egy társa se jön, hogy azt mondja, *ciao*.
Fölemeltem, a szemébe néztem,
Gömbölyű, mint sötét üveggolyó, fényes, mint a könny,
Kékeszölden villódzva mély világtalanságában,
Mégis emberi mindattól, amit látott –
Mint a tiéd vagy enyém, ha sújt balszerencse.

Így hát, vén bolond, én mondtam neki, hogy *ciao*.

Az átázott bunda alatt éreztem, bőre
Lötyög a vézna csontokon; és a finom
Ujjacskák még, Isten tudja mi után, kapaszkodtak.
Ott ültem vele és figyeltem, alábbhagy a szél.
Sehol egy hajókémény a láthatáron.
Vitorla sem, persze. És a szikla árnyéka
Elérte az öblöt. Ideje indulni hát.

Szakítottam rá időt, igen, hogy eltemessem.
Gödröt kapartam, fedtem kőhalommal.
Ráadásul, vén bolond, összeeszkábáltam
Egy keresztet –

Két bot összekötözve, a fövénybe szúrva.

De ugyan mi haszna? A tenger visszatér.

Ferencz Győző

Ingeborg Bachmann: Bécskörnyéki tájkép

Síkságok szelleme, dörgő vízár szelleme, jőjj már,
végóránkhoz idézett szellem, a várost el ne kerüld!
Sodord a szőlőágot, az omló partokról lefutót,
sodord az útra kívánczót egy új folyamágba,
rohanj vele, tárd ki előtte a szteppét!

Túl egy csenevész fa ágai: bütykös ember ujjak.
Egy lendkerék szökkenve megindul, és a mezőkön
felbuggyan, mint kitörő-olajgejzir, a tavasz.
Hátrálnak a váz-erdők a zöld szín vázlatrajza elől,
s kutak fölé boruló olajfák írisze csillan.

De fontos-e mindez? Nem pengetjük a táncütemet már.
Soká hallgattunk: nő a hangzavar és fogy a dallam.
(S többé az ő lélegzete sem simogatja az arcom!)

A por meg a felhők fátylain át a Práter óriáskereke
cibálja kabátom, amely szerelmünk rejteke volt.

Az első csókok előtt az utolsókat soha másutt
meg nem kaphatod. Emlékével a szádon
eredj tovább és hallgass... Kóválygó daru száll
a vadvíz síkja fölött, bevégzi röpte karóját,
s lecsap rá végórája a sás közt, hullámok robajával.

Ázsia lelke bolyong odaát.

Ritmikusan szökkenve növő vetések Alkony előtt
érett kultúrák gyors aratása. Mert ez a törvény –
el tudom még mondani ezt is a szélnek.
A gáton túl szememet vadvíz lágy búja telíti,
szomjú érzés száll meg: a limest újra megérzem.
Nyárfák tövében római kőhalom – ások,
a soknépű gyász színhelyeit kutatom,
a Nem mosolyát s az Igen mosolyát...

Gyermekkorai építőkockákba zárva az élet.
Új fájdalmat csittítgat az ember. És a fasorban
vadgesztenye sátra virít illattalanul. Soha többé
nem száll a gyertyaillat. A parkban, kőfalak árnyán,
hajunk olyan magányosan úszik a szélben!
Még mielőtt gyermek tenyeréből földre szökellne,
a vízbe lesüllyed a labda. S a holt szem
meglátja az égi kéket, amely rég ő maga volt.

Tengernyi csodát teremt a hitetlen lélek.
Kíván-e még szív lenni a szív?
Álmodd, hogy tiszta vagy, esküdj, égre mutatva,
álmodj nemzetségedről, amely legyőz, de váljék
tiltakozássá misztikus tagadásod.
Egy kéz már végzi a számításokat és analíziseket,
s velük felold a varázslat alól.
Ami majd kibogoz: te magad vagy. Folyj el,
hogym új tudással, új búcsúzó alakban visszajöhess.

Orkánok elől nyugat fele nyargal a nap.
Elszállott kétezer év – mi maradt belőle nekünk?
Barokk girlandot emelget a szél,
és puttófej gördül le dőcögve a lépcsőn,
homályos kőudvarba omolnak a tornyok,
lehull a komódról a báli maszk, a babérmkoszorú,
csak a déli fényben, a láncos oszlopsor kerítette téren,
a múltó pillanat és a szépség lába elé
roskadva, csak ott érzem, hogy megszabadultam
időnk láncától, szellem a szellemek seregében.

Ó, Mária távoli parton –
hajónk üres és vak-néma a kő,
sokan sebesültünk, együnk sem menekült meg.
Nem ég az olaj – mindannyian ittunk
belőle – hol ragyog arcod
örök világa?

A holtan sodródó halak úsznak így, lebegve,
sötét tenger felé, mely vár miránk is.
De minket rég kiragadtak már a hajó nyomából
másfajta áramlások. Arra sodornak,
ahol ki-kihagy már és komorabb a világ.
A síkság tornyai zengjék majd a hírünket,
hogym jöttünk tétován, s az örök szomjúság
lépcsőfokain hogym zuhantunk egyre alább,
jól hallva testünk tompa, nehéz zuhanását.

Rab Zsuzsa

Guillaume Apollinaire: Égöv

Végül is únod e régi világot csupa rom

Ó pásztorlány Eiffel torony a hidak nyája béget e hajnalon

Görög és római ókorban éltél s ebből elég ma néked

A gépkocsik is ódonak zörögve futnak itt elébed
Csupán a vallás az maradt csak máig új s el nem avúl soha
S oly egyszerű akár a repülők terén a gépek csarnoka

Európában csak te nem vagy antik ó kereszténység s hiába
A legmodernebb európai te vagy X. Pius pápa
S téged akit az ablakok figyelnek visszatart a szégyen hogy bemenj
Ma reggel egy templomba csöndesen s ott gyónni térdepelj
Katalógust prospektust olvasol s plakátokat mind hangosan dalolnak itt

Imé a költészet ma reggel és prózának vedd az árusok hírlapjait
És itt a sok füzet mind bűnügyi kalanddal van teli 25 centimes-ért
Nagy emberek arcképe bong s ezer cím döngicsél
Egy szép utcát láttam épp ma reggel de nevét már elfeledtem én
Új volt a fényben fényes és kürtként harsant felém
Igazgatók s munkások sora s a sok szép gyors-és gépirólány
Hétfő reggeltől szombat estig négyszer is naponta erre jár
Háromszor bűg fel reggel itt a vad szirénahang
Déltájban meg csaholni kezd egy megdühödött harang
A sok sok hirdetmény a tarka táblák és egy foltos
Vad cégér a falon papagájmódra jajgat és rikoltoz
Oly bájos utca ez műhely van benne s gyár is
A Rue Aumont-Thiéville és az Avenue des Terces között ringatja rejti Párizs

Imé az ifjú utca és te nem vagy más csak egy fiúcska még
Anyád öltöztet és ruhád fehér és égi kék
Nagyon jámbor vagy és legrégebb pajtásod René Dalize is már imákat áhít
S nem vágytok mást csupán a Szentegyház csodáit
Kilenc óra a gáz tompítva kéken ég a hálótermen át kisurrantok ti ketten
És a kollégium kis templomában térdepeltek hajnalig meredten
Míg az imálandó ametiszt mélység forog tündökölve
Krisztus dicsfénye az s forog lobogva mindörökre
Liliom ő lelkünkben ápolt hófehér
És rőthajú fáklya melyet nem fojthat el a szél
Ez a fájdalmas szűz hamvaspiros és sápatag fia
Ez a csodás imákat bőven termő égi fa
Ez az öröklét és a becsület kettős bitója itt
Ez a hatágu csillag égi sápadt
Ez az Isten ki meghal pénteken s feltámad majd vasárnap
Ez a Krisztus ki égbe száll ahogy pilóta még soha
A világ magassági versenyének ő a bajnoka

Örök pupilla Krisztus

A századok húsz pillantása érti őrző már
 S madárrá változik e század és akárcsak Jézus égre száll
 Az ördöghad fejét fölkapva most a bugyrokából utána bámul
 S azt mondja hogy Simon mágust majmolja Judeából
 Ha széllel száll kiáltják szélhámos semmi más
 S a fényes lebbenő körül tündéri surrogás
 Thianai Apollonius Ikárosz Énok Éliás
 Lebegnek ott az első gép körül s mind csupa csillogás
 El-elszakadnak tőle néha hogy szabadon szálljanak kiket röpít az Oltáriszentség
 A papok akik szállnak már örökké hogy a szent ostyát emeljék
 A repülőgép végül is anélkül hogy bevonná szárnyait leszáll
 És akkor megtelik az ég egy fecskeraj jön millió madár
 Suhogva száll a sok bagoly holló és sólyom s íme ringó
 Csapat jön Afrikából marabu íbisz és flamingó
 S a költők és mesélők ünnepelte Roc-madár is erre szárnyal
 Leszáll karmában Ádám nagy fejével az első koponyával
 A láthatár szélén a sas kiáltozik ri
 S Amerikából jó a sok kicsiny kolibri
 Kínából pihik jöttek épp most karcsú mind s törékeny
 Egy szárnyuk van csak s párosan röpködnek fenn az égen
 És itt a jó galamb szeplőtlen lélek hófehér
 Akit a lantmadár s nagypettyű pávahad kísér
 A főnix ez a máglya mely saját magát szüli és újra támad
 Tűzforró hamujával most egy percre elborítja itt a tájat
 A szép szirének is otthagyják már a vad tengersizost
 És mind a hárman erre szállnak csábosan dalolva most
 S a főnix a sasok s a kínai pihimadár raj
 Pajtáskodnak ott fenn mindannyian a szálló gépmadárral

Most Párizsban jársz s magánosan lépdelsz a vad tömegben
 Az autóbuszok csordája görg eléd s bög egyre vészesebben
 És elszorítja torkod a csodás szerelmet féltő félelem
 Mintha többé már soha nem szeretne senkisémm
 Ha a régmúlt időkben élsz már szerzetes vagy s őriz egy kolostor
 S ti mind pirúltok hogyha egy imát rebegtek s féltek a gonosztól
 Kigúnyolod magad s a nevetésed mint Pokol tüze úgy pattog szerte itt
 E nevetés szikrái csillantják fel életed tavát s mélységeit
 Bizony homályos múzeumban függő kép ez
 S hogy közelebbről megnézd néha odalépdelsz

Párizsban jársz ma és az asszonyok hada csapzott a vértől ó ne is emlékezz
 Így történt míg a szépség épp lealkonyult és elfeledni ezt is épp elég lesz
 Dicsfényes lángoló kövekbe fagyva szép Miasszonyunk rámisézett Chartres-ban
 S Szent Szíved vére fenn a Montmartre-on előtött míg a hajlékodban álltam
 A boldogító szókra vágyom én s beteg vagyok már régen
 Egy szerelemtől szenvedek s szégyenlem gyöngeségem
 És fogvatart a kép álmatlan élsz miatta s folytonos settengő félelemben
 Kísér e kép de néha mégis messze lebben

Most forró parton ülsz előttem a Földközi-tenger
Egész évben virágzó citromfák árnyéka rejt el
Barátaiddal kószálsz alattad leng a bárka
Egyik Mentonba tér haza egy majd Nizzába s kettő Turbiába
Irtózva nézzük látszanak a víz poliptól nyüzsgő mélyei
S halak uszkálnak lágy moszat között a Megváltó jelképei

Kis fogadó kertjében üldögélsz most Prága mellett
Egy rózsaszál az asztalon úgy érzed rólad minden bú lepergett
S míg félig készen hever itt előttem amit írsz a próza
Csak nézed egy kicsiny bogárt hogy altat épp szívén a rózsza

Döbbenet látod Szed Vid ó agátjain az arcod pontos mását
Sosem felejtetd már e nap halálos mély szomorúságát
Lázárhoz vagy hasonló itt kit meggyötört a nap
A nagy zsidónegyed órái mind ellenkező irányba forognak
S hátrálsz te is az életedbe vissza lassan s andalogva
Fülsz a mély kocsmák ölen zengő cseh dallamokra
Ha még épp fölfelé a Hradzsín útjain s az alkotnyat kilobban
Imé Marseille-ban vagy köröttem zöld görögdiannyék halomban

Imé Coblenzban vagy az Óriáshoz címzett szállodában

Imé Rómában ülsz fölöttem egy japáni naspolyafa ága

Imé most Amsterdamban vagy egy lánnyal akit szépnék látsz pedig szegényke csúnya
Egy leydeni diákkal kell majd összeházasodnia s előre únja
Latinul bérelnek szobákat ott Cubicula locanda
Már három napja éltem ott mikor Goudába mentem én emlékszem három napra

Párizsban állsz a vizsgálóbíró előtt
Letartóztatnak s elvezetnek ím mint egy gonosztevőt
Oly sokfelé utaztál fájdalom s öröm kísért falukon városokon át
Mielőtt észrevetted volna vad korod s a retentő hazugságok sorát
Húsz és harminc éves korodban szerelemtől szenvedtél ziláltan
Úgy éltem mint egy eszelős időmet elpredáltam
Nem merek jobb kezemre nézni már és minden pillanatban csak zokognék
Teérted és miattam kit szeretsz és mindazért mi rémít s bennem hánytorg még

E megriadt kivándorlókat nézed itt szemükből könny pereg
Istenben bíznak ők s imát motyognak míg az asszonyok mellét szopják az éhes kisdetek
Nehéz szaguk betölti a Gare Saint-Lazare nagy várótermeit
Mint a háromkirályok bíznak csillagukban s mindenük e hit
Remélik hogy sok pénzt keresnek majd ó kába terv Argentínában
S vagyonnal térnek majd haza a vágyott óhazába
Vörös dunnát vonszol magával egy család ahogy ti is vizitek szívetek
E dunna éppen oly valószínűtlen mint az álmaink
S a bús kivándorlók közül néhányan végül itt maradnak
A Rue des Rosiers vagy a Rue des Écouffes szűk odvain szerényen megtapadnak

És gyakran látom este őket levegőznek kint a házak mellett
 Mint a sakktáblák bábuai csak néha lépnek egyet-egyet
 Sok köztük a zsidó az asszonyok parókát hordanak
 Kis boltok nyirkos mélyén ülnek vérszegényen s hallgatag
 Megállsz egy alja bár előtt egy pult előtt mit síkos lé mocsok véd
 A szerencsétlenek között megiszol két sous-ért egy gyatra kávé

Egy vendéglőben nézel este szét

E nők nem rosszak itt de mindegyiknek súlyos gond a lét

Így hát mind még a legcsúnyább is gyötri kedvesét

Egy rendőr lánya ő a messzi Jersey-ből

Kezén amit nem láttam még sosem kérges repedt a bőr

Hasán a forradás oly végtelen nagy szánalomra indít

Most egy borzalmasan mosolygó lányhoz hajlok s megalázom szájamat

Egyedül vagy közelg a reggel
 A tejes kannája kondul már az utcán

Az éjjel búcsút int akár egy szép Metíva

Ez Ferdine a hamis vagy tán Lea ki néz utánad ríva

És úgy iszod akár az életed e lángoló szesz te
 Akár a pálinkát iszod az életed te

Gyalog akarsz ma hazatérni még Auteuil felé
 Hogy végül is aludni térj oceániai s guineai bálványaid közé
 Egy másik hit s másféle forma Krisztusai ők
 Alacsonyrendű Krisztusok homályos hitre térítők

Ég veled Ég veled

Véresnyaku nap

Radnóti Miklós

Hallgass meg, Uram

T. S. Eliot: Te Deum

*A Gyilkosság a székesegyházban zárókórusa
Közben távolból a latin Te Deum hallatszik.*

Dicsérünk téged Isten; dicsőséged hirdeti minden teremtetett dolog a földön,
a hó, az eső, a szél, a vihar, és minden teremtmény, legyen bár üldöző vagy üldözött,
mert csak annyiban léteznek a dolgok, amennyiben Te látod és ismered őket,
csak a te fényedben létezik valamennyi, s aki megtagad Téged, az is csak dicsőséged tanúsága:
fényed dicsőségét hirdeti a homály is.

Ha te nem volnál, nem tagadhatnának tagadóid, s tagadásuk nem lehet soha teljes, mivel ha
teljes volna, nem volna lehetséges létezésük.

Létükkel léted bizonyítják; minden létező léted bizonyítja: madár a levegőben, pírók és karvaly
egyaránt, állat a földön, farkas és bárány egyaránt, és a féreg a földben éppúgy, mint a féreg
a zsigerünkben!

Így az ember is: azért alkottad, hogy tudjon Rólad; hát tiszta tudattal hirdesse hatalmad,
dicsérjen szóban, tettben, gondolatban.

Kezünkben a söprűvel, hajlott háttal a tüzet igazítva, roskadt térddel a padlót tisztogatva, így
vagyunk mi is, canterburyi mosogatóasszonyok, takarítónők, míg munkába törik a hátunk,
bűnök alatt rogytan a térdünk, s félelünkben arcunkat eltakarjuk, bánatunkban fejünk
lekókad:

évszakok hangja, tél zizegése, tavasz ujjongása, nyár dongása, állatok szava, madarak hangja
bennünk is a te dicsőségedet zengi.

Hálát adunk neked irgalmadért a vérben, és megváltásodért a vérből.

Mert szentjeid és vértanúid

vérétől gazdagszik a föld, és szentülnek meg a helyek.

Mert ahol szent lakott, ahol vértanú vére ömlött Krisztusért:

szentté lesz az a hely, s a szentség soha nem távozik többet onnan,

hiába tiporják le seregek, s hiába szimatolják a turisták, kezükben utikalauzzal.

Onnét, hol a nyugoti tengerek Jona partjait ostromolják,

a pusztaságig, hol remetéik háltak, s a magányos imádságig

a csonka császár-oszlopok tövében,

ilyen helyekből árad az erő, melytől a föld újton-újra megújul,

akárhogy is tagadják. Ezért, ó, Istenünk, hálát adunk neked,

hogy ilyen áldással áldottál minket is, népedet Canterburyben.

Bocsáss meg nekünk, Isten; mi vagyunk a megtestesült középszer,

azok a nők, azok a férfiak, akik bezárják ajtajuk, megülnek tűzhelyüknél,

félnek az Isten kegyelmétől, Isten éjszakájának magányától, a rájuk szabott lemondástól, a rájuk
mért nélkülözéstől,

s nem félnek úgy az emberi igazságtalanságtól, mint az isteni igazságosságtól,

nem félnek úgy az ablakukon dörömbölő kéztől, a házuk tetejébe kapó lángtól, a kocsmában

sújtó ököltől, a csatornába taszítottástól,

mint az Isten szeretetétől!

Bevalljuk esztelen sértéseinket, bevalljuk gyöngeségünket és vétkeinket;

a világ bűnei, bevalljuk, fejünkre tornyosultak; vértanú vére, szentek kínjai mind

fejünkre halmozódott.

Uram, irgalmazz nekünk!
Jézus, irgalmazz nekünk!
Uram, irgalmazz nekünk!
Boldog Tamás, könyörögj értünk!

Rónay György

Otokar Brezina: Mindenható...

Mindenható, ki sugarad parancsán
tömérdék éjt s napot kibocsájtasz,
titokkal teljesen,
mint előtted járó harsonásokat,
hogy minden világból összehívják lelkeid
és odavezessék hozzád!
Hang, aki századok boltjain búgysz,
a fény veszélyes viharában,
zuhatagok homályán,
a halál folyton-figyelő némaságán, mely elfödi a földet,
forró égöved tikkadt hallgatása
és minden lépésed
visszhangot ver a végtelenben!

Megmosnám szemeim, az alkonyattól betegek,
megmosnám fönn a hegyeken, – gerincükön források
ömlenek halhatatlan dalokkal!
A vágyak szeleibe, melyek annyi lélekből
hullámszórak a századokon, pólusunk véres éjeiből
egyenlítődig
szakítsd le szárnyaim!

Hadd nőjjenek ki éjszakád mágikus vonalain,
mint legyező-sugár, világ végétől másikkig,
lányak és erősek, hogy megragadják
legtisztább sugarad,
és rebbenésük
visszaverje dalom hullámait
s a magasságok áramával
földre terelje!

A szeretet égedelmében dalolni akarok atyámfiainak,
hogy nincs nagyobb fájdalom,
mint a ledöntött diadal,
hogy nincs nagyobb öröm,
mint a merész tekintet, mely ittasult
az örök dolgokon!

Horváth Béla

Czeslaw Milosz: Veni creator

Jöjj, Szentlélek Úristen,
lehajlítva (vagy nem lehajlítva) a füveket,
fej fölötti lángnyelvként mutatkozva (vagy nem),
mikor a szénát kaszálják, vagy amikor tarlóhántásra indul a traktor
a diófaligetek völgyében, vagy mikor a hó
földre dönti a Sierra Nevada rokkant jegenyefenyőit.
Csupán csak ember vagyok, így hát látható jelre van szükségem,
hamar ráunok az absztrakció lépcsőfokait rakosgatni.
Nemegyszer kértem, Magad is tudod, hogy a templomi szobor
emelje föl kezét kedvemért, egyszer, egyetlenegyszer.
De megértem, hogy a jel csak emberi lehet.
Ébressz hát föl egy embert, bárhol a földön
(ne engem, mert azért tudom, mi a tisztesség)
és engedd, hogy őt nézve Téged csodálhassalak.

Bojtár Endre

Antonio Machado: Az ibér isten

Nyilazó játékos a
hajdani versezetnek:
az ibérnek is akad egy nyila
az Úrhoz, ki a kalászra követ vet,
kitől a gyümölcs édes nedve csappan;
s egy hallelujája Ahhoz, aki
a búzában s a zabban
a kenyér áldott magvát érleli.

„Romlás Istene, zord úr,
várom, mi készül, s félek, hát imádlak,
de akkor is csak a föld fele fordul
és mond e blaszfém szív litániákat.

Ó, ínséggel ki sújtasz, Istenem,
tudom hatalmad, láncod ismerem.
Gazdája vagy a nyári jégesőnek,
mely sovány mezőinkre dűl,
ura a téli fagynak, száraz ősznek,
s a napnak, melytől kalászunk kisül!

Szivárvány ura te, ki nyájat adsz
ívének társul, gazdag legelőkkal,
a gyümölcsé, mit megrág a kukac,
s a kunyhóé, melyet a szél felöklel,
lehelletedre vár a tűz vörösse,
fényeid adnak ízt a szőke magnak,
és szent kezedtől áll csontosra össze
Szent Iván éjjelén a zöld olajmag.

Markodban, amely jót és bajt igazgat
nyomornak s kincsnek uraként,
kényelmet és irgalmat lel a gazdag,
a szegény csupán nyögést – és reményt.

Hej, Uram, Uram, forgandó az év, mely
vetésem bérét kerekén viszi...
A játékosé sorsom: szerencsével
szállnak-e széjjel elszórt pénzei?

Imám is, mint a szélbe dobott kockák,
röpül, Atyám – hisz kegyetlen lator vagy,
szeretet s bosszú Janus-arca – hozzád:
vele imádlak, s vele káromollak.”

Mégis, ez itt, ki Istent pörbe fogta,
s nem figyel másra, csak a sors lehunyt
szemére, volt, ki utat álmodott a
tengerre, mondván: Isten ez az út.

S nem ő volt-e, ki Urát végül följebb
helyezte végzeténél?
és följebb, mint a földet,
följebb a tengernél, följebb a végnél?

Vagy tán a jó ibér cser
nem adott Isten máglyájára ágat,
hogy elvegyülve annak szent tüzével,
tisztá hozsannát pattogjon Urának?

De ma... Eh, egyetlen nap mit is számít?
Jöhetnek újabb Lárook; oltárukra
nem küldi el, csak nedves hasábfáit
a régi erdő, mit fölvert a dudva.

Még hosszú hazát hasít az eke,
amint a barázda halad;
Isten magját még várják földek e
csalános gyomok ugarja alatt.

Mit számít egy nap? Figyel még a tegnap
a holnapra, az meg a végtelenre.
Spanyol, ne hidd, hogy ami elmúlt, meghalt:
készül jövőnk – s a múlt reménye benne.

A Mindenható zöld arcába nézni
ki bír? S én mégis egyre még
lesem a kérges tenyerű ibért, ki
a spanyol tölgyből egy napon kivési
a barna földek szikár Istenét.

Tímár György

Tudor Arghezi: Zsoltár

Úzlek zajban s csendesen, hogy latra vessem
Léted, vadász módjára rád lesek:
Te vagy vitézem, akit keresek?
Megöljelek, vagy esdve térdre essem?

Tagadásnak s hívésnek vágya éget,
De egyik sem nyugtatja lelkemet,
Álmom maradsz, melynél szebb nem lehet,
S egedből nem merlek levetni téged.

Mint vízben tükröző út lenge árnya,
Vagy – s már eltűntél, míg kerestelek.
Csillagokban s halak közt sejtelek,
Szomjú bölényt űz inni így a vágya.

Ketten maradva mérkőzöm erősen,
Míg nagy mesédben nyugtot nem lelek.
Nem akarom, hogy legyőződ legyek.
Csak ezt: tapintsalak, s hogy „Van!” üvöltsem.

Áprily Lajos

Ernesto Cardenal: XXI. zsoltár

Istenem Istenem mért hagytál el engem?
 Nevetséges ember vagyok
 mindenki megvet
 a lapok gúnyt üznek belőlem

Tankok vesznek körül
 géppuskák csöve mered rám
 és drótkerítés húzódik körülöttem
 árammal telített drótkerítés
 Minden nap nyilvántartásba vesznek
 Számot tetoválnak rám
 Lefényképeznek a drótkerítés mögött
 s miként Röntgen-képen megszámlolhatják csontjaim
 Megfosztottak személyazonosságomtól
 A gázkamrába vittek meztelen
 és szétosztották ruhám és cipőm
 Morfiumért kiáltok de senki sem hall
 kényszerzubbonnyban kiáltok
 egész éjjel a bolondokházában
 a gyógyíthatatlan betegek kórtermében
 a járványkórházban
 az aggmenházban kiáltok
 verejtékben úszva haldoklom az elmeógyógyintézetben
 fuldoklom az oxigénkamrában
 sírok a rendőrségen
 a börtönudvaron
 a kínzókamrában
 az árvaházban
 megfertőzött a radioaktivitás
 mindenki elkerül nehogy elkapja

De én beszélek rólad testvéreimnek
 Dicsőítlek népünk összejövetelein
 Himnuszaim a nép körében zengnek
 Ünnepet ülnek a szegények
 Nagy ünnepélyt rendez népünk
 Az új nép mely ezután születik.

Asztalos Lajos

Anna Ahmatova: A 137. zsoltárra

Már csillagok közt mind a drága lelkek.
Már sírhatok. Senkit se veszthetek.
Mélyén a carszkoje-szelói kertnek
a régi dalok visszazengenek.

Ezüstös parti fűzfa ága babrál
a szeptemberi vízzel. Hirtelen
a múltból szótlánul előbotorkál
és jön felém önnön kísértetem.

Függesztettek itt annyi hegedűt már
fűzfákra! Lesz enyémnek is hely itt...
Nézem, mint aki üdvözítő hírt vár,
a gyér eső napfényes gyöngyeit.

Rab Zsuzsa

Else Lasker-Schüler: Hallgass meg, Uram

Mint gyűrű húzódik össze szemem
körül az éjjel.
Bár ereimben lánggá forrt a vér fel,
minden üres és szürke volt körülöm.

Ó, Uram, én halálom képét
álmodom élő nappalon.
A vízben azt iszom, kenyérben azt falom.
Mérlegeden nincs szomorúságomra mérték.

Hallgass meg, Uram... Kedvelt kék színeiden
daloltam dalt mennyed mennyezetéről –
örök leheletedben a nappalt mégsem ébresztettem én
föl.
Szégyelli szinte előtted süket sebét a szívem.

Mi lesz velem? – Uram! Csillagaid nyomoztam,
vizsgáltam holdad is, és gyümölcsstermő völgyeid.
A vörösbor elveszti már a szőlőszemben ízeit...
És mindenütt – csak keserűség – a magokban.

Rónay György

Else Lasker-Schüler: Hallgasd meg a helyet

Hallgasd meg a helyet, mely rád emlékszik,
jőjj s illesd meg a csikorgó homokot,
mely szüntelenül az égre kiált
a viharért, mely eggyésodorja.

Vájd ki mélyebbre a hold kagylóját,
a napalmát vájd ki, vájd ki!
Mióta elhagytam anyám ölét,
rejtőzni barlangom sose volt.

Vedd gondodba a vinnyogó homokszemeket,
tornyozz belőlük tornyot az égre,
vagy süss kenyeret a föld
éhét enyhíteni!

Tudom, hogy minden mag szavadra nő.
Homokom magokat keresni görögne,
s oltalma lenne fűnek, mohának,
hogy még egyszer eggyégyülekezzék.

Fülemet én már rég beszögeztem,
de szívem kereke alatt csikorog,
csikorog éjjel-nappal, örökre.
Uram, könyörülj rajtam!

Rónay György

Gabriela Mistral: Könyörgés

Uram, te tudod milyen lángragyúlt, izzó hév volt
szavamban, mikor kegyed idegenekért kérte.
Lásd, most azért könyörgök, ki valaha enyém volt,
fiatalságom kelyhe, piros szám lépesméze,

mész csontjaimban, édes értelme napomnak, tűz,
fülemben gerlebúgás, karja öv köpenyemnek.
Azokkal is törődtem, akikhez semmi nem fűz.
Ne fordítsd hát el orcád, ha most őerte esdek.

Hidd el nékem, ő jó volt, hidd el nékem, hogy szíve
–homlokán hordta – igaz férfiszív volt és azzal
volt szava telve, tisztán, akár a napfény íve,
s csodáktól duzzadóan, akár a fák tavasszal.

Azt feleled szigorról, nem méltó esdő szóra
az, aki lázas ajkát imával meg nem kente,
s lüktető halántéka poharát szétroncsolva,
s jeledre mit se várva, itthagytott akkor este.

De én, Uram, csak azzal érvelek: érintettem
–akár a homlokát, mely mint tubarózsák kelyhe –
a szívét is, mely poklos kín volt a gyötrelemben,
de oly lágy tapintású, mint fésző bimbók selyme.

Hogy kegyetlen volt? Uram, szerettem, ne feledd! s a
seb is az övé, tudta, amit ütött szívemben.
Hogy örömem szűz vizét örökre felkavarta?
Mindegy! Meg kell, hogy értsed: én szerettem, szerettem!

S szeretni (jól tudod te!) keservek gyakorlása;
jaj, senki meg ne lássa, ha könnytől ég a szemhéj,
csókokkal hűteni, mit feltört a durva kámzsa,
s a szem vad csillogását őrizni, el ne vesszék.

A vas jólesőn hűvös a húsban, ha kivájja
s mint kévét oldja meg a szerelmes asszonytestet.
S a kereszt is (emlékszel még, óh, Zsidók Királya!)
lehet könnyű és édes, mint rózsa-csokrok terhe.

Itt állok, ím, előtted, Uram, s lehajtom orcám
a porba s esdek, míg száll az alkonyi igézet,
de akár élethosszig és minden alkonyórán,
amíg csak ki nem mondod a szót, amit remélek.

Füledet kifárasztom fohással, zokogással,
s nyalom, félénk agárként, a köntösöd szegélyét,
nem szökhetsz el szerelmes szemed, mert szavam rád vall,
s lábad nem menekülhet, hogy könnyeim fűrösszék.

Mondd ki, hogy megbocsájtasz, mondd ki, s a szó a szélbe
hinti száz szagos tégely illatát dús özönben,
minden víz árja-cseppje villanó tündöklés lesz,
a meddőn virág sarjad s kavicsból szikra szökken.

Nedves, sötét szemekkel jár majd minden vadállat,
s mit kőből kovácsoltál, még a hegy is megérti,
mert havas orma fehér szemhéján könnye árad, –
világod fogja tudni: megbocsájtottál néki!

András László

Jules Supervielle: Imádság az ismeretlenhez

Lám, azon kapom magamat, hogy hozzád intézem szavam,
én, Istenem, aki azt sem tudom még, hogy vagy-e,
és suttogó templomaid nyelvét nem értem,
nézem az oltárokat, házad boltíveit,
mint aki egyszerűn: „Íme, fa – mondja –, íme, kő,
ezek itt román oszlopok, annak a szentnek hiányzik az orra,
s idebent is, mint odakint, csupa emberi nyomorúság.”
Mise alatt lesütöm a szemem, de letérdelni nem tudok.
Mintha hagynám, hogy a vihar elhúzzon a fejem fölött,
s hogy másra ne gondoljak, meg nem állom.
Bár úgy töltöttem volna életem, hogy mindig másra gondolok,
ez a más, ez is én vagyok, talán ez az igazi lényem.
Ide menekülök, s itt vagy talán te is,
mindig e vonzó messzeségben vágytam élni,
a jelen pillanat ajándék s hasznomra fordítani sose tudtam,
nyitját nem ismerem, forgatom erre-arra,
bonyolult szerkezetét járásra bírom sose sikerült.
Nem hiszek benned, Istenem, mégis szeretnék beszélni veled;
a csillagokkal is beszéltem, pedig tudom, hogy élettelenek,
s a legszerényebb állatokkal is, pedig tudtam, hogy nem felelnek,
s a fákkal is, bár ha nem járna a szél, némák volnának, mint a sír.
Magammal is beszéltem, pedig nem tudom biztosan, hogy vagyok-e.
Nem is tudom, hogy meghallod-e imánkat, a miénket, emberekét,
és hogy szívesen hallod-e, ha hallod,
hogy van-e, mint nekünk, szíved, mely mindig retteg, mindig résen áll,
s van-e éber füled a különféle híreket figyelni.
Nem tudom, szeretsz-e ide lenézni,
mégis szeretném eszedbe idézni ezt a bolygót, a Földet
virágaival, kavicsaival, kertjeivel, házaival.
Mind a többiekkel s velünk, akik tudjuk, hogy szenvedünk.
Szeretnék késedelem nélkül szólni hozzád alázatos emberi szavaimmal,
mert most mindegyikünk meg kell hogy kísértse a teljes lehetetlent,
még ha egyéb se vagy, tízezer év előtti fuvalom csak,
sodró kezdősebesség, vagy maradandó szomorúság,
mely a szférákat dallamukra máig forgatja még.
Szeretném, orca nélkül létező és talán reménytelen Istenem,
figyelmed, annyi kóbor ég között, az emberekre vonni,
kiknek nincs már nyugalma e planétán.
Figyelj rám, sürgős a dolog, elcsüggednek lassan mindannyian,
s a vének közt az ifjakat már nem ismerni meg maholnap.
Minden reggel azt kérdezik szorongva, nem az öldöklés kezdetére keltek-e,
a vérnek, a kínnak, a könnynek
furcsa osztogatóit készítik mindenütt,
azt kérdezik, nem rejtenek-e már fegyvereket a búzatáblák.
Elmúlt volna az az idő, mikor még törődtél az emberekkel,
más világokba hívnak talán, tanácskozássra orvost,
ki azt se tudja, hova kapjon, s betegek sorra kihalnak?

Figyelj rám, egy ember vagyok a többi sok közt,
testünkben jól érzi magát a lélek, nem akar megszökni belőle
valami bombarobbanásban,
szelíd cirógatás, titkos hízelkedés nekünk ő.
Engedj még úgy lélegzenünk, hogy ne kelljen új mérgeken tűnődnünk,
engedd úgy néznünk a gyermekeinket, hogy ne gondoljunk folyton a halálra.
A mi szívünk nem a csatáké és nem a tábornokoké.
Hadd kóboroljunk erre-arra, mint kolompszavával a nyáj,
és nyomában a tej szaga a kövér fű szagával elvegyül.
Ó ha vagy, Istenem, tekints le ránk,
pihenj meg köztünk, jöjj, a Föld olyan szép fáival,
folyóival, tavaival, hogy azt hinné az ember,
hogy egy kicsit sajnálod is.
Uram, ne engedd el füled mellett továbbra is szavunkat,
s ne haragudj reám, amiért így tegeződöm veled
s ily kurtán-furcsán egyszerűen beszélek,
de semmiben sem hinnék oly kevésbé, mint egy olyan Istenben, aki zsarnok;
s jobban ki tudod fejezni magad villámodnál a hajlékony füvekkel,
patakok tárt szemével s a kisgyerekek játékaival,
amitől bizvást téged vallanak még a tengerek és a hegláncok is.
Nem haragudhatsz meg reám, mert ami a szívemen, az a számon,
és eltűnődöm, ahogy telik tőlem, az emberen és létén,
oly nyíltan, mint amilyen nyílt a Föld s a forgó évszakok
(s te magad is talán; bár leckéid nem ismerem).
Vannak mentségeim, túrd el gyarló fondorkodásaim,
olyan sok minden készül alattomban ellenünk,
bármit tegyünk is, egyre rettegünk, hogy így lepnek meg, készületlenül,
mint a bikát: mi történik, nem érti,
a vágóhídra vezetik, nem tudja, hova baktat,
s épp mielőtt a halálos csapás a homlokára sújt,
éhet bőgi szegény, konokul legelni szeretne,
de mi történt velük ma reggel, hogy vértől lucskos kötényeikben
mind vele akarnak törődni?

Rónay György

Louis MacNeice: A még meg nem született imája

Még nem születtem. Ó, hallj meg engem!
Ne engedd, hogy a vérszopó denevér, az egér, a menyét, vagy a
botlábú rém legyen közelemben!

Még nem születtem. Vigasztalj csendben!
Félek: az Ember fallal falaz engem,
métely-mákonnyal mérgez engem, álnokbölc s álmodokkal áztat engem,
tinta-kínpadon forgat engem, vérárba görget engem.

Még nem születtem. Te ne láss el engem
vízzel, hogy ringasson, fűvel, hogy nekem nőjön, fával, hogy nekem zsongjon,
éggel, hogy daloljon, elmém zugában
madárral, lángjellel: az vezéreljen!

Még nem születtem. Ne ítéld el engem
a bűnökért, miket a Világ ellenem követ el majd,
szavaimért, ha ők szólnak helyemben,
gondolataimért, ha gondolnak engem,
árulásomért, mit mögöttem árulók követnek el,
életemért, ha ők ölnek kezemmel,
halálomért, ha ők élnek engem!

Még nem születtem. Oktass ki engem
a szerepre, mit végig kell játszanom, a végszóra, mit kell választanom,
ha aggok prédikálnak, bürokraták székálnak,
rám hegyek zordan merednek, szerelmesek nevetnek,
fehér hullámok hívnak örületre, s a Pusztá szólít ítéletre,
adományom a koldus visszalöki,
s gyermekeim átkoznak engem.

Még nem születtem. Ó, hallj meg engem!
Ne hagyj, hogy, ki magát istennek hiszi, a Dúvad-ember
légyen közelemben!

Még nem születtem. Töltsd lelkem
el szigorral azok ellen, kik emberségem megdermesztenék,
bekényszerítenének egy halott gépezetbe,
gép fogaskerekévé tennének engem,
egyarcú dologgá, tárggyá – azok ellen,
kik szétszórják egészemet, tövispitypangként
fúnának ide-oda, s, mint tenyérből a vizet,
ide-oda kiöntenének engem!

Ne hagyj, hogy kővé fagyasszanak, hogy kiöntsenek engem.
Vagy ölj meg engem!

Jánosy István

Maurice Maeterlinck: Ima

Mint asszony teltem riadsággal.
Ó lásd, mit műveltem, Uram,
kézzel, lelkem liliomával,
szemmel, hol szíve mennyé van!

Szánd meg tenger nyomorúságom!
Pálmám és gyűrűm elhasadt;
hallgasd meg esdő imádságom,
pohárban lankadt szirmokat.

Szánd meg az ajkak gonoszságát,
Szánd meg kérő tekintetem;
liliommal hintsd a láz táját,
rózsával lápot szeliden.

Isten! volt galamb-repülésnek
szemem mélyén sárgulnak el,
szánd meg az ágyék-rejtő leplet
mely kék lengéssel átölel.

Weöres Sándor

Stanislaw Grochowaik: Imádság

Isten Anyja anyal-úrnő
Isten Anyja pók-királynő
Hóvitorlák lenge Hölgye
Fülönfüggés Csengettyűje
Isten Anyja sárga-arcú
Isten Anyja sastoll-ékes
Gyarmati Szent Boldogasszony
Csillagok és kutak könnye
Lélekvesztőn lebegő Szűz
Karcú gályán tovaszálló
A bolygó hollandi hátán
Ágyutalpon büszke lányzó
Hosszúkarú keskenylábú
Kerekarcú aranyujjú
Sugárszemű szent pilóta
Néptermő mint Európa
Ihleteink szent bányája
Örömeink csodagyára
Szenvedéseink szentélye
A Hold sarlójáról nézz le
Ki kegyelem-gyümölcsöskert
Bölcsességű anya vagy
Vess csak egy csöpp sugarat
Grochowiak komor versébe

Kerényi Grácia

Francis Jammes: Ima azért, hogy a szamarakkal mehessen a Paradicsomba

Add meg, Uram, hogy olyan napon szólítson el az ég,
amikor porzik az ünnepi vidék.
Szeretnék, ahogy itt lent szoktam, valami
kedvemrevaló utat választani
a Paradicsomba, nagy csillagokkal rakottat.
Fogom majd botomat, megyek az országútra,
s így szólok a szamarakhoz, barátaimhoz:
Francis Jammes vagyok és az égbe indulok,
mert a Jó Isten a poklot nem ismeri.
S folytatom: Jöjjetek, kék ég barátai,
kik csak fületekkel hessentitek, szegények,
szelíd állatok, a bögölyt, botot s a méhet...

Óh hadd lássam velük együtt Szent Színedet,
hiszen úgy szeretem, amikor fejüket
lehajtják szelíden, és megállnak, keresztbe
téve kis lábukat, hogy reszket az ember szíve.
Előttem állok majd, s mögöttem a fülek ezre
s mind, kik kosarakat cipeltek görnyedezve,
vagy tollseprős kocsit húztak, s bádogkocsit,
púpos kannák előtt roskadozó csacsik,
tömlőhalú terhes nőstények, rogyadozók,
s akiknek lábszárán kis nadrágocska lóg
kék és szivárgó sebeik miatt, melyeket
kimarnak és körülülnek makacs legyek.
Hadd járuljak, Uram, eléd e bús seregben.
S add meg, hogy angyalod bennünket elvezessen
a lombos patakokhoz, ahol cseresznye leng dús
fürtökben, sima, mint a kacagó leányhús,
és add meg, hogy a lelkek édenében égi
vized fölé hajolva, olyan legyek én is,
mint ők, akik szelíd s nagy szegénységüket
az örök szeretet tükrében nézegetik.

Szabó Lőrinc

Francis Jammes: Imádság egyszerűségért

A pillangó minden kis fuvalomnak enged,
mint a virágszirmok, miket a gyerekek
a körmeneteken elibéd hintenek.
Istenem, itt a reggel, és már az ima szárnyal
s libeg feléd ezzel a szirmos pillerajjal,
kakasricsajjal és a kőtörők zajával.
Július van, a föld éretten fölhasad,
és – zöld lombjuk ragyog – a platánok alatt
a zirrenő tücsök – nem látni őt, de halld csak! –
kितartóan dalolja mindenható hatalmad.
A nyugtalan rigó a sötét vizű lombban
füttyre hangol sokáig, de rákezdeni nem mer.
Nem tudja, hogy vajon mi bántja. Megpihen
s elröppen hirtelen, földet súrolva, s nyomban
messze nyilallva már, hol nem lel rá az ember.
Istenem, lám az élet most újra kezd szépen,
mint tegnap s azelőtt és annyiszor már.
Mint ez a pilleraj, mint ezek a munkások,
és mint ez a napot habzsoló víg tücsök,
vagy a rigó a lomb fekete hűvösében,
hadd folytassam, Uram, én is életemet,
olyan egyszerűen, ahogyan csak lehet.

Rónay György

René Guy Cadou: Életgyónás

Uram! Ki tudja, tán már holnap rád talállok!
Éjszaka lesz! A rét korlátja mellett álldogálok,
Tudod! Mint Gauguin képén a festő, ormótlan facipőben,
Mandulaszínű körgallérban, amely kifakult az őszi esőkben,
És várom, hogy jöjj, te vagy angyalod, vagy szertartóid közül valaki,
Az ég négy deszkafala közt, amelyek mint egy gyóntatószék falai,
Ó, várlak téged, közeledsz az úton, hogy megszólíts és én megzavarodjam.
Íme a szégyen sarokpántjain életem ládája kipattan,
Egyszerre egész múltam hitvány könyvtárpolca leszakad,
Kitérve fölúgatóan lapjait és a fajtalan rajzokat,
Többé nincs mit leplezni, ó Uram,
Se túlnagy kesztyűt húzni már, se kínosan
Magunkon át másra hasonlítani nem kell,
Mert bordáim te méred meg véres kezeddél.

Rónay György

John Berryman: Ima mindenek után

Körülvettek engem, óh Atyám.
Megnémultam ez éjt.
Befogadsz, hogy újra lássalak?
Talán úgy kell legyen, hisz

furcsán eszembe jutott a Szűzanya,
amint álltam ágyam előtt –
nemcsak nem imádtam őt
gyerekkorom óta, de

nyersen vádoltam, hogy Idő előtt
sürgette a Fiát –
s ezért az megfeddte és elköltözött,
kitagadva övéit & őt –

és álltam a sötétben oktalan,
mielőtt térdre buknom
(mint szoktam), hogy szóljak veled. S mire ocsúdom?
Megléli nyelvem útját

az Üdvözlégyhez, ízelve mondatonként
furcsaságát, idegenült agyamban
rugódom tőle, valami elfogadhatatlan
értelmet várva, és

csak ámultam, Atyám, hogy semmit nem találok,
és a lépcsőn lementem,
hogyan üljek & ámuljak. Te ezekben az években
Övéké kellett legyél, s Tiéid Ők,

s most sejtem, mindenek után Hozzád könyörögtem én,
s a Szűzhöz, sejtve, ő az Égkirálynő,
nagyobb Glóriád alatt még
megfoghatatlanabb, de irgalmas glória.

Jánosy István

Pierre Jean Jouve: Járj át engem Uram

Járj át engem Uram tulajdon kínjaimmal
Adj munkát könnyeim gépezetének
Távoztasd el végső nyugalmamat
Úzz ki ismeretemből ó Kegyetlen

Lélek! telve zenével rútságaim körül
Mindegyre körülöttem mint erotikus árnyék
Gyötrelmeim kormányosa!

Isten tűnődő lelke
Néma ha kiáltottam éhen vagy a gyönyörtől
Te legszebb (s majd halálomat hozó)

Étek vértelen szám ajkainak
Édes Oltáriszentség
Bár nem látlak tudod hogy esdek hozzád
Vérző lányék amit a halál se rohaszt meg.

Minél mélyebb a bűn annál fénylőbb a fény
S zászlóként annál magasabban
Leng a csodálatos és megtört ismeret
A rokkant zászlórúdon mely feketén hanyatlik.

Rónay György

Pierre Jean Jouve: Valódi test

Üdv igaz istentest. Üdvözlégy Ragyogó
Test sírnak zálogolt húsból és születő
Test, jóságtól és hústól Csillogó
Üdv csupa-fény test!
Istenség boltozatos vállú
Gyermeki s lépkedő, üdvözlégy csupa-szépség,
Fürtös és tövises
Hallatlan test irgalom kemény teste
Üdvözlégy igaz istentest könnyekig elkápráztató
Aki újraszületsz, üdvözlégy valódi emberi test
Kit a hármasszellem szült szeretetből.

Tanúja a szívem örült tájainak
Föltétlen szűz szülötte megszületté
Mert kezét Isten a mellére tette,
És megszületté
Ember idegből kínból és ivarból
Hogy végigjárd a bánat fölséges folyosóját
Halott oldaladat átverték bizonyosságul
S a külső és sötét felhőre vér
És víz csordult belőle.

Tűnődve nyílik a mellen a seb
Férfiseb ajka s ajka ugyanakkor
Az utcalánynak is
Akinek haja hosszú szerelemmel vakít el;
Megcsókolja a zöldes
S már rózsaként széteső lábakat
És majd elég az ég szerelmének hevében
Míg rá is, a külső felhőre vér
És víz csordul mert megszületté.

Ha majd a halál langyos ágyán fekszünk
S a művekké elvételnek a díszek
És széthullnak a tájak
És elfeketül minden ég és minden könyv elég
S végre fölségesen közelgünk önmagunkhoz,
Mikor elvetjük a végső virágokat
És lelkünk választ kap a csillagokra
Mosolyogj akkor adj testedből egy mosolyt
Add hogy megízleljük a halál napján
A menyegzői béke nagy ünnepén mikor
Boldog a világ, megbékélnek a fiak.

Rónay György

Jiri Orten: Látomás

Látomásom támadt, hogy én vagyok Te,
Jézus Uram,
oly rég nem sírtam már esengve,
ó tán már rég feledted
s azóta szemem csakugyan
bús embereket lát sírnak mindannyian
s mindenütt mindenütt a Te keresztet!

Hó lettem volna inkább
elolvadó
lány lettem volna inkább
szerelmed béklyójába vetve
s apróztató
kis lépteim tánclépések lennének
Látomásom támadt hogy én vagyok Te
És én a világon minden sebet
magamba fogadok
belém hozzák játékukat a gyerekek
te vagy bennem s bennem tavasz fakad
halál vagy bennem mely föltámadást melenget
szám az egész világra mosolyog
s látóvá dörzsöli szemét a vak
s majd a néma lányok mind énekelnek

S ó a halottak népe táncba fog
nem-létezni már nem lehet
itt az otthonotok keljetek rongyosok
apámra gondolok, aki nem él már
hogy nagyot sóhajt s fölkél álmosan
s a virágokra révedek
mik kivirulnak és száll
az illat az illat harmattól harmatosan.

Garai Gábor

Richard Weiner: Párbeszéd

Szeretetem s kegyelmem végtelen.

Tengernyi vétkeidet ím meg sem büntetem,
mégis panaszkodszt!

– Csak azért sírok, csak azért panaszkodom,
mert vétkeimnek láttán megül a borzalom.
Senyvedő szívem semmit sem kér számon,
legmélyén csupán irgalmadat szánom.
Ó, vedd el tőlem!

Te, ki nem ismerheted a holnapi napot,
sem percének egyetlen töredékét,
kicsiségedben hogy is tudhatod
szívednek vétkét.

Jobb volna,
jobb volna átkoznod nevemet,
mint szánnod kegyelmemet.

– Ha századokig vezekelnék,
és mindent-mindent megtagadnék,
a világot, magamat, téged és szent nevedet,
ha ezernyi ormot hágnék, ezer folyón átgázolnék,
szívemet akkor is dúlná a rettenet.

Te egyedül
adhatsz békét, halmozván csapást csapásra,
mert bűnzaklatta lelkem nyugvása
csak büntetésed szigora lehet.
Verj és gyötörj!

És újra kiáltok. Sírok, panaszkodom,
hogy feneketlen az én vétkem,
hogy sem tisztítótűzön, sem poklokon
nem könyöröghetem ki büntetésem,
mert te nem akarod. S borzadva látom,
hogy gőgöm betemeti irgalmadat,
mégis oltalmazol, legyőzvéen tenmagad.
Ó, micsoda bukás!

Ó, engeddd tudnom, hogy bűnhődnöm kell,
hogy tenger vétkeimet nem feledted el,
szólj: annyi szenvedéssel súlyosítalak,
hogy földet túr fejed a kinteher alatt.
Ne legyen büntetlenül kegyelmedben részem,
ó engedj, engedj embermódra élnem!

S szól a hang: Sírásod szerint legyen.
Váltságdíjadat íme tudd meg hát:
Átkozz meg minden jót, mit a szeretet rótt rád,
s szeress a kétségbeesettek szeretetével
mindent, mit én kárhozatra ítélttem.
Így legyen. S a sírást melledbe zárom.

Zádor András

T. S. Eliot: Kórusok „A sziklá”-ból

VIII.

Ó Atyánk, szavaidat megfogadjuk,
És a jövőhöz megbátorodunk,
Mert emlékezünk a múltra.

Pogányok léptek a te birtokodba,
És megszenteltelenítették a te templomodat.

Ki ő, aki Edomból érkezett?

Egyedül taposta a kádban a szőlőt.

Jött egy ember, aki Jeruzsálem meggyalázásáról beszélt,
És a szent helyek megszenteltetéséről;
Péter, a remete volt, szavakkal ostromozott.
És hallgatói között akadt néhány jó ember,
Számosan gonoszak,
Legtöbbjük semmilyen.
És mint legtöbben akárhol,
Néhányat a dicsőség vágya vitt oda,
Néhányat a nyugtalanság és kíváncsiság vitt oda,
Néhányat a kapzsiság és kéjvágy.
Sokuknak teste szír keselyűké,
Vagy a tenger nyelte el az úton;
Sokuknak lelke Szíriában maradt,
Erkölcsei rontásban éltek;
Sokuk megtörtén tért vissza,
Betegen és koldusbotra jutva, házuk
Ajtajában idegent találtak:
Megtörte őket a keleti nap
És a hét főbűn Szíriában.

De Királyunk sikerrel járt Akkóban.
És minden csúfság,
Szétzúzott eszme, szétzúzott élet, így vagy úgy
Szétzúzott hit ellenére is
Valami megmaradt, és több az,
Mint öregek meséi a téli estéken.
Csak a hit tarthatta meg azt, ami jó;
Kevesek teljes-hitét,
Sokak töredék-hitét.
Kapzsiság, bujaság, hűtlenség,
Irgység, tunyaság, falánkság, féltékenység, gög;
A Keresztes Háborút nem ezek vezették,
De ezek vesztették el.

Emlékezzetek a hitre, mely elszólította a férfiakat otthonukból
Egy vándor-prédikátor szavára.
Korunk a mérsékelt erények kora
És a mérsékelt vétkeké,
Az emberek nem teszik le a Keresztet,
Mert soha nem vették magukra.
De semmi sem lehetetlen, semmi,
Annak, akit hit és meggyőződés hevít.
Erősítsük meg azért akaratunkat.
Ó ISTEN, légy segedelmünkre.

Ferencz Győző

Pierre Emmanuel: Nada

Uram ki távol vagy végtelenül
A hegyektől a folyóktól a fáktól
A tengertől az égtől s szülőjüktől szemünktől
S a gondolat-dajkáló csillagoktól
Élettől haláltól és távolléttől

Uram ki másutt vagy végtelenül
Nem-látó vak szemekben nem-tapintó kezekben
És mindöröktől lakatlan szívekben
Üres és csendtől zöldes ragyogásban
Hová sem születés nem juttat sem halál

Uram fogoly vidámságom sejtelve
Gyönyör és tiszta szabadság a semmiségben
Soha soha rabságom nem elég szigorú benned
Szemhéjam nem elég kemény fal soha soha
Hogy Semmid árnyékát bezárja

Uram

Rónay György

Nelly Sachs: Oly elhagyatott az ember...

Oly elhagyatott az ember
kelet felé tekint
ahol mélabú dereng a pirkadat arcán

Kelet kakaskukorékolástól vöröslik

Ó hallgass meg engem –

Hogy oroszlanepedésben
és az egyenlítő korbácsoló villogásában
múlhassak el

Ó hallgass meg engem –

Hogy a kerubok gyermekarcával együtt hervadhassak el
est idején

Ó hallgass meg engem –

Hogy a szélrózsa kéklő északi táján
virrasztva éjjel
már egy szemernyi halállal szempilláimon

haladhassak a forrás felé.

Kálnoky László

Szergej Jeszenyin: Lombok zöld temploma

Lombok zöld temploma, füzek
olvasót tartó sora térdel.
A tűnt tavasz meséinek
áldozok most szentelt kenyérrel.

Láthatatlan te állsz megint
előttem, némán, fölehajtva.
Lesütött pillád selymeit
arkangyal szárnya simogatja.

Ó tudom, soha azt a kort
kihűlt évek meg nem fagyasztják.
Éppúgy fogja napbarnított
kezed a rózsás kendő sarkát.

S mint régen, oly reménytelen
szánja sóhaj-törette vállad
azt, aki túl a tengeren
bolyong, a száműzött-hazátlant.

Megsajdul az emlékezés
egyre kopárabb életemben.
Ó imádkozz érettem is,
ki hazát hazámban se leltem!

Rab Zsuzsa

Thomas Merton: Dal

Mikor az eső (zengi a fény) az eső fölfalta a házam
És szél gázol fáim között,
Kapkodnak nagy mancsaikkal a cédrusok.
A csönd hangosabb, mint a ciklon
Az ajtón, mely megóv.
Lám, itt eszem magányosan a levegőt
Tiszta, társtalan dalokkal.

Míg mások tárgyaláson ülnek.
Ablakaik elkomorulnak, hovatovább fenyegetően,
Ráncot vet az üveg, úgy dől a víz rá;
Nem látom végül azt sem, hogy beszélnek,
És nem is sejtik már színházsdimat.

Folyamok húznak paplant házaikra
Fedik el pucér okosságukat.
Témáik oly
Mélyenjárók, mint a tengeralattjárók;
Süllyeszd el őket, viharban és sápadt nagyképüket is velük!

Mert én esőt iszom, szelet iszom,
Meglátom, ahogy a
Hideg erdőből kifordulnak a versek;
Szélbe emelem vízteli szemem
És arcom és agyam és beszívom a frissítőjűk.

Így élek tulajdon földemen, tulajdon szigetemen,
S Istenhez szólok, Istenhez a kapubolt alatt,
Mikor az eső (zengi a fény) eső fölfalta a házam
És szél gázol fáim között.

Illyés Gyula

Vladimír Holan: Az utolsó

Az utolsó levél reszket a platánon,
jól tudja, hogy ami reszket, szilárd sem lehet.
Reszketek, Uram, érzem,
hogy nemsokára meghalok, szilárdnak kéne lennem.
Minden fáról lehull a legutolsó levél is,
mert bizalma van a földhöz.
Minden emberről lehull a legutolsó képmutatás is,
mert a hullaház deszkája egészen egyszerű.
A levélnek, Uram, semmiért sem kell könyörögnie hozzád,
megadtad neki a növekedést, és ő nem rontotta el.

De én –

Székelly Magda

Rainer Maria Rilke: Őszi nap

Elég, Uram. Olyan nagy volt nyarad.
A napórákon árnyadat terítsd el,
engedd rohanni orkánjaidat.

Érleld be még fanyar gyümölcsleid,
két délies napot még adj fölénk,
nehéz borra forrjon sűrű mézük,
beteljesítve ősöd ízeit.

Ki most hazátlan, nem lesz háza már.
Ki társtalan, soká marad magára,
virraszt, olvas, levelet ír, hiába;
sötét fasorban úzve-hajtva jár,
míg fenn a lombot őszi szél cibálja.

Rab Zsuzsa

Rainer Maria Rilke: Az áhítat könyve (részletek)

Oltsd ki szemem: én mégis látva látlak,
 tömd be fülem: én hallom hangtalan szád,
 lábatlanul is elkúszom utánad,
 és hogyha kell, száj nélkül esküszöm rád.
 Törd le karom és megragadlak én,
 szívemmel, mint egy kézzel tartalak,
 fogd le szívem, agyam dobog hibátlan,
 s ha lángod agyvelőmbé csap,
 viszlek tovább, vérem zuhatagában.

Nemes Nagy Ágnes

.....

Uram, a nagyváros oly rémítő,
 itt minden szétzúll, szerteszéjjel;
 a legnagyobb is menedékhely –
 nincsen vigasz, csak kín és kétely
 s úgy elröpül fölötte az idő.

Az emberek itt búsan tengenek
 a mély szobákba bágyatag mozogva,
 félénkebben, mint a fiatal csorda,
 míg künn a föld piheg nagy darabokba,
 de ők nem tudják s élnek csüggeteg.

A gyermekek itt ablaklépcsőn nőnek
 s egyhangú árnytól bús picit szívők
 és nem tudják, hogy künn az ébredő reg
 dallal, virággal köszön a mezőnek –
 s oly szomorú gyerekek lenniök.

Szüzek serdülnek itt föl ismeretlen
 s álmodnak a gyerekkor hajnalárul;
 nem ez a vágy volt a gyerek-szívekben
 és késő álmuk reszketeg bezárul.
 És függönyös hátsó szobákba ásva,
 bús anyaságuk is olyan setét,
 most hosszú éjek kényszerű sírása,
 majd pár elernyed, lomha, csöndes év.

A holtak ágyai is árnyban állnak
 s a sírhoz mind epedve vánszorog
 s úgy halnak meg, láncában a halálnak,
 mint elhagyott kolduló asszonyok.

Kosztolányi Dezső

Jules Supervielle: Öldöklés

Mint a jószág a sivatagban,
a szív aszályban sorvad el,
nem törődik az irgalmatlan
nap a világ sebeivel.

Merre van sok tava, folyója,
növényei bő nedve hol?
A föld sárgává aszalódva
a kín drótjai közt fogoly.

Ó, esne már, fakadna végre
szívekben könny, ajzott szemek,
a fájdalom előtt letéve
a fegyvert, megenyhüljenek.
A vér maradjon az erekben,
ne törjön fel egyszerre csak
forrásából, mely menthetetlen
oly nyomorultul elapad.

Ó, édes, zsenge fű esőzzön,
a zápor ontsa szirmait,
a meggyötört, sajtó mezőkön
zsendüljön szeretet, szelíd,
unszó, enyhe harmatokká
változzon végre az aszály,
s annyi halott iszonyú szomját
záporzó könnyünk oltsa már!

Ó, essen hát a gyűlöletre,
s szintúgy a sebzett, vérező
bozóra s esendő szívekre
zuhogjon bőven az eső,
hogy a föld sebe behegedjen,
valljon a halál maga ellen,
hogy törjön előre a béke
áradó egymást-becsülése!

Lator László

Borisz Paszternak: Hamlet

Elült a zaj. A színpadra lépek.
Az ajtónak dőlve hallgatom,
miképp jelzik visszhangtöredékek,
hogy mit mível az én századom.

Szívemet az éjjel célba vette,
ezer látcső némán rám mutat.
Távoztasd el tőlem, ha lehetne,
atyám, a keserű poharat.

Megbékéltem ezzel a szereppel,
szeretem makacs játékosodat.
De ezúttal mégiscsak erressz el,
mert most más darabot játszanak.

De nem változhat a végkifejlet,
a cselekmény rendje megszabott.
Minden farizeusságba dermed.
Végig kell élnem. Magam vagyok.

Pór Judit

Megsejtett szerelem

Gerard Manley Hopkins: A teljesség köntöse

Választott Csönd, zengj, éneked
fülkagyulóimat járja át,
sípod idézzen réteket,
szeretem, ha szól muzsikád.

Fogd le, szótlán szeretet, ajkam,
s hol mindenről lemondanak:
ím, takarodó hangja harsan,
te úgy beszélsz, hogy néma vagy.

Borítson, szem, kettős sötét,
lássam a fényt, mely nem-teremtett,
a bolyt és nyüzsgést itt ne nézd,
csak gyötör, behálóz s nem enged.

Ínyem, bár ingerel sok íz,
ne kívánj borban ázni többet,
a kenyérhaj is friss, a víz
lesz édes itala a böjtnek.

Orrlyuk, csak azért lélegeztél,
hogy tápláld hiúságodat,
ám készülj, a templomi szentély
tömjén illatával fogad.

Ó kéz, ne szedj több kankalint,
láb, ne értj puha pázsitot,
az arany-utcát járjad itt,
az Úr házát te nyithatod.

Szegénység, légy menyasszonyom,
házasságot veled kötök,
és legyen fehér lilium
nem ember-szötte köntösöd.

Ferencz Győző

Edna St. Vincent Millay: Isten világa

Jaj, nem ölelhetlek jobban, világ!
A széltől szürke ég,
A köd, a sárga, kék,
A fák, a fájón lanyha őszi nap,
Minden színtől kiált! Ha sziklapad,
Bár rogya le! Hegy dőlne, törne gát!
Nem, nem szoríthatlak jobban, világ!

Tudtam, a fény mindent átlelkesít,
De nem tudtam soha,
Szenvedély ekkora
Lehet és így feszít. Félek, Uram,
Túl szép a világ. A lelkem zuhan,
Egy izzó gally hatalmába kerít –
Hallgattasd el az ég madarait.

Lázár Júlia

Konsztantyin Fofanov: Stancák

Barátom, küszöbünkre lépett
a szükség, ez a szenvedő.
Ne félj tőle, az égre kérlek:
a munka fegyvertársa ő.

Tőle a dal messzebbre szárnyal,
s lámpám fehérlő hajnalig
idézi bűvös sugarával
egy másik lét csillámain.

Szemünk egy más világba réved,
ó, csodás, lelkesült vidék,
hol az igazságnak s az égnek
tisztá könnyel áldoz a nép.

Azt a világot isten küldte
vigasztalásul... S majdan ott
a dicsőség lép küszöbünkre,
s a sápadt szükség felzokog.

Eörsi István

Julio Herrera y Reissig: A templom

A templom hús homálya ájtatos csöndben ásít.
Szűzanyánk viaszszobra szederjes bársonyokba
öltözve alszik; itt-ott zománca is lekopva...
És Szent Gábor már únja, hogy folyton harsonázik...

Szenteltvíz-tartó tátog, márványa inni vágyik.
Az oltárról a karra tüsszent a vén anyóka...
S atomok légiója mássza meg fokról fokra
arany sugárnyalábnak szép Jákob-lajtorjait.

A tisztelettudó papgazdasszony kezdi dolgát,
megnézi, megragadt-e, a jó Szent Vince orrát,
félénk ekstázisában a persely felcsilingöl...

Aztán tollseprűjével porol még erre-arra,
míg a sekrestye-ajtón keresztül odakintről
betör a tyúkok, csirkék csipogó diadalma.

András László

Francis Jammes: Kék esernyőddel

Kék esernyőddel és a sáros barikákkal
s göncöddel, amiből sajt nehéz szaga árad,
rátámaszkodva tölgy, magyal vagy naspolya
botodra, még a domb ege felé tova.
Követed a reves szőrű kutyát s a nagy
kantákat cipelő girhes kis szamarat.
Utad sok falusi kovács előtt vezet,
aztán eléred a balzsamszagú hegyet,
hol nyájad, mint sereg fehér bokor, legel.
Ott kúszó pára fed minden szirtélet el.
Ott kopasz keselyűk szálldosnak, s este rőten
izzó füstfellegek lobbannak fel a ködben.
Ott láthatod, ha majd szétnéz nyugodt szemed,
Isten lelkét lebegni a roppant tér felett.

Rónay György

Emil Boleslav Lukac: Csillagok

Ha átmegy tüzeken, hol a beton se véd meg,
ha semmi lett a ház, az ágy is semmivé lett,
s magad maradsz, magad, és a korom belep –
a rom díszít félre, túl félénk társak, ahogy
megközelítenék az izzó tűzmagot,
tekinteted hová mered?

Tekints belülré. Ott a végtelen előtted.
Hú királyságod el nem veszi senki tőled.
Az a páncélod, és az a föladatod.
Bár szakadék ölében fetrengsz, s nem nyúl ki kéz
sehol, sehol – neked világít az egész
égbolt és mind a csillagok.

Rónay György

Jacint Verdaguer: E tüzes szív rejtekén

*Maradtam önfeledten,
s arcommal Szerelmesemhez simultam*
Keresztes Szent János

E tüzes szív rejtekén
hűvös vízre leltem én,
szerelem forrásvizére;
megízleltem friss ízét
s hová Angyala sem lép,
elértem a közepére.
E tüzes szív közepén,
a szerelem tengerén
habok öklével verette.
Úszom-e vagy süllyedek?
Jézus, vedd rám szemedet!
Haragod szomorít engem.
Becsaptál engem, Uram!
Kínos rabláncod ígérted,
de a láncnak híja van;
szenvédésről szólt beszéded,
mégis kegyelmedben égek
gazdagon és boldogan.
Becsaptál engem, Uram!

Orbán Ottó

Countee Cullen: Mégis furcsállom

Nem kétlem: Isten jó, nagylelkű, szent,
s kimenthetné magát, hogy mért vakon
él szegény kis vakondok odalent,
s Képe – testünk – mért hal meg egy napon;
megokolhatná: kín közt Tantaluszt
a csali gyümölcs mért csaphatja be,
s hogy nyers szeszély űzi-e Sziszifuszt
vége-nincs lépcsőn kúszni fölfele.
Útjai kifürkészhetetlenek
oly elme számára, mely csupa csepp
gonddal teli s így meg sem értené,
e roppant mű mily roppant szellemé! –
Mégis furcsállom, hogy mivégre tart
fekete költőt s mért vár tőle dalt!

Teller Gyula

Konsztantyin Balmont: Az igazság útja

Hazugság útja az öt érzék. Az igazság
magától gyúl ki, ha eksztázis üt szíven.
Akkor az éji mély, mint titokzatos, vad vád,
fellobban álmodó szemünk mélyeiben.

Feneketlen homály, sokálmú rejtelem,
kőszénből születő gyémánt ontja parancsát.
Ránktör váratlanul és érzékfölöttien
szent önkívületünk fényében az igazság.

Láthatatlan varázst rejt minden lélek itt,
ahogy a zöldelő fákból tűz rejtezik,
amely még nem lobog, de vár az ébredésre.

Titkos erőkhöz érsz, s leng az alvó világ,
s az újjászületés nem-várt gyönyörűsége
vacogtat, megvakít, fényt záporozva rád.

Eörsi István

Theodore Roethke: Sötét időben

Sötét időben látni kezd a szem,
 A mélyülő homályban látom árnyam;
 Visszhangom hallok az erdő szavában –
 A teremtő, egy fának könnyezem.
 Vadak közt, odvak kígyóival élek,
 Ahol az ökörszem s a szürkegémek.

Mi más a téboly, mint a meghasadt
 Lélek nemessége? Napjaim égnek!
 Láttam fokát a kétségbeesésnek,
 Az izzadt falra szegzett árnyamat.
 Kanyargó ösvény – vagy barlang az ott
 A sziklák közt? A legszélén vagyok.

Kapcsolatok örök viharjai!
 Rongyos hold, éjjeli madár-özön,
 S fényes nappal az éjfél újra jön!
 Az ember messze megy, hogy tudja: mi –
 Egy könnytelen éjen meghal az én,
 Nem vetül dolgokra emberi fény.

Sötét a fényem, s vágyam még sötétebb.
 Lelkem hőségtől veszett légy, donog
 A párkányon. *Én* melyik én vagyok?
 Bukott ember, félelemből kilépek.
 Az elme Isten, önmagába tér,
 S az egy az Egy, szabad, bár tépje szél.

Ferencz Győző

Pierre Jean Jouve: Nem beszélek neked

Nem beszélek neked se homályról se fényről
Se pompás éjszakáról
Sem a kertekben lakó lány kebléről
Sem a harcosok vak háborújáról
Se bűnös városok vesztéről nem beszélek
Se messzi halottakról
Sem az iszonnal teli szilről
Mikor fehér falaim közül kiléptem

Nem dicsérem neked a templom aranyát
Se Jeruzsálem szerelmes angyalait
Csak azt a néhány lépést mondom el majd amit
Kezemet összetéve tettem a vaksötétben.

Rónay György

William Carlos Williams: A katolikus harangok

Nem vagyok katolikus de
füllelek ha a harangok
az új templomuk
sárgatéglás tornyából

zengenek a levelekre
bezengik a fagyot rajtuk
meg a virágok halálát
kizengnek a csókákkal

délnek, amerre az ég
sötét tőlük, bezengik
a Krantzék új kisbabáját
amelyik alig bírja

olyan pufók a képe
a szemét kinyitni, kizengenek
a csuklyája alatt a gyerekre
féltékeny papagájra

bezengik a vasárnap reggelt
meg az öregkort mely ahogy fogy
úgy nő. Zengjenek
csak zengjenek! a fiatal

pap olajképe fölött mely
hírül adja a templomfalon
a múlt heti novénát
Szent Antalnak, zengjenek a

beesett arcú, fekete ruhás,
keménykalapos, sánta
fiatalemberért, aki a tizenegy
órás misére igyekszik (és a

szőlő még mindig úgy lóg
a tövekre a szomszédos
Concordia Halle mentén mint
törött fogak egy öregember

szájában) Zengjenek
a szemekért és a
kezekért és zengjenek
a barátom gyerekeiért

ő már nem hallja a
zengésüket de mosolyog
és suttogva beszéli a
lánya elhatározásait

és a veje barátainak az
ajánlatait meg ármányait. Ó,
harangok, zengjetek
hogyan zengjetek!

a zengés kezdetéért
és a végéért! zengj zengj
zengj zengj zengj zengj zengj!
katolikus harangszó!

Várady Szabolcs

Oszip Mandelstam: Ímé a szent kehely

Ímé a szent kehely arany napul remegve
a levegőben áll – fenséges pillanat,
nem hangozhatnak el itt csak görög szavak:
mint almát, a kerek világot vedd kezébe.

Az ünnep sugaras delelőjére ér,
nagy júliusi fény a kupolás hajóban,
felszakad sóhajunk, óhajtoz nem-mulóan
a rétre, mely futó időnkön kívül él.

Tart örök dele az Eucharisztianak,
mindenki áldozik, játszik és énekel,
és mindenek szeme láttára a kehely
kifogyhatatlanul buzgó örömmel árad.

Lator László

Federico García Lorca: Óda a legfölségesebb Oltáriszentséghez (Töredék)

Úrfelmutatás

*Pangue lingua gloriosi
corporis misterium*

Az asszonyok szegekkel áttört falnál daloltak,
midőn rád láttam, Isten, erős, Szentségben élő,
ki lüktető, csupasz vagy, mint harmadfű bikától,
hét óriás bikától hajsolt futó legényke.

Én Krisztusom, te élve éltél Ostyába rejlőn.
És fénytűkkel vakított; döfölt atyád, az Isten.
Dobogtál, nyomorult szív, rángtál, mint béka szíve,
amelyet a tudósok üvegpalackba csuknak.

Magányosság köve, tövedben nyög a fűszál,
és három hangzatát is elveszti a sötét víz;
hólepte nárdus oszlop-sudárod fölmeresztik
túl a kerék, s a phallosz körbe görgő világán.

Néztem gyönyörűséges tested, amint befolyta
gyolcsával a halódás, sebek olajkenetje,
s behúnytam két szemem, hogy elrévüljek az édes
álmatlanságba, hol nincs egy fekete madár sem.

Így, fölszegzett nagy Isten, így akarlak enyémnek.
Te búzadara-csörgő az újdon-újszülöttnek.
Fuvalom s anyag együtt, pontos kifejezésben,
a merő hús kedvéért, mely nevedet se tudja.

Így vágylak, kurta hangja földöntúli morajnak,
pólyás Isten, picinyke Krisztus, ki élzs örökön,
ki föltámaszt ezerszer, megöl s kereszthez ácsol
az izzadságos ember tisztátalan szavakkal.

Észak főveny-porondján az asszonyok daloltak,
midőn rád láttam, Isten, te Szentségből sugárzó.
Ötszáz, fekete fényű, káprázatos szeráf a
közömbös kupolában fűrtjeiden merengett.

Ó, százszorszent Alak te, virágoknak virága,
mindenegy hajlatod hús csillámlással borongó,
mindenegy tagod, ajkad az ember-ragyogásnak
jelen való, liszt-izmű porhüvelyét idézi.

Ó, égbe ért fohászok s fények megfogható, nyers
 tömegét kifejezni korlátozott Alak, te!
 Ó, muzsikás dobokkal körös-körül dobolt hó!
 Ó, minden ereinket szerteszt pattogó láng!

Világ

*Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
 Miserere nobis*

Földbe gyökerezett láb s háztetők éjjele
 sziszegett-fütyörészett szikkadt galamb-szemekből.
 Kristály s alga tekergőn ázott ezüstbe vonja,
 futtatja be az összes vasbeton vállu várost.

Zsilett hevert a mosdókagylón és arra várt csak,
 türelmetlen remegve, hogy végre nyakba messen.
 A halott otthonán át homoki viperákat
 hajkurásztak a kölykök homályos zugolyokban.

Emeletszám: tizennégy – itt írnohad szunyókál.
 Összemart, összekarcolt kristály a szajha melle.
 Félhold és vezetékek mord bogárberregéssel.
 Egy lélek sincs a bárban. Sikoly. Fejek a vízben.

Fölfegyverkezve háromezernyi férfi jött, hogy
 késpenge villogással a csalogányt ledöfje.
 Szerpapok és anyókák kitartó könny-özönnel
 zuhogtak nyelvelést és esőztek sáskajárást.

Fehér orcájú éjjel. Nincs éjjel orca nélkül.
 Letúnt a nap s a hold is. Szomorú földi éjjel.
 Két házaspár civódik, s egy ember azt se tudja:
 az órákból mikor fog lepkéje kilibegni.

Sárkányszárny-oltalomba kicsiny fiúcska búvik.
 Vérehült csillag éjén szívhang-csikók dobognak.
 Az orrszarvú akarja, mit elmulaszt a rózsza,
 s amit a vizek tiltanak, a madár azt kívánja.

Csak egyensúllyal izzó Szentséged ragyogása
 enyhített a kifeslő szerelem aggodalmán.
 Csak feszültségszabályzó Szentséged menti, védi
 ötszázas sebességgel meglódult szíveinket.

Mert a te jeled kulcsa a mennyei mezőknek,
 hol kártya és zúzódás dalolva olvad egybe,
 s a fény megbokrosítja tündökletes bikáját,
 s illatozó zamattal duzzad a zsenge rózsza.

Mert a te jeled illó szellőt s férget fejez ki.
Egyesülési pont: perc s század találkozója.
Élők bolya, halottak világos földtekéje
lángoló feketékkkel és havas emberekkel.

Világ, van célja immár nagy védtelenségednek.
És feneketlen bugyrú örök iszonyatodnak.
Ó, három egybehangzó hangzatnak rabja, Bárány!
Állandó-egy szentsége korbácsnak s szeretetnek.

Ördög

Demonio

Ósmély, vakító fénye a szenvedő anyagnak,
te szablya ferde fénye, csillag higanysugára,
hirdetvén, hogy jön egy test, egy szeretet-nem-érte,
állván a nyílt vasárnap ezernyi utcasarkán.

Szépség alakja, benned nincs sóvárgás, sem álom.
Az örült s fékevesztett felszín lármája vagy te.
Veleje a jelennek. A vízen tovaúszó
márványtorzó csalékony, önáltató nyugalma.

Szépség teste, te bűvó, elrejlő s elmenekvő.
Vénák elvillanása és köldök zsengesége.
Szeretet, fal közé zárt, és szűken adagolt csók,
a fellobbanó célpont biztos iszonyatával.

Szép fény, te lüktető kéz hajnala, kikeletje.
Fürtösök és puhányok kamasza s gerjedelme.
Te érző és elégve sajtó hús izzítója.
Garas a zokogásnak, mely száll, keresi Istent.

Majtényi Zoltán

Hans Egon Holthusen: Boldog halfogás

Mint a halász, aki hálózakasztó
roppant zsákmányt vonszol a tenger mélyein át:
hurcolom én szívemet, ezer és ezer éles
kínnal, a kínok ezernyi ezüstös
halával zsúfolt hálóját a szívemnek,
küszködve, Időnk sós áradatán át,
küszködve és boldogan. Mert itt vagy Uram, mert megragadó
jelenléted, mit a Jászol szegényes vendégjoga rejt,
hatalmasan fölárad, elönti a Végzet partjait,
s örömöd tengere, habzó, áradó és
képtelen örömöd mélyebb, mint minden szomorúság:
feneketlen, mindennél mélyebb, oly mély, hogy a kétségbeesés
elszánt, karcsú bűvara sem éri el sosem alját,
és nem a másik sem, ki merészen siklik utána
s űzi, emésztő részvétől perzselve szívében.
És nem az öngyilkos, nem az ádáz rettenetek sem,
melyek a testvér-embert tépik farkas-agyarral;
kín sem: anyák, fiak, áldozatok s hóhér remegése,
és nem a szörnyű vérömlés, amit úgy nevezünk, hogy
Történet. Nem a háború roncsai, vak nyomorékok,
és nem a foglyok, akiknek szomjú reménye kiszárad.
Sem ki jogokért jajdul, remegőn, mint megszakadó húr,
melyen az elszabadult Gázság játszott szakadásig.
S nem lelkünk peremén a világvesztő iszonyat sem,
s nem, végszónak, az ember tompa, rekedt jaja sem, mit
útjavesztett, elakadt, vak ködben tévedező, torz
s végleg csődbe jutott, nyomorult létén zokog: – ez sem.
Mert a te jóságod fürdője, Uram, keserű kín
áradatából válva merészen irgalom-árrá,
állunkig csap már, zengő ajkunkat eléri,
s jöttöd sűrű homályában rezgő lángja-világa
sokszorozódva ragyog ma felénk, ezernyi törésben,
édes könnyünk kristályán át tűnve szemükbe.

Rónay György

Ivan Bunyin: Giordano Bruno

„Vén bárka, kormányánál egy számár –
ez a világunk. Élj a Mindenségben!
Bűnnel teli a földi szűk határ:
lelked az örök szépségeknek éljen.

Közel vagy a szívemhez, föld-anyám,
és messze is. Örülök a derűnek,
de örömben ott lapul az árny,
és bánatomba mézcseppek vegyülnek.”

És fogja vándorbotját, útrakel,
s boltíves cellák mélyét odahagyva
nem-értett lelkét friss szél szítja fel,
arcába csap a szabadság fuvalma.

„Ó, ember, rab vagy. Hitednek ura
fenn trónoló, vak és kegyetlen bálvány
Táruljon ki a szentély kapuja –
ámuljon a Szférák fény- és csillagárján!

Mert végtelen a Mindenség s a Lét.
Ha megállítjuk Ptolemaiosz napját,
látjátok majd a bolygók seregét,
nyüzsgő világok égő fénypatakját!”

A vakmerő szó egekig hatolt.
De rombol előbb a teremtés vágya.
Rombolva ő csodára szomjazott –
egyetemes, örök harmóniára.

S a Gondolat, a bátran szárnyaló,
egy új világ felé suhant merészen:
nincs más öröm és cél, csak a *való*.
S az élet vágya fellobog szívében.

„Kedves, te angyalarcú, tiszta lány,
ki énekelgetsz régi lant szavára,
társad és apád lehetnék talán,
de vár nagy utam társtalan magánya.

Mostantól más örömök kútjain
oltom a szomjam. Hagyj el, én szerelmem:
jéggé fagyasztom forró vágyaim.
Sophia, bölcsesség te gyúl ki bennem!”

S megint úton. Szemében tűz lobog,
amint felméri útja messzeségét.
Az arca zord. Mit értitek, vakok:
Isten – a Fény. És meghal istenéért.

„Mert élet, szépség, isten hatja át
a porszemet, s a határtalan Léte,
s nekünk is ő ad életet-halált,
az egyetlen és egyetemes Lélek.

Te lantos lány, ez az öröm ragyog
szemedben is, tűnődő, szép szemedben.
S te Nap! Ti fenn örvénylő csillagok,
ezt árasztjátok egyre fényesebben!

S a büszke lázadó előredől,
szeme kitágul, hideg fénybe lobban,
s máglyára lép. *Kit szolgakor megöl,
majd halhatatlan lesz szabad korokban!*

Én meghalok – mert másképp nem lehet.
Szétszórt porom a szélbe hadd peregjen.
Mindenség! Nap! S te hóhér, üdv neked!
Te hinted szét eszmém a Végtelenben!”

Rab Zsuzsa

Stefan George: A tanítvány

Ne kívánjatok nékem vágyakat most,
a szívem érte lüktet, Uramért;
ti édes vágyat tudtok, én magasztost,
élek magasztos Uramért.

Nem értem igazán más céhe művét,
ügyesebben szolgálom Uramat;
erre kellek, mert Uram a szelídség,
szolgálom szelíd Uramat.

Sötét vagy, út, hogy félelemmel eltölts,
gyilkos e táj; de ha látom Uram,
veszélyektől nem félek, mert Uram bölcs,
bízón követem bölcs Uram.

S ha sziklakőnél szolgálata meddőbb,
jutalmam már, hogy velem van Uram;
más gazdag lehet, de Uram a Legfőbb,
társam, ez a legfőbb: Uram.

Tandori Dezső

Paul Valéry: Hajnal

Foszladozik a mogorva
zűrzavar, mely álmomat
borította: íme, rózsá-
színben megjelent a nap.
Saját lelkem utazója,
megyek, szállok, bizakodva:
ima ez az indulás!
Mögöttem a sivatag már,
visz már, visz az öntudat már
s minden lépte óriás.

Üdvözöllek, ikrek, alvó,
testvéri harmóniák,
szavak, ti, kik egybehajló
ragyogásban gyúltok át!
Mire megbolydul a méhes,
rajotok mind az enyém lesz:
arany létrám csendesen
ingó-remegő fokára
fehér lábát teszi már a
kalandkönnyű értelem.

Mily hajnal kél! Drága lányok,
hogy borzongtok, halk csípők!
Íme, vedlik már az álmat,
mely uruk volt az előbb:
egyik szinte ragyog; ásít
s kagylófésűt fog a másik,
most ébreszti a kezét
s lusta hangja mint a szomszéd –
szender varázslata zsong még
és csak aztán lesz beszéd.

Ni! ti vagytok? Rajta, rest nép!
Éjtek mi tárta ki,
lelkem szép úrnői, Eszmék,
unalom kéjhölgyei?
– Jók voltunk – mondják csapatban, –
nem csapott be halhatatlan
jelenlétünk sohasem!
Tőled el nem kóboroltunk,
hanem titkos pókok voltunk
homályodban odabenn!

S nem leszel-e csupa mámor,
ha a titkod átszövő
s felragyogó árnyvilágból
százezer nap tör elő?
Nézd, éjszaka mit műveltünk:
ős szálakat feszítettünk
szakadékaid fölé,
s félénk előkészületben
hálót fontunk a nevedben
a csupasz Való köré...

Szellemfátylunk összetépem; –
s megyek keresni tovább
érzékeim erdejében
dalom orákulumát.
Lét! Te! Óh, Egyetemes fül!
Egész lelkemen keresztül
minden egy vágyba lobog:
hallja, hogyan remeg, és e
részeg lélek remegése
már-már ajkamon dadog.

Itt a szőlőm, fények-árnyak
ringatják kalandomat!
Annyi képe van a tájnak,
ahányszor a szem lecsap...
Minden falevél baráti
forrással siet kínálni:
neszét iszom, szürcsölöm.
Pép mind, mind mandula magva,
s minden kehely azt akatja,
hogyan várjam meg, mit terem.

Tüske nekem nem riasztás!
Jó ébredni, fájva is!
Az ilyen eszmei rablás
biztosnak semmit se hisz:
egy világot kirabolva
nincs oly mély seb, hogy ne volna
termékeny a fájdalom:
jelül hódításaimra
saját vérem bizonyítja,
hogyan mind igaz birtokom.

Itt vagyok a láthatatlan
medencénél... A Remény
ring az áttetsző habokban,
a tó viszi kebelén.
A tűnő időt hasítja
szép nyakával, melyre tiszta
gyűrűket vet az elem...
Érzi, hogy nyúl föl a mélyből,
s benne, lábujja hegyétől,
átborzong a végtelen.

Szabó Lőrinc

Georg Trakl: Megdicsőülés

Ha beesteledik,
egy kék arc csöndesen elhagy.

Egy szelíd szerzetes
összekulcsolja elhalt kezeit.
Egy fehér angyal meglátogatja Máriát.

Éjjeli koszorú
ibolyából, bíbor szőlőből, gabonából
a látnok éve.

Kinyílnak a holtak
sírhalmok előtt,
ha homlokod ezüst kezredbe hajtod.

Halkan időzik
szádon az őszi hold
sötét dal mákonyától ittasan;

kéklő virág,
sárgult kőzetben csöndesen dereng.

Rónay György

Gerard Manley Hopkins: Aranyló aratás

Múlik a nyár; köröskörül a barbár-szép asztagok
már állanak, és fent a magasban micsoda szél száll! Mi pompás
ezüst-zsák-felhő-vonulás! Szebb, szilajabb örletomlás
az égbolton végig valaha is vágthatott?
Járok, szívem, szemem a magasba, hogy ott
megpillantsam Megváltónkat fennen ragyogvást;
és szem, szív, száj, tekintet tisztább feloldást,
szentebb, szerelem-teltebb választ valaha kaphatott?

És az azúrban barnáló bércek az ő méltóságtehi válla,
a világ-változtató – mén-izmú, ibolya-illatnál-ízesebb!
E dolgok, e dolgok váltig itt voltak, csak arra várva,
ki meglátja egyszer őket; s ha ketten egymásra leltenek:
a szívnek bátran, mind bátrabban bomlik a szárnya,
felkapja félig a földet, ó, és Feléje, Feléje lebeg!

Jékely Zoltán

Max Jacob: Az igazi csodák

A derék öreg plébános! Miután otthagyt minket, láttuk,
amint elrepül a tó fölött, akár egy denevér. Úgy elmerült a
gondolataiban, hogy észre sem vette a csodát. Bevizeződött
a reverenda-szegélye: ezen módfelett csodálkozott.

Rónay György

Miroslav Holub: Rövid elmélkedés a térképekről

Szentgyörgyi Albert eleget tudott a térképekről,
amelyek szerint az élet halad. Valamerre.
Ő mesélte az alábbi háborús történetet,
s tudvalevő, hogy a történelem a háborúkon keresztül halad. Valamerre.

Az Alpokban valamelyik kis magyar katonai alakulat parancsnoka, egy fiatal hadnagy,
felderítő járőrt küldött ki a jeges pusztaságba.
Rögtön ezután
havazni kezdett, két napig havazott, és a járőr
nem tért vissza. A hadnagy szenvedett: a halálba
küldte az embereit.

De harmadnap a felderítő járőr visszatért.
Hol voltak? Hogy találták meg az utat?
Igen, felelték a katonák, már
elveszettnek hittük magunkat és vártuk a véget. De ekkor egyikünk
térképet talált a zsebében. Ez megnyugtató volt.
Letáboroztunk, kivártuk a havazás végét, aztán a térkép
megmutatta a helyes irányt.
És most itt vagyunk.

A hadnagy elkérte azt a csodálatos térképet, hogy
áttanulmányozza. Nem az Alpok térképe volt,
hanem a Pireneusoké.

...
Viszontlátásra.

Zádor András

Mihail Berberov: A hitedet óvd meg

Ne engedd, hogy hitedet elvegyék!

Ha megtiltják is, menj tovább, haladj
magad felé. Fordulj saját egedhez,
hol madaraid zengenek. És hallgasd
a híreket higgadtan, mik itt visszhangzanak...
De távolodj csak tőlük egyre, még
egy lépéssel saját magad felé.

Mikor megállsz, akkor se pillants hátra.
Ne légy kíváncsi. Nyugodtan keress
egy néma sziklakolostort, amit talán
önnönmagának vájt egy néma percben
a kétkedő magány.
Döngesd a kongatófát. Lépj oda
a sziklából kivájt oltár elé.
Így... Mindig így... Csak ennyi az egész.
És beljebb, egyre beljebb lépj, oda,
ahol még önmagad sem hallgattad soha.
Hidd el, határtalan vagy. Végtelen vagy.

Indulj magad felé. Bátran menj, légy merész.

Király Zoltán

Nyikolaj Zabolickij: Átváltozások

Hogy változol, világ! És benned én is!
Nincs több, csak egy nevem. De mégis
nem pusztán én vagyok, a nevét akinek
viselem; viseli velem egész sereg.
Bizony sokan vagyok. Nagyon sokan. S mivel
a létért komolyan harcolni kell,
meghaltam, többször is. Hány holttestet s hogyan
téptem le már a saját testemről én magam!
Ha látna szemmel is az értelem,
s fúrhatná földbe átható tekintetét,
láthatna engem sírok mélyiben,
vagy megmutathatna magamnak is, miképp
ringat a tenger, vagy mint száll szegény
porhüvelyem sosem-látott tájak szelén!
S még mindig élek! Egyre teljesebben
csodalények hadát fogadja be a lelkem.
Ami van: él. Él a zöld fű, a friss,
de él holtan növény-gyűjteményekben is.
Láncszembe láncszem, ablakba ablak – világ.
Így építi lét-architekturád
zengő orgonák, kürtök, zongorák tengere,
de se örömben, se viharba nem halsz te bele!

Hogy változik minden! Nemrégén mint madár szólt,
mi most kép alakban színez egy könyvlapot;
gondolatom egykor szerény kicsi virág volt,
versem pedig komor bikaként ballagott.
Ami meg én voltam – tán új létre fakad,
és a növényvilág lesz vele gazdagabb.

Lám, miközben agyunk feszül, ki tudja-e
oldani egy csomó bonyolult görcs-bogát,
egyszer csak elibénk nyílik – óh, babonák! –
aminek öröklét öröktől a neve.

Illyés Gyula

A leghatalmasabb hatalom

Sugárzó inda, égi vágy

Salvatore Quasimodo: Az új holdhoz

Kezdetben teremté Isten az eget
a földdel egyetemben, majd fényük sorrendje szerint
feltűzte a csillagokat is az égre,
hogy a hetedik napon megtérjen pihenni.

Milliárd évekkel utána az ember,
akit Isten saját képére teremtett,
de ki még nem tért meg pihenni sohasem,
véges világi eszével
biztos kézmozdulatokkal
egy októberi éjszaka
felröpítette az égre
az új holdat, testvéréül azoknak,
amelyek a világ kezdete óta kerengenek. Ámen.

Végh György

Jules Supervielle: A világ hajnala

Zajok nyüzsögtek már a földön,
de csönddel még annyira telve,
mintha az éber fülben önnön
ártatlansága énekelne.

Ami csak élt, egymást csodálta
s szomszéd tükrében önmagát,
amint a hús időbe tárja
újszülött léte bimbaját.

Formát talált, kinyúlt a pálma,
ringatta ifjú láza fészket
s madarakat is csalt magára,
hogyan csipkés lombjait dicsérik.

Egy fehér ló egyszerre embert
látott: lassan jött, lopva lépett,
s csillagjós szíve légkörének
ívén a föld friss gömbje lengett.

Cimpája reszketett, ijedten
nyerített és hőkölt a ló
s elvágatott, e nem-való
világ ködében, veszve sebtén.

Az utcán nők és gyermekek
lebegtek, mint megannyi felleg,
keresték illó lelküket
és apránként kifényesedtek.

Kakasszó harsant és a tájék
szilárd határait kiszabta,
de tévelygett az óceán még,
s partját kutatva forrt a habja.

Az időt annyi csillogó lét
evezte s úszta vígan át,
hogyan a tóban az ámuló ég
benne feledte csillagát.

Rónay György

Jules Supervielle: Isten az emberre gondol

A másom lesz, annyit tudok,
noha még nem látom, miképpen,
én, ki a mindenség vagyok
és minden egyes perc a létben.
Kiemelem őt a világ
sűrűségéből a karomba,
s fölvenném a mozdulatát,
mielőtt az lesz, aki volna.
Próbálgatom, tapintgatom,
formálok, bár nem akarom.
Megadom, újra elveszem,
ó, látni végre hogy szeretném!
És őrzöm és késleltetem,
hogy teljesebbé forrja elmém.
Nincs formád, elhagysz hirtelen,
sántikálsz a vak éjszakában,
majd megnövekszel szertelen
s fölkúszol rajtam, óriásan.
Én, kit pillantás el nem érhet,
azt akarom, légy látható;
én örökös nagy csöndben élek,
legyen hát tiéd a szó.
Én helyemet nem válthatom,
te állj s mozogj a lábadon;
én mindig mindenütt vagyok,
de neked helyet akarok;
oly magam vagyok a mesében,
mint tévedt bárány a vadonban,
nem eszem, nem iszom, azonban
rakott asztalhoz ülj te szépen
és szemközt veled asszonyod.
Én, ki mindig a legnagyobb
és fáradhatatlan vagyok,
és nem tehetek egyebet,
mert végem soha nem lehet,
téged múlandónak teremtlek,
halandó leszel, kedvesem,
s lefektetlek majd csendesen
a földbe, hol a fák születnek.

Rónay György

Jovan Ducic: Teremtés

Herold nem jelentette jöttödet,
nem hallottam messziről visszhangzani lépteidet;
nem emlékszem, melyik volt az a perc,
mikor lelkelem először itta fényedet.

Mert belőlem születted... egy gondolatom voltál...
megéledvén, hogy szólalj bennem, hol úgy aludtál,
mint kőzetben ere az ércnek, mint földben a mag,
s remegtél, mint vállon a szárny, ha szállni akar...
Te sohasem ismerted a dolgok dupla útját,
mely a világból jó, s a feledésbe visz.
Mint a mélység algái a tenger mélyein:
mélyeimből születted.

Álmomnak gyermeke, te is oly hiú voltál!
Bűnöm gyümölcse: kegyetlen voltál!
Elmémnek magzata, te is végtelen voltál!
Gőgöm sarja, vakmerő voltál!

Magányaim virága, mélabús voltál!
Gyűlöletem leánya, ajakad mérgezett!
Kétségek ivadéka, sírva mentél az úton,
ahogy zokog egy eltévedt gyerek...

De az átkozott bimbó beitta véremet,
s meghaltam abban a percben, amikor még egy csepp kellett,
s utolsó csepp vérem hiányzott,
hogy befejezd csodás, végzetes művedet.

Babits Mihály

Iwan Goll: Az ember teremtése

1

Valahol eltört a mennyei csésze,
s a nap, mintegy sebesülten,
aranyat, lávát vérezve csapongott
a felszakított föld körül.

Rózsa tengerek
fénylettek hullámuk tavaszában,
pálmák keltek ki suhogva,
értek korallok ágain
csillaggyümölcsök.

Valahol megremegett egy hegyhát
föl-föl a gleccser-dermedésig;
s az első csepp, amely megoldadt,
könnycsepp a völgyön,
Isten első mosolya volt.

2

A dombok nászát ünnepelni
bodzaszökőkutak omlottak le a völgybe,
a fák mind csupa világölelés;
a tavasz halántéka lüktet.

És a sötétlő földi kohóból
kitört egy színarany orgona-förgeteg:
ég s föld közé feszítve
földi nagy ének oszlópa,
áll az ember.

Kőfájdalomból,
szerelem suhogó öléből
föltámadott az isteni.

Nemes Nagy Ágnes

Pierre Jean Jouve: Nem jött özönvíz még a földre

Nem jött özönvíz még a földre, az emberek össze-vissza
Virulnak, egy csöppet sem feszeng bűnük az ég alatt.
Megsokasodtak. Az ígéretek a kékség
Illethetetlen gyönyörébe vesznek.
Szeretnek. Mindenütt. Súlyos moraj.
Állnak a fák tömören s óriásan
Kányák keringnek s körülöttük a nappal
Összes küllője és az az érdes zúgás
Az északi szél, töri a jámbor tölgyeket.
Zsongás száll fel a páncélos rovarokkal
Nyüzsgő fűből amit beszívott ajkak zabálnak
Fehér tépőfogak közt eltűnnek a tollak
És ott marad a vér hogy megelégítse a földet
S először
Tépi le most az ájtatos manó
Alvó párja fejét,
                    boldog idők mikor
Az égi gleccser a hízelkedő tenger felé tart,
S nagy mozdulatlan kemény fuvalommal
Megalkotja áhított gyermekét.

Lator László

Jules Supervielle: Egy pálmafa születése

Láthatatlan és súlyos ez a lélek,
a mélyén pálma lenne valami,
szép óhaj ível, sürgős büszkeségek
lobbannak és nem szűnnek rajzani;
nem rejtőzhetik tovább ez az orca,
valóságába lendül át a vágy,
s terét betöltve, léttől ittasodva
magasba szökni lásd a pálmafát.
A törzse szép sudár, a levelek
dús bokkrétája tele tiszta fénnel,
s ő, kapaszkodva falánk gyökerével,
merészségétől még mindig remeg,
míg egy madár, hogy igazolja létét,
lombjába rakja boldogsága fészket.

Rónay György

Paul Valéry: Pálma

Nem takarva: dúsan ontva
baljós bája fényeit,
angyal talál asztalomra
lány kenyeret s tejet itt;
láng szemén a pilla rebben,
s látomásra ihletetten
hallom intő énekét:
rád a béke, béke szálljon!
Nézd a pálmát, mily sudáron
hordja terhe özönét!

Mennél lejjebb vonja súlya,
lénye annál teljesebb;
bő gyümölcse rásimulva
nemcsak terhe: vértje lett.
Nézd, amint a lombja reszket,
s mint a lassú szál, a percet
szeletelve szüntelen:
úgy választja, egyszerűen,
szét a földi halk derút lenn
s a menny súlyát odafenn.
Büszke bíró, ingva-ringva
fény meg árny közt, lassan így
játssza szinte egy szibilla
bölcességét s álmait;
egy körében állni egyre,
hívogatva, integetve,
sosem ún a pálma meg...
Mily nemes báj, mennyi szépség!
Méltó rá, hogy ne becézzék
mások, mint az istenek!

Lágy, aranyló dala puszta
fuvalomra zsongni gyűl,
s mint egy selymes vért, a puszta
szellemére rásimul.
Zúg a számum, szórja meddő
magvait rá: egyre zeng ő,
bátran száll a hangja fel:
jósigéje önmagának,
csodát ígér, mit a bánat
vigaszául énekel.

Míg magáról mit se tudva
föld és ég közt feszül ő,
méze kincse minden újra
nyíló nappal újra nő.
Édességét égi tartam
méri és ez oszthatatlan,
nem számlálja, hanem ép
eggyé oldja ama nedvben
napjainkat, melyben minden
mámor íze benne ég.

Néha már ha csüggedésbe
ejt e fénylő fegyelem,
s árnyát könnyed ellenére
el nem űzi percre sem:
fösvénynek te mégse vádold,
bölcs ő, aki méltóságot
s aranyat gyűjt rejtekén:
érett telje dús nyarába
szent reményt visz vére árja
tornyosuló ütemén.

Vélnéd bár, hogy napja meddő,
s nem nyer vele a világ:
ő a mélybe gyökeret sző,
így munkálja talaját.
És a bolyhos, száleres lény
föld alatti léte csendjén
nem pihenhet soha már:
fut, ha kell, a föld szívéig,
míg eléri hús vizét, mit
fönn a lombok szomja vár.

Várni, várni, várni, zsongja,
várni, zengi az azúr!
A csönd minden csöpp atomja
gyümölcsöt rejt zálogul!
S megjön majd a bő ajándék:
egy galamb, egy fellegárnyék,
fuvalom, mely alig ért,
nő, ki néked dőlne vállból:
s hullni kezd a drága zápor,
leborul a büszke térd.

Dőljön bár egy nép le zordan,
pálma!... mint a fergeteg!
Hömpölyögve lenn a porban
hadd tiporja terhedet!
Nem telt éved el hiába,
mert gyümölcsöd elbocsátva
oly szabad s oly könnyű vagy,
mint a szellem, mely ragyogva
kincsét szertetékozolja,
mégis egyre gazdagabb.

Rónay György

Gerard Manley Hopkins: Tarka szépség

Áldjuk Istent mindenért, ami tarka.
Az égért, amely foltos, mint a tehenek;
Pisztrángok hátán a rózsaszínű pikkelyért;
A pinty szárnyát, az izzó gesztenyét lobbantsuk ma dalba!
Mind a karámot, az ugart, a szántót, a folt-hátán-folt földeket,
S a rendet is, amit üzemében a gondos ész kimért.
Ami játékos és egyéni, furcsán, tétovázón,
Ami csak foltos, ingatag: méz, ecet,
Fény, árny, erő és lomhaság vitázó szédületét:
Ő nemzi újra mind, ki szép, túl minden változáson –
Dicsérjétek őt.

Tótfalusi István

Gerard Manley Hopkins: Kikelet

Nincs, ami szebb, mint a kikelet,
mikor a hosszúszerű friss gyom szemvidító;
apró egek a rigótojások, és a rigó
visszhangzó erdőn csengeti, mossa a fület,
mely hallja a villámként cikázó éneket;
üvegszín körtefa lombja s virága alábukó
kékséget érint; és e kékség elborító
bőségű; futkosó bárányok töltik a kedvüket.

Mi ez a dús nedv s mind e gyönyörűség?
Kezdeti dallama az édes emberi létnek
az Édenben. – Élvezd, mielőtt megromlanék,

sötétednék, ó, Krisztus, s bűn keseríténé meg
fiú s lány tiszta szívének kikeletét,
vedd, Szűz fia, a legjavát s ami győzni érett.

Kálnoky László

Alekszandr Blok: Zsenge ágát rázogatta

Zsenge ágát rázogatta
künn a fűzfa, benn
mosolygott az Isten anyja
képe szelíden.

A szösz, orsót félretette
a menyecske is.
Porban cigánykerekezve
szaladt április.

A folyónál piros szoknya
lengett-röpködött.
És gyönyörrel és sajogva
felzihált a köd.

Verdesett a szélbe bomlott
veres keszkenő.
Bíbor virágszálra gondolt
a járókelő.

Valahol egy szegény ördög,
egy szütyős paraszt,
buzgón Istenhez könyörgött,
s megjött a tavasz.

Lator László

E. E. Cummings: Sugárzó inda égi vágy

(miértlő fény, s halálfogyatkozás
önmagukban sem hívő szemeimnek
irdatlan semmiből-kalandozás)

kérdeztető állítás; makulátlan

pontosság pontja-sincse, éteri
csendnél is éteribb, egyszersei
csend napszállt titkon testté vált valója –

álomkarcsú izzásfehérnyi szűzláng

– új hold! míg (ártatlan édes csodád
hidegére) úgynevezett világunk,
otromba gyávaságunk széjjelomlik

eltűnőben taníts meg engem is még
nem múltó titkodra: hogy kezdjem ismét

Tandori Dezső

Paul Celan: Zsoltár

Senki sem gyúr újra földből, agyagból,
senki porunkat fel nem igézi.
Senki.

Dicsértessél, ó Senki.
Kedvedre vágyunk
virulni.
Szemben
veled.

Semmi
voltunk, vagyunk,
maradunk, virulva:
semmi-, senki-
virága.

Bibénk
lélekvilágos,
porzóink égkopárák,
pártánk piros
a tüske, ó, a tüske
közt énekelt
bíborigéntől.

Lator László

Theodore Roethke: Dugványok

Száraz ágak kényszerű, gyötrő feltámadása,
Vágott száraz kínja, hogy megvessék lábukat,
Melyik szent vergődött ennyit,
Gyürkőzött, mint ezek a tört tagok új életre?

Hallom a mélyből a szívást és szörcsögést,
Ereimben, csontjaimban érzem –
Kis nedvek szivárognak föl,
Fesztes magvak végre fölszakadnak.
Ha sarjadzik a csíra,
Síkosan mint a hal,
Leborulok, kezdetekbe merülök, burok-nedvesen.

Ferencz Győző

Robinson Jeffers: Madarak és halak

Októberben sokmillió apróhal jön a parthoz,
Kontinensünk gránit szegélye mentén úsznak
E szabályszerű alkalmakkor: de micsoda fesztivál a tengeri madaraknak,
Micsoda boszorkányszombata a szárnyaknak
Fedi el a sötét vizet! A súlyos pelikánok mint Jób barátjának csatalova, „Ahá”-t kiáltanak
És lebuknak a magasból, a kormoránok
Megnyúlt fekete testükkel a víz alá siklanak s farkas módjára vadásznak
A zöld félhomályban. Rikoltozó sirályok lesik őket
Vad irigységgel és maliciával, süvöltve le- lecsapnak. Micsoda hisztérikus mohóság!
Micsoda töltekezése a begyeknek! A tömeg-
Hisztéria már-már emberi – ezek az illedelmes madarak! Mintha aranyat találtak
Volna az utcán. De hisz ez aranyból is különb.
Meg lehet enni: és a dühöngő madár-tülekedésben melyik szánja a halakat?
Bizonyára egy sem. Igazság, könyörület
Emberi álmok, semmi dolga velük madaraknak, halaknak, sem az örök Istennek.
És mégis – pillants oda, mielőtt még.
A szárnyak, a vad éhség, a vízválta szirtek, a sebes, fénylő halacszkák
A gyötrelmes vég rettenetében élve –
Az ember végzete s az övék – s a sziget szirtjei s túl az óceán, és az öböl
Felett sötétlő Lobos: nemde gyönyörűek?
Ez a lényegük: nem könyörület, nem a szellem, nem a jóság, Isten szépsége csupán.

Tótfalusi István

Robert Frost: Madarak így nem dalolnak megint

Kijelentette s hitte is eképp,
Hogy az egész kertben a madarak,
Naphosszat hallva Éva énekét,
Megváltoztatták saját dalukat,
Nem szót, hanem hangnemet véve át.
Csak e lány ékesszólás tehetett
A madarakra eféle hatást,
Míg kacaj s hívás fölött lebegett –
Nos, így hát ő dalukba költözött,
S hangja, mely hangjukkal összeforrt,
Oly tartósan zengett a fák között,
Hogy kiveszni onnan tán sose fog.
Madarak így nem dalolnak megint.
S ő azért jött, hogy ezt nyújtsa nekik.

Hárs Ernő

Vytautas Macernis: Ősz van, a vágy virága rőt

Ősz van. A vágy virága rőt
Levél-aranylás lett megint.
A nagy búcsúzkodás előtt
A nyár istenhozzád int.

Ó, gyengéd lazúr égi íven!
Szomorú, te! Isteni Senki;
Te fellelhetetlen a szívben;
Emlék, mely önmagát jelenti.

Most mindennek, ami él vagy nem él,
Végtelen jelentése van.
A teremtés ideje véget ér.

Lüktetnek a források finoman...
Már csak a vágy virít: a föld
Istenhozzád-illata. Szél süvölt.

Tandori Dezső

Nyikolaj Zabolickij: Szeptember

Borsószemű öreg eső hulldogál,
zúg a szél, távolban köd lapít.
Levelek ezüst-fonákja fedí már
borzolódó nyárfák lombjait.

Ám figyelj, a felhők nyiladékain,
mint a fugák kőlapja alól,
a köd és fagy zordon országába ím
egy sugárnyi napfény áthatol.

Jelenti, hogy felhők árnyán messze túl
nincs örök sötétség, van remény,
szűz gyanánt egy mogyoróbokor pirul,
benne ég a szeptemberi fény.

Nosza festő, vásznadat most vedd elő,
színre színt, hadd járjon az ecset,
meggypiros, arany lobogjon, lángverő,
jelenítsd meg ezt a szép szüzet.

Rajzold meg a cserjét, mint a reszketeg
cárleányt a koszorú alatt,
míg sírástól nedves arcán ott piheg
a mosolygós, felhős indulat.

Fodor András

Pierre Jean Jouve: Isten áldjon

Isten áldjon. Az égi anyag
A kristályseregek
Az utolsó nap ormán gyülekeznek
Heléna számtalan árny-mása vándorol
Isten lehelletében sodródva e tájon
Mély és kristályos és teljes hibátlanul
Zöld és kék minden és ujjongó és azúr.

Lator László

E. E. Cummings: Köszönöm néked Isten e remek...

Köszönöm néked Isten e remek
napot: a fák lelke zölden szökell
igazkék álom az ég; igenek
létek végtelenek sodornak el

(meghaltam de ma újjászedülök,
ez a Nap születésnapja, az életé,
szárnyé-vágyé, két vég között
parttalan földi eseményeké)

ki semmi volt e semmi-semmijén
s most érez ízlel lélegzete lebben
lát hall – ilyen alig emberi lény
kétségbe vonhat Elképzeltetlen?

(de ma ébred már fülem füle
de ma megnyílik szemem szeme)

Tandori Dezső

Juvenicio Valle: Szabad lélek

Nem élek taktikával, trükkel se, tiszta lettem,
áttetsző s egyszerű, kék mint egy ekloga;
nincs titkos tudományom, a mennybolt tiszta fénye
kedvemre zeng virágos ujjával a magosban.
Egyszer csak megkeresztéz búvölő ágboga,
és akkor én leszek az üdvösséges pásztor.

Kalandozásra menni csak pőrén indulok,
varázsital s gyűrű, jószellem nem vezérel.
Dalolva s álmodozva járok, mint ki vízen jár,
ki a hajnal virágát letépni bandukol:
lépdelve magam földjén, ismerős tájakon.

Édes virágméz táplál, tehát számomra minden
édességes ízű, mindent befogadok.
Ha felhangolom hárfám és hegyezem fülem,
mintha a vállaim virágba borulnának,
mintha vízcsobogás zengedeztetné torkom.

Olyan ember vagyok, ki vakulásig szántok;
muzsikát figyelő, nyájjal virrasztó pásztor;
a forgács-illatú, egyszerű földi ács,
a vén evangélista, jó Biblia-fűjő,
ki utcasarkokon kántál ájtatosan,
ki tudja a széljárást, s mondja maga szavával.

Amikor akarom, tornyomat emelem,
hogy árva ágat fogjak. Homlokom fénybe mártom,
kortyolva illatát, mely árad rám a mennyből.
Az örökkévalóság misézőpapjaként
hordom számban fanyar tejitalom: a békét.

Ezért járom a mennyet, mint a kőszáli sas:
állok csöndem alatt, mint sziklaperemen,
kékségben riadozva; talán ezért tudom
tulajdon néma fámon kapirgálva ügyetlen
elszabadítani az ősi hangokat.

Szabad lélek vagyok. Senki nem kérhet számon
egyetlen korty vizet. Enyém a csöndes mámor;
ömölhet széjjel bennem. Igazi építész:
saját kezemtől épül a saját égövem,
amelyben hinni és élni tudok magam.
Ha rögös is utam, segít a büszkeségem,
s dalolva hordozom a fakeresztemet.

Kormos István

Otokar Brezina: Dal a Napról, a Földről, a vizekről s a tűznek titkáról

A magányos ember Kelet felé néző ablakai
meghasadtak izzón közelgő tűzében a Napnak;
sötét pompába szökkent halvány orcákon a vér
és felfelé szállva dalát mámorban dalolta a szív,
dalát a Napról, a Földről, vizekről és titkáról a tűznek.

Nap! Halált sugáرزol a megbűvölt szemnek! Forrása forró szomjúságnak
Mozdulatlanságban közelepsz! Mozdulatlanságban tűnsz tova!
Árnyékot osztó és árnyékot elnyelő! Éjszakával játszó!
Hallgatag!
Emlékszel-e a kiáltó hangra, mely gyökerezett az idők kezdetén?
mikor először megmozdult az Élet, megittasodva fényedtől
és a bámulat extázisába meredve lassan csúszott elő a homályból?
Mikor mosolyod súlya alatt felébredtek a Földnek s a lelkeknek szelei
és ezernyi éterikus szárny, elbódulva fáklyáid ragyogásában,
csapdosta rácsaidat, melyek zengtek, mint a rejtett hárfa húrjai?
És amikor kidöntött erdők csendjében, a várakozó évszázadok mélyén
fájdalomban szárnyalt az első dal, megváltást áhítva,
szeretemben és szomjúságban a te létedet dalolta,
ragyogó Börtönmester,
s magad is Fogoly!

Föld! Bolyongó évszázadok!
Megbűvölve a hatalmas örök tekintettől, amely lecsukódik nappal,
de kinyílik éjszaka és foszforeszkál zöldes mélységekből
és minden táncos mozdulatodat követi a világok terein!
Mint egyetlen körbe bűvölt hajó siklasz át az időkön
és az órák, a te titokzatos, néma matrózaid
őrzik számtalan utazód,
akik vágyakozással néznek a fedélzetről a messzeségbe
és álnokul szabadulásról álmodoznak,
egyetlen körben keringesz időtlen időkig,
de hullámaid ezernyi gyűrűben kígyóznak tova,
egy Új kor partjai felé.

Vizek! Magasságok tükrei, idők csillagképeinek ringatói!
Ezer csókban álnokul ölelitek az életet,
Szépséggel takarjátok rabságát a Földnek,
a déli nap hevében üdítő fürdőt nyujtók
s bárha a Nap heve ezerszer vonzana fel a magasba,
újból és újból visszatértek a szomjazó Föld felvidítésára!
Rózsákból, violákból és harmatból szövitek a hajnal illatos ruháját
Magatokhoz vonzzátok a szemeket – és a villámokat!
Amikor a költő partjaitokon bolyong,
szomjazó mélységeitek szédületében,
csendetekben lerészegül az Idő fájdalmas emlékeinél,
mikor a Legmagasabbnak lehellete lebegett fölöttetek,

viharotok: karja teremtő lendületének visszhangja,
amely az egyik pólustól végigsuhant a másikig,
a Magvető kéz sorsdöntő lendülete.
Mélységekben a jövő távoli pálmák képei szunnyadnak
és szelek jégvirágai a fogoly ablaküvegén
és mielőtt a Földön hullámainokban sutogott az erdő, felzendült a tavasz,
az eper virágának vágyával sóvárogta múltó édességét és illatát,
a teremtmények üres csókjai forrongtak, a könnyek lángokban lobogtak
és felsírtak végső görcei azoknak, akik meg nem születtek

Tűznek titka! Megváltó!
Sugárzó szimboluma a Mindenütt Jelenlevőnek!
Büszke lehelle az erőnek!
Fénnyé vált ölelés!
Magasságba felfutó!
Színek illúziója egyetlen fénybe omolva!
Szentek feje körül felsugárzó lángnyelvek!
Lángok kertjei, elbújva a dolgok mélyében,
felvirulva a láthatóból láthatatlanná váló pompában!
Íme, az erők lelkei szerelmesen bolyonganak ösvényeiken,
mint szerelmi dal, olyan nekik a ti dicshimnuszotok,
lángok, új szelek barátai!
Méhetekben gyűjtják meg a Győzők fáklyaikat a jövő idők alkonyán,
ezrek fájdalma bolyong ott és szaggatja remegő, véres szirmotokat,
izzó koronátok rózsáiból pusztá kézzel tép levelet levélre,
hogy fényre és illattá válva odahintse a lelkek ösvényére.

Patai Edith

Otokar Brezina: Ó, eksztázisok ereje és álmoké...

Ó, eksztázisok ereje és álmoké,
melyből a művészet színe lángható!
Gondolatot csodád tesz izzó fényűvé,
mint éterből sugárt szít a vibráció.

A lelkem áldozatára bocsásd emésztő
lángfolyamod, ó győztes ihlet-lángolás,
miként a kőoltárra zúdult tűz az égből
rátévén véres áldozatát Éliás.

Lelkem bánatok, szorongó bánat-illat,
és kábult fényű mécs a gondolat fejemben,
tisztátalan tartójában remegve villog
örök oltárán annak, aki Ismeretlen.

Ereim izzó asszonyajktól nem hevültek,
szememből nem a vágy vad örülete lángol,
az idegszálaim kéjektől nem feszültek,
barátság illatát kiűztem rég szobámból.

Klaster-szobámban és a léteimet mértem,
és jártam álmaim, ha jártam buja kertben,
ha életemben volt, fejemben több a vétkem,
szerettem látomást, s csak vágyim öleltem.

Tavaszm tört akkord, a tél prelűdje volt csak,
halk hárfahúrokon pengette rám az élet,
örömöm fücsomó, mit harmatok locsolnak
olykor, de kockakő szorít a fal tövének.

Emlékeim fakult üvegtetők gyopárfűn,
megunt herbárium fehér penészvirágnak;
korán belepte szám kesernyés nyomor-parfüm
és nem nőtt földemen, csak magjahullt alázat.

Midőn a mindenség ős tündöklése szállott
szemembe titkos és vezérlő fényfonálon,
a kozmosz tükrözött belém sugárnyalábot,
s én azt lelkembe, véres gyújtópontba zárom.

A múlt mélyéből alvadt vér szagát szagoltam,
s az Ismeretlen iszonyát a lelkemből
az élet gyönyörét láttam csak látszatokban,
mint gyöngy ha tört sugárt szór felső rétegéről.

Nem vágyom szomszaim oltani lét vizével,
mint Gedeon hada, kezemmel hányni számba:
betelt a lelkem misztikus fények tűzével,
s beléptem álmodón a Titkok templomába.

A lelkem tört virág, bú-fojtogatta szirmok,
és bágyadt fényű mécs a gondolat fejében,
tisztátalan tartójában remegve villog
örök oltárán annak, aki Ismeretlen.

Ó, ekstázisok ereje és álmoké,
melyből a művészet színeképe lángoló!
Gondolatot csodád tesz izzó fényüvé,
mint éterből sugárt szít a vibráció.

A lelkem áldozatára bocsásd emésztő
lángfolyamod, ó, győztes ihlet-lángolás,
miként a kőoltárra zúdult tűz az égből
rátévén véres áldozatát Éliás!

Hap Béla

František Halas: A szó dicsősége

Ha majd a folyók forrásaikba hátrálnak
ítélet napján Jósáfát völgyében
s a nap kényeztetéje letépi az égi szárnyakat
te szó súlya szállj föl a reménység nevében

s könnyűségünket egész odáig emeld
ahol a Hallgatás ül a lét közepén
gondolatunknak adj hangot és hitelt
szóljon a költő is prófétaként

Selyemszavak és zsákvászoniszavak
álmokat keltető szavak kovásza
mézből rabolni bizonyosságokat
betörtünk anyanyelvünk méhkasába

Tüzet kiáltasz s fölriasztod véred
vesztes csatákban markolt fegyvered
nevek helyett névmásokkal beéred
a szépség keselyűje nem vájja ki szemed

Ha majd a folyók forrásaikba hátrálnak
s komor harsona hívja a holtakat
a trón elé szavunkat tesszük váltságnak
s egy csipetnyi hamut mi az urnában maradt

Zádor András

E. E. Cummings: !remény

!remény
hit!
!élet
szerelem!

harangok konganak harangok
(az ég tengere
lobog lángol
hangjuktól) minden

leszt és voltat
elnyom a fenséges hang
csodás mostja

hang (mely
ezt a
mikorvilágot
rángatja

forгатva
házakat
néppé s utcákat
arcokká s várost

szemekké) úsznak
harangzajlás
siklanak fornak
izzanak

(lentezve büszkén
fentezve szerényen)
mind fény mind
tárgy úsz ész kúsz

(le
csapnak
fel
szöknek

napfényen át) hogy
mennydörögjék
az
egységet

álom!
!öröm
igazság!
!lélek

Weöres Sándor

A bűn kígyója

Federico García Lorca: Prológus

Itt van a szívem, Istenem,
csak fogjad,
és vágd belé a jogarod.
Túlérett, poshadt
birsalma ez, Uram,
leve csoroghat.
Csontvázát szakítsd ki, tépd ki
a lírai karvalyoknak,
melyek mélyen megsebezték,
és ha csőröd is van, fonnyadt
undor-héját
lehámozzad!

Az se baj, ha nincs rá kedved –
ha nem tudsz jobbat,
tartsd meg kéklő egedet,
a rég-unottat,
tartsd meg Végtelenedet,
s körtáncát a csillagoknak –
elkérem barátom szívét,
melyben patakok csobognak,
szívet, melyben hús fenyők
suhognak,
s vas-csalogány szegül szembe
századok vad
pörölyével,
úgy dalolgat.

Különben is a Sátán kedvel engem,
és társam volt egy roppant
bujálkodási vizsgán –
számomra Margitot kap
a kópé, ezt reméli,
máris felajánlottak
egy barna bőrű Margitot,
mögötte vén olajfák magasodnak,
nyári-éj-haja két copfba
fonva,
s hogy beletépjek, táru
tisza combja.
És oly gazdag leszek
e perctől fogva,
vagy gazdagabb is, mint te, Isten,
tetőled űrt kapok csak –

ez volna méltó párja
a bornak,
mit cimboráinak a Sátán
adományozhat?
Ha könnyenedű, se számít!
Ez is csak
olyasforma,
mint a tiéd, a trilla-
itóka.

Méltass, Uram,
egy szóra!
Homályos szakadékba
mért vetsz minket, mondd csak?
Az ember fészket-nem-lelő, vak
madárfióka?
Kihúny a fény. S az Isten mécse?
Hullámok haldokolnak.
Minek néztél bennünket? Ólom-
harcosoknak,
kikkel könnyű szeszélyed
játszadozhat?
Méltass, Uram,
egy szóra!
Gyötrelmeink füledhez
nem hatolnak?
Nem állt össze a szitkok
téglátlan Babel-tornya,
hogy megértsen vagy tetsszen
jajaink sodra?
Süket vagy? Vak vagy? Kancsal
a lelked, mondd csak?
S ezért látod az embert
tónusaiban torznak?

Ó, te, álmatag Isten,
nézd szívem,
a fagyottat,
túlérett, poshadt
birsalma ez, Uram,
látod-e, rothad!
Ha fényed eljövend,
élő szemedbe fogjad,
de ha tovább is
szunnyadozol csak,
ó, jöjj, bolyongó Sátán,
véres zarándok s hozzd
a barna Margitot ide,
hol olajfák susognak,
nyár-éj haját viselje

befonva.

S lobbanjon lángra méla
szeme, ha ostromolja
csókom
liliom-mocska.

S meghallom egy vak estén én is:
„Henrik! Henrik” –
zokogja,
és akkor álmaim mind
örömet harmatoznak.
Rád hagyom régi szívem,
Istenein, itt van, fogjad,
s egy újat kérek barátomtól,
melyben vizek csobognak,

szívet, amely fenyőket
suhogtat,
kígyó s liliom nélkül
doboghat,
izmos parasztleányhez
hasonlatos csak,
ki túlpartjára szökken
a folyónak.

Eörsi István

Tudor Arghezi: A csillagokhoz

Ha igaz, mit a réges-régi Írás beszél,
Hogy sárból s nyálból össze-gyúrva keletkezél,
Busásan megfizetted s megbosszulád e szégyent.
Gondolkodnod se kellett soha-soha, te fűreg.
Források, szakadékok magas Mindenhatója
A létnek tömlöcébe lelked belakatotha.
És túrnöd kellett volna némán a durva törvényt.
Az ember áll s nem érti meddő és puszta kőként:
Hogy állatias egy-s-más szükséged közepette
Lelked magát a hasból a fényre föl ne vesse,
Hogy csak eldobható porc, hogy csak bendő lehessél,
S vakul és kerge módon csak a parancsra lessél.
S avval ámítsd az értés vágyát, mely benned öröl,
Mit még vadabbul érez a kancák közt a csődör.
Igazi lendületre e föld akkor kapott,
Mely nap felébredtél te s értelmed támadott.
Ki alkotó világunk, Sátán, vagy Jehova,
Észt s ellenséget abban bizony nem álmoda.
Kínban, véletlenül-e, egy villámlás cikázott,
S nagyobb lett, mint a törvény, sziklákat leigázott.
Mióta félvad ősöd ép-egészen kiválott,
S a víz el nem emészté s nem falta föl vadállat,
Fürgén azóta lépkedsz, mert már régóta mindegy,
hogy ég haragja üldöz, vagy a villám legyint meg,
A tenger vagy a szélvész, mely pusztulásba visz.
Majd harcolsz az időben vagy tíz istennel is,
„Csak higgy!” - zúdulnak rád majd s szavuk parancsoló,
Hogy ellopják a kincsed, amely nem látható.
Vad lendülettel egyszer csillagokig jutottál,
S a földre vissza, mint egy közülük, égve hulltál.
Hogy a kezéd megégett, mert égi tájakon
Fehér parázsba piszkált – lám, ez a jutalom.
És puszta tűzhelyedre tetted, hogy izzva lásd ott.
És ez volt győzedelmes legelső lázadásod.

Jékely Zoltán

Pierre Emmanuel: Az igazi arc

Az aki föláll s így szól vakmerőn:
Én Isten hóhéra vagyok
Kain fajzata vagyok mindenestül
Enyém az emberiség minden bűne
Az aki megvallja szívében
Hogy a világ csordultig telt epével
Az ismeri a rögök ízét
Az a tulajdon szörnyű súlyán
Méri a Kereszt kínjait

Az tudja hogy
Bármit tegyen
Nem tud csak rosszat tenni
Ő az ember
Az aki rombol
Az aki összedúlja a világot
Hogy önnön képmására rakja újra
De szívének egyetlen unciája
Nem létezhet magától
És nem válthatja meg magát magától
És most a semmibe kiáltja
Mutasd meg istenarcomat

Az aki így szól
Fölmértem a nyomorúságom
Gyöngébb vagyok hogysesem magamra bírnám venni
Istent megölve meghaltam magamnak
Csak Isten támaszthat fel önmagamból
Az az Úr halálában osztozik
S a kereszttel képtelen örületében
Az embernek fenékig kell ürítenie kínja kelyhét
S el kell merülnie gyűlöletének túlságában ahhoz
Hogy fölfedezze Ellened acsarkodó indulatában
Az önmagát is tépdesező dühöt
S akkor megérti majd hogy igazi
Arca az Isten halálkínos arca.

Rónay György

Georg Trakl: Luciferhez

3. Változat

Add a Szellemnek lángjaid, parázsló mélabú;
sóhajtva mered az éjfélnélbe a fő
a zöldelő tavaszi dombon; hol régidőkben
vérét adta egy zsenge bárány, mélységesen
tűrt fájdalomban; de a Gonosz Árnya nyomán
ott jár a Homály, vagy nedves csapongással szökik
az arany napkorong elé, s a harangszó
megborzongatja fájdalomszaggatta szívét,
szilaj reménység; a lángolva-zuhanás sötétje.

Somlyó György

Juvenio Valle: Az Éden fája

Ne engedj kísértésbe esnem, ó, Margaríta,
válassz el ujjaidtól, melyek tú módra bölcssek,
válassz el kivirágzott törzsöd tojáshajától,
a legszebb paripától válassz el, mert te tudsz csak.

Szabadíts meg a mézes túlvilági utaktól,
hogyha egy fa tövében a pejparipa vár rám,
távoztasd tőlem el karmát a vasderesnek,
és a fahéjszín kanca nárdus-illatú hátát.

Föld töre, ég almája és ama drága ösvény
nehogy az útjukat kart karba öltve járják.

Ne hagyj virág-borított tereiden rohannom,
ne tiporjak fatális füvedre, Margaríta;
rejtelmes vizeidben tajtékot sose verjek,
és azúr köveidből szikrát sose szakítsak.

Téríts el vizeidről – alkohol még a fűrtben–
vérvörös pipacsodnak heves zuhatagától,
tüskés szederbokortól, árkaitól az útnak,
az arany viperától, mely tekereg az ágon.

Téríts el a nyilaktól, a görbétől s vonaltól,
és a lomb hintájától, mely magas és virágzó.

Te vagy a tejfa és a fügefafa és az Éden
az éber tüzek házad felégetni kívánják,
kertjeid átkutatni, tiporni selymes éked:
Margaríta, emeld fel varázshatalmú pálcád,
és a reám acsargó makacs kígyótól védj meg!

Tótfalusi István

Jorge Luis Borges: Adam cast forth

Volt-e a Kert, vagy álom szállt a Kertre?
A homályban ez a kérdés tolult
Ajkamra, vigaszul: a nyomorult
Ádám valaha nagyúr lehetett-e?

Nem volt más, csak csalóka szemfényvesztés,
Isten álma. Immár a fényes Éden
Mefakult fajunk emlékezetében,
De én tudom, hogy volt, s örökre lesz, és

Ha nem is nekem. Az én büntetésem
E megrögzött föld és vérfertezésben
Sarjadt Káin – Ábel-háborúsága.

De mégis csak nagy dolog volt szeretni,
Boldognak lenni, lábunkat betenni
Az élő Kertbe, csak egy napra bárha.

Somlyó György

Ted Hughes: Ébresztő

Nem, a kígyó nem volt az Isten
Köznapi teremtménye.
Honnan mászott elő ez a
Fondor, lábatlan földön-úszó?

Ádám s a kedves Éva
Első álma mély volt,
Mindegyikük a másik
Örökkévaló istene –

Jajszóval riadtak.
Lüktető seb mindegyiken –
Gyors, kegyetlen marás.
A kígyó feje, apró s nyugodt,

Liliomok tövén mosolygott.
Mögötte gyűrűi
Szétzúzták az Éden gyümölcsösét.
És künn, túl Édenen

Teste sötét, vastagodó folyója
Csillogott órjas kanyarokban
Kopár hegyek körül és túl, túl
A jövő hamuja felett.

Tótfalusi István

Giuseppe Ungaretti: Kain

Fut mondabeli pusztaság homokján,
és nem üt zajt a lába.

Ó, farkasórzó pásztor,
fogazatod a kurta fényé,
mely sebzi napjainkat.

Rémült felugrás,
erdőségek hörgése, puszta kéz, mely,
mint semmiséget, tölgyeket tör össze,
hű tükörképe vagy a szívnek.

S ha már nagyon sötét az óra,
az elvarázsolt
lombok közt a jókedvű test vagy?

S a vágy kitör közben belőled,
száll az idő, homályba fordulsz,
s elfutsz jövetelemre.

Mint forrásvíz az árnyékba, aludni!

Mikor a reggel csupa sejtelem még,
fogadnálak be, lélek,
a pihenő habokból.

Lélek, soha nem csitíthatlak el már?

Sosem lesz, hogy ne lássak vért az éjben?

Ó, unalom tolakvó lánya,
emlék, szünetnélküli emlék,
hát nincs vihar, mely széteső porod
fellegeit tovavigye magával?

Szemem ártatlansága visszatérne,
örök tavasz nyílna köröttem.

És végre megújulva,
becsületes lennél, ó, emlék.

Hárs Ernő

Marianne Moore: Az érdemek hiábavalóságáról

Fegyverben, hogy éljenek-haljanak, hogy
győzelmet nyerjenek, medált?
Nem! Harcol, harcol, harcol mind a vak
emberért, ki úgy véli, lát,
s nem tudja, hogy a rabtartó mayát
is foglyul ejti, a sértő megsérül. Ó aranyló
szilárd csillag, ó felkavart
tenger, vihar korbácsol, míg mi apró,
saját útján halad, a hegymagas
hullám, ha látjuk, arról

beszél, mi is a mély. Elveszve harc előtt! Ó,
Dávidnak csillaga, ki ragyogtál Betlehemben,
ó, az Úr fenséges ében
oroszlánja – e jelben:
egy feltámadt világéban, ó egyesüljünk
végre! Ímhol a gyűlöletnek koronája,
mely öl; ímhol a szereteté, senki nem lesz
király önélküle. Áldást a glóriára
áldott tett hoz. Ha terjed,
ragályt szül a ragály. A

bizalom a bízótól átragad éppígy. Ott
harcolnak pusztán, szirtek közt, egyenként,
vagy századokban, ezredekben,
mert bíznak benne, hogy még
elmúlik rólam e szörnyű betegség,
énem. Ki sérül csak, ki ottveszik. „Az ember
embernek farkasa!” Magunkat
szaggatjuk szét. Nagyobb
kárt tenni ellenség se tudhat
erődünkben. Vakot

vezetve, menekedhetsz tőle, de
Jób, mert az ál-vigasz gyötörte csak,
tudta, nincs senki oly reménytelen,
mint az a vak,
ki lát. Ó, ti élő holtak, ti büszkék
önnön vakságotokra, ó föld parány pora,
ki oly elbízva jársz-kelsz,
tudd meg: a bizalom erő, a hit
érzelmeket kavár. Ezt
ígérjük most meg itt

nekik, kik harcolnak... igen, ígérjük:
„Feketét, se fehéret gyűlölni nem fogunk,
sárgát, zsidót se, sem pogányt, sem
páriát.” Nincs jogunk
fogadkozni. Összeszorított foggal
küzd, küzd, küzd mind – van, kit ismersz, s szeretsz,
s van, kit szeretsz, bár sose láttad – hogy a szív
éljen, s kövé ne váljon
s én gyógyulok – vagy az lennék, amit
elhinni nem tudok? Nehányan

hóban, mások futóhomokban, szirteken,
magában vagy sokadmagával, ám ott
küzd, küzd, küzd mind, hogy még élet legyen,
ahol eddig halál volt.
„Aki önnön dühének martaléka,
külső erők játékszere; ha lábát
megveti a türelem, türelem,
türelem földjén, ez már tett vagy
szépség!” A harcban védelem,
legeslegerősebb pajzs

a harcosnak. Mert árvaház a föld. Sosem jön el hát
kínok nélkül a béke?
Jajongó haldoklók nélkül, akik hiába
várnak irgalmat? Ó, te
elnémult test a porban, nem bírok,
és rád kell néznem. Ha e nagy agóniák, ha
e sok-sok haldoklás, békén viselt seb
vérontás – ez az ára,
ez tanít élni minket,
semmi nem volt hiába.

Ó, gyűlölettől megkeményedett szív,
sorsod a rozsda, vasszív!
Nincs háború, amely ne bennünk
dúlna – s én harcolok, míg
le nem győztem magamban azt, ami
háborút szít, bár benne sose hittem.
Ó, én bűnöm: Júdasként
lélekben lenni rest!
Örök csupán a szépség,
mulandó por a test.

Rakovszky Zsuzsa

Thomas Hardy: Végzet

Ha bosszuló Isten kiáltozik
kárörömmel: „Teremtény odalenn,
tudva tudd, szenvedésed mámorít,
s ha vesztsz szerelmet, nyer gyűlöletem!”,
tűrném halálig rezzenéstelen,
edzene a méltánytalan harag,
s megkönnyülnék, hogy kínomat nekem
Ő rendelte, nálam Hatalmasabb.

Nem így van. Az öröm miért halott,
s jó föld a reményt mért nem élteti?
Véletlen ront meg esőt és napot,
Idő kéjért kockáz, s a jajt veti.
E két Vak kész lett volna hinteni
örömet rám, éppúgy, mint bánatot.

Kiss Zsuzsa

Jorge Luis Borges: Töredékek egy apokrif evangéliumból

3. Szerencsétlenek a lelki szegények, mert a föld alatt is ugyanazok lesznek, akik most a földön.
4. Szerencsétlenek a sírók, mert nyomorult szokássá vált bennük a sírás.
5. Szerencsések azok, akik tudják, hogy a szenvedés nem mennyei dicsőség.
6. Nem elég utolsónak lenni ahhoz, hogy egyszer első legyünk.
7. Boldog, aki nem ragaszkodik ahhoz, hogy igaza legyen, mert senkinek sincs igaza, és mindenkinek igaza van.
8. Boldog, aki másoknak megbocsájt, és az is, aki megbocsájt magának.
9. Jó a jámboroknak, mert sose keverednek viszályba.
10. Jó azoknak, akik nem szomjazzák az igazságot, mert tudják, hogy kegyes vagy kegyetlen sorsunk a véletlen műve, amely kifürkészhetetlen.
11. Szerencsések a könyörületesek, mert szerencsésük a könyörületesség gyakorlásából ered, és nem a jutalom reményéből.
12. Szerencsések a tisztaszívűek, mert ők látják az Istent.
13. Jó azoknak, akik igazukért üldöztetést szenvednek, mert emberi sorsuknál fontosabb nekik az igazság.
14. Senki se a föld sója, senki, élete egyetlen pillanatában sem az.
15. Csak gyulladjon fel a lámpafény, ha senki nem látja is. Isten meg fogja látni.
16. Nincs az a parancsolat, amit meg ne lehetne szegni, az se, amit én hirdetek, és az se, amit a próféták hirdettek.
17. Aki az igazáért ölt, vagy azért, amit az igazának érzett, nem vétkes.
18. Az emberek cselekedetei nem érdemelnek se poklot, se eget.
19. Ne gyűlöld ellenségeidet, mert ha így teszel, mindenképpen a rabja lész. A gyűlöleted soha nem lehet jobb a békességednél.
20. Ha jobb kezded megsértene, bocsáss meg neki; te vagy a tested és te vagy a lelked, és oly nehéz, ha nem lehetetlen, megvonni köztük a határt...
24. Az igazságot se vidd túlzásba; nincs ember, akinek egy nap leáldoztával ne lett volna többször is oka hazudni.
25. Ne esküdj, mert minden esküvés dagályba fullad.
26. Állj ellen a gonosznak, de félelem és harag nélkül. Aki a jobb arcodat megüti, odanyújthatod neki a másikat, csak félni ne félj tőle.
27. Nem bosszúról és bocsánatról beszélek; az egyetlen bosszú és az egyetlen bocsánat a felejtés.
28. Ellenségeiddel jót tenni igazság műve is lehet, és nem is nehéz; de szeretni őt az angyalok dolga és nem az embereké.
29. Ellenségeiddel jót tenni a legjobb módja annak, hogy hiúságodnak hízelegj.
30. Ne halmozz fel aranyat e földön, mert az arany a tétlenség atyja, az pedig a szomorúságé és unalomé.
31. Gondold azt, hogy a többiek az igazak, és ők is lesznek azok; s akkor, ha nem így lesz, nem te maradsz tévedésben.
32. Isten nagylelkűbb, mint az emberek, és más mértékkel fogja mérni őket.
33. Adj szentséget a kutyáknak, szórd gyöngyeid a disznók közé; fontos, hogy adj.
34. A keresés öröméért keress, ne a megtaláláséért...
39. A kapu választ, nem az ember.
40. Ne gyümölcsseiről ítélj meg a fát, se műveiről az embert; ezek rosszabbak is, jobbak is lehetnek nála.

41. Semmi se épül sziklára, minden csak homokra épül, de a mi dolgunk úgy építeni, mintha a homok szikla lenne...
47. Boldog a szegény, akiben nincsen keserűség, és a gazdag, akiben nem lakik gőg.
48. Boldogok a bátrak, akik egy lélekkel tudják fogadni a vereséget és a pálmát.
49. Boldogok, akik emlékezetükben tartják Vergilius vagy Krisztus néhány szavát, mert ezek fénybe borítják napjaikat.
50. Boldogok a szeretettek és a szeretők, mindpedig azok, akik meg tudnak lenni szerelem nélkül.
51. Boldogok a boldogok.

Somlyó György

Pablo Neruda: Gothama – Krisztus

Isten nevét és főként azét, aki őt képviseli;
akit szöveg és szájhagyomány Jézusnak vagy Krisztusnak
hív,
használták, elkoptatták, aztán ott hagyták
az életek folyópartjain,
akár valami puhatestű üres kagylóhéját.
De azért e szent és vértelenített
neveket, e megsebzett szirmokat,
a szeretet és félelem óceánjának egyenlegét
érintve valami mégis megmarad: egy agátkő ajak,
egy színeváltó nyom, amely még megrezzen a fényben.

Miközben szájukban Isten nevét forgatták
a legjobbak és a legrosszabbak, a tiszták és a piszkosak,
fehérek és feketék, a vérrel bemocskolt gyilkosok
éppúgy, mint a napalmban ellobbant arany áldozatok,
miközben Nixon Káin-kezével
megáldotta azokat, akiket halálra ítelt,
miközben egyre kevesebb és kisebb isteni nyom maradt
a tengerparti főnyenyen,
az emberek kezdték tanulmányozni a színeket,
a méz jövőjét, az uránium jelét,
bizalmatlanul és reménykedve kutatták a lehetőséget,
hogymást megölhessék és ne ölhessék, sorokba szerveződjenek,
tovább léphessenek, korlátaikat szüntelen ledöntsék.

Mi, akik e korokat szánkban a vér és romok
füstjének, halott hamunak ízével lépdeljük át,
és tisztánlátásunkat elveszíteni se tudtuk,
gyakran állunk meg Isten nevénel,
gyöngéden emeljük magasba, mert emlékeztet
az elődökre, az elsőkre, akik kérdezni kezdtek,
akik rátaláltak a himnuszra, amely a bajban egyesítette őket,
és most látva a tört, üres vázat, melyben lakozott,
megérezzük még azt a lágy, finom lényezet,
amivel jóság és gonoszság élt és visszaélt.

Somlyó György

Valerij Brjusov: A tékozló fiú

*A tékozló fiú, aki jussáért lázadt,
meglátva messze a drága szülői házat,
fejét lehajtva zokogott...*

Puskin

Csak a folyón kell átalérni,
s a szülői ház int felém.
És mint ama bibliabéli,
lerogyok sírva küszöbén.

Hittel teli indultam útnak:
mint jó íjászt vadas vidék,
álomképek, hetérák hívtak,
és Sion-hegyi bölcs igék.

Amit álmodtam, mind enyém lett,
mindent láttam, ízleltem én,
szerelmi máglyán szívem égett,
és agyam bölcs szavak tüzén.

Eltékoztam mind a jussom,
kiittam mérgek serlegét.
Ó, jaj, a tolvaj hova fusson?
Elrejtett az erdő, a rét.

Áldottam ringató magányom:
lány lepel volt az éjszaka,
az ezüst harmat a fűszálon
megkínzott lelkem balzsama.

S egyszerre érthetetlen-messze
lett az a hajlék énnékem.
Ott állt a parti ködbe veszve...
Fölötte foszló füst-selyem...

Gyermekkorom gyönyörű táján
ott áll és hív és integet...
De én az élet lakomáján
szétszórtam minden kincsemet.

Ó, hogyha még egyszer lehetne
bátran s nyugodtan élni itt,
s inni, inni mindent feledve
az élet áldott perceit!

Rab Zsuzsa

Milan Rakic: Elhagyott templom

Pec környékéről

Krisztus a keresztfán ódon oltárképen.
Átvert szíve vére tört bordákra serkedt.
Ajka, szeme rémült végtusa jegyében;
feje köré dicsfény vert ezüstje dermed.

Főrend s köznép jámbor adományaképpen
kincses nyakfüzére bágyatagon reszket
óarany merített mívú keretében,
debári ötvöskéz mit remekbe metszett.

Így csüng elhagyatva puszta szentélyében.
S míg az éj borongva hullong s észrevétlen,
s baglyok szeme leskel prédadús homályba,

boltívek magányát vámpírok kavarják,
Krisztus döbbenettel tárja csüggedt karját,
híveire várva, várva mindhiába.

Dudás Kálmán

Oszip Mandelstam: A félelemnek zuhanás a társa

A félelemnek zuhanás a társa,
a semmi érzése a rettenet.
Odafentről követ elénk ki vet –
por törvénye a követ nem igázza?

Szerzetes-lépted merev ritmusára
a kő-udvar hányszor megmértetett –
elnagyolt álmok és macskakövek:
halálvágy, lendület csontjukba zárva...

Légy átkozott, csúcsíves menedék,
hogy vándorod szédülettel igézed,
és tűzhelyeden víg faláng nem ég!

Hány ember él az örökéletért?
Pedig akit a perc visszfénye éltet,
a háza ing, s félelmes sorsot ér meg.

Pór Judit

Pierre Emmanuel: Megváltás

Vérem oly vakmerőn zúdult az örök égbe
hogy szinte egybeforrt a testeddel a testem
Krisztus!

ó súlyosabb test mint e föld fehérség
el nem viselhető s olyan mélyre sugárzó
hogy maga a vak éj kristállyá dermed és
szörny vázként villog a csupasz emlékezet!

És ím az Arc a mély öröklét távolát
gyöngyözve – ó soha ki nem meríthető
mélység s mint az idő végtelen - ím az Arc
megnyílik, kút ahol a meztelen Halál ring:
bűnös és istene egy képpé ötvözötte
s átszegzett istenem bűnös keresztje isten
testére magam is ráverve vetem árnyam
szent bárd! a vén világ testéről leszakadt
Krisztus, lázálomul a föld fölé toronylón, –
bűnében szüntelen halált halok homályos
vétke váltságaként holt istenem fölött
jajongok s vágyom a bűnt újra hogy a vérző
szent Szerelem örök keresztfája lehessenek.

Rónay György

Dàmaso Alonso: A vér

Beutaztam immár a félvilágot,
s az eget hasító gépről idegenül bámultam a tengert, a földet.
Mindenütt a vér ijesztő látomása.
Magamat faggattam: hogyan? miért?
s alá akartam szállni, hogy megérintsem ama vörös köpenyt:
talán nem is meztelen vér az
(talán csak földreloccsant
meteor).

De nem, mert vér, vér, vér volt, amit láttam.
Fölsziráztam agyamban
a rémület s hadonásztam: álljon meg az a lélektelen, zúzmarás szárnyú bádogg-madár! –
de csak vergődtem tehetetlenül,
fölfeszítve, ott, a magasság keresztfáján
viasz-utitársak közt, akik Life-jukat olvasgatták,
s albínó pilóták közt, akik zavarodottan néztek.

Szálljunk le, szálljunk le: riadó!
Hatalmas Amazonasok vért hömpölygetnek a tengerekbe.
Nagy mellékfolyók tajtékos, vörös lével itatják e fékezhetetlen Amazonasokat.

Vékonyka skarlát folyók kúsznak előre kísértetiesen (mint a lázmérő higánya).
Vörhenyes, gőzölgő áradatok kószálnak bögve,
szabadon, patakokat keresve, hogy kitombolhassák rajtuk dühüket.
Vér, vér,
egyetlen vérhálózat lepi el a földet.
Hol a forrásai? Látni akarom a forrásokat.

Uraim, álljanak meg, álljanak meg az istenért, le kell szállni!
Le kell szállnunk, most azonnal.

A vér özönvize tántorog, zajdulva a földön,
és én meg akarom tudni, kik ontják a vért,
miért ontják és minek a nevében ontják.

Ó, nagy Isten, add nekem a te igazlító szemeidet,
mert az igazságtalanság elpoklosította a világot.
Te nem teremtettél gabszágot, tudom; valaki más alkotta meg azt.
Valaki más az igazságtalan itt, és nekem most látnom kell ez álnok arcvonásait;
látnom kell a hazugság riasztó-sárga forrásvidékét.
Riadó, szemeim, riadó!
Látni akarom, miféle karok fojtogatják az Isten
igazságát, s miféle szájak tépik szét eszményeit.

Csoóri Sándor

Pierre Jean Jouve: Emésszéték szemeimet

Emésszéték szemeimet homállyal. Pusztítsátok
Szembogaram szakadatlan megkísértését.
Rontsátok a szépségek ez embertelen hatalmát,
Mely fegyveres szavakkal támad és sokféle szenvedéllyel
S puszta marad nyomában a szív mint hangás sík a halál után,
És öregebb a szomorúság és keserűbb a tiszta tekintet
És vádol kárpitja előtt a fekete fekete éjszakának.

Lator László

Fernando Pessoa: A szörnyű éjszakán...

A szörnyű éjszakán, mely minden éjszakák természetes szubsztanciája,
az álmatlanság éjszakáján, mely minden éjszakám természetes szubsztanciája,
fölidézem, ólmos fáradtság közben fennvirrasztva,
fölidézem, amit tettem s amit tehettem volna életemben.
Fölidézem, s közben szorongás
tölti el egész valómat, miként a testben terjedő hideg vagy félelem.
Ami múltamból helyrehozhatatlan, az ám a hulla!
Minden más hulla káprázat lehet.
Minden halott élő lehet másvalahol.
Múltam minden pillanata fennmaradhatott valami más világban,
tér és idő káprázatában,
csalókaságában az elmúló időnek.

De ami nem voltam soha, amit sohase tettem, amiről nem is álmodtam soha,
amiről most látom be csak, hogy meg kellett volna tennem,
amiről most látom csupán világosan, hogy meg kellett volna történnie,
az csakugyan halott, halottabb minden isteneknél,
azt – s bennem voltaképp az volt a legjobb – az istenek sem tudják feltámasztani...

Ha egy ízben
nem jobbra fordultam volna, de balra,
ha egy alkalommal
igent mondtam volna nem helyett, avagy nemet igen helyett,
ha beszélgetés közben
kiejtettem volna a mondatokat, melyeket most félálomban formálgatok,
hogya így történt volna mindez,
más ember volnék most, s tán az egész világ is
mássá lett volna észrevétlenül.

De nem a visszavonhatatlanul elveszített irányban indultam el,
nem arra fordultam, nem is akartam, és csak most látom ezt,
nem mondtam igent vagy nemet, s hogy mit nem mondtam, csak most jövök rá;
az elmulasztott mondatok pedig csak most támadnak föl belül
világosan, egyszerűen s változhatatlanul,
mikor már rég lezárult a beszélgetés,
és a téma kimerítve...
Mégis most fáj csak, ami nem volt, és ezután se lesz.

Az elmulasztottat megvalósítani nincsen remény
a metafizikai rendszerekben.
Lehet, hogy egy másik világba álmaimat magammal vihetem,
de magammal vihetem-e, amit álmodni elfeledtem?
Igen, a megvalósulatlan álmok, azok ám az igazi hullák!
Szívembe temetem őket örökre, minden időkre, minden világegyetemekre,
ezen az álmatlan éjszakán, ahol nyugalom vesz körül,
mint oly igazság, melyhez nincs közöm,
s künn a holdfény, mint a hozzá nem férhető remény, számomra láthatatlan.

Kálnoky László

Paul Celan: Későn és mélyen

Mint az arany szavak, álnok a közelítő éj.
Mi a némák almájába haraptunk.
Tesszük a dolgunkat, nem bízunk a csillagainkra;
hársfáink őszében, mint eszmélő zászló vöröse, állunk,
de küldöttei, láng-jövevények.
Esküt mondunk, esküt az új Krisztusra: por frigyesüljön a porral,
madarak vándorsaruval,
grádiccsal a vízben a szívünk.
Mondjuk a szürke homok szent esküszavát a világnak,
mondjuk szívesen,
álomtalan alvás ormairól mondjuk harsányan az esküt,
és lengetjük dérverte haját az időnek...

S ők szólnak: káromlás szavatok!

Rég tudjuk: igaz.
Rég tudjuk: igaz – de ki bánja?
A halál malmában az ígéret lánglisztjét örölitek ti,
táplálni atyánkfiat –

Lengetjük dérverte haját az időnek.

Ti szóltok: káromlás szavatok:
Jól tudjuk: igaz,
ránk szálljon a vétek.
Szálljon az értelmes jelekért a fejünkre a vétek,
jöjjön a hörgő tenger,
páncélban a visszalökő szél,
az éjféli nappal,
jöjjön a még-soha-nem-volt!

Jöjjön egy ember a sírból.

Lator László

René Guy Cadou: Ördögi kísértet

– Clovis – szólt az anya – mi bajod kis palántám?
– Sátánt láttam anyám földből bújt ki a Sátán

– Ördög ilyenkor ej! ez aztán fura ám
Leitted magadat almaborral talán?

– Esküszöm neked az életedre anyácska
Csak szörpöt ittam és tiszta vizet utána

– Jól van fiam de tán szaladtál egy nagyot
S lüktető meztelen szívedet láttad ott

– Nem szívem láttam ott hanem pár vörös üstöt
Kígyókat lángokat s villant egy vörös üstök

– A tó partján a fűz alatt jártál-e hát
Ahol tavasszal a szeszfőző üt tanyát?

– Ó anyám tudom én milyen szagú a forró
Csalánnál égetőbb kisüsti papramorgó

Nem jártam én a tó partján sem odalenn
Úgy jött a véremen keresztül hirtelen

Mint ostorpattanás mint bűgőcsiga forgón
Sátán volt az anyám a Sátán volt ha mondom

– Jó! – szólt keresztapó – hozzátok hát a fejszém!
De hipp-hopp a gyerek pompás ruhában elszállt.

Rónay György

Charles Péguy: A gazda és a vendég

Értem, mondja az Úr, nagyon is értem, ha valaki lelkiismeret-vizsgálatot tart.
Ez kiváló gyakorlat. De nem kell visszaélni vele.
Egyenesen ajánlatos. Nagyon helyes.
Minden, amit ajánlanak, nagyon helyes.
Ráadásul nem pusztán csak ajánlják. Hanem elő is írják.
Tehát nagyon helyes.
Nos, ágyban vagytok. De mármost mit jelent, hogy
lelkiismeret-vizsgálat, meg hogy lelkiismeret-vizsgálatot tartotok?
Ha azt jelenti, hogy arra a sok ostobaságra gondoltok, amit napközben elkövettetek, és
földézik magatokban azt a sok butaságot, amit napközben műveltetek,
Mindezt, a megbánás érzésével, vagy hogy ne mondjam, töredelmesen,
De legalábbis bűnbánattal, amit nekem ajánlotok: nos, akkor jól van.
Elfogadom a bűnbánatokat. Derék emberek vagytok, jó fiúk.
De ha azt jelenti, hogy egész éjjel a nap minden hálátlanságát bolházzátok és szemeljétek,
A nap minden lázát, minden keserűségét,
Ha azt jelenti, hogy éjszaka a nappal keserű bűnein rágódjatok,
Keserű lázaitokon, sajnálkozástokon, bűnbánatokon és még keserűbb lelkifurdalástokon,
S ha azt jelenti, hogy pontos leltárt akartok vezetni bűneitekről,
Minden ostobaságotokról és minden balgaságotokról:
Nem, bízzátok csak rám az Ítélet Könyvének vezetését.
Talán még nyertek is vele.
S ha azt jelenti, hogy számlálni akartok, kiszámítani, számba venni, latra vetni, mint egy
közjegyző, mint egy uzsorás, vagy mint a vámos,
Vagyis mint egy adószedő,
Vagyis mint az, aki az adót beszedi:
Hagyjátok ezt a mesterséget inkább énrám, és ne műveljétek olyasmit,
Amit művelni semmi szükség.
Bűneitek olyan értékesek talán, hogy jegyzékbe kell venni és leltárba kell szedni őket,
És rangsorolni és kőtáblákon számon tartani
És bevésni és megszámlálni, meglatolni, lajstromozni,
És összefoglalni és újra átböngészni és megint számba venni?
És örökké mérlegelni és méregetni
És megemlékezni felőlük, nem is tudom miféle kegyelettel?
Ahogy mi kötünk örök kévéket a mennyben,
És imádságos-zsákokat és érdem-zsákokat,
Meg erény-zsákokat és kegyelem-zsákokat örökkévaló csűrjeinkben,
Szegény, gyarló utánzók, csak nem akartok nekiállni,
Kétkelző utánzók, fonákjáról-utánzók,
Csak nem láttok neki, összekötözni minden áldott este
Aznapi szörnyű bűneitek számalmas kévéit?
Ha csak azért is, hogy elégezzétek őket: még akkor is túlzás.
Nem éri meg a fáradságot.
Semmi értelme sincs.
Egy kicsit túl sokat gondoltok a bűneitekre.
Jobban tennétek, ha azért gondolnátok rájuk, hogy ne kövessétek el őket,
S akkor, fiam, mikor még van idő rá, amikor még nincsenek elkövetve. Jobb lenne, ha akkor
viszont egy kicsit többet gondolnátok rájuk.

De esténkint ne kössetek nekem ilyen haszontalan kévétet. Mióta köti kévébe a szántóvető gazda A konkolyt és tarackot? Kévébe, barátom, a gabonát kötik
Ne vezessétek ezeket a számadásokat és névjegyzékeket.
Ez túlzott kevélységre vall.
Túl sok huza-vona. Es túl sok irka-firka. Ha a zarándok, az utas, a vendég
Sokáig vándorolt az út sarában,
Mielőtt átlépi a templom küszöbét, gondosan megtörli a lábát.
Mielőtt átlépi a küszöböt,
Mert igen tiszta.
S nem való, hogy a templom köveit bemocskolja az út sara.
De ha egyszer végzett vele, ha egyszer megtörölte lábát, mielőtt belépett,
Nem nézi, miután belépett, mindegyre azt, hogy vajon jól lábat törölt-e,
És nem folyton csupán a lábával törődik.
Mert ha egyszer belépett, nincs szíve már, nincs szeme már, nincs szava már,
Csak az oltár számára, ahol Jézus teste
És testének emléke és várakozása
Világlik mindörökkön.
Elég, hogy az utak sara ne lépje át a templom küszöbét.
Elég, ha mielőtt átlép a templom küszöbén, jól megtörli a lábát.
Szép tisztán, gondosan, annak rendje-módja szerint, és ne beszéljünk róla többet.
Nem beszélünk folyton a sárról. Ez nem tiszta beszéd.
Behurcolni a templomba a sár emlékét, és bevinni a sarak gondját,
A sáron rágódást, a sár gondolatát:
Ez annyi, mint bevinni a sarat a templomba.
Márpedig a sár ne lépje át a templom küszöbét.
A vendég, ha megérkezik, egyszerűen törölje meg a lábát, mielőtt a vendéglátó házába lép,
Hogy tisztán léphessen be, tiszta lábbal, s utána aztán
Ne járjon az esze minduntalan a lábán, meg a sáron, ami rajta volt.
Nos, ti a vendégeim vagytok, mondja az Úr, és fölérék az istennel, aki a vendégek istene volt.
Vendégeim és gyermekeim vagytok, mind, akik templomomba jöttök.
Vendégeim és gyermekeim vagytok, mind, akik éjszakámba jöttök.
Templomom küszöbén s éjszakám küszöbén töröljétek meg a lábatokat, és többé ne beszéljünk róla.
Tartsatok lelkiismeret-vizsgálatot, de mindez csak annyi legyen, mint a lábatok megtörlése,
S ne legyen semmiképp ellenkezőleg,
A sár behurcolása a templomba, s az úti sár emlékének behurcolása.
Ne legyen éjszakám fölséges küszöbének
Sár foltjaival, mocskos nappali
Útjaitok sarával szennyezése.
Esténkint tisztálkodjatok meg. Ez a lelkiismeret-vizsgálat:
ez a tisztálkodás. De az ember nem tisztálkodik állandóan.
Legyetek, miként a zarándokok, aki a szenteltvízbe mártja ujját, amikor a templomba lép,
S keresztet vet magára. Utána belép a templomba,
S nem mártogatja folyton a szenteltvízbe ujját.
Egyébként a templom nem csak szenteltvíztartókból áll.
Van, ami kívül van a küszöbön. És van, ami a küszöbön van. És van, ami belül van, bent a házban.
Egyetlen egyszer kell belépni, nem pedig folytonosan ki-be járni.
Legyetek, miként a zarándok, aki nem nézi már, csupán a szentélyt,
És nem hall semmi egyebet,

S nem látja már csupán az oltárt, melyen annyiszor áldozták föl fiamat.
Kövessétek ezt a zarándokot, aki már nem lát semmi egyebet,
Mint a fiam fényének ragyogását.
Mint a házamba, úgy lépjete éjszakámba. Mert ezt tartottam fõnn magamnak arra,
Hogy házigazda legyek benne.
S ha mindenáron föl akartok ajánlani nekem valamit
Este, amikor lefeküsztek,
Adjatok hálát mindenekelõtt
Mindazért, amit tettem értetek,
A rengeteg jótéteményért, amivel napról napra elhalmozlak,
És ma is elhalmoztalak.
Ekõször mondjatek köszönetet, ez a legfontosabb,
Legsürgõsebb és legmértányosabb.
A lelkiismeret-vizsgálat ez után
Ne legyen több, mint egyszeri tisztálkodás,
S ne legyen semmiképp mocskok és foltok untalan hánytorgatása.
A tegnapi napnak vége, fiam, gondolj a holnapira.
S üdvösségedre, mely ott vár a holnapi nap végén.
Mert ami a tegnapot illeti: arra bizony már késõ. De a holnapra még nem az,
És nem késõ az üdvösségre sem, ami ott vár a holnap végén.
Tegnap már nincsen üdvösséged. De holnap még lehet.
A tegnap megtörtént. De még nem történt meg a holnap:
a holnapot még meg kell tenni,
Az üdvösséggel együtt, ami ott vár a holnap végén.
Üdvösséged nem a tegnap felé van, az üdvösség mindig holnap felé van.
Bûneitekre gondoljatek kissé kevesebbet, ha már elkövettétek õket,
S gondoljatek rájuk egy kicsit többet, mikor elkövetitek õket.
És mielõtt elkövetnétek õket.
Ez, mondja az Úr, hasznosabb lesz.
Ha már elkövettétek õket, ha már megvannak: akkor késõ.
Nem ugyan a töredelemre,
Hanem arra, hogy ne kövessétek el õket,
S ne követtétek légyen el.
Ha már átkeltetek a bûneiteken, mondja az Úr, hegymagasságra dagasztjátok õket.
Pedig mikor éppen átkeltek rajtuk, akkor kellene látnotok, hogy valóban hegyek, és iszonyúak.
Ti utána vagytok erényesek. De legyetek erényesek elõtte,
És közben.
Az óra, ha üt, már el is ütött. A nap, ha letelik, már el is telt. Csak a holnap marad, és a
holnaputánok,
És nem maradnak azok sem sokáig.
Ezért lelkiismeret-vizsgálatotok, a bûnbánattal egyetemben
Ne legyen megmerevedés, ne legyen hátrahõkölés,
Kemény szájú, nyakas nép,
Legyen inkább kézhezjuhászás, s a lelkiismeret vizsgálata, bûnõtök bánata, és akár legkeserûbb
töredelmetek
Legyen békítõ bánat, szerencsétlen gyermekek, s a könyörület töredelme,
A rám hagyatkozása és a lemondása
(A lemondása magatokról).
De ismerlek benneteket, mindig egyformák vagytok.

Inkább meghoztok bármilyen nagy áldozatot értem, föltéve, ha ti választjátok meg, hogy mi legyen.

Inkább meghoztok bármilyen nagy áldozatot értem, föltéve, hogy ne az legyen, amit tőletek én kívánok.

Mintsem olyan kis áldozatokat, amiket én kívánnék tőletek.

Ilyenek vagytok, ismerlek benneteket.

Mindent, akármit megtennétek értem, kivéve azt a kis lemondást magatokról,

Ami az én számomra minden.

Legyetek végre már mint az ember,

Ki csónakban ül a folyón,

S nem evez szünet nélkül,

Hanem időnként rábízza magát az árra.

Így bízátok rá ti is néha

Csónakotokat s magatokat az időre,

És árján lépjete be bátran

Az éj hídjának ívei alá.

Rónay György

Pierre Emmanuel: Bűnvallomás

A testem már nem nő tovább
De napról napra nő az árnyam
Tétova emlék járja át
Lengő lidérc a sírhomályban

Kettős bennem a pillanat
Egyik fele fény másik árnyék
Imádkozom és azalatt
Szennyes álmokkal cimborálnék

Amíg az arcom csupa nap
Hátam lepráját rejti éppen
S mintha nem tudnám álmat
Hol nélkülem hentereg énem

Nyílt vagyok s hazug végtelen
Züllött vagyok és tiszta közben
Szeretve sincs szeretetem
Azé vagyok amit megöltem

Több mint hétszer öt év után
Nem tudom létezem-e itt ma
S múltam nő vagy a semmi tán
Zsigereimben mint a ciszta

Feledés-súlyom mind nagyobb
Hinnem kell-e tehát hogy éltem
Egyszerre voltam és vagyok
Vagy idóm ömlő lávaképpen

Már folytában megdermed és
Nem marad emléke se ránca
S nincs rajta egy sóhajnyi rés
Mint semmi-sorsom tanúsága

De tán jó a Végnap ott
Az örök léttúli jelenben
E szüntelen megtagadott
Én megsűrűdve létre serken

Hibátlan élű penge én
Igazság rád hagyatkozom csak
Minden tetteim szövetén
Te metszed szét a jót s a rosszat

Lényemben magát szégyenem
Naponta jobban belerágja
Fölébreszti a kegyelem
Félelmesen sujtó csapása

Bár meghozná egy nap nekem
Szégyenemben a Lét szerelmét
S belé merülve teljesen
Benne végleg magamra lelnék

Rónay György

Robert Lowell: Dies Irae

A harag e napján, mikor a Sátáné vagyok,
a gyermektelen szibarita konca –
a Mi Istenünk itt jár velem, beszél velem,
álmomban, mennydörgésben, szélben és időben;
szíjat hasít a szélből és torkomra forrasztja a szót
és meztelenül űz az egyetlen úton...
Te, aki megváltod a megváltásra szorulókat; kinek
legmúlóbb haragja is bitanggá teszi hitem,
a semmiből jöttél a földre értem,
ellenségem számos, barátom kevés –
milyen gyakran találsz rám, Isten, s halsz értem halált?
Valaha odanézett a Mi Urunk s látta, hogy jó a világ –
kezébe tartott minket Isten, a kezében;
a létet kivéve minden a nem-létre mutat.

Orbán Ottó

Alekszandr Blok: Hóförgeteg örvényesen

Hóförgeteg örvényesen
szalad az úton, megforog.
Valaki mellém lép, kezem
megfogja, némán mosolyog.

S már vezet is, már látom is:
gránitfalak közt zúg az ár.
Szalad a víz, dalol a víz,
susog a víz – pokoli száj!

Előrelépek – s visszaránt
a bizonytalan borzadály.
Egyetlen lépés kell csupán,
s a jég moraj magába zár.

Suttog a hang: „Ne menekülj!”
S akarni nincs akaratom.
„Lelked tisztábbá lényegül,
ha meg tudsz halni szabadon!

Tudd meg, tudd meg: nincs édesebb
a mély hideg titkainál.
A hideg ár, nézd, int neked,
örök ifjúságot kínál!”

Kísértő, átkozott, bocsáss!
Bárhogy gyötörsz is, nem teszem!
Mezőbe, éjbe, zúzmarás
fűz sűrűjébe rejtezem!

Leghatalmasabb hatalom,
ott rajtam nem vehetsz erőt,
s mindennél fájóbb fájdalom
hőkölteti a tévedőt!

Lator László

Oszip Mandelstam: Ősz mord homálya

Ősz mord homálya – rozsdás vas – csikordul,
zeng, emészti a húst iszonyúan...
A Krózus-kincs, a kísértés kicsorbult
szomorúságod pengéjén, Uram.

Mint kit imbolygó kígyó kínozt, ímhol
vagyok, merő gyötrődés, remegés.
Megcsömöröltem benső hurkaimtól,
nem kell a Múza és a józan ész.

A fortélyos tagadásnak mi haszna
gubancát szétszálaznom-bontanom?
Nincs pontos szó vallomásra s panaszra,
és serlegem sekély s nehéz nagyon.

Mért élni? Tekeregve-gomolyogva
táncol a beteg kígyó, imbolyog
érdes sziklán, öntestét körbefogja,
s egyszerre csak elernyed s visszarogy.

És mint a rab, kivégzésre várva,
– dal s látomás villámlik rajtam át –
csak hallgatom, félelmetlen s hiába,
vas szisszenését, szél sötét jaját.

Lator László

A halál kertjei

Jules Supervielle: A halál kertjei

A halál kertjei, dús fákkal népesülten
legelőbb vágyaink élnek tovább örökkön,
mély, föld alatti bú nyer formát ott a fűben,
mert halni gyöngye volt, amíg fönt élt a földön.

Hajnalka, mily bús koponyának
kelyhéből nősz ki, kék virág,
és honnét jó a kín, a bánat,
mely e tüskében üt tanyát?

Mert nincs oly halk gondunk-bajunk,
melyre a jó föld írt nem adna,
s szívünket is, ha meghalunk,
szelíd pólyákkal betakarja.

De csonka lét, te megtörött, ki
szeretnél ismét talpra szökni
és új szívet kutatsz vadul
a régi lángnak otthonul:

hagyd abba, más az üdv, amit már
a ringó rózsák kelyhe kínál
hűs éjjelen, midőn a harmat
könnyétől újton újra sarjad;

és ezt se tedd: ezen s azon
bánkódni, mint dohogva nemrég;
próbáld meg, oldódj föl a gyengéd
növényvilágban szabadon;

ne húzódozz, ne légy mogorva,
barátod mind e földi forma;
bízz bennük; szíved végre hát
egészen megadja magát.

És lám, a régi sok bolondság
ezer fűszállá változott át,
és íme, hajdan hősi kedved
most mint egy fának ága reszket.

A vad halál nyílt, páni gondja
átlényegült a lenge lombba,
rá gyöngye szél suhan le, és
ragyog a megalégedés.

S most itt él, gyökerek s koronák szövedéke,
e szép kert, s emberibb, mint a sikoltó város,
s olykor egy óriás szarvas szökik föléje,
s mögötte a homály csillagokkal virágos.

Rónay György

Janko Jesensky: Krizantémok

Múlnak a napok, hetek szállanak.
Óh, csendes hűs éj, mondjad, súgd fülembe:
ez őszön lesz-e az a pillanat,
mely visszaindít szép szülőföldemre,

hol láthatom majd, mily fehérén fakad,
boglyas krizantém-fejecskék ezerje,
s őt is, párjukat, virágszálamat
ismét boldogan tűzhetem keblemre...?

Hallgatsz, mint holttest élő oldalán,
s élő nem moccan a nagy félelemtől,
hogy szörnyű mélybe rántod le talán–

s a krizantémokat fõnn az ablakán
s őt, párjukat, ki sóhajtón rebeg föl,
nem látom többé lenn az örök csendből.

Darvas János

Émile Verhaeren: November

Erdőkön át utak keresztje
meredezik a végtelenbe.
Mezőkön át országutak keresztje
mered a messzi végtelenbe.
Országutak hideg keresztje
mered fel az ólmos egekre,
míg alatt a fasorban egyre
száll, száll a szél a végtelenbe.

Fák és szelek zarándok-serege,
bús, eszelős fák, vihar lóg az ágakon,
fák, mint a mindenszentek menete,
minden halottak vonulása.
Fák, akik Északon
vívtok a széllel, harangok szavára,
szelek, kik a világ húsába téptek;
ó, harcok, ó, jajok, ó, lélek furdalása,
szívek vonagló kínjai, örvénylő meredélyek!

Itt a november, tűznél didereg,
melengeti csontos kezét a lángban;
ó, fázó holtak, hidegben, hazátlan,
ó, vak falaknak zúduló szelek,
kivette mindig messzire,
az ismeretlen semmibe.
Ó, szentek neveit zsongó litániák,
s ti messzi fák,
végtelenül emlékeinken át-
meg átvisszhangzó szentelt szózatok,
ó, irgalomért könnyörgő karok,
valahol egy égajlra szegezett
Krisztushoz epedő eszelős ág-kezek.

Itt a november szürke köpenyében,
félve lapul a tűzhely melegében,
szeme a tört ablakon át
döbbenet mered hirtelen a tájra,
úgy nézi, hogy vonaglanak a sárga
messzeségben a szelek és a fák.

Vonulnak szentek, holtak, fák, szelek,
mennek, mennek őrjítő körmenetben
a hóeséses estéken szüntelen;
mondjátok: szentek, holtak, fák, szelek
mért folynak össze az emlékezetben,
ha megremeg
s lecsap a harang kongó kalapácsa,
s az átkozódó tornyok tompa gyásza
a szürkületben tovarebben?

A lobogó tűzhely mellett november
lámpát lobbant reménykedő kezekkel,
s e láng majd annyi téli esten ég!
S november könyörög megalázkodva, sírva,
az órák gépszívét hogy irgalomra bírja.
De kint csak egyre vasszínű az ég,
jönnek a holtak, szentek és szelek,
s jár az örült fák, görcsös ágak
processziója, ez a nagy-nagy körmenet,
vonulva végtelen terein a világnak.
Utak fehérje mint kereszt emelkedik
lapályok közt a végtelenbe,
hegyeken-völgyeken elnyúlva messze-messze
az országutak és roppant keresztjeik.

Rónay György

Edna St. Vincent Millay: Az üres partra térek meg

Az üres partra térek meg, oda
A homokon kis kunyhót építék,
Hol egy-két yardra közelíti meg
A törékeny hínár szélső raja
Ajtómat, s hozzád nem megyek soha
Vissza, hogy megfogjam a kezedet;
Ahhoz térek, amit megérthetek
És boldogabb leszek, mint valaha.
A szerelem, mely szemedben, a szó,
Mely nyelveden egy percre ült meg, egy
Mindazzal, ami egy percig való,
Dal túlzengi, beszéd nem fogja meg.
De a komor szikla nem változó,
S megtalálom hajdani egemet.

Várady Szabolcs

Jurij Kuznyecov: Mikor fára, kőtörmelékre

Mikor fára, kőtörmelékre
eltemető homok szítál,
ez a természet „feledése”,
nézd el, nem tudja, mit csinál.

Félúton megfuvint a mélység,
őrizzük utolsó napunk,
bocsásd meg azt, ami majd ér még,
mert eljön, és mi meghalunk.

Pór Judit

Marina Cvetajeva: Nomád sötétből

Nomád sötétből bomlik elő a világegyetem.
Csavargó-útra kelnek a fák a sötét hegyeken.
Fürt csordul szét olvadt aranyában a bornak.
Vándorló csillagok ablakokon bekopognak.
Medrében visszafelé szökell a vízár...
Aludni, ó, melledre hanyatlani már!

Rab Zsuzsa

Marina Cvetajeva: Eljő a nap

Eljő a nap – gyásznapi! kesergitek –,
és honjavesztett, könnytelen, hideg
szememre majd, a két izgága lánggra
reáfagy egy idegen rézpetákja,
s már könnyű arcom eltakarja torz
ikerhuga, a másik szörnyű arc.

Tiéd leszek már, ó, fogadj magadba,
te édességes anyaöl nyugalma!

Látlak-e benneteket odaát?
Keresztet hányva, buzgó-szaporát,
vonultok majd, fekete szőnyeg-úton
kezemhez – most már vissza sose húzom,
kezemhez – most már érinthetitek,
kezemhez, amely nincs már köztetek.

Ó, élők, a becéző csóközöntől
először nem huzódom, először.

Tetőtől talpig rám borul puhán
komor pompájú halotti ruhám.
Szégyentől többé lángban égni nem kell.
Szent ünnepem, húsvétom érkezett el.

Moszkva utcáin hintón vonulok,
s ti botorkáltok utánam – gyalog.
Útközben meg-megálltok, elmaradtok,
és koporsómra zuhognak a hantok,
és akkor végre álmodnom szabad
magamra zárt magányos álmomat.

S elnyugszik, többé semmit sem kívánva,
Marina, Isten szolgálóleánya.

Rab Zsuzsa

Georges Duhamel: Florentin Prunier balladája

Ellenállott húsz hosszú napon át,
És az édesanyja mellette volt.

Ellenállott, Florentin Prunier,
Mert anyja nem akarta, hogy meghaljon.

Mihelyt megtudta, hogy megsebesült,
Útrakelt a távoli tartományból.

Áthaladt a dübörgő tájakon,
Hol roppant sereg hömpölygött a sárban.

Merev hajzata alatt zord az arca,
Nem retteg senkitől és semmitől.

Tizenkét almát hozott egy kosárban
És egy kicsiny bögrében friss vajat.

Egész álló nap ott ül az ágy mellett,
Melyben Florentin várja a halált.

Hajnali tűzgyújtáskor érkezik,
S marad, míg félre nem beszél Florentin.

Kimegy, ha mondják néki: „Menj ki” – és
Bekötözik a szegény mell sebét.

És ha maradni kellene, maradna:
Nézné keményen fia szenvedését.

Nem hallja tán a kiáltásokat,
Míg vár s cipője átázik a sárban?

Olyan az ágynál, mint egy házörző eb,
Már nem látják se enni őt, sem inni.

Szegény Florentin sem tud enni már:
A kis bögrében megsárgult a vaj.

Gyötrött ujjai mint a gyökerek
Fia sovány kezére kulcsolódnak.

Eltökélten nézi a sápadt arcot,
Melyen patakban folyik a verejték.

A megfeszített torkot nézi, melyből
Sípolva szakad ki a lehelet.

Nézi égő, száraz, kemény szemével,
Mely olyan, mint a szikrázó kova.

Nézi és soha nem panaszkodik:
Így édesanya ő, a maga módján.

Szól: „Köhögnöm kell, elhagy az erőm”
S ő felel: „Tudhatod, hogy itt vagyok”.

Szól: „Érzem én, hogy meghalok, anyám”.
S ő felel: „Nem, fiam, nem akarom”.

Ellenállott húsz hosszú napon át,
És az édesanyja mellette volt,

Mint vén úszó, ki a tengert szeli,
A víz fölé tartva gyöngé fiát.

S egy reggel, mikor elfáradt nagyon már
A húsz éjtől - hol töltötte, ki tudja? –

Lecsuklott egy parányit a feje,
Elszenderült egy egész kicsi percre;

S gyorsan meghalt Florentin Prunier,
Csöndesen halt meg, hogy föl ne riassza.

Rónay György

Maurice Maeterlinck: Megöltek három kisleánykát

Megöltek három kisleánykát
s nézték szívét a három kisleánynak.

Az elsőből boldogság áradt
s amerre csorgott vére végig,
három kígyó sziszegett három évig.

A második szíve vidám csak,
s amerre csorgott vére végig,
három báránka ugrált három évig.

A harmadikban bú volt, néma bánat
s amerre csorgott vére végig,
három arkangyal állt őrt három évig.

Kosztolányi Dezső

Nyikolaj Gumiljov: Olvasóim

Egy vén csavargó Addisz-Abebaból
aki sok törzset leigázott,
néger kopjavivőjét küldte hozzám
verssoraimból gyúrt üdvözetével.
Egy ágyúaszád parancsnoka, hadnagy,
az ellenség heves ágyútüzében
a déli tengeren egy éjjelen át
mondta fel nekem verseimet.
Egy ember, a sűrű tömegből,
miután a császár követét lelőtte,
hozzám sietett, kézenragadott,
és megköszönte a verseimet.

Mennyi erős, gonosz és víg férfi,
mennyi elefántos ember-ölő,
sivatagban szomjan felforduló,
a jég örökös peremén csontrafagyó,
erős, viduló, gaz bolygónk
mennyi hű szerelme viszi
nyeregtáskában könyveimet,
olvassa őket a pálmaligetben,
s a süllyedő hajón otffeledi.
Nem sértem őket neuraszténiával
langy lelkeséggel nem alázom őket,
útmutatásukra nagyhorderejű célzást
a lyukas mogyoró tartalmáról nem ejtek.
De midőn golyók füttyörésznek körben,
vagy a hajópárkányt bezúzza a hullám,
én oktatom őket: nem-félni hogyan kell,
nem-félni hogyan kell s tenni a dolguk!

S midőn az asszony, kinek csoda-arca
a kozmosz egyetlen, gyönyörű kincse,
azt mondja: nem szeretem magát –
én oktatom őket: mosolyogni hogyan kell,
elmenni hogyan kell s vissza se nézni.

S amikor végső percük is eljön,
s piros köd ülepszik tekintetükre,
megtanítom őket, hogy egyszerre lássák
a könyörtelen, édes élet egészét,
az egész otthonos és fura földet,
és hogy egyszerű, bölcs szavakkal
álljanak isten színe elébe,
s várják nyugodtan ítéletét.

Eörsi István

Lucian Blaga: Ti adjatok testet, hegyek

Csak te, te vagy nekem, múltó porhüvelyem,
de fehér
s piros virágot fejedre s fürtjeidbe mégse teszek,
mert gyenge porod
tán szűk e hatalmas lélekhez, amelyet
hordasz.

Ti adjatok
testet, hegyek,
felségeset,
más testet, hogy örültségem kitombolhassa
magát!

Széles-e-föld, törzsem te legyél,
légy mellkasa ennek az iszonyú szívnek,
légy háza bennem dúló viharoknak,
amforája konok énemnek te legyél!

Az űrben
hallatszani fog majd dicső vonulásom,
s szabadon, tüzesen jelenek meg,
amilyen vagyok,
drága földem!

Ha szeretek,
minden tengert felnyújtok az égig,
megannyi szilaj, vad, repeső karokat,
égig:
öleljék,
szegjék meg közepét,
s csókolják meg fényes csillagait.

Ha gyűlölök,
kőszikla-lábam alá taposom
a szegény
jövevény
napokat s mosolygok is én.

De csak te, te vagy nekem, múltó porhüvelyem.

Jékely Zoltán

Sylvia Plath: Lázárasszony

Megtettem megint.
 Átlag tízévenkint
 Egyszer sikerül –

Két lábon járó csoda, bőröm
 Mint náci lámpaernyő ég,
 jobb lábam

Levélnehezék,
 Arcom remek, ráncatlan
 Zsidó vászon.

Hánts le a kendőm,
 Te hóhéralak.
 Elriasztalak?

Az orr, a hibátlan fogsor, a szemüreg?
 A savanykás lehelet
 Majd eltűnik egy nap alatt.

Gyorsan, gyorsan a hús,
 Amelyet lefált a komor gödör,
 Csontomra visszatér,

S én mosolygó asszony vagyok,
 Harmincéves ez egyszer –
 Mint a macska, meghalhatok kilencszer.

Ez itt a Harmadik.
 Milyen gyanús:
 Évtizedeket semmisíteni meg.

Milliószám a rost.
 A mogyoróját majszoló tömeg
 Benyomakodik,

Amikor kibontanak –
 Kezes-lábas, nagy vetkőzőszám.
 Hölgyek, urak,

Van két kezem,
 Térdem is ám.
 Csont-bőr vagyok holtan,

Mégis, ugyanaz az asszony, aki voltam.
 Először tízéves koromban
 Történt. Baleset.

Másodszor úgy esett,
Nem térek vissza, ha végigbírom.
Lágy kagylótestemen

Erős záróizom.
De a külvilág vissza, visszavon,
S szedték rólam a férget, mint a gyöngyrakást.

Meghalni
Művészet, mint bármi más.
Jól csinálom nagyon.

Jól csinálom, mint egy pokoli malom.
jól csinálom, belülről tudom.
Van hozzá hivatástudatom.

Könnyű megtenni, innen a cellafalon.
Könnyű megtenni, hogyha gyökeret versz.
Csak pózolón

Vissza a színre, fényes nappal,
Ugyanoda, a helyhez, az archoz, a nyers,
Unott hanghoz, hogy:

„Csoda!”
S ez a fejedre rogy.
Ára van,

Hogy a sebeimet megnézd, ára van,
Hogy a szívem hallgatod –
Működik maga.

És ára van, nagyon nagy ára van,
Hogy belőlem szó jut, érintés
Vagy vércsepp

Vagy hajcsomó vagy ruha.
Tessék, tessék, Herr Doktor.
Tessék, Herr Hóhér.

Én vagyok a te műved,
A te értéktárgyad,
Az a színarany baba,

Akit elolvaszt egy sikoly.
Égek és pergek.
Ne hidd, hogy nem értékelem a nagy figyelmet.

Hamu, hamu –
Turkálod, döfködöd.
Hús, csont, nincs ott semmi több –

Egy darab szappan,
Karikagyűrű és
Aranytömés.

Herr Úristen, Herr Lucifer,
Figyelj,
Figyelj.

A hamuból
Egy vörös hajú nő kikel,
És férfit fal, ha férfi kell.

Gergely Ágnes

Anna Ahmatova: Harangszó

Harangszó veri a klastromfalat,
mintha az áldott természet üzenne.
És sápadt arcát kilobbant vizekre
hajtja a szürke szárnyú alkonyat.

Messzi rét fölött fehér csónakok
nem e-világi árnyakat kísérek.
Órája ez a kétségbeesésnek
s a vesztett hitnek. Kelő hold ragyog.

Rab Zsuzsa

Anna Ahmatova: Hang szólít nevemen

Lefektettem fürtös kicsi fiamat,
vizet merni mentem tópartra,
víg kedvemben fűjtam éneket,
ahogy vödröm merítem, mit hallok:
ismerős hang szólít nevemen,
harang szava szól
kék hullám alól.
Éppígy döngtek Kityezs város ormai,
Szent György-templom nagyharangjai,
Szent Üdvözlet-templom tornyai.
Baljóslatú hangon szólanak:
– Elmentél a dúló had elől,
nem hallottad köveink robaját,
nem láttad keserves vesztünket,
de az érted gyújtott gyertyaszál
lobog mégis az Úr trónusán –
mért késlekedet még odalenn,
mért nem öltöd fel már koszorúd?
Liliomod kibomlott éjfelen
megszöve már sarkig érő fátyolod,
mért búsítod vitéz bátyádat,
mért zarándokasszony-hugodat,
szomorítod ölbeli gyermeked?... –
Hogy az utolsó szót hallottam,
elhomálylott minden előttem,
hátranézek – házam lángban áll!

Rab Zsuzsa

Georg Trakl: Az eltávozott éneke

Csupa harmónia a madarak röpte. A zöldellő erdők
a csendesebb kunyhók köré gyülekeztek az estben;
az őz kristály legelői.
Patakcsobogás enyhíti a homályt és nedves árnyak
meg a nyári virágok, mik szépen csengnek a szélben.
Arca már földerült az eltöprengő férfinak.

És lámpa világol szívében, a jóság
s békesége az estebédnek; mert megszenteltetett a kenyér s a bor
Isten keze által, és éjsötét szemével
néz rád csendben a testvér, hogy megpihenjen tövises vándorútján.
Ó, az éjszaka lelkes kékségében időzés!
Szívesen is övezi a csend a szobában a régiek árnyát,
a bíborszínű gyötrelmeket, egy nagy nemzetség panaszát,
amely elhal most megadón egy szál unokában.

Mert egyre sugárzóbban ébred fekete percek tébolyából
a béketűró a kővé vált küszöbön,
s hatalmasan veszi körül a hűvös kékség, a világos őszi alkony,
a néma ház meg az erdei mondák,
mérték, törvény s a már eltávozottak holdas ösvényei.

Kálnoky László

Tudor Arghezi: Töredelem

Az éj mi sűrű s mi bús odaki!
A föld szívére ütött valaki.
Jár valaki, vagy rémlik, mintha járna.
Ilyen sötétben vaj' ki járhat,
Midőn se holdfény, se semmi fáklya;
Ki ütődött megint a kerti fáknak?
Léptek nélkül, zaj nélkül ki ögyeleg,
Mint a kóbor szellemek?
Kicsoda vagy hát, válaszolj már.
Honnan jössz és a kertbe hogy lopóztál?
Anyám, te vagy, látod-e, félek,
Jóanyám, te drága lélek,
Meguntad a föld alatt.
Itt senki sem maradt,
Elmenének mind, hogy elmenél,
Elaluvának, mint te,
S rájuk szállt az éj.
Itt már mindenki holt,
Burkus is világgá kóborolt,
S elhullt,
elasztak a tengeri-szarak,
A bazsalikom s az eperfa kiszáradt.

Messze a hold ereszére repültek
A füstifecskék is, mind tovatűntek.
A méhkasok is árvák,
Vörhenyesek a nyárfák.
A házfalak bedőltek. A kerítés kikorhadt.
Jaj, a kertben ki osonhat,
S kicsoda állt meg ott?
Ki vagy? S mit akarsz?
Hogy mint mesében, lábtalan suhansz?
Ki sem lakik itten
Tizenkét éve már...
S engem hóhérolt tüske meg hínár...
Meghalt már a házkapun a szám is,
S a csengettyű s a kilincs, meg a kulcs.

Ki-tudja-hogy-ki is lehet az ottan,
Ki sosem volt itt és most jó nyugodtan,
S néz rám a sötétségből titokban,
S minden gondolatom látva látja.

Jaj! Ki az hát ott sötét ruhába?
Saját húsával házfalat ki vájt,
S ujjával, mely szegsovány
Az én sebeimbe nyillalón?
Ki áll az éjben koldusként, leverten?

S minta hamu, olyan érdes a nyelvem.
Nem megyek tovább e helyről.
Szomjas vagyok, nyiss ki, szomszéd.
Nézd a vért és nézd a dicsfényt.
Nézd a mannat, nézd a mérget.
Most szöktem el a Keresztről.
Végy karodba s rejts el engem.

Jékely Zoltán

Josef Hora: Szívem testvére, az idő...

Patakok a füzesben, honom
pillés rétei, szelektől üzött
napok, kik rózsás hajnalokon
jártok a rónák árnyai között,

álljatok meg végre s tág sugár
sátrat üssetek a táj füvein.
A csendet félrevonó kéz homály
kendőjével kimossa sebeim.

Más óra ez, más táj szele,
izzóbb nap süti fejünk.
Más csillagokhoz, más álmok fele
fordul az égbolt velünk.

Meging, arcomba rogy, pihen,
előnt virág szagával lüktető
s létem óráit kimérő szívem
testvére, az idő.

József Attila

Sergio Corazzini: A kis halott szív

Ó, kis szívem, hatalmasan dobogtál,
akár Krisztus szíve, és most halott vagy;
hol tömjén és ibolyák illatoznak,
mily gyászos kert fogad be, nem tudom már.

Szeretni jöttem, hallja minden ember!
S bárkit szerettem. Mindent elzokogtam,
mi néktek fáj, minden dalt eldaloltam.
Tükör voltam, hatalmas, mint a tenger.

De a szeretet, melyben összedermed
a holt szív, ismeretlen s hasztalan volt.
Emberi szívem árbocként barangolt:
árbocként volt, hol vitorla sose lengett.

Nap volt, hatalmas mindenek felett, ég,
föld s tenger nélkül, magáért lobogva
gyúlt föl, magáért függött ingadozva
a térben: lángban állt, s jégnek hihették.

Tág pupilla volt, bár elfátyolozta
egy láthatatlan szemhéj; fönny az égen
s ugyanakkor két ujj között fehéren
izzott, akár egy óriási ostya.

Ostya, mely széthullt, mielőtt elérte
az ajkakát, mik áldozásra vártak,
ostya, melynek morzsái nem találtak
soha, senki szívében menedékre.

Kálnoky László

Marina Cvetajeva: Ostyafehér nap

Ostyafehér nap. Mélyen terped a felhő.
Deszkapalánk – temető a kertek alatt.
Szalmacsutak-báb: tártkarú kánya-ijesztő
bámul dőlt fakeresztet, öl-magasat.

És a palánk deszkái fölött kihajolva,
nézem: utak, falu, vesztegelő katonák.
Nagyszemű-sós kenyeret majszolva, anyóka
áll egyedül, támasztja a kiskapufát.

Mit vétett ez a sor viskó neked, Isten?
Ennyi mellet mért szakít át a golyó?
Síró-füttyű vonat jön. A porban, a füstben
ének sír, keserűen kurjongató.

Jaj, meghalni! Vagy sose szültek volna,
mint tépelődni e dal vonító rab-panaszán,
mely a cobolyszemöldökű lányt siratozza.
Ó, hogy jajgat! Istenem, Isten, Atyám!

Rab Zsuzsa

Dylan Thomas: Ne ballagj csöndben amaz éjszakába

Ne ballagj csöndben amaz éjszakába,
lobogj, öregkor, a jó szürkületben:
tombolj, dühöngj, ha jó a fény halála.

A bölcs, mert villám nem pattan szavára,
s bár a homályt végül megéri rendben,
nem ballag csöndben amaz éjszakába.

A jó, ha már több hullám nem dobálja,
a zöld öbölt siratja s elveszetten
tombol, dühöng, ha jó a fény halála.

A szertelen, ki a napot cibálta
röptében, s most tettétől visszaretten,
nem ballag csöndben amaz éjszakába.

A zord, ki vaksin haldokolva látja:
meteorláng vidulhat vak szemekben,
tombol, dühöng, ha jó a fény halála.

S apám, te, a bús magaslaton állva,
vad könnyek közt átkozz vagy áldj meg engem.
Ne ballagj csöndben amaz éjszakába.
Tombolj, dühöngj, ha jó a fény halála.

Vas István

Dylan Thomas: És nem vesz rajtuk erőt a halál

És nem vesz rajtuk erőt a halál.
Olybá vétetnek majd a póre holtak,
mint lakói a szélnek s esti holdnak;
míg csontvázuk letisztogatva korhad,
csillag gyúl ki könnyökön s lábfejen;
ki elveszti esztét, majd észre tér,
ki tengerbe vész, ismét partot ér;
szeretők halnak, él a szerelem;
és nem vesz rajtuk erőt a halál.

És nem vesz rajtuk erőt a halál.
Bár a tenger örvényei alatt
nyugosznak, holtuk meddő marad;
kínpadra vonva, hol az ín szakad,
s kerékre kötve, meg nem törhető;
kezük között kettéhasad a hit,
s orrszarvú bűnök testüket átdöfik;
minden széthull, de ellenállnak ők;
és nem vesz rajtuk erőt a halál.

És nem vesz rajtuk erőt a halál.
Nem hallják immár a sirály jaját
s a parton megtörő hullám zaját;
hol virág lélegzett, fejét virág
nem emeli az erős szélbe már;
bár nincs eszük, s fekszenek mereven,
lényegük általüt a százszorszépeken,
s nap felé tör, amíg csak a nap áll,
és nem vesz rajtuk erőt a halál.

Kálnoky László

Eljött a végítélet

Stefan George: Úrnapja

Processzió hömpölygő áradása
harangszóval, tömjénnel átítatva,
az ablakokban is víg áhítatban
állnak – csak a tied maradt bezárva.

Így áradt rád is álmaid csapatja,
lelkem tartalma, pompás tarkasága:
nem vetted észre, s dúltan-megalázva
némultam el, szavam a szélre hagyva.

Vigyázz! Az ünnep gyorsan tovaillan,
s üres-kihaltan konganak az utcák.
Vigyázz: lesznek majd órák napjaidban,

midőn lenézett verseim nem unnád,
mi rád most kelletlen zsvivaj gyanánt hat,
majd néma lesz, amikor te kívántad.

Jékely Zoltán

Robert Frost: Tűz és jég

Mondják: a világ vége tűz.
Más mondja: jég.
Mert a vágy forrósága űz,
Azt vallom én is: vége tűz.
S ha vesznem kétszer illenék:
Mert ismerős a gyűlölet,
Hiszem: végpusztulásra jég
Is jó lehet,
És épp elég.

Weöres Sándor

Christine Busta: Téli vigilia

Emberek csillagként tovatűnnek.
A dolgok türelmesebbek a lámpa körében,
mint lehajtott fejű barátunk.
Húségesebb az árny is, mint a meghitt lehelet;
elszáll a lehelet, széthull a szó.
A gyöngéd por alatt már halkabban ver a szív.
Pásztormagányos éj. Számlálod mások ablakát.
Bárányok sötétből s fényből. Hangtalan duzzad a nád
s tető a hó hulláma, alatta találkozik újra
minden, mi különvált. Ne félj ! Süppedj az ég kegyébe!
Holnap ítéletnapja lesz. Foltatlan új a fény.

Hajnal Gábor

Desimir Blagojevic: Nem lesz idő már arra sem

Nem lesz idő már arra sem, hogy felragyogjon a nap,
 hogy lásson a bűnös, kinek az emléktől is koccan a foga,
 hogy lássák a tulipánok a megidézett angyalokat,
 s hogy a gyilkost a sötétben rejthesse álruha;

nem lesz ideje az újszülöttnek, hogy nyakán kővel mélyre
 süllyedjen a folyóba, amit az esők dagasztottak,
 oda, ahol nem harangoznak már tűzvészre, temetésre –
 sem csecsemőknek, sem tulipánoknak, csillagoknak:

a gyermekek szárnya, ha filléres fények perzselik,
 s a szerelem, mely átokra és haragra fordul át,
 a friss esztendő, melyek a rothadást érlelik,
 mind olyanok, mint a kifordított és ócska kabát.

Nincs idő, hogy végigjárjuk a Földet és lássuk az új várost;
 hogy csókba feledkezzenek a szerelmesek, kik megsemmisülnek,
 akár a foszló selyemszál. Nem várhatjuk az álmot:
 akár a pirosra perzselt gyerekszárnyak, semmibe tűnnek.

Alszol talán, hogy körülötted némán virraszt az idő,
 s a virágok árnyékukat a fű közé veszítik?
 Aludj, álmodj, a tó is alszik, csendje nő;
 aludj, álmodj, amíg az élet lázadozva izzik.

Mikor marja szét az idő, akár a vérteket, kusza napjainkat,
 mikor béget majd a bárány a réten, s az égen mikor száll tiszta madár?
 Te aludj, álmodj! Ne gondold arra, hogy az éj látát izzad,
 álmodj és aludj, álmod ragyogón szép utolsó fénysugár.

Húnyd le szemed, zárd el titkos drágakövét, álmodj újra,
 varázsigeiket szuszogjon lélegzeted: az idő elfut,
 elfonnyad a virág, amit szedtünk, nem fonhatjuk koszorúba,
 s az ég madárral díszített felhőit már sohase látjuk.

Mi történt egyszer régen! És mi történik most?
 Hát arra sincs idő, hogy meginduljon a had és zászlók suhogjanak
 hogy álmodozzunk és elringassanak az itthoni hullámok,
 hogy arcunk tüzet érezzen és lelkünk lángokat?

Arra sem futja majd az idő, hogy indulhassunk a pokolba,
 hogy megrettenjen lelkeinktől a parázs és a láng,
 nem futja majd az időből, hogy kimúljunk tátogva,
 hogy halljuk a tavaszi égből alábukó madarak dalát.

Nem tudjuk majd az átkot szító kint, a terheket
levetni, gerincünk meggörnyed... Álmodj, mint ingó harang; aludj,
s ne félj, ha ropog a gerenda, szunnyadj, akár a gyermekek;
aludj, akár a csend, amely a búzaszembe bújt.

Kering a világ, álmodtól lendül arcodig, örök
útján jobbra és balra sétál, akár a csendes órainga karja,
álom legyen az álmod is; ne gondolj arra, mint nyüzsög
a raj a földön, sötétben és egymáshoz tapadva.

Aludj, aludj csak mosolyogva, aludja majdan megálló idővel,
álmodd az álmot, aludj csak szelíd mosolyoddal,
aludj, s kívánom, álmodj pityergő tavaszi esővel,
ragyogó képekkel: az életteddel, villogó fákkal, gyerekekkel, madarakkal, csillagokkal.

Nem lesz idő, nem lesz háló a folyóban, őszi vadászat;
nem lesznek madarak, kik álmodba költöztek át;
nem lesz csillagokat riasztató bagoly és melengető házad,
bim-bam, bim-bam, harang sincs, harang és világ.

Nem lesz idő, nem lesz többé soha már arra,
hogymindezokről álmodj, és nem lesznek tulipánok,
félreáll halkán, sután a sok tarka maszka,
letörli egy kéz a bolond, karneváli sokaságot.

Tarbay Ede

Pierre Jean Jouve: A vízözön

A legtágasabb és a legnyugodtabb
A legáttetszőbb a legteljesebb
Parttalan
Változatlan
Tengerzöld és békés egy fala-nincsen
Pohárban és mint az isteni szándék
Napsugaraiban meggyűlt olaj,
A legvízszerűbb a nyugalom
E sivatagában,
Egyszóval a legboldogabb
Ebben a tökéletes büntetésben
Hol bekerítve alszik csobbanatlan
A bűn mert nem vegyül a víz s a szellem
A vízözön
Tömör halott fényében a legszebb
Hogy a hegyek tízezer méter mélyre merültek
És a városok paráznsága a tengert kárpitozza –
Egy ágnyi csönd volt
Egy lepedőnyi csönd
A megülő csönd egy rebbenése;
Egy ellenőrizhetetlen csönd-mező
Amelyre majd újabb réteg rakódik
Egy csendben vajúdó galamb
Mely a tetőre száll majd
S újabb csöndet teremt.

Lator László

Günter Kunert: Vízözön

Egy csöpp, és
a dermedt káosz medréből kilép.
Váratlan jól redőlt habokba
merül az utópia. Amit elérhetünk,
foszló sziget csupán,
sziklának véli az érkező.
Lábtövis próbatelepítése
biztosít
kellő utánpótlást vénemberekben,
biztosít
jövőt boldog emlékezésül.
Áll és halánték közt csupán
a sunyiság volna a bárka nélkül,
melyből galambok szállnak föl, egészen
új földről hozni ágat.

Kalász Márton

Pierre Emmanuel: A galamb

Röptödben fogjon el kezük árnyéka téged
Galamb! s szegezzenek a poklok kapujára!
Így kell lennie. Mert vér s hadak dühe habzik
sárrá mállik a hús és a viszály savát
a lelket elnyeli a roncs ember nyomára
hömpölygő néma víz. Az ég leroskad, éhes
keselyűk ülnek a szirtekre és a vér
visszfényétől a rőt csillagok elpirulnak:
a szellem síkjait vér lepi, csupa vér lesz
a világ, keserű zsigere vérben ázik
ó mocskos révület lágy bűzöd szétsugárzik
kloáka mámorod fortyog! s nincs többet isten.
Eljött ideje ím az egyetlen Galambnak
támaszt neked csupán az ő gyors szárnya adhat
ó véres Éj! De ő Atyja ölében alszik
édes közönyben: ah! szentségtörő kezek
haldoklók árnyakat rebbentő kezei
vessék ki rá vadul vak hálóként a semmit
s ejtsék a ragyogót rabul, horzsolva s már-már
szétzúzva szárnyait zsákmányuk örömeiben...
S kötözzék vakmerőn a vérre, teste ívét
feszítse megfeszült ereje pattanásig
amint láncával viaskodik, s ragadja
a dúlt vért tébolyult tusájában magasba.
Halja hát a világ halálát! vagy hatalmas
sikollyal tépje szét pányváit és suhanjon
a vad kaosz fölé melyben a gondolat
rohasztja makacsul szebb értelmét a létnek
s szemünket s az Igét megzabálják a férgek.
A szolga lárma és a tőle született Hang
s az egyszerre bakó s vértanú hús s a habzó
gyűlölet füstölő mézárszéke fölött
párhozó testek fölött amelyeken a zsarnok
dózsöl s a zsarnokok fölött kik új meg új
képekre fröcskölik rút vérük szennyvizét:
repülj Galamb repülj ünneplő körben úszva
ámultan és merev szárnyal a meztelen
szabadság remegő lehelletén lebegve –
villan friss röptöd a vak mélységek fölött már
irgalmas csonka ív merészen égbe tör bár
árnyéka leng s a vért szétosztja amaz új
egyezségre midőn az új hajnal kigyúl
s a legvadabb vizek tükre is elsimúl.

Rónay György

František Halas: Az egyiptomi tíz csapás

*Vér, békák, poloskák, bögöly, dögvész,
fekélyek, jégverés, sáskák, sötétség,
elszülöttek agyonverése...”*

Kézfejen a férfiaknak homlokán gyermekeknek ágyékán asszonyoknak
vér folyik az egész világon át
Hadd harsogjon a költő testvére a haboknak
vércseppek dobolják dalát

Az újságok száján szóbéka-szörnyek másznak napvilágra
nyálasságuktól a szív megremeg
a hit mélye fölött hegygé gyűlt a hazugság békanyála
és a világ húsba rejtezett

Meghízott a pénz nyomorán a rengeteg poloska
s a szegények testén rezseg
A szabadság fát rágja emészti ez a rozsdá
s könyvek lapjairól az árulás rút poloskái bűzlenek

Bögöly-felhők alatt lehengetelt emberi had
jelvények légyiszakával
S parádék vásárán a meg-nem-vehetők jajja riad
a zsoldosok léptein által

A dögvész talpig bíborosan arany csuklyában lépeget
pajzsán fenn lengeti az elesettek zsigerét
gyerekek ruháját ereszekre csapják a srapszelek
Mindent a gyermekért

Vonaglanak a testek a fekélyek gombjára vonva
jelszavak rongyáért rohad a lélek
kelések rozettája vagy mindenestül Európa
áruló kígyó-féreg

Kővé gyalázták acél cseppekkel azt ami
emelkednék az egekig
a templomban a gyermekek s vénasszonyok siralmi
újra föltépték Krisztus sebeit

Éhség-uszályt von maga után a sáskák serege
s agyag-rejtekeiből pondrók hátán kimászva
az utolsó koldus akit megbűvölt a kenyér jele
belép a lakomára

Kering a sötétség kering egyetlen szikra sem akad
a szívek színe fekete
a spanyol föld előtt a sápatag
arcoknál szörnyűbb látvány lehet-e

Poklot készítenek alánk agyonvert elsőszülötteink
megérlelte Isten haragját ajakuk édes gügyögése
Tanú vagyok az egyiptomi tíz csapásra az Írásból írtam ki mind
és szálljon ezerszeresen minden gyáva fejére.

Rónay György

Vladimír Holan: Tükröződés

Éjszaka felriadtam, a nyitott ablakon át
két holdat láttam az égen,
s iszonyodva mondtam magamnak:
eljött a Végítélet.
Egyszerre olyan egyedül voltam,
hogy a magányra sem jutott időm,
ahogy a gyermekkor mélyéről felémelyedtem.
Olyan nyomorult voltam,
hogy az idő, mely valaha
éppen a verseimben bújt meg,
pusztulásunkra törve
most elhagyta hatalmát.

Ó, hiúság! Olyan készületlen voltam,
hogy minden korok felől
megérintgettem az egyszerű tárgyakat,
mintha volna még jövő a keresésben,
vagy csak azért,
mert a földalatti ütemre engedelmes
hangtalan belső monológ
a semmitől a semmiig hajigálta a lelket –

Egy pillanat, a szél becsukta az ablakot,
és egy hold volt az égen.
Csak ezután jön el a Végítélet.

Székely Magda

William Butler Yeats: A második eljövétel

Mind tágabb körökben kering, s ha szól már,
nem hallja a sólyom, mit mond a solymár;
széthull minden; már nem tart a közép;
a földet anarchia dúlja szét,
vérszín ártatlanság áldozata megfűl;
hitehagyott a jó, s a rosszakat
a meggyőződés szenvedélye fűti.

Bizton a jelenés már közeleg;
Második Eljövétel közeleg;
a Második Eljövétel! S alig
ejtem ki a szót – *a Spiritus Mundi*
rémlik élém, sivatagi homokban
oroszlántestű, emberfejű lény,
szeme üres, kegyetlen, mint a nap,

combja megmozdul lassan, s körülötte
nyugtalan madár-árnyak kavarognak.
Sötétség újra; de most már tudom,
hogy húsz évszázadig kényszerített rá
egy bölcső megkövült lidérces álmat,
s hogy – ideje jövén – miféle vad
cammog majd Betlehembe, megszületni.

Ferencz Győző

Thomas Merton: Elégia a kolostor csúrrjéhez

Akár egy öregasszony, ha rikító
Ruhát ölt, és a szomszédságot
Körbejárva halála
Óráját bejelenti,

E nyári nap végén, vacsoratájt,
Mikor a kerékzaj elült már, a hosszú csűr
Hirtelen hazug szépségbe öltözik,
Rémítő kiáltással ránk köszönt,
„Nézzétek – rikolt a vidékre –,
Nézzétek, mily gyorsan tűzbe öltözöm!”

Ha gyanítottuk volna, dús árnyai
Egy asszony hiúságát takarják,
Nem ámuldoznánk, mennyire
Szeretik, szolgálják, rettegnek tőle.
Levegőtlen mélyén majd' megszakadtunk,
Míg szénával telehordtuk.
S most darabokra széthullt.
Nem ereszt többé magához minket.
Jézusom, mennyire perzsel a szépsége most!

S amit még ránk hagyott,
Az finomabbművű, törékenyebb, ritkább.

Magányát ki ismerte?
Ki hallotta a békét, odalenn?
A láng a tetőgerendák között elharapózott
Sisteregve. A csöndet ki tudta?
A hosszú, elnémult tornác
Megtisztultan, magát föladva várta a tüzet.

Nézzétek, visszajöttek mind és számot adnak:
A megannyi láthatatlan jószág, az elmúlt
Ötven év egyenként elfoglalja ünnepi helyét.
Végzetüknek pillanata ez.
A meglelt értelem. A végső perc.

A lángok szent kenetének fölmentje,
A ragyogó falak mind glóriások
Örömük első-végső órájában.

Fussatok a csűrből! Fussatok a tűzből!
A megszentelt alkotmány csöndjéből!
Odabenn az Urat senki be ne várja!
Szentséges eljöttét ne lássa senki!
A katasztrófa közepében trónol,
A csűr fölött kimondja méltó ítéletét.

Takács Zsuzsa

Yves Bonnefoy: Lefekszel majd

Lefekszel majd szépen a puszta földre,
de ki mondta neked, hogy a tiéd?

A változatlan ég bolygó világa
újrakezdi majd örök reggelét

Azt hiszed, megszületsz az elbocsátott,
a lappangó tűz óráira még.

De jön az angyal és hamu-kezével
kioltja a gyermeki nap hevét.

Rónay György

Thomas Merton: Reszponzórium, 1948

Mi volna, ha elmésségük a holtak
 Vad tréfával koronáznák,
 Ha bort fakasztanának csontjaikból,
 Ha szemgödrükből rózsát?

Ha felfognák a holtak és velük
 A szívtelen világ,
 Hogy nem halottak végkép a halottak,
 Másutt élnek tovább.

Hogy van gyógyulása a sebeknek,
 Bár láng nyaldos, ahol.
 S a betegek egy nagy hajón utaznak,
 S hazavisz a hajó.

Mi volna, ha elmésségük a holtak
 Vad tréfával koronáznák,
 Ha bort fakasztanának csontjaikból,
 Ha szemgödrükből rózsát?

Két város sok ezer évig
 Együtt vitorlázott, egy vízen,
 De kettésodorta őket a végzet,
 Az árapállyal támadó özön,

A bús mennyeken süvítő háború
 Elválasztotta a csillagok honát,
 A fekete-fehér mindenséget,
 A szféráknak virágzó otthonát.

Lehull, lehull, lehull.
 A hófehér seregek mélybe vesznek,
 Állkapcsát kitátja a pokol,
 Hull rendezett hava a seregeknek.

*Mi volna, ha elmésségük a holtak
 Vad tréfával koronáznák,
 Ha bort fakasztanának csontjaikból,
 Ha szemgödrükből rózsát?*

Takács Zsuzsa

Stefan George: Az Antikrisztus

„Ott áll a hegyen: jön a ligeten át;
láttuk: bor a víz, ha akarja; szavát
a halottak is értik a sírban.”

Tudnák csak, éjszaka hogy kacagok;
megjött az időm; és kész a horog
és telik a, roskad a háló.

A bölcs, a bolond rohan, árad a nép,
fákat kiszakítva, tiporva vetést
tör utat diadalmenetemnek.

Mindent, mit az ég csak ígért, megadok;
hajszál a csalás, de ki látja, mikor
érzékeitek veri vakság?

Megadom, ami ritka, nehéz, ahelyett
a Könnyűt; arany ez a sár s tietek
ez az új zamat, illat, e fűszer –

és amit a nagy próféta se mert,
megmondom a titkot: a munka helyett
hogyan éltet a kész, ami megvan?

A Férgék Ura ma hazát alapít;
kincs s pálma övé; s ha van maradék:
pokolba a lázadózókkal!

Ujjongtok az ördögi Látszat előtt,
pazarolva a vért, meg az ősi velőt,
s a nyomort csak a vég szeme látja.

Nyalod akkor üres vályúimat, óh,
futsz, csorda!... De lángol az udvar, az ól,
s megdördül a kürt, az ítélet.

Szabó Lőrinc

Rubén Dario: A remény éneke

(Az orosz japán háborúból)

Hollósereg von árnyat a napsugaras égen.
Pestis szele süvít át időtlen messziségen.
Embert gyilkol az ember a napkeleti végen.

Él már az Antikrisztus, ki meg volt születendő?
Jelekkel és csodákkal köszönt be a jövőendő
és Krisztust várja minden, hogy immár eljövend ő.

Úgy megdagadt a kintől a föld minden folyója,
hogy útjait a költő, az álmok álmodója
világ beteg szívével együtt szenvedve rója.

Ideálok bakói lepték el a világot,
az emberi nem undok verem mélyébe hágott,
háború és gyűlölség a szűkölő kutyák ott.

Ó, Krisztus, fejedelmünk! Ne késs, ütött az óra,
hogy fénykezed kiterjeszd minden ragadozóra,
s fáklyád égi tüzével a homályt szerteszórja!

Kelj fel legott s az élet ídját áraszd a lelki
bénákra és vakokra s kinek szívét megejti
a téboly, hogy az éjben szent hajnalod felejtí.

Jövel, Uram, mutasd meg dicsőséged csodáját,
csillagok remegését, földrengés borzadályát,
s üvöltő szakadékon békéd elöntve szállj át.

S jöttét fehér lovadnak mindenki látva lássa,
és zengje át a földet érctrombitád varázsa.
Szívem lesz füstölődnék tömjénező parázsa.

Gáspár Endre

Philip Larkin: Templomlátogatás

Látva, hogy nincs bent senki, benyitok.
Döndül az ajtó, becsapja magát.
Megint egy templom. Szőnyegek, padok,
kis imakönyvek, szerteszét virág
barnáll vasárnap óta; fent kicsiny
orgona, szentély; rézholmik amott,
dohos, feszült, időtlen csend lebeg
körém, míg elfogódva kezdem ím,
leszedni bokacsiptetőimet.

Lépek tovább, a szenteltvíz-fogó
mellől újultnak látom a tetőt –
Restaurálták tán? Nem tudható.
Megállok fent a könyvvállvány előtt,
átfutok néhány nagybetűs ígét.
„S lőn vége” – kondul hangom a falon,
kuncogva elhal. Hátul, a vendégkönyvbe míg
nevem bejegyzem, pénzt dobok perselybe, még
elmormogom: kár volt megállni itt.

Megálltam mégis. Gyakran így teszek,
és bizony gyakran zavarban vagyok;
tűnődöm, mért is jöttem, s afelett,
hogya a divatjuk vesztett templomok
sorsa mi lesz, ha néhányát, miként
ezt is, meghagyjuk: pergamenteket,
kelyhek ezüstjét mutatni, míg a
többi esőké lesz meg juhoké?
Baljós helyek, nem is megyünk oda.

Félénk nő jön majd alkonyat után,
hogya gyermeke érintsen egy követ,
gyógyfüvet tépjen rák ellen, s netán
várt éjszakán lessen kísértetet?
Így-úgy, valami erőre kapat:
játék rejtélye, zavaros talány.
De a hit is meghal babonaképp,
s a hitetlenség múltán mi marad?
Fű, gyomlepett kő, szeder, támfal, ég.

Egy jelkép itt hetenként sorvadoz,
s célja homályosul. Ki lesz vajon
az utolsó, ki azután nyomoz,
mi volt e hely először? Tán olyan
ki kopogtat, jegyezget, rém komoly,
vagy romturkálók, régiségbuzik
példánya, vagy egy szentfazék: serény
orral myrrhát, meg orgonát szagol?
Vagy mint tudatlan bámész, ahogy én,

ki látja, hogy a lelkiüledék
szétporlott, mégis, a bozóton át
e keresztforma telekre belép,
ide, hol együtt volt soká, mi szertevált
később: menyegző, halál, születés,
hol e zárt kagyló őrizgette rég
eszméiket? Fogalmam sincs, mit ér
ily cifra, dohos csűr, ez az egész,
de tetszik mégis, ahogy csendben áll.

Komoly tájon komoly ház, keverék
legében célunk mind egymásra lel;
kinyilvánul s felölti végzetét.
S ez már elég, hogy ne évüljön el,
mert mindig lesz, ki azzal gyűri le
szomját, hogy tőle ittasulva még
komolyabban vágyódik ide majd,
s mondják, ez itt a bölcsesség helye,
hisz annyi holtat rejt körül a hant.

Fodor András

Max Jacob: Hit-halál

Izgul a haza a forradalom miatt,
az erkélyekre már tűzcsöppek hullanak:
divat-, rövidáru-, gyümölcskereskedők
lehúzzák a vérrel telefröcskölt redőnyt.
Megszűnt a locsolás, az úttest por-lepett,
túrkálnak a kutyák tavaszi szemetet.
Hol a Pont-Neuf ívelt, a széthányt romokon
egy süketnéma, de újdonúj lobogó
Babeuf híveiből vezet egy sereget.
A Louvre lángban áll, egymást nyalják a képek,
Szajnában húsíti fejét az Eiffel: éget.
A Képviselőház felügyelet alatt.
Egy szürke gépkocsi dolmányokkal szalad.
A Notre-Dame saját tűzvészének bíbor
szájában olvadoz, mint a kandi-cukor.
A zálogház előtt Rotschildok sora áll s vár...
Lófarkhoz kötve fut teljes díszben a császár.
Ablakból matracok nyelve lóg, odalenn
sebesültek nyögnek az utcaköveken
emberibb a szívük a kockás nagy köveknek,
mint azoknak, akik most rajtuk átsietnek.
Kínai kínzatást vár a sokadalom,
burzsoák csüngenek saját fogasukon.
Kötelestül mindet szemétkocsikra dobják.
Karmeliták mentik szaladva a Szent Ostyát.
Jönnek szembe velük daloló tengerészek,
háremmé alakul egy nevelőintézet.
Zokogtak az anyák lányuk miatt az utcán.
Mit volt mit tenni már? Bort kaptak ők is aztán.
Holt anyja oldalán lett sok-sok fiú részeg.
Mondjam tovább? Adott aztán Jézus jelet.
Felhők közt meztelen megállt Párizs felett.
Angyalok tartották a koronáját, az ég ketté repedt.

Illyés Gyula

Wystan Hugh Auden: Részlet a „Jelenleg” című karácsonyi oratóriumból

Ha a politikai helyzet következtében...

Ha a politikai helyzet következtében
számos otthonról hiányzik a tető, és emberek
hevernek szanaszét, holott nem alszanak, de még berúgva sincsenek,
ha további intézkedésig az összes kikötőket lezárták,
ha nem ésszerű túl sokat közölni levélben, és ha
– alacsonyabb hőmérsékleten, mint a sokévi átlag –
a két nem jelenleg: az erősek meg a gyöngék:
mindez korántsem szokatlan az évnek ebben a szakában.

Ha csak így volna, mindnyájan boldogulnánk valahogy. Árvíz, tűz,
a füves rétek kiszikkadása, hercegi tilalmak,
kalózkodás a nyílt tengeren, testi kín és testületi gond:
ezek végül is megszokott nyavalyáink,
mindezen átestünk már korábban számtalanszor.
Mint olyasmi, ami az anyagi világ tartozéka, ahol
a tér kitöltése a tényleges és döntő valóság,
és az idő engedelmes körben forog,
mindez előfordul újra meg újra, de csak hogy átváltozzon
önmaga szabályszerű ellentétévé megint,
a kardtól az ekevasig, koporsótól a bölcsőig, a háborútól a munkáig,
úgyhogy, ha egybevetjük a jót a rosszal, az összkép – amely
a tízezer megtörténhető különös dologból összeáll –
nagyjában-egészeben változatlan.
Mindmáig nem ismertünk mást, s egymásközt úgy véltük,
megvan bennünk mindaz, ami szükséges: a tigris ösztönös bátorsága,
a kaméleon elővigyázata, szerénysége az özsutának
vagy a páfrány húsége a térbeli szükségletekhez –
gyakorolni az ember sajátos polgári erényeit
végül is nem volt lehetetlen; letudni veszteségeinket,
eltemetni halottainkat egészen könnyű volt. Innen a képesség
azt mondani mindig: „Isten gyermekei vagyunk,
és a mi Atyánk sosem hagyta el az Ő népét.”

De akkor gyermekek voltunk. Egy perce volt ez,
mielőtt egy szörnyű újdonság nyomult be életünkbe.
Miért nem figyelmeztettek soha? Talán figyelmeztettek.
Talán az a rejtélyes, tudat mögötti zaj,
amit bizonyos alkalmakkor észleltünk: egyedül ülve
egy vidéki állomás várótermében, vagy ha felbámultunk
a klozet ablakára - nem emésztési zavar volt,
hanem e Borzalom kezdte fűdni bennünk a maga útját?
De hogy mikor, miképp ért célt, már nem tudjuk meg soha.
Csak annyit mondhatunk, hogy itt van, és hogy mindaz,
amit Ez előtt tanultunk, most teljesen haszontalan,

mert semmi Hozzá fogható nem fordult elő eddig. Olyan ez, mint ha öt percre lementünk, egy levelet bedobni, s közben a nappali helyet cserélt avval a szobával, amelyik a tükörben van, a kandalló fölött. Olyan ez, mint mikor álomból fölriadva ott találtuk magunkat laposan elnyúlva a padlón, és árnyékunkat lestük, amint álmosan nyújtózik az ablaknál. Úgy értem, megvan még az ismétlődő események lélettere, csakhogy ez nem valódi többé; a valódi ott van, ahol az idő mozdulatlan, és semmi sem történhet, a seholban; úgy értem, noha van egy személy, akit jól ismerünk – nevünket is viseli még, és önmagát szereti, mint előbb – ez az illető már képzelgés csak; valódi létünket nem határozza meg senki, és nem annyira fontos, hogy szeretni kelljen. Ezért esünk kétségbe; ezért fogadnánk szívesen a gyerekszoba rémképeit vagy a borospince-kísérteteket, ezért lett még a tél meg a háború vad üvöltése is olyan, mint egy wurlitzer-szám, amit nem merünk leállítani. Félünk a fájdalomtól, de még jobban a csendtől; mert az ellenséges tárgyak lidércnyomása nem lehetne oly szörnyű, mint ez az Úr. Ez maga a Förtelem. Isten haragja ez.

Várady Szabolcs

Paul Claudel: Ballada

Ne mondjátok, hogy éppen elég kenyérem van – mindig a más kenyere a jobb.
 Engem illet, mivel kívánom, és szörnyű látni azt az alakot, amint fogát a szeletembe vájja.
 Amellett neki kolbászt tettek rá, nekem meg csak egy sonkadarabot.
 Hogyha ilyen mohón habzsol tovább, mi marad nekem ebédre meg vacsorára?
 Nem is beszélve arról, ami itt van a kezemben, s isteni fölénnyel ruház fel bizonyára:
 Méltó és igazságos, hogy megöljem, mert nálam van a bot.
 Amellett a Gondviselés lyukat vágott háza falába, s bűn volna részemről, ha parlagon hagynám e
 réseket.
 Boldogok, így mondja a Biblia,, igen vagy nem? akik az igazságra szomjasak és éhesek.

Uram, irgalmazz a németeknek, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek.

Igaz ugyan, hogy furkósbottal hatoltam be hozzá, ám ez egyedül Anglia hibája.
 Amaz meg volt olyan pimasz, hogy nem átalott védekezni; s végezni vele: mondhatom,
 mocskos volt a dolog.
 A bosszantó csak ez a vérfolt arcomon, s ez a sok hulla itt, mely utánam maradt a földön
 szétdobálva.
 (Ne is mondjátok, hogy az én hibám, mert ez egyedül Anglia hibája!)
 Ez a sok, késsel ontott vér talpam alatt, a vér, ahogy minden léptemre csobban s bugyborog.
 Legyilkolt nők s gyermekek vére, s ez az öt ujj az arcomon, amit lemosni nem tudok!
 Egye fene! senkinek sincs joga, hogy a gyöngét játssza velem, s ha odavágok, a ti bajotok!
 Szerencsétlen ügy ez, hogy bár a szívem csupa jóság, mégis erre kényszerítettetek.
 Chamberlain ellen tiltakozást emelek!
 Ártatlanságom Ábel véreként nyilvánvaló e szeptemberi fényben.

Ünnepélyesen vádat emelek Anglia ellenében.
 (Kínos becsületünket veszteni, s ott tapad sarkomon e furcsa vér is, mely velővel s hajjal
 keveredett.)

Uram, irgalmazz a németeknek, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek!

S ráadásul itt az egész világ, mely ellenem szövetkezik, mintha nem volna elég baj, hogy
 elvesztettem becsületemet.
 Soha semmire nem éreztem oly jogos jogot, mint a mások javára.
 Most késem pengéjével megszereztem, s megfizettem érte, ami az ára.
 Mit akarnak hát még velem, s mi ez a tolvaj- s gyilkos-falka a hátam megett?
 Fajtam törvénye szerint jártam el: hivatkozom a kanti bölcsületre.
 S ha azt mondjátok, elvesztettem becsületemet, valamit meg kell tartanom helyette!
 Bölcselőim megtanítottak, hogy igen s nem közt különbséget ne tegyek.
 De van egy zsigerem, a gyomrom: az bizton tudja, mi az, ami jó lehet.
 Mármint a más java, mert torkomat csak ez a falat ízesíti meg.
 Bár az is előfordul olykor, hogy megfekszi a gyomrom.
 Miért estek hát mind nekem, amikor éppen más a dolgom?
 Bárányból hasznot igazán csak a farkas vehet.

Uram, irgalmazz a németeknek, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek.

Ajánlás

A tengeren már készülődik a vihar, és mint az ólom az egek.
Az Úr bosszúja készül valahol már és érleli a végzetet.
Oltár alatt a lemészárolt igazak fennen kérdik: Uram, még tűröd-e?
Immár kezdődni kezd a félórai nagy csönd ideje.
Már egész közel van a pillanat, melynek azonnal a neve
Gyalázatba merült a nép, bűneidbe mihamar beleverik orrodát!
Fiaid s fiaidnak fiai osztoznak majd veled a jelben, mely elégteleníti arcodat!
Amiből másokat itattál, ideje fenéig innod a serleget

Uram, irgalmazz a németeknek, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek!

Párizs, 1939. október 30.

Rónay György

Salvatore Quasimodo: Auschwitz

Ott lenn, Auschwitzban, távol a Visztulától,
 szerelmem, az északi síkság mentén,
 haláltábor: hideg, gyászos eső
 cseperész a szöges drótkerítés hálójára
 és rozsdás vascölöpjeire,
 és fa nélkül, madarak nélkül maradt a szürke levegő,
 és gondolatunk is ilyen kopár, nincs bennünk más, csak ernyed
 fájdalom, mely süket csendbe taszítja
 az emlékezetet, hol már gúnyt s haragot se találsz.
 Nem akarsz légiákat, idilleket: csak
 töprengsz sorsunkon, itt e helyen,
 hisz erőtlenség vagy az ész pörlekedéseire
 és bizonytalan az élet
 egyértelmű helyzeteiben. És íme itt az életet jelenti
 minden *nem!* melyben bizonyosság dereng föl:
 itt halljuk majd sírni az angyalt, a szörnyet,
 jövő óráink
 kongatják a túlvilág ítéletét, mely itt van, az örök
 létben és a mozgásban, nem az álom
 s a lehetséges könnyörület képeiben.
 És itt vannak az átváltozások és a mítoszok.
 Jelképek neve nélkül vagy egy isten neve nélkül.
 Ők maguk a tények láncolata, a föld térségei,
 ők: Auschwitz. Szerelmem, milyen gyorsan
 változott füstté, árnyékká
 Alfeus és Aretusa drága teste!

Ebből a pokolból, melynek fehér
 felírása: „A munka felszabadít” –
 szakadatlanul gomolygott
 asszonyok ezreinek füstje, akiket hajnalban
 lökdöstek ki, egy jeladásra, vackaikból a kivégző
 falhoz, vagy fuldokolva, csontváz-
 szájuk a víznek üvöltött
 kegyelemért a gázcsap alatt.

Megtalálod őket, katona, a te
 sorsodban mint folyókat, védtelen vadakat,
 vagy te magad is Auschwitz hamuja vagy,
 emlékéremre a néma csendnek?
 Megmaradnak üvegurnákba zárva a hosszú
 hajfonatok, meg amulettek fogják össze őket,
 és zsidógyerekek kis cipőinek és
 szalagjainak végtelen árnyai: egy ész-kor
 emlékjellei, mikor tudását fegyverek kiagyálására
 tékozolta az ember: íme, a mítoszok, íme átváltozásaink.

A síkság fölött, hol sínylődik a szeretet
és a sírás, az undok esőben,
ott lenn, ezt döngte mellünkben a szív: Nem!
S ez a nem – ítélet volt a halál fölött,
mely meghalt Auschwitzban, hogy ebből a
hamu-gödörből ne ronthasson ránk
többé a halál.

Képes Géza

Galway Kinnell: A holtak feltámadnak majd romlatlanul

1. 1

Egy darab hús
füstölög a mezőn –

hulla,
caput mortuum,
ételmaradék,
bőrdarabka,
zsír,
lepedék,
hasmenés a kórházi szemétdöbörből szerteszórva.

Hadnagy úr!
Ez a hulla nem akar elégni!

2

Maga az, kapitány? Hát persze,
persze hogy emlékszem – még most is hallom,
ahogy előad a távbeszélő rendszerről. *Elő a puskával, Burnsie,*
aztán azt ordította, *Ne lőj, az istenit, Burnsie,*
ezek a mieink! De az istenit, kapitány,
akkor már elkezdtem, durranás
durranás után, kis fekete lövedékek pattogtak
és hullottak... és emlékszik arra a pilótára,
aki ejtőernyővel kiugrott északon,
hogyan szabdaltam a húsát az érlekötő alatt,
egyik ferde szeme, mosolyának
egy darabja elúszik előttem
minden éjszaka, miután az altatót bevettem...

„Egyszerűen csak
szerettem a *hangjukat*:
Azt hiszem, csak szerettem
érezni, ahogy elsülnek a kezemben...”

3

A tévé képernyőjén:

Van magának teste, ami izzad?
Búzló izzadtsága?
Műfoga, ami beleragad a reggelijébe?
Félelmei?
Állandó fejfájása, ami talán túl is éli majd?
Szőrös hónalja?
Akkora aranyere, hogy szék sem kell, ha asztalhoz ül?

Nem fogunk mind szunnyadni, de átváltozunk...

4

Huszadik évszázadában földi vétkeimnek,
miután kiirtottam egymilliárd pogányt,
eretneket, zsidót, muzulmánt, boszorkányt, misztikust,
négert, ázsiai és keresztény testvért,
a saját üdve érdekében mind,

a rézbőrűek egész kontinensét, akik természetellenes közösségben
és a földdel bűnös viszonyban éltek,
egymilliárd állatfajt, mert alacsonyabbrendűek, mint az ember,
és készek elfogadni más bolygóbeli lények vérszomjas kihívását,
én, a keresztény ember végrendeletül elhörgöm most utolsó akaratomat.

Véremet, mely ötven rész poliszterén,
huszonöt rész benzol, huszonöt rész jó öreg gazolin
az utolsó felszálló bombázó pilótájára hagyom, hogy legyen egy talpalatnyi hely
ezen a gyászos földön, ahol kivirágozhat a csók-virág,
mely addig csókol, míg csontjaid szét nem robbannak az ajkai alatt.

Nyelvem a Halottak Miniszteréé legyen,
hogy elmondhassa a holtaknak: „Sajnálom, fiúk,
a gyilkolás is egyike azoknak a dolgoknak, amiket
nehéz lett volna előre látni – olyan ez, mint mikor
mondjuk egy tehenet agyoncsap a villám.”

Gyomromat, mely megemésztett már
négy száz, az indiánoknak földjükhöz örökös
jogot biztosító szerződést, az indiánokra hagyom,
odadobom tudómet, amely négy száz éven át
jóhiszeműen szívta a békepipát.

Lelkemet a méhre hagyom,
hogy csípje meg, és dögöljön bele, agyamat
a hiszterikus nyálkás-zöld hátú légyre,
hogy szívja ki és dögöljön bele, húsomat a reklámügynöknek,
a prostitúciót ellenzőnek, aki undorodik a pénzért kimért emberi hústól.

Görbe gerincemet a kocka-készítőre
 testálok, vésszen kockát belőle,
 hogy legyen mivel sorsot vetni: ki fogja saját
 vérét látni az inge elején, s ki fivéréét,
 mert ezt a versenyt nem a gyorsak, hanem a görbe gerincűek nyerik.

Az utolsó túlélő földi emberé
 legyenek rettegésbe-fáradt szemhéjaim, viselje őket
 hosszú, néma, sugárfertőzött éjszakáin át,
 hogy ne tudja lehúyni szemét, mert az a fájdalom,
 mikor a lehúnyt szemhéj alól is szivárog a könny.

Hátrahagyom üres kezem: a kisujj nem piszkál többé orrot,
 a retkes gyűrűsujjhoz mocsok tapad,
 kis láng csap ki a középső ujj begyéből,
 a mutatóujj vádlón az elhamvadt szívre mutat,
 a hüvelykujj csonkjáról füst-foszlányok kíváncsoznak a semmibe.

Huszadik évszázadában e földi
 lidércnyomásnak króm-heréimre esküszöm,
 hogy ez vasakaratom, szeretet-irtózatom, pénz-éhségem és örültségem
 végakarata
 és testamentuma.

Az árokban
 a kígyók hideg ösvényeket másznak
 a rothadó combra, a lábujjak csontjai
 meg-megrándulnak az égett gumiszagban,
 a has
 kinyílik, mint egy mérgező éjjeli virág,
 a nyelv semmivé vált,
 az orr
 szőrszállaira sárgásfehér por száll,
 az öt-öt, lángnyelv az ujjak
 végén kialudt, egy moszkító
 utolsót szív a méltóság asztalán terített lakomából.

És a légy, mint
 végső lidércnyomás, kikelti a hullából önmagát.

6

*Futok
 törött nyakkal futok
 fejemet két kézzel magasba tartva futok
 és arra gondolok, hogy a lángok
 a lángok elemészthetik az oboát
 de idehullgass, pajtás, a hangoknak nem árthatnak!*

7

Pár csont
hever a csontok füstjében.

Hártyák,
fübe préselt képmások,
múmia-pólyák,
hámló bőr,
süppedések, elhamvadt matracok visszatükrözik a világnak
a bordélyház mennyezeti tükrének emlékképeit
az angyalok szárnyai
lehanyatlottak a tavalyi hóba

letérdepelnek
a megperzselt földre
emberi és állat-alakban:

*ne engedd, hogy véget érjen ez az utolsó óra
ne távoztasd el ajkunktól e végső méregpoharat*

És a szél, mely őrzi
éji és nappali szeretkezéseink sikolyát,
végigsöpör a kövek között, két összefonódó
csontvázat keres, hogy elsüvöltse felettük az utolsó sikolyt.

*Hadnagy úr!
Ez a hulla nem akar elégni!*

Gieler Gyöngyi

Az örök szeretetig

Pierre Jean Jouve: A kezdet harmata

Mikor isteni harmat ragyog a kezdeten
 Mikor a fény, a kék, a zöld, a lobbanás, a reménység
 És az áttetsző talaj,
 Az Alpok fölött a nappal
 A tenger bölcseje
 Megújulnak, e tiszta és tündöklő javak,
 A reggel egyenes ösvényén közelegnek
 A kezdet ártatlan kútfejéből.

Isteni harmat ragyog a kezdeten, és szépek az éjszakák
 Soha még ilyen óriások.
 A hold felfedve mesés aluvóit
 A hegyeket föld kebleit tenger felé törekvő
 Népeikkel, vagy a kőből rakott városokban
 Egy rabul ejtett kolostorkert magányát,
 Emlékezet! a hold
 Lombok, mélabú, könny s igen, dicsőség
 Tiszta rajzú halmait gyászfeketébe metszi.

De a lepkék, iszonyú rózsaszín fonákok,
 Éjfélkor szátlanak.
 De a bölcsesség nyugvó vizei
 De a gyümölcscsel támadó szelek
 Melyek olykor halálzöld
 Fatömböket kavarnak; ily nagy
 Szerelem áldásait
 Mennyei Alkotó, eléggé fel nem foghatom.

De egyre csak morajlik
 Az érdes hangú szél
 Fú, figyel ki tudja mily magasban.
 Ez a fejét fölszegő ember isteni gyámola,
 Simogat
 És fenyegeti napjait.

Lator László

Robert Penn Warren: Három sötétség

I.

Van itt valami rejtett logika, és rajta leszek,
Hogy földerítsem. De alig kezdek hozzá,
Eszembe jut egy vasárnap reggel – mámoros, tavaszi –
A római állatkertben. Egy természetes, füves, tágas
Övezetben egy medve, akkora mint egy grizzly, elpusztíthatatlan,
Kérlelhetetlen mint az Isten, ritmikus mint
Egy cölöpverő gép – jobb-bal, jobb-bal –
Dörömbölt egy vasajtón. A súlyos,
Bezárt, bereteszelt ajtó egy természetes – vagy mesterséges –
Sötét üregnek – barlangnak – lehetett
A bejárata. Percről percre, közel és távol,
Amerre csak mentünk, egész vasárnap délelőtt,
A gyerekekkezekből szökni igyekvő
Színes léggömbök tömkelegében, folytatódik
A kérlelhetetlen ritmus. A hatalmas mancsok:
Mintha vas verne vasat. Vérezhet a vas?
Idétlen gyerekkorom óta a világ
Egyre mondani akar valamit. Valami el van
Rejtve a sötétben. A medve
A bölcsesség sötétjébe akart bejutni.

II.

Föl a Fekete Kígyó folyón, lehorgonyozva
A fekete trópusi vízben, látjuk:
Fölszáll a kormorán – otromba, félszeg,
Kizökkent, kibicsaklott, Isten léhább rögtönzései
Közül való – feketéll az alkony kárminjában. A tenger
Felé lavíroz. A folyó sötéten csillog nyugaton, és
A dzsungelt egy tejfakó égösvény kettévágja a tengerig.
Sehol egy ember. Heverünk mind, nézzük a tengert.
Jég olvad poharunkban. Mintha restelnénk
A beszédet. Ázsia messze van. Nem szól a rádió.
Apám sírja messze van. A házigazdánk
Csendben fölkel – eltűnt. Később látjuk,
Titokzatos hálóra bugyolált fehér sisak,
Amint fehér szkiffjével bevez egy lagúna
Kusza sötétségébe. Moha lóg ott. Később,
Sötétben már, látjuk, ahogy erős, könnyed háta
Beledöfköd a melléklagúnából kiálló
Törzsek sötétjébe, a mohafüggöny-sötétbe.
Mikor a kígyó lesiklik az ágról,
Az a hang jut eszünkbe – a sár, a surranás,
A víz feketesége. Kíváncsi vagy,
Mire gondol a házigazdád,

Mikor kioltja a fényt, és sodródik az éjféli lagúnán.
 Noha még messze az éjféli. Visszajövet,
 Tudod, ott hever majd
 A hajóorrban szótlanul. A háziasszony
 Lement a kabinba. Hallani
 Egy borosüveg dugó pukkanását. Visszajön. A bor
 Lélegzik a sötétben.

III.

Még itt a nővér. Aztán
 Nincs itt. Te itt vagy,
 De nem vagy benne biztos,
 Hogy te vagy az a hirtelen sötétben. Sebaj.
 Átkozottul kellemetlen, de triviális –
 Épp most mondta a sebész. Jelmezes főpróba,
 Mondod magadnak,
 Az igazi helyett. Később. Tíz év? Tizenöt?
 Holnap, csak próbajárat. Reggel
 Ötkor jönnek. Kezed kinyúlik a sötétben
 A tévégombhoz. Ódivatú western.
 Winchester-tűz villan fehérén az áloméjben.
 Erény meg bűn forog fenn, és a roppant,
 Holdfényes sivatag. Fehér, fényes paripa csusszan át,
 Mint a kidöntött higany, a mérhetetlen
 Holdvilágon. Kaktuszok fekete szára
 Dereng, mint elfelejtett rémálmok maradéka,
 A közelben. A tett a távolságba olvad. De azért
 Biztosra veszed, hogy az erény győzni fog. Messze túl
 Az egész világon, emelkednek a hegyek. A havas csúcsok
 Beleúsznak a holdvilágba. Úsznak
 Abban a leírhatatlan fehér-fény régióban. Isten
 Szereti a világot. Akármilyen is.

Várady Szabolcs

Jiri Wolker: Búcsúzás

Hogy az utam szét ne szakadjon,
nekem kell majd sokat,
sok jó társamat
odahagynom.

Búcsúzóink, örökös búcsúzóink!
A véres baltácska a fába csapódik.
Nehéz a favágónak: a gyökér örökre
belefogódzik hangos szóval a földbe.
Esténként kislányát hallja sírni fölötte.

Csendesen mégis el kell mennem innen,
s ha szívem oly kivert lesz is, akár az isten,
nehogy aztán
fekete szilánkokra törjön fehér utacsukám,
s hogy a távolban, bármilyen veszteség ér is az útban,
megtalálhassam az embert, és szeretni tudjam.

Somlyó György

Robert Penn Warren: Az Isten-szeretet útja

Ez az igazság árnya, mert csak az árny igaz.
 És a sáv, hol az alkonyi Csendes-óceán visszahúzódo
 Hullámverése először hajlik el, vet redőt törése, elmondja,
 Mit a mélytenger földrajzáról tudnod kell, s apád halottas harangja
 Közli az összes életrajzi adatot a holtak *Ki kicsodájába*.

Elfeledtem, mit is kezdtem mondani, de legalább
 Mondom, hogyan feküdtem éjhosszat a csillagok alatt
 És hallgattam, álmukban nyögnek a hegyek. Mire megvirrad,
 Semmire nem emlékeznek, teszik törvényszabta dolguk:
 Hogy nem mennek sehová, csak lassú porladással. Éjszaka
 Azonban fölrémlik, hogy valamire nem emlékeznek,
 Hát nyögnek. Övék a lelkiismeret kifinomult fájdalma,
 Amiért elfeledték a bűnt; te, remélem, nem szenvedsz ettől. Én igen.

Elfeledtem, mi béklyózza nyelvem, de mondom,
 Gondolkodj el a meztelen csiga fehér hasán, mily émelyítőn
 Csúszós és puha, az ezüst csillagok ezüst bolyhain,
 Míg a csend úgy süvít tova, mint a szél, hogy a szűz
 Tengerfenéken szégyentelen szoptassa a hold remegő kígyóját;
 És a távolban, *a plazán, piazzán, place-on platzon* és téren,
 Csizmasarkak döngenek, születő történelem, a macskaköveken.

Tűnik minden valami más visszhangjának.

És mikor a hóhér hajánál fogva fölemelte
 A Skót Mária fejét, az ajka még mozgott
 Némán. Az ajka
 Még mondani akart valami fontosat.

De elfeledtem megemlíteni a fennsíkon
 A széttépázta szirtet, mely fehérlik sötétben, magasan,
 De ha szél eláll, köd gyűl – és egyszer éjfélkor láttam
 A Sarré-n –, a juhok összebújtak. Szemük
 Üres ürbe meredt. A köd-szűrte szórt fényben szemük
 Ostobán kidülledt, mint kövér halaké iszapos vízben
 Vagy tudósé, ki elvesztette hitét hivatásában.

Állkapcsuk nem mozgott. Száraz
 Fűcsomók, szürkén a szürkeségben, lógtak
 Kétfelől állkapcsukból, mozdulatlan.

Az hitted akkor, többé nem történik semmi.

Lehet, ez az Isten-szeretet útja.

Ferencz Győző

Vladimir Vidric: Két lévita

Gránitkő a templomudvar,
csillag süt a kék magasban,
a telihold odalátszik,
száll a berek fele lassan.

Két lévita elmerülve
nézi, nézi a tornácról,
didereg a fáklya lángja,
csuhájukon kék fény táncol.

Megszólal az egyik, mintha
most riadna mély álomból:
„Salamon most nyoszolyáján
sápadt asszonyt csókol, csókol.”

„Csodaszépet!” – szól a másik,
s deres fejét lehorgasztja.
Szél hegyezi fáklya lángját,
kék árnyukat imbolygatja.

„Csodaszépet!” – És a két pap
áhítatos csöndbe mélyed...
– S a holdfény a templomlépcsőn
egyre fénylőbb és fehérebb.

Lator Lásztó

Hermann Hesse: Elmélkedés

Isteni és örök a szellem.

Feléje tartunk, képei s eszközei,
s lelkünk legmélyebb vágyai: lenni,
mint ő, fényében világítani.

De halandónak s földinek születünk;
élőket, lomha nehézkedés nyomaszt.
Nyájas anyameleggel vesz körül a természet,
emtet a föld, bölcső és sír vet ágyat.
Ám a természet nyugtot mégsem ad,
anya-varázsán atyai tűzzel
áttör a halhatatlan szellem
intő szikrája, gyermeket férfivá edz,
az ártatlanságot kioltja, s harcra, tudatra ébreszt.
Így tétovázik anya és atya,
test és szellem között
a teremtés legtörékenyebb gyermeke,
a remegő ember-lélek, szenvedésre
minden lénynél alkalmasabban s a legnagyobbra hivatottan:
hívó, reményfő szeretet.

Útja nehéz, étele bűn s halál,
olykor sötétbe téved, olykor
jobb lenne néki nem lennie;
de örökké fölötte ragyog rendeltetése;
vágya: a szellem és a fény,
s veszélyei közt – érezzük – különös
szeretettel szereti őt az Örökkévaló.
Ezért, bolyongó testvérek, minden
megoszlás közt mégis szerethetünk,
és nem gyűlölet és ítékezés,
hanem türelmes szeretet
és szerető tűrés visz a szent
célhoz mind közelébb.

Rónay György

André Frénaud: Amit a pap mond

Hivatva dicső nyugalomba
az Úr akarata szerint,
szörnyű csatában hullva el,
széttépve, pőrén, rothadón –
mialatt nyögést hallatunk,
leeratott test, bontsd ki kévéd.

*Haláltusánkban érlelődve
Ő, ki halálra született,
hogy az élet kapuja nyíljk,
azonmód, hogy feje lehorgadt,
sötétség lett, rengett a föld.*

*A sír kőlapját félrelökte.
Új létre kelve, ragyogón,
az égboltig száll könnyedén,
az ígért helyig, mit magasztos
közbenjárónk megnyit nekünk.*

Mélyről jött könnyek, büntelen hév.
Míg a túlélők jaja szól,
egyesült hangok a padok közt,
zeng angyali diadalének.
Csontok, erek újjászületnek.

Sírva örvendjete, barátim.
Bűnösnek szárnyat ad a kegy.
A fénylő test az atya keblén
jut az örök szeretetig.

Kálnoky László

René Guy Cadou: Szeretet

Ó szegény apám! ha sejtethnéd milyen szeretetet ojtottál belém
És mennyire szeretek általad minden dolgot a földön
Hogy ámulnál most rajtam hogyha látnál
A nappal sáros medrében térdenállva
Két kézzel vájva a földet
Mint a szépség-keresők!
– Uram tréfálsz? Ez volna a fiam?
Lehetséges hogy ott van jutalmazottjaid sorában?
– Ó apám! azt akartam hogy ez a Cadou név inkább legyen
Kristály patakcsobogás a köveken
Mint harsány fuga zengő gregóriándal
Ha minden megvilágosul a végső elnyugvással
Mikor majd a világ álomra hajtja fejét.

Rónay György

Czeslaw Milosz: Szeretet

Szeretet az, ha úgy nézünk magunkra,
Ahogy közömbös, más dolgokra máskor,
Mert csupán egy vagy a dolgok között itt.
És aki így néz, bár maga sem tudja,
Kigyógyítja a szívét sok bajából,
A madár és fa barátként köszönti.

Akkor magát úgy használja, s a sok mást,
Hogy a betellés tüzében lobogjon.
Nem baj, hogy olykor nem tudja, mit szolgál:
Nem az, ki érti, szolgál a legjobban.

Kerényi Grácia

Betűrendes névmutató

– A –

Ahmatova, Anna (1889–1966), orosz

A megfeszítés (*Rab Zsuzsa*)

A 137. zsoltárra (*Rab Zsuzsa*)

Hang szólít nevemen (*Rab Zsuzsa*)

Harangszó (*Rab Zsuzsa*)

Hát ittmaradtam (*Rab Zsuzsa*)

Virágvasárnap (*Rab Zsuzsa*)

Alonso, Dàmaso (1898–1990), spanyol

A vér (*Csoóri Sándor*)

Apollinaire, Guillaume (1880–1918), francia

Égöv (*Radnóti Miklós*)

Arghezi, Tudor (1880–1967), román

A csillagokhoz (*Jékely Zoltán*)

Töredelem (*Jékely Zoltán*)

Zsoltár (*Áprily Lajos*)

Auden, Wystan Hugh (1907–1973), angol

Achilles pajzsa (*Lakatos Kálmán*)

Részlet a „Jelenleg” című karácsonyi oratóriumból; Ha a politikai helyzet következtében...

(*Várady Szabolcs*)

– B –

Bachmann, Ingeborg (1926–1973), osztrák

Bécskörményeki tájkép (*Rab Zsuzsa*)

Balmont, Konsztantyin (1867–1942), orosz

Az igazság útja (*Eörsi István*)

Bächler, Wolfgang (1925), német

Elhagyott templom (*Hajnal Gábor*)

Belij, Andrej (1880–1934), orosz

Aggodalom (*Tellér Gyula*)

Benn, Gottfried (1886–1956), német

Egy éjjel (*Keresztury Dezső*)

Benzmann, Hans (1869–1926), német

A kánai menyegző (*Kosztolányi Dezső*)

Berberov, Mihail (1934), bolgár

Hitedet óvd meg (*Király Zoltán*)

Berryman, John (1914–1972), amerikai
Ecce Homo (*Jánosy István*)
Ima mindenek után (*Jánosy István*)
Nóna (*Jánosy István*)

Blaga, Lucian (1895–1961), román
Ti adjatok testet, hegyek (*Jékely Zoltán*)

Blagojevic, Desimir (1905), szerb
Nem lesz már idő arra sem (*Tarbay Ede*)

Blok, Alekszandr (1880–1921), orosz
Fejünk felett lecsapni készen (*Lator László*)
Hóförgeteg örvényesen (*Lator László*)
Zsenge ágát rázogatta (*Lator László*)

Bonn, Hanuš (1913–1941), cseh
Szorongás (*Lothár László*)

Bonnefoy, Yves (1923), francia
Lefekszel majd (*Rónay György*)

Borges, Jorge Luis (1890–1985), argentin
Adam cast forth (*Somlyó György*)
Töredékek egy apokrif evangéliumból (*Somlyó György*)

Brezina, Otokar (1868–1929), cseh
Dal a Napról, a Földről, a vizekről s a tűznek titkáról (*Patai Edith*)
Mindenható (*Horváth Béla*)
Ó, eksztázisok ereje és álmoké (*Hap Béla*)

Brjusov, Valerij (1870–1953), orosz
A tékozló fiú (*Rab Zsuzsa*)

Bunyin, Ivan (1870–1953), orosz
Giordano Bruno (*Rab Zsuzsa*)
Mít mond egy messzi part varázsa (*Lator László*)

Busta, Christine (1915), osztrák
Téli vigília (*Hajnal Gábor*)

– C –

Cadou, René Guy (1920–1951), francia
Életgyónás (*Rónay György*)
Ördögi kísértet (*Rónay György*)
Szeretet (*Rónay György*)

Cardenal, Ernesto (1925), nicaraguai
XXI. zsoltár (*Asztalos Lajos*)

Celan, Paul (1920–1970), osztrák
 Húsvéti gomolygás (*Lator László*)
 Későn és mélyen (*Lator László*)
 Tenebrae (*Lator László*)
 Zsoltár (*Lator László*)

Claudel, Paul (1868–1955), francia
 A figyelmes Szűz (*Rónay György*)
 A prágai gyermek Jézus (*Rónay György*)
 Assisi Szent Ferenc (*Rónay György*)
 Ballada (*Rónay György*)
 Délben a Szűzanyánál (*Rónay György*)
 Karácsonyi ének (*Rónay György*)
 Sötétség (*Rónay György*)
 Szent Cecília (*Rónay György*)

Corazzini, Sergio (1887–1907), olasz
 A kis halott szív (*Kálnoky László*)

Cullen, Couutee (1903–1946), amerikai
 Mégis furcsállom (*Teller Gyula*)

Cummings, Edward Estlin (1894–1962), amerikai
 (fácska) (*Kálnoky László*)
 Köszönöm néked Isten e remek (*Tandori Dezső*)
 !remény (*Weöres Sándor*)
 Sugárzó inda égi vágy (*Tandori Dezső*)

Cvetajeva, Marina (1892–1941), orosz
 Eljő a nap (*Rab Zsuzsa*)
 Nomád sötétből (*Rab Zsuzsa*)
 Ostyafehér nap (*Rab Zsuzsa*)

– D –

Dario, Rubén (1867–1916), nicaraguai
 A remény éneke (*Gáspár Endre*)

Davie, Donald (1922), angol
 Egy testvéremhez a misztériumban (*Szegő György*)

Ducic, Jovan (1884–1966), francia
 Teremtés (*Babits Mihály*)

Duhamel, Georges (1884–1966), francia
 Florentin Prunier balladája (*Rónay György*)

– E –

Ebner, Jeannie (1918), osztrák
 Éhség (*Kálnoky László*)

Eliot, Thomas Stearns (1888–1965), angol

A háromkirályok utazása (*Vas István*)

A karácsonyfa-kultusz (*Rónay György*)

Hamvazószerda (*Vas István*)

Kórusok „A sziklá”-ból VIII. (*Ferencz Győző*)

Simeon éneke (*Rónay György*)

Te Deum (*Rónay György*)

Emmanuel, Pierre (1916), francia

A galamb (*Rónay György*)

Az igazi arc (*Rónay György*)

Bűnvallomás (*Rónay György*)

Cibus viatorum (*Rónay György*)

Láthatatlan (*Rónay György*)

Megváltás (*Rónay György*)

Nada (*Rónay György*)

Nagypéntek este (*Rónay György*)

Ó, ha én a Galamb szárnyán szállnék (*Rónay György*)

Tamás (*Rónay György*)

Everson, William (Antoninus testvér) (1912), amerikai

A kereszt készítése (*Mezey Katalin*)

Menekülés a sivatagban (*Mezey Katalin*)

– F –

Fofanov, Konsztantyin (1862–1911), orosz

Stancák (*Eörsi István*)

Frénaud, André (1907), francia

A kegyelemről (*Kálnoky László*)

Amit a pap mond (*Kálnoky László*)

Háromkirályok (*Rába György*)

Frost, Robert (1874–1963), amerikai

Madarak így nem dalolnak megint (*Hárs Ernő*)

Tűz és jég (*Weöres Sándor*)

– G –

García Lorca, Federico (1898–1936), spanyol

A tűz a tágas konyha mélyén (*Majtényi Zoltán*)

Óda a legfölségesebb Oltáriszentséghez (*Majtényi Zoltán*)

Prológus (*Eörsi István*)

Van lélek (*Teller Gyula*)

Gascoyne, David (1916), angol

Ecce Homo (*Jánosy István*)

Gatto, Alfonso (1909), olasz

A Santa Maria Novella kolostorában (*Rába György*)

George, Stefan (1868–1933), német
 A szövetség csillaga (*Csorba Győző*)
 A tanítvány (*Tandori Dezső*)
 Az Antikrisztus (*Szabó Lőrinc*)
 „Sunt animae rerum” (*Jékely Zoltán*)
 Úrnapja (*Jékely Zoltán*)
 Zárókórus (*Képes Géza*)

Goll, Iwan (1891–1950), német
 Az ember teremtése (*Nemes Nagy Ágnes*)

Grochowiak, Stanislaw (1934), lengyel
 Imádság (*Kerényi Grácia*)

Gumiljov, Nikolaj (1886–1921), orosz
 Olvasóim (*Eörsi István*)

– H –

Halas, František (1901–1941), cseh
 A halott katona (*Szabó Lőrinc*)
 A szó dicsősége (*Zádor András*)
 Az egyiptomi tíz csapás (*Rónay György*)

Hardy, Thomas (1840–1928), angol
 Azután (*Vas István*)
 Végzet (*Kiss Zsuzsa*)

Henisch, Peter (1943), osztrák
 Jób első zsoltára (*Hajnal Gábor*)
 Jób utolsó zsoltára (*Hajnal Gábor*)

Herrera y Reissig, Julio (1850–1910), uruguayi
 A templom (*András László*)

Hesse, Hermann (1877–1962), svájci német
 Elmélkedés (*Rónay György*)

Holan, Vladimír (1905–1980), cseh
 Az utolsó (*Székely Magda*)
 Feltámadás (*Székely Magda*)
 Tükröződés (*Székely Magda*)

Holthusen, Hans Egon (1913), német
 Boldog halfogás (*Rónay György*)

Holub, Miroslav (1923), cseh
 Rövid elmélkedés a térképekről (*Zádor András*)

Hopkins, Gerard Manley (1844–1889), angol

A teljesség köntöse (*Ferencz Győző*)

Aranyló aratás (*Jékely Zoltán*)

Kikelet (*Kálnoky László*)

Tarka szépség (*Tótfalusi István*)

Hora, Josef (1891–1945), cseh

Szívem testvére, az idő... (*József Attila*)

Hughes, Ted (1930), angol

Ébresztő (*Tótfalusi István*)

– I –

Ignatov, David (1914), amerikai

Ő nyugtat el (*Tellér Gyula*)

– J –

Jacob, Max (1876–1944), francia

Az igazi csodák (*Rónay György*)

Egyházközség alapítása Brazíliában (*Illyés Gyula*)

Hit-halál (*Illyés Gyula*)

Jammes, Francis (1868–1938), francia

Ima azért, hogy a szamarakkal mehessen a Paradicsomba (*Szabó Lőrinc*)

Imádság egyszerűségért (*Rónay György*)

Kék esernyőddel (*Rónay György*)

Nagy, nyugodt vonalak (*Rónay György*)

Jarrell, Randall (1914–1965), amerikai

A túlélő a sírok közt (*Tandori Dezső*)

Jeffers, Robinson (1887–1962), amerikai

Madarak és halak (*Tótfalusi István*)

Jesensky, Janko (1874–1945), szlovák

Krizantémok (*Darvas János*)

Jeszenyin, Szergej (1895–1925), orosz

A kisdéd Jézus (*Rab Zsuzsa*)

Lelkem, az égből száműzött (*Rab Zsuzsa*)

Lombok zöld temploma (*Rab Zsuzsa*)

Jouve, Pierre Jean (1887–1976), francia

A kezdet harmata (*Lator László*)

A vízőzön (*Lator László*)

Emésszéték szemeimet (*Lator László*)

Földönkívüli (*Rónay György*)

Isten áldjon (*Lator László*)

Járj át engem; Uram (*Rónay György*)

Ma meghal Krisztus (*Rónay György*)

Nem beszélek neked (*Rónay György*)
 Nem jött özönvíz még a földre (*Lator László*)
 Valódi test (*Rónay György*)

– K –

Kinnell, Galway (1927), amerikai
 A holtak feltámadnak majd romlatlanul (*Gieler Gyöngyi*)

Kolmar, Gertrud (1894–?), német
 A ninivei állatok (*Kálnoky László*)

Kunert, Günter (1929), német
 Vízözön (*Kalász Márton*)

Kuznyecov, Jurij (1941), orosz
 Ha rég feledett rettenettel (*Pór Judit*)
 Hullám (*Pór Judit*)
 Mikor fára, kötörmelékre (*Pór Judit*)

– L –

Larkin, Philip (1922–1985), angol
 Templomlátogatás (*Fodor András*)

Lasker-Schüler, Else (1869–1945), német
 Hallgasd meg a helyet (*Rónay György*)
 Hallgass meg, Uram (*Rónay György*)

Lowell, Robert (1917–1977), amerikai
 Dies Irae (*Orbán Ottó*)
 Újév napja (*Jánosy István*)

Lukac, Emil Boleslav (1900–1979), szlovák
 Csillagok (*Rónay György*)

– M –

Macernis, Vytautas (1921–1944), litván
 Ősz van, a vágy virága rőt (*Tandori Dezső*)

Machado, Antonio (1875–1939), spanyol
 Az ibér isten (*Tímár György*)

MacNeice, Louis (1907–1963), ír
 A még meg nem született imája (*Jánosy István*)

Maeterlinck, Maurice (1862–1949), belga
 Ima (*Weöres Sándor*)
 Megöltek három kisleánykát (*Kosztolányi Dezső*)

Mandelstam, Oszip (1891–1938), orosz

A félelemnek zuhanás a társa (*Pór Judit*)

Csillapíthatatlan szavak (*Pór Judit*)

Ímé, a szent kehely (*Lator László*)

Köd takarja (*Lator László*)

Ősz mord homálya (*Lator László*)

Merton, Thomas (1915–1969), amerikai

Dal (*Illyés Gyula*)

Elégia a kolostor csúrféjéhez (*Takács Zsuzsa*)

Reszponzórium, 1948 (*Takács Zsuzsa*)

Szent Malakiás (*Takács Zsuzsa*)

Millay, Edna St. Vincent (1892–1950), amerikai

Az üres partra térek meg (*Várady Szabolcs*)

Isten világa (*Lázár Júlia*)

Milosz, Czeslaw (1911), lengyel

Hít (*Kerényi Grácia*)

Oeconomia divina (*Bojtár Endre*)

Remény (*Kerényi Grácia*)

Szeretet (*Kerényi Grácia*)

Veni Creator (*Bojtár Endre*)

Mistral, Gabriela (1889–1957), chilei

Könyörgés (*András László*)

Montale, Eugenio (1896–1981), olasz

Ezekiel Saw The Wheel (*Lator László*)

Moore, Marianne (1887–1972), amerikai

Az érdemek hiábalóságáról (*Rakovszky Zsuzsa*)

Morgenstern, Christian (1871–1914), német

Tedd fel, hogy egy égi hatalom... (*Hárs Ernő*)

– N –

Neruda, Pablo (1904–1973), chilei

Gothama – Krisztus (*Somlyó György*)

– O –

Orten, Jiri (1919–1941), cseh

Látomás (*Garai Gábor*)

– P –

Pandurovic, Sima (1883–1960), szerb

A sötétség éneke (*Lator László*)

Paszternak, Borisz (1890–1960), orosz

A Getsemáné kertje (*Pór Judit*)

Baljós napok (*Pór Judit*)

Hamlet (*Pór Judit*)

Karácsonyi csillag (*Pór Judit*)

Mária Magdolna I. (*Pór Judit*)

Mária Magdolna II. (*Pór Judit*)

Péguy, Charles (1873–1914), francia

A gazda és a vendég (*Rónay György*)

Az éj (*Rónay György*)

Pessoa, Fernando (1888–1935), portugál

A szörnyű éjszakán (*Kálnoky László*)

Pillat, Ion (1891–1945), román

Post mortem (*Áprily Lajos*)

Plath, Sylvia (1932–1963), amerikai

Lázárasszony (*Gergely Ágnes*)

Pound, Ezra (1885–1972), amerikai

A jócimbora balladája (*Képes Géza*)

– Q –

Quasimodo, Salvatore (1901–1968), olasz

Auschwitz (*Képes Géza*)

Az új holdhoz (*Végh György*)

– R –

Rakic, Milan (1876–1938), szerb

Elhagyott templom (*Dudás Kálmán*)

Rilke, Rainer Maria (1875–1926), osztrák

Az áhítat könyve (Részletek) (*Nemes Nagy Ágnes; Kosztolányi Dezső*)

Az Olajfák kertje (*Vas István*)

Duinói elégiák (Első elégia) (*Nemes Nagy Ágnes*)

Már egyedül (*Vas István*)

Őszi nap (*Rab Zsuzsa*)

Pietà (*Nemes Nagy Ágnes*)

Rodgers, William Robert (1909–1968), ír

A vízen járó Krisztus (*Tandori Dezső*)

Roethke, Theodore (1908–1963), amerikai

Dugványok (*Ferencz Győző*)

Sötét időben (*Ferencz Győző*)

– S –

Sachs, Nelly (1891–1970), német

A kürtők (*Vas István*)

Oly elhagyatott az ember (*Kálnoky László*)

Smith, Stevie (1902–1971), angol

A légi Krisztus (*Gergely Ágnes*)

Supervielle, Jules (1884–1960), francia

A halál kertjei (*Rónay György*)

A világ hajnala (*Rónay György*)

Egy ház áll jobbomon (*Rónay György*)

Egy pálmafa születése (*Rónay György*)

Imádság az ismeretlenhez (*Rónay György*)

Isten az emberre gondol (*Rónay György*)

Mikor a vízbefúlt fölédred (*Rónay György*)

Öldöklés (*Lator László*)

– T –

Tate, Allen (1899–1979), amerikai

Karácsonyi szonettek (*Bárdos László*)

Thomas, Dylan (1914–1953), walesi

És nem vesz rajtuk erőt a halál (*Kálnoky László*)

Ne ballagj csöndben amaz éjszakába (*Vas István*)

Toman, Karel (1877–1946), cseh

Ádvent (*Agh István*)

Trakl, Georg (1877–1914), osztrák

Az eltávozott éneke (*Kálnoky László*)

Luciferhez (*Somlyó György*)

Megdicsőülés (*Rónay György*)

Napnyugati dal (*Hajnal Gábor*)

– U –

Unamuno, Miquel de (1891–1936), spanyol-baszk

Álmatlanul (*Orbán Ottó*)

Under, Marie (1883–1980), észt

A szülők bibliája (*Képes Géza*)

Ungaretti, Giuseppe (1898–1970), olasz

Kain (*Hárs Ernő*)

– V –

Valéry, Paul (1894–1978), francia

Hajnal (*Szabó Lőrinc*)

Pálma (*Rónay György*)

Tengerparti temető (*Kosztolányi Dezső*)

Valle, Juvencio (1900), chilei
Az Éden fája (*Tótfalusi István*)
Szabad lélek (*Kormos István*)

Venclova, Tomas (1937), litván
Sestina (*Ferencz Győző*)

Verdaguer, Jacint (1845–1902), katalán
E tüzes szív rejtekén (*Orbán Ottó*)

Verhaeren, Émile (1855–1916), belga-flamand
November (*Rónay György*)

Vidric, Vladimír (1875–1909), horvát
Két lévita (*Lator László*)

– W –

Warren, Robert Penn (1905–1989), amerikai
A kereszt (*Ferencz Győző*)
Az Isten-szeretetet útja (*Ferencz Győző*)
Három sötétség (*Várady Szabolcs*)
Kis Örökkévalóság (*Ferencz Győző*)

Weiner, Richard (1884–1937), cseh
Párbeszéd (*Zádor András*)

Weinheber, Josef (1892–1945), osztrák
Corpus mysticum (*Görgey Gábor*)

Williams, William Carlos (1883–1963), amerikai
A katolikus harangok (*Várady Szabolcs*)
Ajándék (*Kodolányi Gyula*)

Wolker, Jiri (1900–1924), cseh
A keresztre feszített szív (*Zádor András*)
Búcsúzás (*Somlyó György*)
Koldusok (*Zádor András*)
Nehéz óra (*Zádor András*)
Vendég áll a házhoz (*Garai Gábor*)

Wright, James (1927–1980), amerikai
Szent Júdás (*Kappanyos András*)

– Y –

Yeats, William Butler (1865–1939), ír
A második eljövétel (*Ferencz Győző*)
Énem és lelkem párbeszéde (*Tandori Dezső*)
Hajózás Byzantiumba (*Jékely Zoltán*)

– Z –

Zabolickij, Nyikolaj (1903–1958), orosz
Átváltozások (*Illyés Gyula*)
Szeptember (*Fodor András*)

Zahradníček, Jan (1905–1960), cseh
Elmerülés (*Horváth Béla*)
Sírfelirat (*Márton László*)

Závada, Vilém (1905–1982), cseh
Szorongás (*Kardos László*)

Betűrendes címmutató

– A –

A 137. zsoltárra
 A csillagokhoz
 A félelemnek zuhanás a társa
 A figyelmes Szűz
 A galamb
 A gazda és a vendég
 A Getsemáné kertje
 A halál kertjei
 A halott katona
 A háromkirályok utazása
 A holtak feltámadnak majd romlatlanul
 A jócimbora balladája
 A karácsonyfa-kultusz
 A katolikus harangok
 A kánai menyegző
 A kegyelemről
 A kereszt
 A kereszt készítése
 A keresztre feszített szív
 A kezdet harmata
 A kis halott szív
 A kisdéd Jézus
 A kürtök
 A légi Krisztus
 A második eljövétel
 A megfeszítés
 A még meg nem született imája
 A ninivei állatok
 A prágai gyermek Jézus
 A remény éneke
 A Santa Maria Novella kolostorában
 A sötétség éneke
 A szó dicsősége
 A szörnyű éjszakán
 A szövetség csillaga
 A szülők bibliája
 A tanítvány
 A teljesség köntöse
 A templom
 A tékozló fiú
 A túlélő a sírok közt
 A tűz a tágas konyha mélyén
 A vér
 A világ hajnala
 A vízen járó Krisztus

A vízözön
Achilles pajzsa
Adam cast forth
Aggodalom
Ajándék
Amit a pap mond
Aranyló aratás
Assisi Szent Ferenc
Auschwitz
Az Antikrisztus
Az áhítat könyve (Részletek)
Az egyiptomi tíz csapás
Az eltávozott éneke
Az ember teremtése
Az Éden fája
Az éj
Az érdemek hiábavalóságáról
Az ibér isten
Az igazi arc
Az igazi csodák
Az igazság útja
Az Isten-szeretet útja
Az Olajfák kertje
Az utolsó
Az új holdhoz
Az üres partra térek meg
Azután
Ádvent
Álmatlanul
Átváltozások

– B –

Baljós napok
Ballada
Bécskörnyéki tájkép
Boldog halfogás
Búcsúzás
Bűnvallomás

– C –

Cibus viatorum
Corpus mysticum
Csillagok
Csillapíthatatlan szavak

– D –

Dal
Dal a Napról, a Földről, a vizekről s a tűznek titkáról
Délben a Szűzanyánál
Dies Irae

Dugványok
Duinói elégiák (Első elégia)

– E –

E tüzes szív rejtekén
Ecce Homo (John Berryman)
Ecce Homo (David Gascoyne)
Egy éjjel
Egy ház áll jobbomon
Egy pálmafa születése
Egy testvéremhez a misztériumban
Egyházközség alapítása Brazíliában
Elégia a kolostor csúrféhez
Elhagyott templom (Wolfgang Bächler)
Elhagyott templom (Milan Rakic)
Eljő a nap
Elmélkedés
Elmerülés
Emésszések szemeimet
Ezekiel Saw The Wheel
Ébresztő
Égöv
Éhség
Életgyónás
Énem és lelkem párbeszéde
És nem vesz rajtuk erőt a halál

– F –

Fejünk felett lecsapni készen
Feltámadás
Florentin Prunier balladája
Földönkívüli

– G –

Giordano Bruno
Gothama – Krisztus

– H –

Ha rég feledett rettenettel
Hajnal
Hajózás Byzantiumba
Hallgasd meg a helyet
Hallgass meg, Uram
Hamlet
Hamvazószerda
Hang szólít nevemen
Harangszó
Három sötétség
Háromkirályok
Hát ittmaradtam

Hit
Hi-halál
Hitedet óvd meg
Hóförfeteg örvényesen
Hullám
Húsvéti gomolygás

– I –

Ima
Ima azért, hogy a szamarakkal mehessen a Paradicsomba
Ima mindenek után
Imádság
Imádság az ismeretlenhez
Imádság egyszerűségért
Isten áldjon
Isten az emberre gondol
Isten világa
Ímé, a szent kehely

– J –

Járj át engem; Uram
„Jelenleg” című karácsonyi oratóriumból; Ha a politikai helyzet következtében... (Részlet)
Jób első zsoltára
Jób utolsó zsoltára

– K –

Kain
Karácsonyi csillag
Karácsonyi ének
Karácsonyi szonettek
Kék esernyőddel
Későn és mélyen
Két lévita
Kikelet
Kis Örökkévalóság
Koldusok
Kórusok „A sziklá”-ból VIII.
Köd takarja
Könyörgés
Köszönöm néked Isten e remek
Krizantémok

– L –

Láthatatlan
Látomás
Lázárasszony
Lefekszel majd
Lelkem, az égből száműzött
Lombok zöld temploma
Luciferhez

– M–

Ma meghal Krisztus
Madarak és halak
Madarak így nem dalolnak megint
Már egyedül
Mária Magdolna I.
Mária Magdolna II.
Megdicsőülés
Megöltek három kisleánykát
Meváltás
Menekülés a sivatagban
Mégis furcsállom
Mikor a vízbefúlt fölédred
Mikor fára, kőtörmelékre
Mindenható
Mit mond egy messzi part varázsa

– N–

Nada
Nagy, nyugodt vonalak
Nagypéntek este
Napnyugati dal
Ne ballagj csöndben amaz éjszakába
Nehéz óra
Nem beszélek neked
Nem jött özönvíz még a földre
Nem lesz már idő arra sem
Nomád sötétből
November
Nóna

– O–

Olvasóim
Oly elhagyatott az ember
Ostyafehér nap
Oeconomia divina
Ó, eksztázisok ereje és álmoké
Ó, ha én a Galamb szárnyán szállnék
Óda a legfölségesebb Oltáriszentséghez
Öldöklés
Ördögi kísértet
Ő nyugtat el
Ősz mord homálya
Ősz van, a vágy virága rőt
Őszi nap

– P–

Pálma
Párbeszéd

Pietà
Post mortem
Prológus

– R –

Remény
Remény
Reszponzórium, 1948
Rövid elmélkedés a térképekről

– S –

Sestina
Simeon éneke
Sírfelirat
Sötét időben
Sötétség
Stancák
Sugárzó inda égi vágy
„Sunt animae rerum”

– SZ –

Szabad lélek
Szent Cecília
Szent Júdás
Szent Malakiás
Szeptember
Szeretet (René Guy Cadou)
Szeretet (Czesław Miłosz)
Szívem testvére, az idő...
Szorongás (Hanuš Bonn)
Szorongás (Vilém Závada)

– T –

Tamás
Tarka szépség
Te Deum
Tedd fel, hogy egy égi hatalom...
Templomlátogatás
Tenebrae
Tengerparti temető
Teremtés
Téli vigilia
Ti adjatok testet, hegyek
Töredékek egy apokrif evangéliumból
Töredelem
Tükröződés
Tűz és jég

– **U** –

Újév napja
Úrnapja

– **V** –

Valódi test
Van lélek
Vendég áll a házhoz
Veni Creator
Végzet
Virágvasárnap
Vízözön

– **X** –

XXI. zsoltár

– **Z** –

Zárókórus
Zsenge ágát rázogatta
Zsoltár (Tudor Arghezi)
Zsoltár (Paul Celan)